ARCHIWUM PAŃSTWOWE W BIAŁYMSTOKU

Nr zespołu: **47**
Nazwa zespołu: **Urząd Wojewódzki Białostocki 1920-1939**
Sygnatura: **99**

Miesięczne sprawozdania sytuacyjne wojewody białostockiego za 1937 r.

Spis zawartości:

1. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 1 za miesiąc styczeń 1937 r.**
- I. Ruch komunistyczny
- II. Ruch zawodowy
- III. Ruch strajkowy i bezrobocie
- IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
- V. Sprawy graniczne
- VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

2. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 2 za miesiąc luty 1937 r.**
- I. Ruch komunistyczny
- II. Ruch zawodowy
- III. Ruch strajkowy i bezrobocie
- IV. Stan bezpieczeństwa publicznego
- V. Sprawy graniczne
- VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

3. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 3 za miesiąc marzec 1937 r.**
- I. Ruch komunistyczny
- II. Ruch anarchistyczny
- III. Ruch zawodowy
- IV. Ruch strajkowy i bezrobocie
- V. Stan bezpieczeństwa publicznego
- VI. Sprawy graniczne
- VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

4. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 4 za miesiąc kwiecień 1937 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Bezpieczeństwo ogólne
- III. Ruch zawodowy
- IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
- V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
- VI. Szpiegostwo, dywersja
- VII. Sprawy graniczne

5. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 5 za miesiąc maj 1937 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Bezpieczeństwo ogólne
- III. Ruch zawodowy
- IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
- V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
- VI. Szpiegostwo, dywersja
- VII. Sprawy graniczne

6. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 6 za miesiąc czerwiec 1937 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Bezpieczeństwo ogólne
- III. Ruch zawodowy
- IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
- V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
- VI. Szpiegostwo, dywersja
- VII. Sprawy graniczne

7. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 7 za miesiąc lipiec 1937 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Bezpieczeństwo ogólne
- III. Ruch zawodowy
- IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
- V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
- VI. Szpiegostwo, dywersja
- VII. Sprawy graniczne

8. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 8 za miesiąc sierpień 1937 r.**
- I. Sytuacja ogólna
- II. Bezpieczeństwo ogólne
- III. Ruch zawodowy
- IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
- V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
- VI. Szpiegostwo, dywersja
- VII. Sprawy graniczne

9. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 9 za miesiąc wrzesień 1937 r.**
- I. Sytuacja ogólna

II. Bezpieczeństwo ogólne
III. Ruch zawodowy
IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
VI. Szpiegostwo, dywersja
VII. Sprawy graniczne

10. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 10 za miesiąc październik 1937 r.**

I. Sytuacja ogólna
II. Bezpieczeństwo ogólne
III. Ruch zawodowy
IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
VI. Szpiegostwo, dywersja
VII. Sprawy graniczne

11. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 11 za miesiąc listopad 1937 r.**

I. Sytuacja ogólna
II. Bezpieczeństwo ogólne
III. Ruch zawodowy
IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
VI. Szpiegostwo, dywersja
VII. Sprawy graniczne

12. Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne **nr 12 za miesiąc grudzień 1937 r.**

I. Sytuacja ogólna
II. Bezpieczeństwo ogólne
III. Ruch zawodowy
IV. Ruch komunistyczny i pokrewne
V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych
VI. Szpiegostwo, dywersja
VII. Sprawy graniczne

23

1

ZARZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr. ewid. .....

Nr.PB.133/1/37.T.

TAJNE.

Białystok, dnia 7/ lutego 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/zam. ref. inf. D. O.K. IX/ ...wiem wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

Notowan 5/III.37
Inf. tjn/ r.

Do

/według rozdzielnika/

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr. IX
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNĘŁO DNIA
2 MARZ. 1937
L. dz. 1259

Przedkładam, /przesyłam/ do wiadomości.-

Za wojewodę
/A. Dworak/
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

Rozdzielnik:

Dyr.			
Min.Spr.Wewnętrznych, Dep.I.	Nr.	1-4	4 egz.
" Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	"	5	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	"	6	1 "
" " w Nowogródku	"	7	1 "
" " w Brześciu n/Bugiem	"	8	1 "
" " w Warszawie	"	9	1 "
" " w Stanisławowie	"	10	1 "
" " w Tarnopolu	"	11	1 "
" " w Lublinie	"	12	1 "
" " w Łodzi	"	13	1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	"	14	1 "
" " " w Wilnie	"	15	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	"	16	1 "
" " " w Grodnie	"	17	1 "
" " " w Łomży	"	18	1 "
" Wydz.Zam.S.Okr. w Suwałkach	"	19	1 "
Ekspozytura Nr.1. Oddz.II.Szt.Gł. w Wilnie	"	20	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	"	21-22	2 "
" " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	"	23	1 "
" " " DOK. I. w Warszawiw	"	24	1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	"	25	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.B-ckiego	"	26-37	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	"	38	1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P.w Białymstoku	"	39	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	"	40	1 "
Archiwum	"	41-43	3 "
	Odbito:		44 egz.

H.F.

SPRZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/1/ 7.T.

Białystok, dnia lutego 1937 r.

T A J N E.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

I. Ruch komunistyczny.

1/ Ogólna ocena sytuacji za miesiąc styczeń 1937 r.

Przypadający w okresie sprawozdawczym doroczny obchód "3L" nie wywołał większego niż w ostatnich miesiącach ożywienia działalności Kompartii. Akcji technicznej nie było. Największą stosunkowo ruchliwość wykazują w dalszym ciągu jednostki organizacyjne w pow.grodzieńskim i wołkowyskim. W powiatach tych stale wzrasta ilość elementu wywrotowego wstępującego do legalnych organizacji.

W styczniu przeprowadzono likwidację RK. w Suwałkach, co znowu zahamuje na dłuższy czas akcję wywrotową na tym terenie.-

2/ Ruch organizacyjny.

Pomimo przypadającego w miesiącu sprawozdawczym obchodu "3L" nie stwierdzono większego niż w ubiegłych miesiącach ruchu organizacyjnego. Przodują w dalszym ciągu powiaty grodzieński i wołkowyski. W tych powiatach na zebraniach komunistycznych bądź też przy słuchaniu sowieckich audycji radiowych w dalszym ciągu ożywione dyskusje wywołują przebieg wypadków w Hiszpanii. Łącznie z tym przepowiadany jest wybuch rewolucji w Polsce na wiosnę b.r. Wg wersyj krążących na terenie gm.Swisłocz, pow.wołkowyskiego z chwilą wybuchu rewolucji w Polsce mają wypowiedzieć jej wojnę ZSRR Litwa i Czechosłowacja. Odpowiednie rozkazy są jakoby już przygotowane w ZSRR, która też ma dostarczyć samolotami

broń dla KPZB. Z polecenia OK.Białystok Treszczotko Aleksy instruktor na pow.bielski zmierza do odbudowy RK.Bielsk-Podl. Na organizatora powołał on w porozumieniu z Kasjanukiem Wasylem Karpiuka Teodora ze wsi Szczyty gm. Orla, któremu polecił wybrać trójkę rejonową i przy jej pomocy przystąpić do odbudowy komórek rozbitych w czasie likwidacji w 1935 r.

Przebieg ważniejszych zebrań podano w komunikacie Nr.1. z ruchu wywrotowego z dn.5 b.m. Nr.PW.136/1/37 T.

II.

1/ Wystąpienia zewnętrzne.

W ciągu miesiąca nie zanotowano ani jednego wypadku rozrzucenia bibuły lub wywieszenia transparentów. Obchód "3L" ograniczył się do okolicznościowych zebrań poszczególnych komórek. W kolportażu wewnętrznym znajduje się niewielka ilość bibuły, przy czym odczuwa się brak wydawnictw aktualnych.-

Na terenie RK.Indura w pow.grodzieńskim pojawiła się w kolportażu wewnętrznym konstytucja sowiecka z tekstem w języku polskim. Jak wskazują informacje poufne egzemplarze te są wycofywane, a na ich miejsce zostaną nadesłane z tekstem białoruskim. Egzemplarzy tych wydawnictw dotychczas nie uzyskano. Wg informacji z pow.grodzieńskiego i wołkowyskiego coraz większą popularnością w sferach komunistycznych cieszy się "Dziennik Popularny".-

2/ Wystąpienia na gruncie więzień.

W więzieniu w Grodnie komunistyczny Komitet Więzienny tworzą: Baszkin Dawid, Opiekun Piotr i Baranowski Konstanty. Komitetowi podlegają komórki liczące razem około 80 więźniów, którzy w toku przesłuchiwań i śledztwa nie obciążyli swoimi zeznaniami innych osób. Komitet urządza wykłady posługując się

grypsami oraz w styczniu b.r. urządził obchód "3L", na który złożyły się okolicznościowe referaty wygłoszone w poszczególnych celach, oraz odśpiewanie po cichu marsza żałobnego i międzynarodówki.-

Ostatnio Komitet postanowił wstrzymać się przez 2 miesiące od przyjmowania z wolności żywności, zaś uzyskane stąd kwoty mają być przeznaczone dla komunistów w Hiszpanii.-

3/ Poszczególne kierunki akcji i obchody.

Obchód "3L"

Jak wyżej zaznaczono tegoroczny obchód "3L" ograniczył się do urządzenia okolicznościowych zebrań poszczególnych jednostek organizacyjnych.-

Akcja na odcinku legalnych organizacji.

Wstępowanie do różnych organizacji legalnych przejawia się w większym stopniu w pow. grodzieńskim. Ostatnio w powiecie zapisało się do Str. Lud. około 900 Białorusinów w tym sympatycy i członkowie Kompartii. Niezależnie od tego istnieją dążenia do rozszerzenia sieci oddziałów Zw. Zaw. Małorolnych oraz nowopowstałego w Grodnie Zw. Zaw. Drobnych Rolników. Oddział tego ostatniego związku ma powstać w Baranowie, gm. Łasza - w jednej z najbardziej skomunizowanych wsi na terenie RK. Indura.-

Coraz większą akcję na rzecz Kompartii w pow. szczuczyńskim przejawia Machina Władysław, sekretarz Zarz. Pow. Str. Lud. w Grajewie, zam. we wsi Przechody przy współudziale Kani Władysława, również czł. Str. Lud., zam. w Przechodach.-

Obaj zmierzają do rozszerzenia wpływów KPP. w Str. Lud. prowadząc odpowiednią agitację oraz wypożyczając zaufanym członkom książki gloryfikujące ustrój sowiecki. Istniejąca w Przechodach komórka KPP. kłada się wyłącznie z członków Str. Lud. Odpo-

wiedni grunt do utworzenia takichże komórek Machina już przygotował we wsiach Ciemnoszyje i Wierzbowo.

Akcja w związku z Kongresami PPS.CKW. i Str.Lud.

Dyrektywy w tej sprawie były wydane na terenie CK.Grodno oraz RK.Hajnówka w pow.bielskim. Ponieważ odnośnie Kongresu PPS. były one spóźnione polecenia szły w kierunku wysyłania masowych listów powitalnych na Kongres. Odnośnie Kongresu Str.Lud. zalecano wysyłanie delegatów w miarę posiadanych możliwości finansowych. Posiadane informacje wskazują, że w Kongresie Str.Lud. brali udział delegaci komunistyczni ze wsi Obuchowo, gm.Żydomla pow.grodzieńskiego.-

Akcja w związku z rozwiązaniem organizacji białoruskich.

Z terenu pow.grodzieńskiego oraz RK.Piaski w pow.wołkowyskim wysłano do Min.Spr.Wewn. kilka anonimowych protestów przeciw zlikwidowaniu T.Sz.B., B.I.G. i K., Sekretariatu Szkolnego oraz zawieszeniu "Białoruskiej Krynicy" i t.p. W protestach jednocześnie wysunięto szereg żądań, jak rozwiązanie Sejmu i Senatu, zniesienie M.O.i in.

Akcja w obronie Zdziechowskiego.

Działający na terenie CK.Grodno instruktor ps."Ostap" wydał polecenie wysyłania do władz centralnych masowych protestów przeciw wyrokowi na Zdziechowskiego.-

Dotychczas stwierdzono wysłanie do Min.Spr.Wewn.jednego takiego protestu anonimowego w imieniu "56 mieszkańców pow.grodzieńskiego".-

Akcja na rzecz komunistów w Hiszpanii.

Akcja werbunkowa ochotników do Hiszpanii została podjęta

w kilku rejonach. Posiadane w tym względzie informacje zostały podane w komunikacie Nr.1 z ruchu wywrotowego z dn.5 b.m. Nr.PN. 136/1/37.T.

Prócz tego zarówno na terenie wiejskim jak i zawodowym stale zbierane są ofiary na rzecz hiszpańskiego frontu ludowego. Najwięcej na ten cel zebrano w Grodnie, gdzie pod pozorem mającej się odbyć z inicjatywy związków zawodowych zabawy tanecznej za sprzedane bilety uzyskano kwotę około 800 zł. które zostały przesłane do Warszawy. W skład Komitetu organizacyjnego zabawy wchodzili znani działacze komunistyczni. Grupa lewicowa Zw.Studentów Żydów sprzedała ponad 300 biletów.-

Gryszeń Aleksander, sekretarz RK.KZMZB. Olekszyce w pow. grodzieńskim, opierając się na dyrektywach wyżej wymienionego instruktora ps."Ostapa" wysłał w imieniu 60 osób list z pozdrowieniami dla legionu polskiego im .Dąbrowskiego w Hiszpanii oraz polecił innym wysyłać tego rodzaju listy.-

Akcja na terenie wojska i wśród poborowych.

W dniu 7.I.b.r. w czasie zabawy tanecznej urządzonej we wsi Trzeciaki, gm.Ejsmonty-W. pow.grodzieńskiego przez miejscowych komunistów odbyło się zebranie przy udziale 7 żołnierzy, przebywających na urlopie. Bliższe dane w tej sprawie, jak również w sprawie otrzymanych przez RK.Hajnówka dyrektyw co do akcji wśród poborowych podano w komunikacie Nr.1. z ruchu wywrotowego z dnia 5 b.m. Nr.PN.136/1/37.T.

W dniu 28.I.b.r. Wajsbort Szymon z polecenia Olacha Beniamina, doręczył żołnierzowi z 33 pp.w Łomży, Łabendykowi Mowszy po 1 egz."Czerwonego Sztandaru" i "Gromady". Łabendykowi polecono również nawiązać kontakt z żołnierzami tegoż pułku ps."Olkiem - żydem z zawodu kamasznikiem pochodzącym z Wilna.-

2993/36 Nar.

4

Pogrzeb komunisty.

W dniu 9.I.b.r. zmarł z powodu gruźlicy płuc komunista Łoś ko Józef s.Samsona i Barbary, lat 27, m-ca wsi Dobrowola, gm. Świ słocz pow.wołkowyskiego. Zgodnie z wolą zmarłego pogrzeb odbył się z pominięciem obrządków religijnych. Żadnych wystąpień w cza sie pogrzebu, w którym wzięło udział około 300 osób, nie było. Na znak żałoby we wsi Dobrowola postanowiono nie urządzać w cza sie świąt prawosławnych żadnych zabaw.-

4/ K.Z.m.r., K.Z.M.Z.B.

Na terenie OK. Grodno prowadzona była naogół dość słaba agitacja za składaniem podań do władz szkolnych o otwieranie kursów wieczorowych. W większym stopniu miała ona miejsce w rejo nie indurskim i była połączona z bojkotem szkół polskich.-

Angażowanie się uczniów szkół średnich do KZM. stwierdzono w m.Wołkowysku i Grodnie.

W Wołkowysku 8 uczniów /nazwiska znane/ tworzy oddzielną ko mórkę.-

W Grodnie większość członków KZM. z poszczególnych szkół średnich rozpracowana. U jednego z nich, Krejnowicza Szmula, ucz nia żyd.gimn.społ., odbyły się w styczniu b.r. dwa zebrania. Na jednym z nich Epsztejn Szmul, b.uczeń żyd. gimn.społ., polecił zwrócić większą uwagę na uczniów pochodzących ze wsi celem wyko rzystania ich do prowadzenia roboty wywrotowej na wsi w czasie ferii.-

5/ Czerwona Pomoc"

W okresie sprawozdawczym stwierdzono w pow.grodzieńskim, białostockim, sokólskim i wołkowyskim zbieranie składek na obro nę na rzecz osadzonych w M.O. i więzieniach oraz ich rodzin. W większych rozmiarach akcja moprowska przejawiła się na terenie RK.Wołkowysk gdzie na obronę aresztowanych w kwietniu i maju

1936 r. oraz na rzecz ich rodzin zebrano około 400 zł. nie licząc produktów żywnościowych.

III.

1/ Akcja prowencyjno represyjna organów bezpieczeństwa.

Likwidacje i aresztowania.

Powiat suwalski. W dniu 9.I.b.r. została przeprowadzona likwidacja RK.KPZB. Suwałki, w czasie której zatrzymano 23 osoby z czego 8 po przesłuchaniu zwolniono.

Z pozostałych zatrzymanych 9 osób władze sądowe osadziły w więzieniu zaś 6 oddały pod dozór policji.-

W więzieniu zostali osadzeni:

1/ Krasnopolski Judel, s.Elka i Dyna, roczn.1907, sekr.RK.; 945/36.Nar.

2/ Garbarski Abram, s.Estery i Sary, roczn.1910, kier.techniki RK. i Czerwonej Pomocy. 945/36.Nar. 975/36.Nar.

3/ Frydlander Gdal, s.Salomona-Szlomy i Lei, roczn.1910.kier. KZMZB. 945/36.Nar.

4/ Lenczewski Rubin, s.Abrama-Lejby i Sory-Lei, roczn.1905. kierownik zawodówki 945/36.Nar. 1425/36.Nar.

5/ Ratomski Jan s.Aleksandry, roczn.1905, technik RK.kier.akcji na terenie wiejskim

6/ Benderajtys vel Benderowski Józef, s.Antoniego i Anny, roczn. 1897. 969/36.Nar.

7/ Koprowski Antoni s.Antoniego i Anny, roczn.1899,

8/ Frydlander Lejba s.Salomona i Lei roczn.1917

9/ Zaborowski Lejba s.Icka-Fajwela i Chany roczn.1915.

Pod dozorem policji pozostają:

1/ Brodowski Lejba-Hirsz, 2/ Lewandowski Józef, 3/ Mariampolski Samuel-Chackiel 4/ Wildsztejn Samuel 5/ Poruch Albert i 6/ Zegarski Feliks.

Szczegółowe sprawozdanie polityczne Urząd Wojewódzki przedłoży w dniach najbliższych.

Powiat wołkowyski. Na skutek zebrania dowodów uprawiania wywrotowej działalności został zatrzymany w dniu 23.I.b.r. Mirolubow Włodzimierz s.Grzegorza i Anastazji ur. w 1904 r.we wsi Michałki-Wielkie gm. Bielsk pow.wołkowyskiego i tamże zam. karany wyrokiem S.O. w Grodnie w dn.17.XII.1927 r. z art.102 K.K. z 1903 roku 3?-miesięcznym więzieniem. Decyzją władz sądowych Mirolubow został oddany pod dozór policji.

Zwolnienie z M.O.

W dniu 9.I.b.r. zostali zwolnieni z M.O. m-cy m.Grodna Epsztejn Dawid i Aleksandrowicz Judel.

W dniu 30.I.b.r. w lokalu Rady Klas.Zw.Zaw.staraniem grodzieńskich związków zawodowych odbyło się uroczyste powitanie ich oraz zwolnionych w grudniu ub.roku z M.O.-Stankiewicza Włodzimierza i Pietrejki Aleksandra.-

Przebieg tej uroczystości Urząd Wojewódzki charakteryzuje w przesyłanym jednocześnie oddzielnym sprawozdaniu za Nr.PN.32/37.T.

2/ Wyroki sądowe.

Sąd okręgowy w Grodnie w dniu 16.I.b.r. skazał z art.97, 99 K.K. m-ców wsi Obuchowo gm. Zydomla pow.grodzieńskiego:

1/ Aplewicza Pawła, s.Izydora i Anny roczn.1910 i

2/ Rudryka Pawła, s.Jana i Zofii roczn.1912 na 5 lat więzienia każdego ze zmniejszeniem na mocy amnestii o połowę.

3/ Jakusiewicza Gabriela, s.Kiryła i Matrony, roczn.1916 na 2 lata więzienia.

4/ Aplewicza Włodzimierza, s.Pawła i Matrony, roczn.1913,

5/ Januszenię Włodzimierza, s.Antoniego i Ksenii, roczn.190? i

2993/36. Nar.

6/ Borejsze Stanisława, s.Jana i Elżbiety, roczn.1915 - na 2 lata więzienia każdego.

Wszystkich pozbawiono praw na 5 lat.

Nadto Aplewicz Paweł odbywa karę 2-letniego więzienia za udział w masowym oporze władzy.

Skazani byli zatrzymani w kwietniu 1936 r.

W dniu 19.I.b.r. tenże Sąd skazał z art.97 i 93 K.K. m-ca m.Grodna Zawyszę Jana, s.Michała i Rozalii, roczn.1907 na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat.-

W czasie rozprawy został aresztowany świadek oskarżenia Chmielewski Leonard, pod zarzutem składania fałszywych zeznań.

Zawysza był zatrzymany w lipcu 1936 r.

Sąd Okręgowy w Łomży

skazał w dniu 13.I.b.r. z art.97 i 93 K.K. m-ców m.Łomży:

1671/36. Nar. 522/36. Nar.

Choinę Icka na 3 lata więzienia i Strzałko Abrama na 2 lata więzienia oraz z art.154 K.K. - Turlejskiego Jana-Teodora, m-ca m.Łodzi, studenta Politechniki w Warszawie, - na 2 lata więzienia.

Wszyscy byli zatrzymani w związku ze wznoszeniem okrzyków komunistycznych w czasie demonstracji w dniu 1.V.1936 r. w Łomży.

6

Liczba porządkowa	Powiat	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Ujawniono wypadki kolportażu lub przechowywania nielegalnych wydawnictw komunistycznych	Ujawniona ilość egz. wydawnictw komunistycznych	Ilość demonstracji	ogólna ilość uczestników	Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.				Osoby zatrzymane i osadzone w Areszcie Karnym.
									O g ó ł e m	w tym czasowych w areszcie za pobieg.	w tym oddanych pod dozór policji	w tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobiegawczych	
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m.Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	G r o d n o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Ł o m ż a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	8	15	9	6	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
13	Wysokie-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	-	-	-	-	-	-	8	16	9	7	-	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/1/37.r.

Białystok, dnia lutego 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

II. Ruch zawodowy.

Ocena ogólna

W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego działalność Związków Zawodowych w miesiącu styczniu uległa bardzo znacznemu zahamowaniu. Główną przyczyną było unieruchomienie zakładów pracy wobec zakończenia jesiennego sezonu. Mimo wszystko dało się zauważyć usiłowanie Kompartii dalszego wdzierania się do Klasowych Związków Zawodowych. Komuniści przy odpowiedniej agitacji starają się oddziaływać na opinję mas robotniczych i zjednać je dla tworzenia jednolitego frontu. W tym kierunku działalność Kompartii najbardziej jasno uwydatniła się w Sekcji Ziemnej Zw.Zaw.Rob.Budowlanych na terenie miasta Łomży, wobec czego Centralna Komisja Klas.Zaw.w styczniu br.zawiesiła na pewien czas działalność tego związku.

W miesiącu styczniu br.zaistniało 8 strajków na tle ekonomicznym, przeważnie uzasadnione, gdyż robotnicy uzyskali żądaną podwyżkę płacy.-

W miesiącu styczniu nastąpiły dalsze redukcje w przemyśle włókienniczym, wobec czego liczba bezrobotnych wzrosła w miesiącu sprawozdawczym o 1.549 osób i wynosiła na dzień 1 lutego 1937 roku - 16.331 osób.

./.

7

1/Związki Klasowe

pow.augustowski: 1/Dnia 10 stycznia br.odbyło się w Augustowie zebranie robotników sezonowych zwołane przez Związek Robotników Drzewnych. Na tym zebraniu zostało odczytane pismo PPS.CKW., wyrażające zgodę na powstanie sekcji robotników sezonowych w Augustowie pod warunkiem, że sekcja ta musi być podporządkowana Zarządowi Związku Robotników Drzewnych w Augustowie. Na tym zebraniu niezapadła ostateczna decyzja w sprawie przystąpienia robotników sezonowych do sekcji podporządkowanej Związkowi Robotników Drzewnych. Obecnych było około 60 osób.-

2/Dnia 12 stycznia odbyło się w Augustowie zebranie Związku Robotników przemysłu Skórzanego i Pokrewnych zawodów. Na zebraniu tym były omawiane sprawy organizacyjne i budowy osiedli robotniczych.-

Białystok-miasto: W dniach 3, 10, 17 i 24 stycznia br.odbyły się zebrania tkaczy zmianowych. Tematem obrad była sprawa przesunięcia czasu pracy tkaczy zmianowych ze stałymi t.j.by w fabrykach, w których pracują dwie zmiany, - tkacze zmianowi pracowali do drugi tydzień w godzinach przedpołudniowych. Sprawa ta, wskutek oporu tkaczy stałych nie została definitywnie załatwiona.-

Obecność na zebraniach: 300, 100, 180 i 210 osób.-

Ponadto odbyły się zebrania:

czyściarzy - 2, obecnych około 100 i 120 osób,
Zw.Zaw.Rob.Przem.Budow.i pokr.zawodów - 2 , obecnych ok.100 i 70
Zw.Rob.Wykończalni - 1, obecnych około 400 osób,
Zebranie Bezrobotnych - 1 " " 250 "
Zw.Kobiet Włókniarek - 1 " " 300 "
Sekcja Tkaczy stałych - 1 " " 120 "

Na zebraniach tych omawiano sprawy organizacyjne, prze-

strzeganie czasu pracy i cennika płacy.-

pow.białostocki: 1/Dnia 3 stycznia br.odbyło się zebranie Zw.Zaw.Robotników i Robotnic Przem.Włókienniczego w Wasilkowi. xxxxxxxxx Omawiano sprawy organizacyjne i wzywano, by wszyscy robotnicy zgłosili swe przystąpienie do klasowych związków. W czasie zebrania 14 tkaczy, nie należących dotychczas do żadnego związku, zgłosiło swe przystąpienie do związku. Obecnych na zebraniu było około 50 osób.-

2/Dnia 10 stycznia br.odbyło się w Czarnej-Wsi zgromadzenie b.członków Związku Klasowego, zwołane przez Okręgowy Zw.Klasowy w Białymstoku. Wzywano do ponownego wpisywania się na członków związku dla polepszenia bytu robotnika. Obecnych było 180 osób z przeważającą ilością zwolenników PPS.CKW. - jednak żadnych decyzji nie powzięto.-

pow.grodzieński: 1/Dnia 9 stycznia br.odbyło się w Grodnie zebranie przedstawicieli wszystkich związków, wchodzących w skład Rady Kl.Zw.Zaw. Na zebraniu uchwalono przystąpić do zbiórki pieniężnej na rzecz rządowców w Hiszpanii. Na ten cel wszystkie związki mają się opodatkować po 5 zł.-

2/Dnia 16.stycznia br.odbyło się w Grodnie zebranie członków Zw.Zaw.Przem.odzieżowego, na którym Hirsch Flejt złożył sprawozdanie ze zjazdu w Warszawie, - oświadczając, że komuniści skrytykowali ten zjazd oraz, że obecna na zjeździe lewica jednogłośnie powzięła uchwałę w sprawie niesienia pomocy finansowej dla robotników w Hiszpanii.-

zow. [illegible]żyński: Konflikt w Sekcji Ziemnej Zw.Zaw.Rob.Budowlanych pomiędzy Konstantym Wasilukiem /który opiera się o zwolenników K.P.P.z Szyszkowskim Stanisławem na czele/ a Janem Jaworskim i Józefem

779/35. Nar.
522/36. 4

3583/36. Nar

8

Tyborowskim /członkami PPS./ nie tylko nie został zlikwidowany, a przeciwnie znacznie zaostrzył się. Sekcja Ziemna została prawie całkowicie opanowana przez zwolenników K.P.P.a akcją kieruje Szyszkowski Stanisław, karany za działalność komunistyczną.-

W dniu 1 stycznia br.z inicjatywy Szyszkowskiego Stanisława wbrew zarządzeniom Rady Kl.Zw. Zaw.odbyło się zebranie Sekcji Ziemnej, w którym wzięli udział przeważnie zwolennicy Szyszkowskiego, na którym wybrano nowy Zarząd Sekcji, w skład którego weszli Szyszkowski Stanisław, Jaroszkowicz Jan, karani obaj za działalność komunistyczną, Laskowski Jan, Pomiechowska Kazimiera, Terojak Stanisław, Olkowski Józef i Wasiluk Konstanty podejrzani o działalność komunistyczną.-

W związku z powyższym Rada Zw.Zaw.z inicjatywy Tyborowskiego Józefa i Jana Jaworskiego zwołała w dniu 6 stycznia br. konferencję Rady Kl.Zw.Zaw.z udziałem przedstawicieli O.K.R. PPS.,TUR i delegata Centrali z Warszawy Czerwińskiego, w czasie której w kancelarii Rady Zw.Kl.zebrało się około 150 robotników, przeważnie z Sekcji Ziemnej oraz Zw.Zawod.Metalowców, sympatyków KPP.i robotników szewskich. Na konferencji tej delegat Czerwiński oświadczył, że ze względów formalnych nie może uznać nowego Zarządu Sekcji Ziemnej, który został wybrany bez wiedzy Rady, jako czynnika nadzorczego i decyzja ta została podana do wiadomości zebranym na [illegible]i robotnikom. W tym czasie został wezwany na konferencję Wasiluk, z którym Jaworski wywołał kłótnię, co w konsekwencji doprowadziło do bójki.Czerwiński,widząc całe zajście oraz wynikłe nieporozumienie w Zw.Zaw.zawiesił działalność Sekcji Ziemnej zapowiadając równocześnie, że winni zostaną pociągnięci do odpowiedzialności, a o zawieszeniu Sekcji Ziemnej Zarząd Główny zawiadomi Radę Zw.Klas.oddzielnym pismem.-

Po zawieszeniu działalności, lokalem Związku zawładnęli

całkowicie zwolennicy K.P.F.wbrew Radzie Kl.Zw.Zaw., która formalnie jest właścicielem tego lokalu. Z inicjatywy Szyszkowskiego członkowie sekcji Ziemnej zmusili Jana Jaworskiego do opuszczenia mieszkania zajmowanego przy Związku, a na jego miejsce sprowadził się Wasiluk Konstanty.-

Dnia 22 stycznia br.wyjechał Wasiluk do Warszawy, by w Centrali przyśpieszyć odwieszenie Związku Budowlanego, względnie uzyskać konkretną odpowiedź z Centrali.-

Dnia 25 stycznia br.na adres Rady Klas. Zw.Zaw.nadeszło pismo z Centrali z Warszawy, które zostało doręczone żonie Wasiluka. W piśmie tym Centrala zawiadamia Radę, że odwiesza Związek Budowlany w Łomży z tym, iż należy uznać starą Radę za właściwą, która przeprowadzi wybór Zarządu, oraz przerejestruje ponownie członków, a tych,którzy prowadzą szkodliwą działalność, usunie.-

Zw.ostrołęcki: Dnia 10 stycznia br.odbyło się w Ostrołęce zebranie członków oddziału Zw.Zaw.Rob.Przem.Odzieżowego i Zw.Zaw.Rob.Przem. Spożywczego. Omawiano sprawy organizacyjne. Obecnych było około 50 osób.-

pow.ostrowsko-mazowiecki: Dnia 10 stycznia br.odbyło się w Jaszczułtach,gm.Brańszczyk zebranie członków Oddziału Zw.Zaw.Rob.Przem.Budow.,Ceram.i innych zawodów. Omawiano sprawy organizacyjne. Obecnych było 43 osoby.-

pow.szczuczyński: 1/Dnia 8 stycznia br.odbyło się zebranie członków Związku Zaw.Rob.Budowl.w Grajewie, omawiane były sprawy organizacyjne. Obecnych było 40 osób.-

2/Dnia 9 stycznia br.odbyło się zebranie przy udziale 14 członków Zw.Zaw.Rob.Przem.Spożywczego w Grajewie. Omawiane były sprawy organizacyjne.-

pow.wysoko-mazo: Dnia 28 stycznia br.odbyło się w Łapach zebranie członków Zjednoczenia Kolejowców Polskich przy udziale 140 osób. Omawiano sprawy fachowe, dotyczące emerytów, premii ubrań ochronnych, urlopów i pożyczek dla kolejarzy.-

2/ Związek Zawodowy "Praca Polska"

pow.białostocki: Dnia 3 i 24 stycznia br.odbyły się zebrania członków Zw. Zaw.Rob.Przemysłu Włókien."Praca Polska" w Wasilkowie przy udziale 60 i 100 osób. Na zebraniach tych omawiano sprawy organizacyjne, wzywano do bezwzględnej walki ze Związkami Klasowymi, które ulegają wpływom komunistycznym.-

3/Związek Związków Zawodowych

pow.grodzieński: 1/Dnia 16 stycznia br.na zebraniu Związku Zaw.ZZZ.w Jeziorach dokonano wyboru delegatów do występowania wobec dyrekcji tartaku w imieniu robotników.-

2/Dnia 17 stycznia br.odbyło się ponowne zebranie członków Związku ZZZ.w Jeziorach przy udziale 120 osób, na którym uchwalono protest przeciwko decyzji Dyrekcji Tartaku w Jeziorach i Dyrekcji Lasów Państwowych w Wilnie, mocą której nie zawarto umowy zbiorowej z robotnikami.-

———ooOoo———

UrzĄd Wojewódzki Białostocki
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB. 133/1/37.T.

Białystok, dnia lutego 1937 r.

TAJNE

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie.

1/W dniach od 7 do 12 stycznia br.włącznie trwał strajk 32 czeladników i 22 robotników niewykwalifikowanych zatrudnionych w 13 piekarniach w Łomży. Przyczyną strajku było wymówienie pracy przez właścicieli piekarń czeladnikom z równoczesną propozycją obniżenia zarobków o 33% i zupełne zwolnienie z pracy robotników niewykwalifikowanych. Strajk został zlikwidowany wobec przyznania przez właścicieli piekarń cennika płac przed strajkiem oraz wobec zatrudnienia nadal robotników niewykwalifikowanych.-

2/W dniach od 13 do 19 stycznia br.włącznie trwał strajk 54-ch robotników zatrudnionych w przędzalni Finkla w Białymstoku. Strajkujący żądali zatrudnienia przez 6 dni w tygodniu zamiast 5 dni i przyznania angielskiej soboty. Strajk został zlikwidowany wobec uznania przez właściciela żądań robotników.-

3/W dniu 14 i 15 stycznia br., a następnie dnia 21 i 26 stycznia br.strajkowało 130 robotników zatrudnionych w tartaku państwowym w Łysych pow.ostrołęckiego. Powodem pierwszego strajku było żądanie robotników zatrudnienia pozostałych robotników w liczbie około 40 osób na III-cią zmianę, - które to żądanie Dyrekcja uwzględniła z dniem 18 stycznia br. Powodem drugiego strajku było niewypłacenie robotnikom przyrzeczonego przez Dyrekcję wynagrodzenia za czas pierwszego strajku. Robotnicy przystąpili do pracy wobec telegraficznego zawiadomienia Zarządu Głównego ZZZ.w Warszawie, że sprawa ta zostanie rozpatrzona

10

przez Ministerstwo.-

4/Dnia 19 stycznia br.robotnicy /wozacy/ zatrudnieni przez firmę drzewną "Tel",zorganizowani w oddziale Zw.Zaw.Rob.Budow.w Dobrowoli pow.wołkowyskiego, wysunęli żądanie podwyżki zarobków o 100% w porównaniu do zeszłorocznej płacy.-

Dnia 26 stycznia br.została zawarta zbiorowa umowa między firmą "Tel" a przedstawicielami Zw.Zaw.Rob.Budowl., mocą której wynagrodzenie wozaków zostało podwyższone o 35%. Wobec tej podwyżki wozak z jednym koniem był w stanie zarobić 8 do 10 złotych dziennie. Pomimo tak korzystnej umowy w dniu 28 stycznia br.przybyło do lasu kilkunastu mieszkańców wsi Dobrowola i przemocą wypędzili wozaków z lasu. Z pośród wypędzających zostało zatrzymanych 13-tu /wszyscy sympatycy KPZB./, którzy zostali przekazani Sądowi Grodzkiemu w Swisłoczy. Wozacy przyznane przez firmę "Tel" warunki płacy uważają za korzystne a nieprzystępują do pracy jedynie z obawy zemsty ze strony prowodyrów - komunistów.-

Najbardziej aktywnym propagatorem dalszej akcji strajkowej jest komunista Aleksander Wasilenko, który po odbyciu kary trzech lat więzienia za działalność komunistyczną w lipcu 1936 roku powrócił do Dobrowoli.-

5/Od dnia 22 do 25 stycznia br.włącznie trwał strajk 93-ch robotników leśnych zatrudnionych w lasach państwowych Nadleśnictwa Grajewo. Powodem strajku było żądanie przez robotników podwyżki płacy, a następnie odstąpili od swego żądania.-

6/od dnia 23 do 25 stycznia br.włącznie trwał strajk 26 robotników zatrudnionych w fabryce Mejera Goldmana w Białymstoku. Powodem strajku było przyjęcie przez właściciela fabryki jednej robotnicy z poza Związku.-

Strajk został zlikwidowany pod warunkiem niezatrudniania tak ro-

botnicy zaangażowanej przez fabrykanta, jak i delegowanej prz
Związek, do czasu uruchomienia nowej maszyny.-

b/ B e z r o b o c i e

W porównaniu ze stanem bezrobocia w miesiącu grudniu li
bezrobotnych w okresie sprawozdawczym, według danych Wojewódz
Biura Funduszu Pracy, wzrosła o 1.549 osób i wynosiła na dzie
1 lutego 1937 roku 16.331 osób.-

Na wzrost bezrobocia wpłynęło unieruchomienie zakładów
niczych na terenie powiatu białostockiego, wobec braku zamówie

------oOOoo------

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE

Nr.PB.133/1/37.T.

Białystok, dnia lutego 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Sytuacja ogólna.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym w pierwszej połowie stycznia b.r. w porównaniu z miesiącem grudniem ubiegłego roku uległ bardzo znacznemu pogorszeniu. Natomiast w drugiej połowie stycznia b.r. nastąpiło, dzięki przeprowadzonej akcji pacyfikacyjnej na terenach powiatu wysoko-mazowieckiego i ostrowsko-mazowieckiego, znaczne uspokojenie i zmniejszenie zajść antyżydowskich. W miesiącu styczniu miało miejsce 27 ekscesów antyżydowskich, z tej ilości wypada na pierwszą połowę stycznia 20 wypadków w tej liczbie 3 zajścia poważne /Czyżew 5.I., Piekuty 10.I. i Wysoko-Mazow.11.I./.-

W drugiej połowie stycznia zmalały wprawdzie wypadki drobnych zajść antyżydowskich, jednak dało się zauważyć bardziej zorganizowany bojkot handlu żydowskiego. Na to wpłynęła w znacznym stopniu przeprowadzana przez policję akcja pacyfikacyjna, gdyż ludność doszła do przekonania, że wywoływaniem gwałtownych zajść sama sobie szkodzi, natomiast nastąpiło uświadomienie w kierunku większego bojkotu handlu żydowskiego, co wywołało wśród żydów przygnębienie a w niektórych wypadkach nawet prowokacyjne zachowanie się wobec ludności chrześcijańskiej.-

Opis ważniejszych wypadków.

Ważniejsze ekscesy antyżydowskie.

1. Dnia 9 stycznia 1937 r. na jarmarku w Czyżewie, pow. wysoko-mazowieckiego doszło do masowych zajść antyżydowskich. W czasie zajść doznało 4 żydów ciężkiego oraz 10 lżejszego uszkodzenia ciała. /Sprawozdanie przedłożono dnia 5.I.1937 r. do Nr.PB.3/37/.-

2. Dnia 10 stycznia grupa ludzi w liczbie około 50 osób w miejscowości Piekuty, pow. wysoko-mazow. wybiła szyby w 25 oknach, częściowo zniszczyła okiennice i połamała dwa sanki w domach zamieszkałych przez żydów./Sprawozdanie przedłożono dnia 10.I.1937 r. Nr.PB.1/37/.

3. Dnia 11.I.b.r. mimo odwołania targu w wysoko-mazow. usiłowała większa grupa członków Stron.Nar. wtargnąć siłą do miasta.

Wobec skoncentrowania większego oddziału policji, tłum został rozpędzony obrzucając jedynie policję kamieniami /Sprawozdanie z dnia 11.I.b.r. Nr.PB.3/37./.-

Pożary.

Wykaz pożarów w zaścianku.

Rozbrajanie ludności.

W miesiącu styczniu 1937 roku odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	21
Obciętych karabinów	
krótkiej broni palnej	33
luf karabinowych	3
broni zaślimkiej	48

IR

broni białej:	bagnetów	11
	szabel	5
	kastetów	-
	sztyletów	1
	bokserów	-
naboi	karabinowych	84
"	rewolwerowych	4
prochu		1 klg.
granatów		1
szrapnel		1.

Użycie broni w miesiącu styczniu 1937 r.

W okresie sprawozdawczym nie było wypadku użycia broni.-

- - - - - - - -

W Y K A Z

pożarów za miesiąc styczeń 1937 r.

Powiat.	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wzniecone przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalonej.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	-	-	1	2	2	5	6.237
Białystok-M.	-	-	-	6	6	1	13	2.400
Białostocki	2	-	-	2	2	-	4	12.780
Bielski	-	-	-	4	4	4	12	5.725
Grodzieński	-	5	-	-	3	3	11	11.802
Łomżyński	-	-	-	4	-	-	4	8.350
Ostrołęcki	-	-	-	-	1	-	1	3.747
Ostrowski	-	-	-	1	-	-	1	600
Sokólski	-	-	-	-	4	-	4	10.219
Suwalski	-	-	-	5	1	1	7	10.290
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	-	-	-	4	4	2	10	8.700
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-
R a z e m :	-	5	-	27	27	13	72	80.850

H.F.

13

ZARZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE

Nr.PB.133/1/37.T.

Białystok dnia lutego 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

V. Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu styczniu 1937 r. na odcinku granicznym:

1/ pow. ostrołęckiego - 14 osób
2/ pow. suwalskiego - 11 "
3/ pow. szczuczyńskiego - 7 "

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.133/1/37.T.

Białystok, dnia lutego 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.1/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpiecze

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- N e g a t y w n e .-

- - - - - -

H.F.

23. 14

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.ewid.

Nr.PB.1332/2/37 T.

TAJNE !

Białystok, dn. 19. marca 1937r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr 2/37

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

ZA WOJEWODĘ
/ A. DWORAK /
NACZELNIK WYDZ.SPOŁ.-POLIT.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN.
25 MARZ. 1937 1921

Rozdzielnik.

Min.Spraw Wewnętrznych Dyr.Dep.I	Nr.1	-	4	egz.
" Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	"	5	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	"	6	-	1 "
" " w Nowogródku	"	7	-	1 "
" " w Brześciu n/Bugiem	"	8	-	1 "
" " w Warszawie	"	9	-	1 "
" " w Stanisławowie	"	10	-	1 "
" " w Tarnopolu	"	11	-	1 "
" " wlublinie	"	12	-	1 "
" " w Łodzi	"	13	-	1 "
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	"	14	-	1 "
" " " " w Wilnie	"	15	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	"	16	-	1 "
" " " " w Grodnie	"	17	-	1 "
" " " " w Łomży	"	18	-	1 "
Ekspozytura Nr.1 Oddz.II Sztabu Głównego w Wilnie	"	19	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	"	20	-	1 "
" " " DOK.IX w Brześciu n/B	"	21-22	-	2 "
" " " DOK.I w Warszawie	"	23	-	1 "
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	"	24	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego	"	25	-	1 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	"	26-37	-	12 "
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	"	38	-	1 "
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	"	39	-	1 "
Archiwum	"	40	-	1 "
	"	41-43	-	3 "
	Odbito:			44 egz.

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/2/37.T.

Białystok, dn.20 marca 1937 r.

T A J N E

15

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.2/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/.

I. Ruch komunistyczny.

1/ Ogólna ocena sytuacji za m-c luty 1937 r.

W okresie sprawozdawczym w stosunku do innych okręgów największą ruchliwość przejawiła Kompartia w okręgu grodzieńskim lecz słabszą niż w miesiącach poprzednich.-

W okręgu białostockim praca została sparaliżowana na skutek przeprowadzonej likwidacji MK.KZMZB.w Białymstoku oraz wszczętej większej likwidacji w pow. wołkowyskim.-

W okręgu łomżyńskim poza dalszymi atakami skomunizowanych związków zawodowych w Łomży na PPS. i Bund, innych ciekawszych momentów nie stwierdzono.-

2/ Ruch organizacyjny.

W okresie sprawozdawczym nie zanotowano z ruchu organizacyjnego momentów zasługujących na szersze omówienie. W strefie działania KPP. jest on w ogóle słaby, zaś obecną nikłość jego w strefie działania KPZB. za wyjątkiem pow.grodzieńskiego, należy przypisać atmosferze niepewności i niepokoju w szeregach komunistycznych wywołanych bądź odbytymi w lutym b.r.,bądź też zapowiedzianymi procesami sądowymi oraz większymi likwidacjami w Białymstoku i pow. wołkowyskim.-

Wprawdzie w lutym b.r. przybył do Białegostoku nowy funkcjonariusz centralny do spraw zawodowych z zadaniem nawiązania

A. M. NOW. PAŃSTWOWE W OŁOMYŃSKIEJ
4

zrywanych kontaktów na skutek aresztowań przeprowadzonych w listopadzie ub.r. i kierowanie pracą, lecz nowe aresztowania tym razem w łonie KZMZB. zmusiły go do przerwania podjętych prac.-

II.

1/ Wystąpienia zewnętrzne.

Z ważniejszych wystąpień zewnętrznych należy wymienić zbieranie składek na rzecz wojsk rządowych w Hiszpanii i agitację za wyjazdem ochotników do Hiszpanii, prowadzone w m.Białymstoku oraz powiatach białostockim, bielskim, grodzieńskim i wołkowyskim.-

Akcje te nie przybrały większych rozmiarów, niemniej jednak wojna domowa w Hiszpanii nadal wywołuje dość żywe zainteresowanie.

Wywieszania transparentów i plakatów oraz sporządzania napisów antypaństwowych nie stwierdzono.-

Kolportaż nielegalnych wydawnictw komunistycznych odbywa się tylko drogą wewnętrzną - z rąk do rąk.-

Z legalnych czasopism komunizujących największą poczytnością cieszył się "Dziennik Popularny", nabywany i czytany w wielu wypadkach po wsiach białoruskich zbiorowo. Poszczególne artykuły zazwyczaj są przedyskutowane i komentowane w duchu komunistycznych.-

Akcji wydawniczej lokalnej tak legalnej jak nielegalnej nie notowano.-

Demonstracja uliczna miała miejsce w dniu 13.II.b.r. we wsi Ozierany-Małe, gm.Hołynka, pow.grodzieńskiego.-

W związku z odbywającym się w tej wsi weselem skomunizowana młodzież okolicznych wsi Łosiniany Chomontowce i Nieporozniowce oraz Ozierany-Małe,w liczbie około 40 osób zgromadziła się pod wsią Ozierany-Małe, gdzie wygłosił do nich przemówienie nieznany osobnik po czym uformowana w czwórki wkroczyła do wsi z okrzykiem"Niech żyje partia komunistyczna". Po przybyciu do mieszkania w którym

osoby dla których zabawa weselna wypadziła oni stamtąd osoby dla siebie niewygodne, odśpiewali kilka pieśni komunistycznych po czym podzielili się grupy, z których każda udała się do swojej wsi.

W czasie tej demonstracji w pobliżu wsi były wystawione gęste czujki jako zabezpieczenie przed policją.

2/ Wystąpienia na gruncie więzień.

3/ Terror partyjny.

4/ Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

Nie notowano.

5/ Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

Jednolity front.

Akcja jednolitofrontowa na gruncie zawodowym przejawiła się w Grodnie, gdzie sprzyja jej opanowanie przez Kompartię Rady Klas. Zw. Zaw. W Białymstoku została ona zahamowana wobec ponownych aresztowań w lutym b.r.

Akcja na odcinku organizacyj zawodowych i wśród bezrobotnych

W związku z atakami od kilku miesięcy skomunizowanych żydowskich związków zawodowych i Sekcji Ziemnej Zw. Zaw. Rob. Bud. w Łomży, grupującej w sobie przeważnie bezrobotnych, na PPS. i Bund zmierzającymi do całkowitego odseparowania się od nich i wyrugowania ich wpływów na terenie zawodowym w Łomży, w pierwszych dniach lutego b.r. odbyła się w Łomży konferencja aktywistów KPP., na której omawiano obecną sytuację na gruncie zawodowym.-

Przybyły z Warszawy student, Cieśluk Henryk, oceniając dodatnio niektóre osiągnięcia KPP. na gruncie zawodowym w Łomży wskazał na niebezpieczeństwo dążeń do odseparowania się od PPS. i Bundu.

które mogą spowodować ingerencję władz administracyjnych i sparaliżowanie roboty wywrotowej.-

Dotychczas jednak nie stwierdzono zmiany w postępowaniu KPP, a zawieszona od stycznia b.r. Sekcja Ziemna przejawia pewną działalność organizując nielegalnie zebrania, na których do głosu przychodzą sami komuniści. Posiadane informacje wskazują, że Centralna Rada Zw. Zaw. skłonna jest odwiesić Sekcję Ziemną żądając wzamian przeprowadzenia jej członków i wyeliminowania elementu komunistycznego z jej szeregów na co się nie zanosi.-

Akcja na odcinku samorządowym.

Akcja na odcinku samorządowym przejawiła się w powiatach białostockim, bielskim, grodzieńskim, łomżyńskim, szczuczyńskim i wołkowyskim w związku z wyborami sołtysów i podsołtysów i nie przybrała większych rozmiarów. W wyniku akcji wybrano w kilku wsiach członków Kompartii lub podejrzanych o działalność wywrotową. Wybory te zostały unieważnione. Oddzielne sprawozdanie w tej sprawie zostanie przedłożone po skompletowaniu materiałów.-

Akcja na rzecz komunistów w Hiszpanii.

Zbieranie składek na rzecz komunistów hiszpańskich było kontynuowane w poszczególnych powiatach w strefie działania KPZB. Zbiórki są bądź specjalne, bądź są dokonywane przy okazjach jak zabawy taneczne, wesela i t.p., a rezultaty ich są nikłe.-

Agitacja za wyjazdem ochotników poza wypadkami zgłoszonymi w komunikatach z ruchu wywrotowego i sprawozdaniach specjalnych szerszych rozmiarów nie przybrała.-

Wg dotychczasowych danych Kompartia nie wysłała z terenu województwa ochotników do Hiszpanii.-

Działający w pow. grodzieńskim instruktor ps."Ostap" poleca wysyłać listy do legionu polskiego im. Dąbrowskiego na adres: "Paris

17

VI, 44 de rennes Hotel de la Societe d'encauragament".-

6/ K.Z.M.P. i Pionier.

KZM. nie przystosował się jeszcze do nowych form pracy i na tle realizacji uchwał VI Kongresu KMM notowane są w dalszym ciągu pozdźwięki w szeregach kazetemowych oraz wypadki wydania przez kierownicze lub wpływowe jednostki dyrektyw co do niedopuszczania do zakładania po wsiach legalnych organizacji jak Zw.Młodej Wsi i niewstępowania do tychże organizacji.-

Akcja KZM. wśród uczniów szkół średnich w Grodnie /niemal wyłącznie żydzi/ powoli, lecz stale rozwija się.-

W okresie sprawozdawczym instruktor Pioniera w Markawiczach, gm. Odelsk, pow. sokólskiego, Prytycki Leonid, podjął starania w kierunku zorganizowania koła Pioniera w Jurowlanach, pow. sokólskiego, lecz jak dotychczas bezskutecznie:

7/ Czerwona Pomoc.

Zbieranie drobnych składek na obronę postawionych w stan oskarżenia komunistów, oraz na rzecz osadzonych w M.O., więzieniach i ich rodzin miało miejsce w pow. białostockim, grodzieńskim i wołkowyskim. Rezultaty zbiórek są nikłe.-

8/ Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle.

Nie notowano.-

III.

Społeczna akcja antykomunistyczna.

Słabą akcję antykomunistyczną prowadziły w Białymstoku lokalne komitety: Komitet Antykomunistyczny przy państw. fabryce dykt w Bojlidach i Międzyzwiązkowy Komitet do Walki z Komunizmem. Ten ostatni, powołany do życia przez T-wo Oświaty i Kultury Robotn

"Pochodnia", grupuje 26 organizacji i urządził w lutym b.r. 2 odczyty.

Poza tym na całym terenie rozpowszechniane było czasopismo "Bój z bolszewizmem" oraz specjalne wydawnictwa I.N.B.K.

IV.

1/ Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa.

W dniach 12-18.II.b.r. została przeprowadzona likwidacja MK KZMZB,w Białymstoku, w której wyniku przekazano władzom sądowym 13 osób oraz wszczęta likwidacja rejonu piaskowskiego /KPZB i KZMZB/ i zelwiańskiego rejonu młodzieżowego w pow.wołkowyskim.

m.Białystok. Decyzją władz sądowych zostali osadzeni w więzieniu:

1/ Dereczyński Aron, s.Herca i Marii,ur.13.VIII.1914 r.w Białymstoku
2/ Serejski Icko,s.Szymona i Itki,ur. w 1914 r.w Krynkach,pow.grodzieńskiego,
3/ Mekler Naum, s.Arona i Jenty, ur.28.8.1913 r. w Białymstoku,
4/ Rogowski Fajwel, s.Mejera i Rywki,ur.20.V.1915 r.w Białymstoku,
5/ Sater Tewel, s.Szmula i Rejzli,ur.7.V.1914 r.
6/ Ojszpeter Jankiel,s.Borucha i Chany-Małki,ur.22.XI.1914 r.w Białymstoku.
7/ Machkind Icko,s.Moszka i Chany,ur. w 1915 r. w Białymstoku,
8/ Sacharczuk Leonid, s.Aleksego i Zofii, ur.21.II.1909 r. w Starosielcach i
9/ Cudowski Mikołaj, s.Mikołaja i Anny, ur. 4.XII.1910 r.w Białymstoku.

Pod dozorem policji pozostają: 1/ Krawiec Wolf, 2/ Makowski Josel, 3/ Czesny Icko i 4/ Wróblewski Kazimierz.-

Szczegółowe sprawozdanie zostanie przedłożone w dniach najbliższych.

Pow.grodzieński. W dniu 4.II.b.r. przeprowadzono rewizję mieszkaniową u Blachmana Szachny, zam. w Grodnie przy ul.Zbożowej 15 w której wyniku

znaleziono w schowku do niego należący: 1/ 1 egz. rezolucji KC.KPP z sierpnia 1936 r. w sprawie, "zbrodniczej działalności trockistów-zinowiewowców", 2/ skrócony tekst aktu oskarżenia w procesie trockistowskim, 3/ referat J.Leńskiego p.t."Front ludowy czy front robotniczo-chłopski, 4/ referat J.Dymitrowa p.t."Bronić podłych terrorystów - to znaczy pomagać faszyzmowi", 5/ referat J.Leńskiego p.t." Ludowy front - bez dalszej zwłoki" i 6/ uchwały sekcji KMM w sprawie najbliższych zadań KZMP.

Ponieważ z przeprowadzonych dochodzeń wynika, że wymienione wydawnictwa zostały podrzucone Błachmanowi, został on zwolniony z polecenia władz prokuratorskich.-

Pow. wołkowyski. W wyniku wszczętej w dniu 14.II.b.r. likwidacji rejonów KPZB. i KZMZB.Piaski oraz rejonu KZMZB.Zelwa zatrzymano do końca lutego b.r. ogółem 61 osób, z których 16 przesłuchano w charakterze świadków, 7 osadzono w więzieniu, 35 oddano pod dozór policji i 3 pozostawiono na wolnej stopie.-

W więzieniu zostali osadzeni:

1/ Cypin Icko, s.Dawida i Basi, ur.15.I.1910 r.,zam.w Piaskach,
2/ Sejfer Mendel, s.Hirsza i Gołdy, ur. w 1912 r., zam. w Piaskach
3/ Lejbowa Michla, c.Mowszy-Rubina i Małki, ur. w 1912 r., zam. w Piaskach,
4/ Lejb Hotel, s.Judela i Małki, ur. w 1910 r.,zam. w Piaskach,
5/ Orlin Dawid, s.Mowszy i Rochli-Lei, ur. w 1906 r.,zam. w Piaskach,
6/ Cypin Rywka, c.Dawida i Basi, ur.15.IX.1914 r.,zam. w Piaskach,
7/ Kul Teodor, s.Aleksego i Zofii, ur. 1.III.1915 r.,zam. w Lichiniczach, gm.Piaski.-

Likwidacja trwa.-

2/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku
skazał w dniu 12.II.b.r. z art.97 i 93 K.K. m-ców pow.bielskiego,

1/ Góralewskiego Tychona, s.Teodora,m-ca wsi Deniski,na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat.Na mocy amnestii połowę kary darowano.

2/ Lisowskiego Demiana, s.Andrzeja,na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat i

3/ Wyszkowskiego Jana, s.Anisina,na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat.

Na mocy amnestii Lisowskiemu darowano 1/3 kary a Wyszkowskiemu połowę.-

Postawienie wymienionych w stan oskarżenia pozostaje w związku z likwidacją KPZB. i KZMZB. w pow.bielskim w 1935 r.

Sąd Okręgowy w Grodnie

skazał w dniu 11.II.b.r. z art.97 i 93 K.K.

1/ Zdańczuka Józefa, s.Stefana i Antoniny, ur.w 1909 r.,m-ca wsi Ejminowce , gm.Brzostowica-Wielka,pow.grodzieńskiego, na 5 lat więzienia z zaliczeniem aresztu prew.od 20.VII.1936 r.

2/ Zdańczuka Arkadiusza,s.Jana i Stefanii,ur. w 1913 r.,m-ca wsi Ejminowce,pow.grodzieńskiego,na 5 lat więzienia z zaliczeniem aresztu prew.od 28.V.1936 r.,

3/ Ancypę Jana s.Mitrofana i Anny,ur.w 1910 r.,m-ca wsi Ejminowce, pow.grodzieńskiego,na 3 lata więzienia z zaliczeniem aresztu prew. od 19.VI.1936 r.,

4/ Niedźwiedzia Leona, s.Benedykta i Anastazji, ur. w 1915 r.,m-ca wsi Ejminowce,pow.grodzieńskiego,na 2 lata więzienia z zaliczeniem aresztu prew. od 9.V.1936 r.

5/ Kurmiela Szymona, s.Michała i Marii, ur. w 1913 r.,m-ca wsi Ejminowce, pow.grodzieńskiego,na 2 lata więzienia,

6/ Kamerman Chanę, m-kę m.Wilna, na umieszczenie w zakładzie poprawczym.

7/ Kunko Tymoteusza, s.Aleksego i Anny, ur. w 1910 r.,m-ca wsi Bobrowniki, gm.Indura,pow.grodzieńskiego,na 2 lata więzienia z zali-

czeniem aresztu prew. od 6.XI.36 r.

Wszystkich pozbawiono praw na 5 lat.-

Sąd Okręgowy w Grodnie

na sesji wyjazdowej w Wołkowysku skazał w dniach 9-12.II.b.r. 29 osób na kary od 12 lat do 1 roku więzienia.-

Szczegóły zostały podane oddzielnym pismem z dnia 18.II.b.r. Nr.PN.171/37.P. /Likwidacja RK.Gródek i Podgródecki - wyroki sądowe/.-

- - - - o o o o - - - -

Liczba porządkowa.	Powiat	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawnictw komunist.		Demonstracje i manifestacje uliczne.		Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.			
				Ujawniono wypadków kolportażu wzgl. przechowywania.	Ujawniona ilość egz. wydawn. komunistycznych.	Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników.		Ogółem	W tym czasowych w areszcie zapobieg.	W tym oddanych pod dozór policji	W tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobieg.
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m. Białystok	-	-	-	-	-	-	-	13	9	4	-
3	Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodno	-	-	1	6	1	40	1	-	-	-	-
6	Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	16	45	7	35	3
13	Wysokie-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	-	-	1	6	1	40	17	58	16	39	3

20

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.PB.133/2/37 T.

TAJNE !

Białystok, dn. 20 marca 1937r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.2/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

II. Ruch zawodowy.

Ocena ogólna.

W miesiącu lutym działalność Związków Zawodowych zwłaszcza Klasowych znacznie ożywiła się.-

Związki Klasowe pozyskały nowych członków wśród robotników w Czarnej-wsi Supraślu i Wasilkowie pow.białostockiego.-

Członkowie związku "Zjednoczenie Zawodowe Polskie" w Supraślu masowo przechodzą do Klasowych Związków.-

Związek "Praca Polska" wykazał również większą ruchliwość, usiłując,dotychczas bez skutku, założyć swe oddziały i w innych miejscowościach poza Wasilkowem, zwłaszcza w Supraślu i na terenie m.Białegostoku.-

Praca komunistyczna w Związkach Klasowych nazewnątrz zmalała wobec unieszkodliwienia bardziej czynnych działaczy. Jednak wyczuwa się ich wpływy wśród legalnie istniejących związków, czego dowodem jest zgłaszanie się delegatów Zw.Klas.w Urzędzie Wojewódzkim z interwencją w sprawie aresztowanych komunistów.-

Najjaskrawiej uwydatnia się praca K.P.P.na terenie m.Łomży w Sekcji Ziemnej Zw.Zaw.Rob.Budowl..-

W miesiącu lutym miało miejsce 7 strajków na podłożu ekonomicznym.-

Z tej ilości żądania strajkujących szewców-chałupników w Białymstoku i Łomży oraz krawców w Białymstoku były zupełnie uzasad

nione, gdyż ci robotnicy byli dotychczas przez pracodawców be
wykorzystywani.-

W miesiącu lutym zostały uruchomione większe fabryki wł
nicze na terenie miasta i powiatu białostockiego, również fab
dykt B-ci Braun w Grodnie zwiększyła ilość robotników, wobec c
liczba bezrobotnych zmalała o 2723 osób i wynosiła na dzień 1
br. - 14.608 osób.-

21

1/ Związki Klasowe.

pow.augustowski. 1/Dnia 14 lutego br.odbyło się w Augustowie zebranie Zw. Rob.Drzewn.przy obecności 80-ciu osób.-

2/Dnia 22 lutego br.odbyło się w Augustowie zebranie Zw. Przemysłu Skórzanego. Obecnych było na zebraniu około 100 osób.-

Na obydwu zebraniach poruszano jedynie sprawy organizacyjne i zmiany cennika, wobec wzrastającej drożyzny.-

Białystok-miasto 1/Dnia 14 lutego br.odbyło się zebranie Zw.Kl.włókniarzy Oddz.I. przy obecności Walczaka, sekretarza Zarządu Głównego Zw.Włókniarzy w Łodzi.-

Na zebraniu tym zostało odczytane sprawozdanie ustępującego Zarządu oraz dokonano wyboru nowego Zarządu. Zebrani interpretowali delegata Zarządu Głównego w sprawie niepożądanego rozdziału Zw.Klas.na dwa oddziały, co jest powodem rozbicia ruchu zawodowego. Delegat Walczak wyjaśnił, że większość chrześcijan nie chciała być w jednym Związku z żydami, wobec czego został utworzony oddział II, by w ten sposób zapobiec przejściu robotników-chrześcijan do innych niepożądanych Związków. Na zebraniu było obecnych około 500 osób.-

2/Dnia 21 lutego br.odbyło się zebranie kobiet, zorganizowane przez II-gi oddział Zw.włókienniczego. Obecnych było około 400 osób, przeważnie kobiet.-

Szczegółowe sprawozdanie z przebiegu zebrania zostało przedłożone w meldunku doraźnym Nr.40 z dnia 22 lutego br.-

Ponadto odbyły się zebrania:

Tkaczy Zmianowych - 1 zebranie - obecnych około 100 osób,

Szewców 5 " " " 120, 250, 250, 450 i 350 osób

./.

Robotników szarparni	- 1	zebranie	- obecnych	80 osób,
Czyściarzy	1	"	"	70 "
Z.Z.K.	1	"	"	30 "
Zw.Zaw.Rob.Przem.Cer.Bud.i pokr.Zaw.	- 1	zebr.	obecn.	około 160 os.
Garbarzy	2	zebrania	- obecnych	około 130 i 300 osób
Kaflarzy	1	"	"	" 60 osób
Służących domowych	1	"	"	" 300 "
Tkaczy stałych i zmian.	1	"	"	" 250 "

pow.Białystok. 1/W dniach 21 i 28 lutego br.odbyły się zebrania rob.czł. Zw.Kl.Rob.Przem.Włókien.w Wasilkowie przy udziale 50 i 100 czł., na których omawiano sprawy organizacyjne, czasu pracy i równomiernego podziału pracy. Ponadto poruszano zgubną dla robotników działalność Zw."Praca Polska" istniejącego w Wasilkowie.-

2/Dnia 27 lutego br.odbyło się zgromadzenie byłych członków Zw.Kl.w Czarnej-Wsi, zwołane przez Okr.Zw.Kl.w Białymstoku. Obecnych na zebraniu było około 300 osób. przeważnie robotników Tartaku Państwowego.-

Na zebraniu tym Józef Ostapczuk złożył sprawozdanie ze zjazdu delegatów w dniu 21 lutego br.w Białymstoku, na którym postanowiono domagać się dla robotników przemysłu drzewnego podwyżki płac o 40%. W sprawie podwyżki płac dla robotników w lasach i tartakach państwowych Główna Centrala Zw.Klas.interweniuje bezpośrednio w Naczelnej Dyr.Lasów Państwowych w Warszawie.W sprawie podwyżki płac dla robotników tartaków prywatnych ma się odbyć z początkiem marca konferencja u Inspektora Pracy.-

pow.Bielski-Podl. 1/Dnia 2 lutego br.odbyło się w Hajnówce zebranie robotników oddziału Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewn.Bud.Cer.i pokr.zaw. przy obecności około 600 osób. Na zebraniu tym omawiano sprawy orga-

nizacyjne.-

pow.grodzieński 1/W dniach 6 - 22 lutego br.odbyły się w Grodnie zebrania członków Zw.Zaw.Przem.Odzież., przy obecności 30 i 40 osób. Na zebraniach tych omawiano sprawy organizacyjne.-

pow.łomżyński.- W Sekcji Ziemnej Zw.Zaw.Rob.Bud.w Łomży, której działalność zawieszona została w dniu 6 stycznia br.przez Czerwińskiego, delegata Centrali, w dalszym ciągu trwają zatargi pomiędzy Konstantym Wasilukiem, który opiera się o zwolenników K.P.P., a Janem Jaworskim i Józefem Tyborowskim, członkami PPS.-

Rada Kl.Zw.Zaw.w Łomży otrzymała polecenie z Centrali odwieszenia Sekcji Ziemnej po uprzednim przerejestrowaniu członków, przy czym zwolennicy KPP.mają być wydaleni. Rada Zw.Klas.dotychczas w tym względzie żadnej decyzji nie powzięła.-

Wasiluk dla pozyskania większych wpływów wśród członków Sekcji Ziemnej podburza ich do wystąpień ulicznych w celu uzyskania większych zasiłków w postaci żywności i opału, od Pow.Kom.Pomocy Zimowej Bezrob., ponadto przygotowuje akcję o podwyższenie płacy dla bezrobotnych na robotach publicznych do 3 zł.za 8 godz pracy.-

pow.ostrowski-maz. Dnia 14 lutego br.odbyło się zebranie członków Oddz.Zw.Zaw Rob.Przem.Drzewn.Ger.i Pokr.Zaw.we wsi Jaszczułty, gm.Brańszczyk przy obecności około 110 osób. Na zebraniu tym omawiano sprawę podwyżki płac robotnikom zatrudnionym w Państwowym Tartaku Dalekie i pobudowania przez Zarząd tartaku jadalni dla robotników.-

./.

pow.szczuczyński. Dnia 14 lutego br.na skutek własnej uchwały rozwiązał s
oddział Zw.Zaw.Rob.Bud.w Grajewie. Związek ten został zarejestr
wany w dniu 21.VI.1934r.przez Inspektora Pracy 35 obwodu w Grod
nie. Związek ten w czasie swego istnienia przejawiał nikłą ży-
wotność, a w ostatnich czasach działalność jego zamarła.-

pow.Wysoko Mazow. Dnia 11 lutego br.odbyło się w Łapach zebranie członków
Zw.Zaw.Prac.Kolejowych, na zebraniu tym złożono sprawozdanie
ustępującego Zarządu i dokonano nowego Zarządu. Ponadto omawia-
no sprawy organizacyjne.-

2/ Związek Zawodowy "Praca Polska"

pow.białostocki. W dniach 4, 7 i 21 lutego br.odbyły się zebrania członków
Zw.Zaw."Praca Polska" w Wasilkowie. Na pierwszym zebraniu był
obecny Józef Bańkowski, generalny sekretarz z Warszawy oraz
Sylwester Dryl i Marian Czernik z Białegostoku. Na drugim i
trzecim zebraniu był obecny Marian Czernik z Białegostoku. Na
zebraniach tych poruszano sprawy organizacyjne, obecną sytuację
polityczną w Polsce, potępiano działalność Związków Klasowych,
które dążą do komunizmu. Ponadto poruszono sprawę zmiany cenni-
ka płac wobec znacznego podrożenia artykułów pierwszej potrzeby.

3/Związek Związków Zawodowych

pow.białostocki. Dnia 14 lutego br.w lokalu Z.Z.Z.w Michałowie odbyło się
walne zgromadzenie członków przy udziale: Bonifacego Polaczka i
Jana Pińczuka delegowanych z ramienia Z.Z.Z.w Białymstoku oraz
Mieczysława Skłodowskiego i Juliusza Goliczko, byłych członków
Z.Z.Z., obecnie zaś jako delegatów nowopowstałego Związku w Sup-

./.

raślu pod nazwą "Zjednoczenie Zawodowe Polskie". Na wstępie Skłodowski nakłaniał zebranych, by zgłosili przystąpienie do nowego Związku pod nazwą "Zjednoczenie Zawodowe Polskie" motywując tą propozycję tym, że władza nadzorcza tego Związku ma siedzibę w Białymstoku, podczas gdy siedziba Zarządu Z.Z.Z.mieści się w Łodzi, wobec czego łatwiejszy jest kontakt z władzą. Następnie zabrał głos Polaczek, sekretarz powiatowy ZZZ., który wyjaśnił zebranym, że Skłodowski do miesiąca października 1936 roku pełnił funkcje zastępcy sekretarza Okręgowego ZZZ., został jednak wydalony ze związku za popełnienie szeregu nadużyć. Skłodowski słysząc powyższe oskarżenie, opuścił zebranie. Zebrani oświadczyli, że pozostają nadal w szeregach ZZZ. Na zebraniu było około 180 osób.-

pow.bielsko-podl. Dnia 7 lutego br.odbyło się w Hajnówce zebranie robotników drzewnych, zwołane przez ZZZ.przy współudziale Zw.Zaw.Rob.Przem. Drzewn.Pud.,Cer.i Pokr.Zaw. Do prezydium zostali powołani przedstawiciele ZZZ.i Zw.Klasowego. Na zebraniu protestowano przeciw indywidualnym umowom narzucanym jednostronnie przez Naczelną Dyrekcję Lasów Państwowych, żądając umowy zbiorowej, za pośrednictwem Zw.Zawodowych. Również protestowano przeciwko formie wyborów delegatów przez N.D.L.P., domagając się, by listy delegatów na kandydatów były sporządzane przez Związki Zawodowe. Obecnych było około 500 osób.-

pow.grodzieński. Dnia 7 lutego br.Oddział ZZZ.Zw.Kelnerów i Pokr.Zaw.w Grodnie obchodził uroczystość odsłonięcia sztandaru. W uroczystości tej wzięło udział około 500 osób oraz sekretarz Zarządu Głównego ZZZ., poseł Wiktor Martynowski, Prezydent m.Grodna i przedstawiciel Komendy Garnizonu.-

---

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr.PB.133/2/37 T.

TAJNE !

Białystok,dn.20 marca 1937r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.2/37

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

III. Ruch strajkowy i bezrobocie .

1/Dnia 8 lutego br.26 robotników pracujących w Tartaku S.Kapłana w Marcinkańcach pow.grodzieńskiego ogłosiło strajk, żądając podwyżki płac. Zarobki robotników wynosiły od 2 - 3.50 zł.dziennie. Dnia 9 lutego br.robotnicy przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

2/Od dnia 9 lutego do 6 marca br.strajkowało 10 robotników pracujących akordowo w fabryce Narzędzi Roln.i Gwoździ Kuklańskiego w Białymstoku, żądając podwyżki zarobków o 15%. Po przyznaniu przez fabrykanta 50% żądanej podwyżki, robotnicy przystąpili do pracy.-

3/Od dnia 16 lutego do 3 marca br.włącznie trwał strajk szewców-chałupników w Białymstoku. Sprawozdanie z przebiegu strajku zostało przedłożone dnia 6 marca br.za Nr.PB.147-a-1/37.-

4/W dniach 17 i 18 lutego br.strajkowało 150 krawców-chałupników w Białymstoku, wykonywujących robotę na eksport do Hiszpanii, żądając podwyżki zarobków do 30%. Strajk został przerwany pod warunkiem, że żądanie krawców zostaną rozpatrzone przez pracodawców łącznie z delegatami strajkujących.-

Pracodawcy przyznali żądaną podwyżkę zarobków.-

5/Od dnia 19 lutego br.105 robotników fabryki Beckiera w Białymstoku strajkuje i okupuje fabrykę, żądając zawarcia umowy zbiorowej, przywrócenia cennika płacy z roku 1932 oraz zmiany warunków

płacy. Strajk nadal trwa. Sprawozdaniem z dnia 9 marca br.Nr.PB. 147-a-2/37 oraz meld.dor.Nr.58 z 16.III.i Nr.59 z 17.III.br.zobrazowano dotychczasowy przebieg strajku.-

6/Od dnia 22 lutego do 1 marca br.włącznie strajkowało 222 szewców-chałupników w Łomży. Strajkujący żądali:

1/ podziału warsztatów i magazynów z obuwiem na kategorie;
2/wyrównania cen za pracę;
3/ zapłatę po 2 zł.dziennie za czas strajku;
4/wydawanie przez majstrów pracownikom książeczek rozrachunkowych i
5/wypłacania przez majstrów należności za pracę natychmiast po jej ukończeniu.-

Pracodawcy uznali żądania strajkujących, wyrażone w pkt.4 i 5 oraz w niektórych kategoriach wyrównali płacę szewcom, strajkujący zaś odstąpili od żądań wyrażonych w punkcie 1, 2 i 3.-

7/Dnia 26 lutego br.strajkowały 32 robotnice-szpularki w fabryce Cytrona w Supraślu, żądając podwyżki zapłaty za wyrób przędzy. Strajk został w tym samym dniu zlikwidowany pod warunkiem, że wysokość płacy za wyrób przędzy zostanie ustalona dodatkowo u Inspektora Pracy.-

B e z r o b o c i e .

W porównaniu ze stanem bezrobocia w miesiącu styczniu liczba bezrobotnych w okresie sprawozdawczym,według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, zmniejszyła się o 2723 osób i wynosiła na dzień 1 marca 1937 roku 14.608 osób. Na zmniejszenie się stanu bezrobocia wpłynęło, uruchomienie większych fabryk włókienniczych na terenie miasta i powiatu białostockiego oraz przyjęcie dodatkowo do pracy robotników przez fabrykę dykt B-ci Braun w Grodnie.-

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział społeczno-polityczny

Nr.PB.133/2/37-T.

Białystok dn.20 marca 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.2/37.

/z ruchu wywrotowego, zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

IV. Stan bezpieczeństwa publicznego.

W miesiącu lutym b.r. stan bezpieczeństwa pod względem politycznym wykazuje znaczne uspokojenie umysłów, natomiast bardziej zorganizowany bez gwałtów, bojkot handlu żydowskiego, wpływa przygnębiająco na żydów.-

W kilku wypadkach spokojny bojkot spowodował prowokacyjne zachowanie się żydów wobec ludności katolickiej.-

W miesiącu sprawozdawczym miało miejsce na terenie województwa 20 wypadków drobnych zajść antyżydowskich. Sprawcy tych zajść z małymi wyjątkami zostali wykryci i doraźnie ukarani.-

Stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym za okres sprawozdawczy był dobry.-

Ilość pożarów w okresie sprawozdawczym w porównaniu do poprzednich była znacznie mniejsza.-

Opis większych wypadków:

1/ Dnia 4.II.b.r. został postrzelony st.poster.Bronisław Dąbrowski z poster. P.P. Brańsk, pow.bielskiego przez ściganego bandytę Stanisława Żero.

2/ Dnia 3.III.b.r. została zlikwidowana na terenie pow.bielskiego banda rozbojnicza Żerów, śledzona przez organa policji w ciągu miesiąca lutego /meld.dor.Nr.40 z dn.4.III.1937 r./.

3/ Dnia 23.II.b.r. w godzinach rannych na tle rabunkowym zostały zamordowane tępymi narzędziami w osadzie Wąsosz,pow.szczuczyń-

skiego, właściciela sklepu Ruchla-Leja Bajnsztejn i jej kuzynka Estera Bogdanowicz.-

Wykaz pożarów w załączeniu.-

W miesiącu lutym b.r. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego	22
obciętych karabinów	1
krótkiej broni palnej	33
luf karabinowych	3
broni myśliwskiej	27
bagnetów	8
szabel	-
broni białej: kastetów	-
sztyletów	-
bokserów	-
naboi karabinowych	22
naboi rewolwerowych	73
p r o c h u	20 dkg.
g r a n a t ó w	

Użycie broni w miesiącu lutym 1937 r.

Powiat	Opór władzy		W pościgu		Wystąp.mas.		O g ó ł e m	
	użyto broni.	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad śmier
Bielski	-	-	1	1	-	-	1	1
Sokólski	-	-	1	-	-	-	1	-
Razem	-	-	2	1	-	-	2	1

- - - - o o o o - - - -

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

W Y K A Z

pożarów za miesiąc l u t y 1937 roku.

Powiat	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wznięcone przez dzieci.	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w zł tys.
Augustowski	-	-	-	-	1	1	2	1.
Białystok-M.	-	-	-	2	4	1	7	
Białostocki	-	-	-	2	1	1	4	4.
Bielski	-	-	-	-	4	-	4	
Grodzieński	-	-	-	1	2	2	5	1.
Łomżyński	-	1	-	-	1	-	2	5.
Ostrołęcki	-	-	-	-	1	-	1	1.
Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	
Sokólski	-	-	-	2	3	2	7	7.
Suwalski	-	-	-	3	2	-	5	1.
Szczuczyński	-	-	-	2	-	-	2	
Wołkowyski	-	-	-	2	2	1	5	2.
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	
R a z e m	-	1	-	14	21	8	44	47.

- - - o o o - - -

H.F.

26

WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Dział społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.133/2/37.T.

Białystok, dn.20 marca 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr. 2/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

V. Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu lutym b.r. na odcinku granicznym:

1/ pow. augustowskiego - - 1 osobę
2/ " suwalskiego - - 6 "
3/ " szczuczyńskiego - - 2 "

- - - - oo oo - - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.133/2/37.T.

Białystok dnia 20 marca 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.2/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa

VI. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

/ Negatywne .-

---ooo---

H.F.

23 27

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Nr. [illegible]

T A J N E.

Nr.PB.133/3/37,T.

Białystok, dnia 21 kwietnia 1937 r.

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowano —
/ Inf. tjn/ — r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa/

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr. IX.
S. MODZELNY REFERAT INFORMACYJNY
PŁYNĄŁO DN.
4 MAJ. 1937 L. 2096

Za Wojewodę

/ A. Dworak /
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

Rozdzielnik:

Spr.Wewnętrznych,Dyr.Dep.I.	Nr. 1 - 4	- 4 egz.
Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr. 5	- 1 egz.
Wojewoda w Wilnie	Nr. 6	- 1 egz.
" w Nowogródku	Nr. 7	- 1 egz.
" w Brześciu n/Bugiem	Nr. 8	- 1 egz.
" w Warszawie	Nr. 9	- 1 "
" w Stanisławowie	Nr.10	- 1 "
" w Tarnopolu	Nr.11	- 1 "
" w Lublinie	Nr.12	- 1 "
" w Łodzi	Nr.13	- 1 "
Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr.14	- 1 "
" " " w Wilnie	Nr.15	- 1 "
" " Okręgowego w Białymstoku	Nr.16	- 1 "
" " " w Grodnie	Nr.17	- 1 "
" " " w Łomży	Nr.18	- 1 "
" Wydz.Zam. S.O. w Suwałkach	Nr.19	- 1 "
pozytura Nr.1. Oddz.II.Szt.Gł. w Wilnie	Nr.20	- 1 "
odzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	Nr.21 - 22	- 2 "
" " " DOK"IX. w Brześciu n/B.	Nr.23	- 1 "
" " " DOK.I. w Warszawie	Nr.24	- 1 "
O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	Nr.25	- 1 "
owie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.26-37	- 12 "
Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.38	- 1 "
Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	Nr.39	- 1 "
Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr.40	- 1 "
chiwum	Nr.41-43	- 3 "
Odbito		- 43 egz.

F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE !

Nr.PB.133/3/37 T.

Białystok, dnia 19 ...stn.1937r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

I.

Ruch komunistyczny.

A.

1/Ogólna ocena sytuacji za miesiąc marzec 1937r.

Okres sprawozdawczy cechowało większe niż w miesiącu poprzednim nasilenie akcji komunistycznej w Białymstoku, Grodnie, Łomży i Hajnówce, wśród robotników i bezrobotnych, a to z uwagi na rozpoczęty sezon robót publicznych i tendencje strajkowe wśród ogółu robotników, wysuwających żądania podwyżek płac, a także ze względu na zbliżający się obchód 1 maja.-

Według dotychczasowego stanu rzeczy największe prawdopodobieństwo urządzenia jednolitofrontowej demonstracji 1-majowej istnieje w Grodnie.-

Na terenie wiejskim, podobnie jak i w miesiącach ubiegłych, największą aktywnością odznaczały się jednostki organizacyjne w okręgu grodzieńskim.-

2/Ruch organizacyjny.

W okręgu białostockim największą ruchliwość wykazała Kompartia w Białymstoku, z uwagi na zanoszący się strajk robotników włókienniczych /wybuchł w kwietniu br./ w związku z wysuniętymi żądaniami podwyżki płac o 30% oraz ze względu na zbliżający się obchód 1 maja. Ca

łą robotą kierował przybyły w lutym br.funkcjonariusz centralny, którym okazał się Dodiuk Beniamin, s.Chaima i Racheli, ur.2.III. 1905r.w Pińsku. Zasadnicze dyrektywy Dodiuka szł[illegible] w kierunku wywołania jak najrychlej strajku włókienniczego, wprowadzenia jak największej ilości bezrobotnych do związków zawodowych, jako elementu bardziej podatnego dla agitacji komunistycznej i chętnego do wszelkich wystąpień, oraz do urządzenia w dniu 1 maja demonstracji jednolitofrontowej, idąc w tym względzie na wszelkie możliwe ustępstwa wobec legalnych organizacji.-

W okręgu grodzieńskim najczynniejszym był RK.KPZB.i KZM.ZB. Olekszyce, kierowany przez instruktora ps."Ostapa". Ps."Ostap" zreorganizował także RK.KPZB.i KZM.ZB.Hołynka.-

Zarówno ps."Ostap" jak i inni instruktorzy urządzili w wymienionych rejonach kilka zebrań udzielając dyrektyw odnośnie paraliżowania akcji organizacyjnej O.Z.N., składania protestów przeciw polonizacji cerkwi, urządzania strajków rolnych, zbierania składek na rzecz czerwonej Hiszpanii i gremialnego brania udziału w obchodach 1-majowych.-

Na teren okręgu łomżyńskiego przybył w pierwszych dniach marca br.nowy okręgowiec z zadaniem ożywienia pracy partyjnej w okręgu i przygotowania kampanii 1-majowej.-

W Łomży odbył on konferencję z aktywistami KPP., działającymi na gruncie związków zawodowych, na której wytknął popełnione błędy, które doprowadziły do zawieszenia Sekcji Ziemnej Zw.Zaw.Rob Budowlanych oraz zakazał prowadzenia działalności na własną rękę bez uprzedniego porozumienia się z miejscowym kierownictwem partyjnym. W sprawie 1-maja polecił drogą najdalej idących ustępstw dążyć do urządzenia jednolitofrontowej demonstracji.-

./.

B.

1/Wystąpienia zewnętrzne.

Pomimo przypadających w okresie sprawozdawczym obchodów dorocznych z wystąpień zewnętrznych zanotowano tylko wywieszenie w dniu 22 marca br.dwóch transparentów obok wsi Derkacze, gm.Krzemienica,pow.wołkowyskiego. Napis na jednym został całkowicie zmyty przez deszcz, na drugim końcowe wyrazy brzmiały "precz z Kocem"

Posiadane informacje wskazują, że OK. Komża zaopatrzył już poszczególne dzielnice w aktualną bibułę, lecz kolportażu jej nie notowano. Bibuła taka również jest na składach w Białymstoku, lecz lokalne komórki nie zostały w nią narazie zaopatrzone z braku aparatu technicznego.-

2/Wystąpienia na gruncie więzień.

W dniu 2 marca br.Aleksandrowicz Chaim i Pietrejko Aleksander, członkowie KPZB.w Grodnie odbyli kontakt ze zwolnioną z więzienia w Grodnie Abramowicz Szejną, która złożyła sprawozdanie o pracy organizacyjnej w więzieniu oraz uskarżała się na słabą reakcję partii przeciw ograniczaniom w dostarczaniu paczek żywnościowych i nie utrzymywanie stałej łączności z komuną więzienną.-

3/Terror partyjny.

W dniu 19 marca br.nieznany sprawca strzelił z karabinu do Auchimika Jana, mieszk.wsi Sukowicze, pow.sokólskiego. Z powodu zmroku strzał był chybiony.-

Auchimik uchodzi za konfidenta i sprawcę aresztowań, dokonanych w ub.roku w rejonie kryńskim, w których wyniku postawiono 27 osób w stan oskarżenia. Proces wymienionych odbył się w dniach

7-9 kwietnia br.i członkowie Kompartii, będąc przeświadczeni, że Auchimik wystąpi w charakterze czołowego świadka dowodowego, rozważali sprawę zamordowania go.-

4/Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenie z bronią i wystąpienia zbrojne

1425/36 Nav
6493/36 "
7573/36 "
8171/37 "
2371/37 "

921/33
3617/34 Nav
105/36 "
1904/36 "
6441/36 "
1499/37 "
2371/37 "
3080/37 "

W dniu 12 marca br.w Hajnówce odbyła się konferencja mająca na celu wypracowanie platformy współdziałania PPS.z Kompartią na terenie Hajnówki. Z ramienia Kompartii występował Radziwoniuk Maksym, zaś ze strony MK.PPS. Michałowski Leonard, członek tego Komitetu, znany ze swego nastawienia terrorystycznego od 1933 roku. Na konferencji Michałowski oświadczył, że jakkolwiek PPS.w Hajnówce nie zawsze posiada należytą łączność z Kompartią, to jednak działalność jej od dawna idzie po linii zamierzeń Kompartii. Michałowski jest zdania, że tworzony przez płk.Koca O.Z.N.nosi charakter wybitnie faszystowskiej organizacji, co w konsekwencji wywoła ostre represje w stosunku do działaczy robotniczych bez względu na ich przynależność partyjną. W tych warunkach, według Michałowskiego, należy zdecydować się na krok desperacki i przyśpieszyć wybuch rewolucji. Michałowski jest gotów dać od siebie 20 ludzi, którzy wespół z członkami Kompartii i zaopatrzeni w broń przez Kompartię dokonaliby napadu na posterunek PP.w Hajnówce oraz zdemolowaliby urządzenie fabryk lokalnych.-

Radziwoniuk ze swej strony wyjaśniał, że Kompartia takich wystąpień nie popiera i że w chwili obecnej przyniosłyby one tylko same straty. W związku z tym stanowiskiem Radziwoniuka Michałowski domagał się przekazania jego propozycji wyższym czynnikom Kompartii nadmieniając, że partia zawsze może na niego liczyć.-

./.

30

5/Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

a/Jednolity front

Najsilniej agitacja za jednolitym frontem została przeprowadzona na terenie zawodowym w Białymstoku, Grodnie i Łomży z nastawieniem na urządzenie jednolitofrontowej demonstracji 1-majowej. Największe prawdopodobieństwo urządzenia takiej demonstracji istnieje w Grodnie, a najmniejsze w Łomży.-

b/Akcja na odcinku organizacyj zawodowych i wśród bezrobotnych.

Na skutek nastawienia Kompartii 93 członków skomunizowanej Sekcji Ziemnej Zw.Rob.Budowlanych w Łomży przeszło w dniu 12 marca br.do Z.Z.Z.wraz ze swoimi przewódcami Szyszkowskim Stanisławem, Bielickim Romanem, Jaroszkiewiczem Janem i Modzelewskim Aleksandrem karanymi za działalność wywrotową.-

W okresie sprawozdawczym wzrosła agitacja komunistyczna wśród bezrobotnych, szczególnie w Białymstoku, Grodnie, Łomży i Hajnówce.

c/Akcja antywojenna na terenie wojska i wśród poborowych.

W dniu 21 lutego br.w mieszkaniu niejakiego Biegońskiego /imię nieznane, przezwisko "Matrasow"/ we wsi Łosiniany, pow.grodzieńskiego odbyło się zebranie poborowych, w którym prócz Biegońskiego wzięło udział jeszcze 4 osoby, w tym Martus Jan ze wsi Rudaki i Kulaga Władysław, s.Teodora i Stefanii, ur.w 1915r., ze wsi Łosiniany. Przemawiał Martus Jan, wzywając do gorliwej nauki dobrego władania bronią i niezapominania, iż przyjdzie czas użycia tej broni przeciw burżuazji.-

W dniu 13 marca br.technik MK.KZMP.w Ostrowi, Kreplak Judel-Lejb, doręczył bibułę Gniazdowskiemu Lejbie, odbywającemu służbę

./.

wojskową w 18 p.a.l., celem rozkolportowania jej wśród żołnierzy.-

W dniu 4 kwietnia br.został powołany do odbycia czynnej słu wojskowej w 81 pp.w Grodnie sekretarz DK.KPP.w Grajewie, Jabko Rub sztajn-Motek, s.Altera i Etki, roczn.1913.-

6/ KZMP.i Pionier.

Uwag nie nastręcza.-

7/Czerwona Pomoc.

Na obronę działaczy z m.Wołkowyska, których proces odbył się w dniu 16 marca br.zebrano na terenie m.Wołkowyska i rejonu wołkowyskiego około 700 złotych.-

Na terenie m.Grodna oraz w rejonach indurskim, hołyńskim i olekszyckim rozpoczęto sprzedaż znaczków /nalepek/ z nadrukiem "Na pomoc czerwonej Hiszpanii". Znaczki są w cenie 5, 10 i 50 gr.-

8/Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle.

Nie notowano.-

C.

Społeczna akcja antykomunistyczna.

Międzyzwiązkowy Komitet walki z Komunizmem w Białymstoku czynił przygotowania do urządzenia kursu dla prelegentów i działaczy Komitetu. Kurs rozpoczął się 8 kwietnia br.-

Taki sam Komitet w Grodnie urządził odczyt antykomunistyczny w Indurze. Obecnych 250 osób.-

W pow.sokólskim urządzono 6 zebrań antykomunistycznych, w których uczestniczyło ogółem około 450 osób.-

./.

D.

1/Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa.

W okresie sprawozdawczym odesłano do M.O.13 osób oraz w toku dalszej likwidacji RK.KPZB.i KZM.ZB.Piaski oraz RK.KZM.ZB.Zelwa zatrzymano 77 osób. Prócz tego władze prokuratorskie kontynuowały dochodzenie w sprawie akcji komunistycznej w pow.białostockim, w którego wyniku aresztowano 6 osób oraz przeprowadzono rewizje w związkach zawodowych w Michałowie w poszukiwaniu dowodów uprawiania przez nie działalności wywrotowej. Wyniki rewizyj negatywne.-

pow.białostocki.- W dniu 12 marca br.zostali aresztowani i osadzeni w więzieniu mieszkańcy wsi Zaczerlany, gm.Choroszcz,pow.białostockiego:

1/Sienkiewicz Aleksander, s.Michała i Anny, lat 34, rolnik, sekretarz RK.KPZB.Choroszcz i

2/Sienkiewicz Michał, s.Michała i Anny, lat 28, rolnik i szewc, technik RK.KPZB.Choroszcz.-

W dniu 21 marca br.zostali aresztowani i osadzeni w więzieniu mieszkańcy wsady Michałowo, pow.białostockiego:

1/Hutnik Włodzimierz, s.Teodora i Eudokii, lat 31, robotnik, sekretarz RK.KPZB.w Michałowie,

2/Hutnik Aleksander, s.Teodora i Eudokii, lat 23, czł.RK.KPZB.i sekretarz KZM.ZB.w Michałowie,

3/Kapłan Wolf, s.Nochema i Ruchli, lat 34, tkacz i

4/Ostrowiecki Mikołaj, s.Mikołaja i Heleny, lat 28, rolnik i robotnik - członkowie RK.KPZB.w Michałowie.-

pow.grodzieński.- W dniu 8 marca br.została przeprowadzona rewizja w poszukiwaniu broni u Masiuka Mikołaja, mieszkańca wsi Nowosiółki, gm.Mosty, pow.grodzieńskiego, podejrzanego o należenie do Kompartii.-

W wyniku rewizji znaleziono 7 egz.wydawnictw komunistycz-

nych starej edycji. Względem Masiuka został zastosowany areszt jako środek zapobiegawczy.-

W dniu 15 marca br.w wyniku przeprowadzonej rewizji u Puzana Antoniego, mieszkańca wsi Kajeniowce, gm.Sjsmonty-Wielkie, pow.grodzieńskiego, w poszukiwaniu skradzionych rzeczy, znaleziono 4 egz. odezw komunistycznych starej edycji, które najprawdopodobniej zostały mu podrzucone. Decyzją władz sądowych Puzan został oddany pod dozór policji.-

pow.suwalski.- Z polecenia władz sądowych został aresztowany w dniu 25 marca br.i osadzony w więzieniu członek RK.KPZB.Suwałki - Rabinczyk Izaak.-

pow.wołkowyski.- W toku dalszej likwidacji RK.KPZB., RK.i MK.KZM.ZB.Piaski oraz RK.KZM.ZB.Zelwa zatrzymano w marcu br.ogółem 77 osób, z których 7 osadzono w więzieniu, 60 oddano pod dozór policji, 7 przesłuchano w charakterze świadków i 3 zwolniono.-

Szczegółowe sprawozdanie Urząd Wojewódzki przedłoży po zakończeniu likwidacji.-

Osadzenie i zwolnienie w M.O.

W marcu br.zostali osadzeni w M.O.: 1/Pluskałowski Mowsza - mieszk.m.Białegostoku, 2/Kondrusik Stefan i 3/Grześ Józef - mieszkańcy pow.białostockiego /obaj zwolnieni w dniu 23 marca 1937r./, 4/Kurmiel Piotr, 5/Szwecki Chaim, 6/Matys Aleksander, 7/Puzewski Michel, 8/Poczymok Lejzor, 9/Aleksandrowicz Judel i 10/Epsztejn Dawid - mieszkańcy pow.grodzieńskiego , 11/Sazon Jakub i 12/Wiereciło Jan - mieszkańcy pow.wołkowyskiego oraz 13/Serwiański Newach-Josel - mieszk.m.Augustowa.-

./.

32

2/Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku:

w dniu 12 marca br.skazał z art.97 i 93 KK.m-ca wsi Majak, gm.i pow Bielsk-Podl., Bieleckiego Aleksandra, s.Jakuba i Anny, ur.w 1913r., na jeden rok więzienia. Na mocy amnestii karę darowano. Bielecki odbywa służbę wojskową w 32 pp.w Rembertowie.-

Tenże Sąd w dniach 16 i 17 marca br.rozpatrzył sprawę 24 osób postawionych w stan oskarżenia w związku z likwidacją WK.KPZB.Czarna-Wieś. O wyroku doniesiono pismem z dnia 22 marca br.Nr.PN.192/37 P.-

Sąd Okręgowy w Grodnie:

rozpatrzył w dniu 1 marca br.sprawę mieszkańców wsi Baranowo, gm. Łasza,pow.grodzieńskiego, Baranowskich Konstantego, Piotra i Michała oraz Syczu Aleksandra i mieszkanki m.Indury,pow.grodzieńskiego, Abramowicz Dzejny, oskarżonych z art.97 i 93 KK. Baranowski Michał został skazany na jeden rok więzienia za ukrywanie Piotuna Leona, poszukiwanego za działalność komunistyczną. Pozostałych Sąd uniewinnił. O zatrzymaniu ich Urząd Wojewódzki doniósł pismem z dnia 25 listopada 1936 roku Nr.PN.1011/36 P.-

Tenże Sąd w dniu 15 marca br.na sesji wyjazdowej w Wołkowysku skazał 7 osób z art.97 i 93 KK. O wyroku doniesiono meldunkiem doraźnym z dnia 18 marca br.Nr.60, zaś o ich zatrzymaniu pismem z dn. 9 lipca 1936 roku Nr.PN.523/36 T.-

E.

Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą.

negatywne.-

II.

Ruch anarchistyczny

Nie notowano.-

Liczba porządkowa	Powiat.	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawnictw komunistycznych: Ujawniono wypadki kolportażu wzgl. przechowywania.	Przechowywanie i kolportaż nielegalnych wydawnictw komunistycznych: Ujawniona ilość egz. wydawn. komunistycznych.	Demonstracje i manifestacje uliczne: Ilość demonstracji	Demonstracje i manifestacje uliczne: Ogólna ilość uczestników	Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym: Ogółem	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym: W tym czasowych w areszcie zapobieg.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym: W tym oddanych pod dozór policji	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym: W tym zwolnionych bez zastosowania środków zapobieg.	Osoby zatrzymane i osadzone w m. U. w Berezie Kartuskiej.
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2	m. Białystok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
3	Białystok	-	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	2
4	Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodno	-	-	2	11	-	-	-	2	3	1	-	7
6	Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	2	-	-	-	-	-	7	70	7	60	3	2
13	Wysokie-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	2	-	2	11	-	-	7	79	15	61	3	13

33

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

TAJNE.

Nr.PB.133/3/37.T.

Białystok, dnia 19 kwietnia 1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa/

III.

Ruch zawodowy.

a/ Ocena ogólna.

W miesiącu marcu b.r. działalność związków zawodowych klasowych, Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego i "Praca Polska" znacznie ożywiła się.

Oddziały Związku Klasowego Przemysłu Włókienniczego, łącznie z Chrześcijańskim Zjednoczeniem Zawodowym postanowiły wymówić przemysłowcom umowę zbiorową, zawartą w roku 1933 i wobec wzrostu drożyzny artykułów żywnościowych, żądać podwyżkę zarobków, dla wszystkich robotników przemysłu włókienniczego w wysokości 30%.

Zarząd Klasowego Związku Zawodowego, na terenie powiatu łomżyńskiego, przeprowadza rewizję swych oddziałów, usiłując wyrzucić z pośród członków, wszystkich tych, którzy są zwolennikami komuny.

Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe, prócz starań o polepszenie bytu robotników przemysłu włókienniczego, przeprowadziło sprawę podwyżki zarobków palaczy i maszynistów przemysłu drzewnego.

Związek "Praca Polska" prócz prowadzonej - ożywionej działalności w Wasilkowie, powiatu białostockiego i w mieście Łomży, usiłuje pozyskać na członków robotników przemysłu włókienniczego na terenie miasta Białegostoku. Dotychczas poczynania w tym kierunku nie dały dotychczas wyniku.

Z.Z.Z. w miesiącu sprawozdawczym nie przejawiał większej działalności, z wyjątkiem Łomży, gdzie Zarząd nie licząc na dobór ludzi, a myśląc jedynie o zwiększenie liczby swych członków, przyjmuje bezkrytycznie wszystkich tych, których Związki Klasowe wyrzucają.-

W miesiącu marcu, miało miejsce 10 strajków na podłożu ekonomicznym, prócz strajku w fabryce Beckera, który rozpoczął się w miesiącu lutym. W dwóch wypadkach strajkujący przystąpili do pracy na poprzednich warunkach, pozostałe strajki za wyjątkiem strajku okupacyjnego w tartaku państwowym w Łysych, zostały zlikwidowane po uzyskaniu przez robotników podwyżek zarobków.

W miesiącu marcu zostały uruchomione roboty przez Zarządy dróg w Sokółce, Grodnie i Augustowie oraz nastąpiło dalsze uruchomienie fabryk przemysłu włókienniczego, wobec czego liczba bezrobotnych zmalała o 1.371 osób i wynosiła na dzień 1 kwietnia 13.237 osób.

b/ Działalność poszczególnych związków:

1/ Związki Klasowe.

Pow.augustowski. 1/ Dnia 7 marca b.r. odbyło się w Augustowie zebranie Zw. Rob.Przem.Drzewn.Budowl.,Ceram. i pokrewnych zawodów, na którym było obecnych około 200 osób. Omawiano sprawę żądania podwyżki zarobków dla robotników Państwowego Tartaku na Lipowcu, - a to ze względu na wzrastającą drożyznę artykułów żywnościowych.

2/ Dnia 30 marca b.r. odbyło się w Augustowie zebranie Zw. Rob.Przem.Skórzanego i pokrewnych zawodów, na którym omawiano sprawy podwyżki zarobków dla szewców, przy czym postanowiono żądać 30% podwyżki.-

34

Białystok-M.

1/ Dnia 14 marca b.r. odbyło się ogólne zebranie członków Zw. Włókniarzy Oddz. I., pod przewodnictwem Antoniego Wewióra. Na zebraniu tym omawiano sprawę podwyżki zarobków w przemyśle włókienniczym wobec wzrostu drożyzny artykułów żywnościowych /zdaniem robotników/ o 30%. Po przeprowadzonej dyskusji uchwalono, upoważnić zarząd do opracowania projektu żądań podwyżki płac, łącznie z zarządem Oddz. II. Związku Klasowego.-

Na zebraniu było obecnych około 500 osób.-

2/ Dnia 23 marca b.r. odbyło się zebranie delegatów fabrycznych I i II Oddziału Związku Włókniarzy w ilości około 250 osób pod przewodnictwem Antoniego Wewióra.

Na tym zebraniu poinformowano zebranych, że zarządy obu oddziałów Zw. Włókniarzy na wspólnym posiedzeniu uchwalili, wymówić fabrykantom umowę zbiorową z roku 1933 i wobec wzrastającej drożyzny żądać podwyżki zarobków w wysokości 30%. W razie nie uwzględnienia żądanej podwyżki przez fabrykantów, poprzeć to żądanie strajkiem, który miałby się rozpocząć w dniu 7 kwietnia. Na tym zebraniu większość delegatów była przeciwna strajkowi i domagała się załatwienia sprawy podwyżki - polubownie. Zatwierdzono jedynie wniosek w sprawie zerwania umowy i żądania podwyżki zarobków.

3/ Ponadto odbyły się zebrania:

a/ Zw. Zaw. Rob. Przem. Bud., Drzewn., Cer. - 1 zebranie, obecnych 500 osób

b/ Robotników tartacznych - 3 " , obecnych 40, 60 i 40 os

c/ S z e w c y - 5 " , obecnych 300, 300, 300 i 10

Na tych zebraniach omawiano sprawy organizacyjne i konieczność żądania podwyżki zarob[illegible] wobec wzrastającej drożyzny.-

Pow. białostocki. 1/ Dnia 7 marca b.r. we wsi Dolistowo Stare odbyło się zebranie organizacyjne Związku Rob. Przem. Bud. Drzewn. Ceram. i pokr. zawodów. Na zebraniu wybrano zarząd.

2/ Dnia 14 marca b.r. w Wasilkowie odbyło się zebranie członków Zw. Klasowego. Na zebraniu uchwalono dobrowolnie opodatkować się na rzecz strajkujących robotników fabryki Beckera w Białymstoku. Obecnych na zebraniu około 400 osób.-

3/ Dnia 21 marca b.r. odbyło się w Wasilkowie ponowne zebranie, na którym powiadomiono robotników o wymówieniu przemysłowcom umowy zbiorowej zawartej w r.1933 oraz o żądaniu podwyżki zarobków w wysokości 30% - przy czym postanowiono, że o ile przemysłowcy nie zgodzą się na żądania robotników - to żądania te będą poparte strajkiem.-

4/ Dnia 21 marca b.r. odbyło się w Michałowie zebranie członków Kl. Zw. Zaw. Przem. Włókienniczego, na którym w obecności około 70 osób poruszono sprawę wzrostu drożyzny i konieczności żądania podwyżki płac.

Pow. bielski. 1/ Dnia 7 marca b.r. odbyło się w Nurcu zebranie Zw. Zaw. Rob. Przemysłu Drzewnego, Ceram., Budowl. i pokr. zaw. przy udziale około 130 osób, na którym postanowiono ubiegać się o podwyżkę zarobków w tartaku państwowym i prywatnym.-

2/ Dnia 14 marca b.r. odbyło się ponowne zebranie tego związku, na którym ustalono żądać 40% podwyżki.

3/ Dnia 27 marca b.r. odbyło się w Hajnówce zebranie robotników drzewnych zwołane przez Klasowy Związek Zawodowy. Obecnych było około 600 osób. Omawiano sprawę wzrostu drożyzny i nieczność domagania się podwyżki zarobków. Ponadto rozpatrywano ciężkie warunki pracy robotników firmy "Terebenthen", przy

czym postanowiono, że w razie strajku tych robotników wszyscy udzielą im pomocy i dopomogą w walce o poprawę bytu z warunków pracy.-

Grodno. 1/ Dnia 12 marca b.r. odbyło się w Grodnie zebranie Zarządów zw. należących do Rady Kl.Zw.Zaw., na którym postanowiono urządzić akademię dla uczczenia pamięci Ignacego Daszyńskiego.-

2/ Dnia 20 i 30 marca odbyły się w Grodnie zebrania Rady Kl.Zw.Zaw., na których omawiano sprawy organizacyjne i sprawę obchodu pierwszo-majowego.-

Ostrów-Mazow. Dnia 21 marca b.r. w Ostrowi-Mazow. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zaw.Robotn.Przemysłu Drzewn.,Budowl. Ceram. i pokr.zaw. omawiano sprawy organizacyjne i dokonano wyboru nowego zarządu. Obecnych było około 30 osób.

Pow.szczuczyński. Istniejący na terenie miasta Orajewa od miesiąca listopada 1935 roku, Oddział Zw.Robotników Przemysłu Spożywczego wskutek tarć na tle politycznym, uległ likwidacji.- Związek ten opanowany w 10% przez K.P.P., w czasie swego istnienia, przejawiał dość czynną działalność, w kierunku obrony interesów robotników piekarskich.-

Pow.wołkowyski. Dnia 4-ego kietnia, odbyło się zebranie Zarządu Zw.Zaw. Rob.Przem.Drzewnego w Świsłoczy. Omawiano sprawy organizacyjne oraz obchodu pierwszomajowego.-

2/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

Białystok-M. Dnia 21 marca b.r. odbyło się zebranie członków Związku "Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego", na którym omawiano sprawę żądania podwyżki zarobków w przemyśle włókienniczym

a tym samym wypowiedzenia umowy zbiorowej zawartej z przemysłowcami w roku 1933. Zebrani w ilości około 120 osób upoważnili zarząd do ustalenia procentu żądanej podwyżki i przeprowadzenia tej akcji.

Pow. grodzieński. Dnia 16 marca odbyło się zebranie Związku Robotników Miejskich, na którym postanowiono przystąpić do O.Z.N.

3/ Zjednoczenie Zawodowe "Praca Polska".

Białystok-m. Dużą ruchliwość na terenie miasta Białegostoku okazuje Związek "Praca Polska". Prezes Okręgowego Związku "Praca Polska" Czesław Berwatko, stara się o zjednanie członków wśród włókniarzy i w tym celu nawiązał kontakt z tymi robotnikami fabryki Beckera, którzy nie przystąpili do okupacji fabryki.

Dotychczasowe rezultaty działalności i poczynań w kierunku zjednania nowych członków - są minimalne.-

Pow. białostocki. W dniach 7 i 9 marca b.r. odbyły się zebrania członków Związku "Praca Polska" w Wasilkowie, przy obecności około 150 i 60 osób, na których omawiano sprawy organizacyjne, oraz potępiano działalność Kl. Związków Zawodowych, które, ich zdaniem idą na pasku żydowskim i są opanowane przez wpływy komunistyczne.-

Pow. łomżyński. Dnia 22 marca b.r. odbyło się w Łomży zebranie robotników użyteczności publicznej, którzy są członkami Związku "Praca Polska". Do zebranych w ilości około 150 osób, przemawiał przewodniczący Jan Napiórkowski, potępiając w swym przemówieniu działalność klasowych związków zawodowych i Z.Z.Z., które to związki opanowane są przez komunę. Po dokonaniu wyboru nowego zarządu, wygłosił referat Franciszek Kamiński, student

Uniwersytetu im.J.Piłsudskiego w Warszawie, przedstawiając zebranym panujące stosunki wśród robotników na Śląsku, gdzie masy robotnicze, gremialnie organizują się w Związku "Praca Polska" a inne, lewicowo-komunistyczno-żydowskie związki tracą zupełnie na znaczeniu. Ostatnio, zdaniem mówcy w Dąbrowie-Górniczej 1.500 robotników zapisało się na członków tego związku.

4/ Związek Związków Zawodowych /Z.Z.Z./

Pow.Łomżyński. 1/ Dnia 2 marca b.r. odbyło się zebranie członków Z.Z.Z. przy udziale około 100 osób, na zebraniu tym były poruszane sprawy organizacyjne i zarobki robotników w związku z mającym nastąpić w niedługim czasie sezonem robót wiosennych.-

2/ Dnia 12 marca b.r. zgłosiło swoje przystąpienie do Z.Z.Z. 93 członków byłej Sekcji Ziemnej Zw.Zaw.Rob.Budowl., zawieszonej przez Centralę w Warszawie, na wniosek Rady Kl.Zw.Zaw. w Łomży, za działalność niezgodną ze statutem i prowadzenie działalności komunistycznej. Członkowie byłej Sekcji Ziemnej, którzy przeszli do Z.Z.Z. ze swymi przywódcami Szyszkowskim, Jaroszkiewiczem, Bieleckim i Modzelewskim, którzy byli karani za działalność komunistyczną, są zwolennikami komuny, a dokonali zgłoszenia do Z.Z.Z. z inicjatywy KPP., nie mając po zawieszeniu działalności Sekcji Ziemnej, żadnego oparcia organizacyjnego. Zarządy Klasowych Związków Zawodowych, usiłują wyeliminować ze swych szeregów wszystkich zwolenników KPP, nawet za cenę likwidacji niektórych związków i krytykując nierozważne posunięcie Zarządu Z.Z.Z., który bezkrytycznie przyjmuje, wszystkich tych, których oni wyrzucają.

- - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ POLECZNO-POLITYCZNY

Nr.PB. 133/3/37.T.

Białystok, dnia 19.IV.1937 r.

T A J N E.

MIESIĘCZNE PRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37.T.

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństw

IV.

Ruch strajkowy i bezrobocie.

1/ Dnia 1 marca b.r. porzuciło pracę 32 szpulaczki fabryki Cytrona w Supraślu z powodu wyznaczenia przez Zarząd fabryki płacy dziennej wzamian dotychczasowej płacy akordowej.-

Zatarg ten został zlikwidowany dnia 6.III.b.r. przy czym przyznano robotnikom poprzednie warunki płacy.-

2/ Dnia 4 marca b.r. w Bielsku-Podlaskim zastrajkowało 11-tu robotników zatrudnionych w młynie motorowym Pomaranca, wysuwając żądanie podwyżki płac dla zwykłych robotników o 20%, a dla majstrów młynarskich o 50%.-

Strajk został zlikwidowany w dniu 9 marca przy czym robotnicy uzyskali następującą podwyżkę płacy: a/ maszyniści 10 zł w stosunku miesięcznym, b/ majstrzy - 10% w stosunku dziennym i c/ robotnicy 50 gr. dziennie.-

3/ Dnia 5 marca b.r. zastrajkowało w Bielsku-Podlaskim 15-tu szewców-chałupników, żądając 50% podwyżki, za wykonanie 1 pary obuwia.-

W dniu 10 marca strajk ten przeistoczył się w okupacyjny. Likwidacja nastąpiła dnia 11 marca po uzyskaniu przez szewców podwyżki zarobku do wysokości 20%.-

4/ Dnia 7 marca b.r. zastrajkowali w Białymstoku 3 robotni

37

cy w piekarni Achemda Farli [illegible], wysuwając żądanie - przyję-
cia do pracy zwolnionego pracownika. Właściciel piekarni uwzględ
dnił żądanie robotników, a ci w tym samym dniu przystąpili do
pracy.-

5/ Od dnia 9 do 21 marca b.r. trwał strajk robotników tar-
tacznych zatrudnionych w prywatnych tartakach okręgu białos-
tockiego. Strajkujący żądali podwyżki zarobków do wysokości
40%. Strajk został zlikwidowany po uzyskaniu 15% podwyżki.

6/ Dnia 9 marca b.r. w leśnictwie Łodziska, gm. Durlasy,
pow. ostrołęckiego, porzuciło pracę 20 tkaczy zatrudnionych
przez Adama Kulasa na składnicy przy obróbce podkładów kole-
jowych, żądając podwyżki zarobków.
Robotnicy przystąpili do pracy w dniu 19 marca na dotychczas-
wych warunkach.-

7/ Dnia 22 marca b.r. w tartaku parowym Wagmana w Żedni
porzucił pracę palacz i mechanik, żądając podwyżki zarobków:
mechanik przy uruchomieniu 1 gatra - 45 zł., 2 gatrów - 50 zł.
a 3 gatrów - 55 zł. zamiast dotychczasowej opłaty 40 zł./bez
względu na ilość uruchomionych gatrów, palacz żądał zapłaty
38 zł. tygodniowo zamiast dotychczas pobieranego wynagrodzenia
dziennego w kwocie 4 zł.75 gr.-

8/ Dnia 30 marca zastrajkowali palacze i maszyniści w tar
takach Kaczulskiego i Rostkiera żądając podwyżki zarobków w wy
sokości: dla zatrudnionego przy jednym gatrze 40 zł., przy 2
gatrach 50 zł. a przy 3 gatrach 60 zł. tygodniowo. Dotychczas
palacze otrzymywali po 4 zł.75 gr., a maszyniści po 5 zł.50 gr
dziennie.-
Dnia 8 kwietnia została ustalona u Inspektora Pracy umowa
zbiorowa maszynistów i palaczy przemysłu drzewnego mocą któr

ustalono dla palaczy wynagrodzenie dzienne w kwocie 7 zł. 50 gr. a dla maszynistów przy pracy na jednym gatrze 35 zł. a na dwóch gatrach 42 zł. tygodniowo.

Nie wszyscy właściciele tartaków zgodzili się z postanowioną podwyżką zarobków dla maszynistów i palaczy, wśród ogółu robotników tartacznych, którzy wobec tego strajku zostali pozbawieni pracy, - maszyniści i palacze innych gałęzi przemysłu wstrzymali się dla solidarności od pracy. O tym doniesiono sprawozdaniem z dnia 13.IV.1937 r. Nr.PB.147-a-3/37.9./2/, i z dnia 14.IV.1937 r. Nr.PB.147-a-3/37.P./3/.-

Strajk został zlikwidowany dnia 14 kwietnia b.r., w którym to dniu wszyscy przemysłowcy podpisali umowę zbiorową.-

9/ Dnia 30 marca w tartaku państwowym w Łysych, pow.ostrołęckiego, robotnicy w ilości 145 osób przystąpili do strajku okupacyjnego, żądając 30% podwyżki zarobków. Strajk ten trwa dotychczas. Szczegółowe sprawozdanie z przebiegu strajku przedłożono dnia 17.IV.37 r. za Nr.PB.147-a-3/37.P/5/.-

10/ Dnia 31 marca w tartaku "Dańczyk" w Supraślu, zastrajkowało 20 wozaków, żądając podwyżki płac z 3 zł.50 gr. na 5 zł. od fury przewiezionego materiału tartego z Supraśla do Białegostoku. Strajk ten został zlikwidowany w dniu 9 kwietnia b.r. przy czym robotnicy przystąpili do pracy na poprzednich warunkach

11/ Trwający od dnia 19 marca b.r. strajk okupacyjny w fabryce Beckera w Białymstoku - dotychczas nie został zlikwidowany. Szczegółowe sprawozdanie z dotychczasowego przebiegu strajku - przedłożono dnia 9.III.1937 r. za Nr.PB.147-a-2/37.P. i dnia 18.IV.1937 r. za Nr.PB.147-a-2/37.P./2/.-

38

b/ B e z r o b o c i e .

W porównaniu ze stanem bezrobocia w miesiącu lutym liczba bezrobotnych w okresie sprawozdawczym, według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, zmniejszyła się o 1.371 osób i wynosiła na dzień 1 kwietnia 1937 roku 13.237 osób.-

Na zmniejszenie się stanu bezrobocia wpłynęło, zatrudnienie bezrobotnych przez zarządy dróg w Sokółce, Grodnie i Augustowie, oraz dalsze uruchomienie fabryk przemysłu włókienniczego.-

- - - - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI [illegible] STOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

T a j n e

Nr.PB.133/3/37.T.

Białystok, dnia 19.IV.1937 r.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37.T.

/z ruchu wywrotowego, zawodowego, oraz stanu bezpieczeństw

V.

Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Sytuacja ogólna.

W miesiącu marcu b.r. stan bezpieczeństwa pod względem politycznym, wykazał znaczną poprawę.

Drobne zajścia antyżydowskie, które w miesiącu sprawozdawczym miały miejsce w 17 wypadkach, nie spowodowały zakłócenie spokoju publicznego, tym bardziej, że sprawcy zostali natychmiast po zajściu przez policję ujęci i doraźnie ukarani.

Akcja bojkotowa w czasie targów i jarmarków, była prowadzona intensywnie, ale w ramach legalnych, bez jakichkolwiek agresywnych zamiarów, co jest bardzo charakterystyczne zwłaszcza że w tym czasie przypada okres przedświąteczny.

Stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym za okres sprawozdawczy - był dobry. Ilość pożarów w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego zwiększyła się pod względem ilości, a dość znacznie pod względem wysokości szkód.

Pożary. Wykaz pożarów w załączeniu.-

Rozbrajanie ludności: W miesiącu marcu b.r. odebrano nielegalnie posiadanych:

karabinów typu wojskowego 17

obciętych karabinów 2

krótkiej broni palnej 40

luf karabinowych 2

broni myśliwskiej 30

broni białej: bagnetów 5

szabel 1

kastetów . . . . . -

sztyletów 1

bokserów 4

naboi karabinowych 367

" rewolwerowych 40

p r o c h u . . . . . 200 gr.

g r a n a t ó w 1

Użycie broni w m-cu marcu:

Powiat	Opór władzy		W pościgu		Wystąpień mas.		O g ó ł e m	
	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.	użyto broni	wypad. śmiert.
okółka	-	-	1	-	-	-	1	-

F.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

WYKAZ

pożarów za miesiąc marzec 1937 r.

Powiat	Od uderzenia pioruna.	Podpalenie.	Wznieconе przez dzieci	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Straty w złotych.
Augustowski	-	-	-	1	-	1	2	1.850
Białystok-M.	-	-	-	1	2	-	3	1.000
Białostocki	-	-	-	1	-	1	2	1.700
Bielski	-	-	-	3	3	1	7	32.000
Grodzieński	-	2	-	-	4	1	7	58.500
Łomżyński	-	1	-	2	3	-	6	25.000
Ostrołęcki	-	-	-	2	-	5	7	4.800
Ostrowski	-	-	-	1	1	-	2	3.800
Sokólski	-	-	-	-	-	6	6	6.800
Suwalski	-	-	-	5	3	1	9	9.550
Szczuczyński	-	-	-	2	-	-	2	15.000
Wołkowyski	-	1	-	1	-	1	3	2.250
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	1	1	700
Razem	-	4	-	19	16	18	57	163.550

H.F.

H.F.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI B.[illegible] OSTROCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

T A J N E

Nr.PB.133/3/37.T.

Białystok, dnia 19.IV.1937 r.

Straty w złotych

1.850
1.000
1.700
32.000
58.500
25.000
4.[illegible]00
3.800
6.800
9.550
15.000
2.250
700

63.350

H.F.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37.T.

/z ruchu wywrotowego i zawodowego, oraz stanu bezpieczeństwa.

VI.

Sprawy graniczne.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w miesiącu marcu b.r. na odcinku granicznym:

1/ pow.ostrołęckiego - 1 osobę
2/ " suwalskiego - 16 osób
3/ " szczuczyńskiego - 3 osoby.

- - - - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI BIAŁYSTOK, dn. 19 kwietnia 1937 r.
Nr.PB.133/3/37.T. Tajne.

MIESIĘCZNE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.3/37

/ z ruchu wywrotowego i zawodowego oraz stanu bezpieczeństwa

VII.

Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

1/ Dnia 17 marca b.r. Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K.Nr.I. dokonał likwidacji szajki szpiegowskiej w Ostrołęce /sprawozdanie w tej sprawie przedłożono dnia 23 marca b.r. Nr.PB.290/Tjn/37/.-

2/ Dnia 18 marca b.r. funkcjonarjusz Samodzielnego Referatu Informacyjnego DOK.Nr.III. aresztował podejrzanego o szpiegostwo Franciszka Filipowicza na terenie powiatu suwalskiego /sprawozdanie w tej sprawie przedłożono dnia 5 kwietnia b.r. Nr.PB.307/Tjn/37.-

- - - - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/4/37 T.

Białystok, dn. 15 maja 1937r.

Nr.ewid.....22. 41

TAJNE !

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.4/37

za miesiąc kwiecień 1937r.

Do
/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

ZA WOJEWODĘ

/ A. DWORAK /
NACZELNIK WYDZ.SPOŁ.-POLIT.

21.VII.37

ozdzielnik:

inisterstwo Spraw Wewnętrznych, Dyr.Dep.I	Nr. 1-6	- 6	egz.
" Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	" 7	- 1	"
an Wojewoda w Wilnie	" 8	- 1	"
" " Nowogródku	" 9	- 1	"
" " Brześciu n/Bugiem	" 10	- 1	"
" " Warszawie	" 11	- 1	"
" " Jublinie	" 12	- 1	"
Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	- 1	"
" " " " w Wilnie	" 14	- 1	"
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 15	- 1	"
" " " " Grodnie	" 16	- 1	"
" " " " Łomży	" 17	- 1	"
" " Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	" 18	- 1	"
kspozytura Nr.1 Oddz.II Szt.Głównego w Wilnie	" 19	- 1	"
amodzielny Referat Informac.DOK.III.w Grodnie	" 20-21	- 2	"
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem	" 22	- 1	"
" " " " I w Warszawie	" 23	- 1	"
kspozytura Sam.Ref.Inform.DOK.III.w Białymstoku	" 24	- 1	"
O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 25	- 1	"
anowie Starostowie Powiatowy Województwa Białostockiego	" 26-37	-12	"
an Starosta Grodzki w Białymstoku	" 38	- 1	"
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	" 39	- 1	"
" Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku	" 40	- 1	"
rchiwum	" 41-43	- 3	"
Odbito		- 43	egz.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU № IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN.
25 MAJ 1937 L. 3 fai
Załączników

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowano
26/V/37 Inf. tin. r.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.4 za miesiąc kwiecień 1937 roku.

ROZDZIAŁ I.

Sytuacja ogólna.

W miesiącu kwietniu b.r. stan bezpieczeństwa pod względem politycznym i kryminalnym był zadawalniający.- Sporadyczne drobne ekscesy antyżydowskie nie wywarły ujemnego wpływu na ogólny stan bezpieczeństwa. Natomiast dał się zauważyć ze strony ludności polskiej bardziej zorganizowany, lecz umiarkowany bojkot handlu żydowskiego i pęd do spółdzielczości i samowystarczalności.-

W miesiącu sprawozdawczym uwydatniła się ruchliwość Zw. zawodowych w związku z obchodem pierwszomajowym oraz dążeniem do uzyskania podwyżki zarobków we wszystkich gałęziach przemysłu.

W obydwu zagadnieniach zwolennicy komuny zamierzali ująć to w swoje ręce, głosząc zasady jednolitego frontu w obchodzie pierwszomajowym, rzekomo dla okazania większej siły ruchu robotniczego, zamiar ten jednak nie doszedł do skutku. Również zamiar komuny objęcia kierownictwa strajku w przemyśle włókienniczym nie dał rezultatu, gdyż inicjatywa utworzenia komitetu z pośród robotników upadł a natomiast w skład komitetu strajkowego weszli przedstawiciele poszczególnych Związków Zawodowych.- Wśród bezrobotnych nastąpiło znaczne uspokojenie umysłów w związku z rozpoczęciem pracy na robotach publicznych

- - - - - -

43

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.4 za miesiąc kwiecień 1937r.

R O Z D Z I A Ł II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.

a/ W nocy na 8-go kwietnia b.r. w czasie pościgu za zawodowymi złodziejami na terenie gm.Trzcianne,pow.białostockiego oddał jeden strzał z karabinu st.post.Piotr Chorzelski - bezskutecznie.-

Ponieważ ścigani złodzieje strzelali z rewolwerów w stronę policjantów, użycie broni było uzasadnione.-

b/ Dnia 29.IV.b.r. patrol policyjny, w składzie st. post.Skwary i post.Kubraka z posterunku w Orli,pow.bielskiego, natknął się na poszukiwanego bandytę Mikołaja Prokopiuka, który na wezwanie policjantów nie odłożył rewolweru, a uciekając usiłował strzelać w stronę ścigających. Ścigający policjanci oddali po jednym strzale,kładąc Prokopiuka trupem na miejscu.-

Użycie broni było uzasadnione.-

c/ Dnia 4.IV.b.r. st.post.Michał Pachucki z posterunku Zbójna,pow.ostrołęckiego,wystrzelił w stronę uciekającego Władysława Pardo,zabójcę Bolesławy Czartoryskiej, którą zabił w dniu 4.IV.b.r.

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów publicznych.

Dnia 4.IV.b.r. patrol KOP.na terenie gm.Wólka,pow. suwalskiego po/strzelił przemytnika Gustawa Jurewicza,który na wezwanie nie chciał się zatrzymać.

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjon. publicznych.

n e g a t y w n e .

Wystąpienia przeciwko policji i innym funkcjonariuszom publiczn.

W miesiącu sprawozdawczym miało miejsce 9 wypadków pojedyńczego oporu policjantom, przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu, oraz 4 wypadki pojedyńczego oporu w czasie ściągania przez sekwestratorów zaległych podatków.-

Ponadto miały miejsce 2 wypadki pojedyńczego oporu sekwestratorom bez asysty policyjnej. Główną przyczyną stawianego oporu sekwestratorom jest przekonanie ludności, że ze zbiegiem czasu zaległe podatki zostaną umorzone.-

Zaburzenia spokoju publicznego.

1/ Dnia 21.IV.b.r. w czasie jednodniowej głodówki robotników okupujących fabrykę Beckiera w Białymstoku, rozdrażnione żony tych robotników, wywołały zbiegowisko i wybiły kilka szyb w biurze Dyrekcji fabryki. Zajście zostało przez policję w kilku minutach zlikwidowane.-

2/ Dnia 11.IV.b.r. członkowie Zw.Zaw."Praca Polska" w Wasilkowie wtargnęli do lokalu Zw.Klasowego, rozpędzając zebranych tam klasowców /sprawozdanie Nr.PB.147-a-4/ 37.P.z dn.15.IV.37 r./.-

Bezpieczeństwo na kolejach.

n e g a t y w n e .

Uszkodzenie linii telefonicznych.

a/ Dnia 10.IV.b.r. na linii telefonicznej Szczuczyn-Grabowo skradziono 35 mtr. drutu telefonicznego oraz potłuczono 26 izolatorów.-

b/ Dnia 12.IV.b.r. wskutek działań atmosferycznych pękł drut telefoniczny na linii Grajewo-Ruda, pow. szczu-

czyńskiego przy czym skradziono około 30 metrów uszkodzonego drutu. W obu wypadkach sprawcy dotychczas nie zostali wykryci.

Włamania do urzędów i instytucyj publ.

n e g a t y w n e .

Ucieczka więźniów.

a/ Dnia 20.IV.b.r. z braku należytego nadzoru uciekł z aresztu gminnego w Wąsewie, pow. ostrowsko-mazow. Franciszek Biedrzycki odsiadujący dwa tygodnie aresztu z wyroku S.O. w Łomży.

b/ Dnia 3.IV.b.r. z braku należytego nadzoru, zbiegł z aresztu gminnego w Szczuczynie Ludwik Ciszewski oskarżony o zadanie ciężkiego uszkodzenia ciała.-

c/ Dnia 16.IV.b.r. z braku należytego dozoru zbiegły w Czyżewie, pow. wysoko-mazow. dwie aresztantki zatrudnione przy pracy w ogrodzie gminnym.-

Zabójstwa i uszkodzenia ciała.

W miesiącu sprawozdawczym miały miejsce 2 zabójstwa na tle rabunkowym, 1 zabójstwo z zemsty, 2 wypadki zabójstw na tle spraw majątkowych, 3 zabójstwa w czasie zabawy w stanie nietrzeźwym, oraz 7 wypadków dzieciobójstwa.-

Ponadto zanotowano 60 wypadków uszkodzenia ciała na tle sporów majątkowych i w czasie zabaw w stanie nietrzeźwym.-

Rozboje.

W miesiącu sprawozdawczym miał miejsce 1 wypadek zbrojnego napadu na osadnika Józefa Wlazło w os. Tołoczniany, pow. wołkowyskiego. Dwaj sprawcy napadu zostali ujęci./Meld.dor.Nr.80 z dnia 12.IV. i Nr.82 z 14.IV.b.r./

Podpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 2 wypadki [illegible] i podpalenia t[illegible] terenie pow. augustowskiego i ostrołęckiego

go z chęci uzyskania premii asekuracyjnej. Skutki tych pożarów były nieznaczne.

Większe pożary, ze względu na wysokość wyrządzonych szkód miały miejsce:

a/ We wsi Wólka, pow. bielskiego/Meld. dor. Nr. 74 z dn. 5. IV. b.r./

b/ W Kryukach, pow. grodzieńskiego dwa pożary/Meld. dor. Nr. 82 z dnia 14. IV. b.r./ i Mostach-Fabr., fabr. dykt B ci Konopackich/Meld. dor. Nr. 83 z dn. 21. IV. b.r./.

c/ We wsi Kropiwnej, pow. sokólskiego/Meld. dor. Nr. 75 z dn. 6. IV. b r./.

d/ W maj. Tarachy, pow. szczuczyńskiego/Meld. dor. Nr. 84 z dn. 16. I b.r./.

e/ We wsi Pagieki, pow. wołkowyskiego/Meld. dor. Nr. 76 z dn. 7. IV. b.r./.

Katastrofy. n e g a t y w n e.

I n n e. W miesiącu sprawozdawczym miały miejsce 23 wypadki drobnych ekscesów antyżydowskich, które nie spowodowały zakłócenia spokoju publicznego.-

- - - - - -

H.P.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. 4 za miesiąc kwiecień 1937 r.

R O Z D Z I A Ł III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne. Zarządy Związków Klasowych zwłaszcza na terenie miasta i powiatu białostockiego wykazały większą żywotność przez przeprowadzanie pertraktacji w sprawie poprawy bytu robotników, wobec wzrostu cen artykułów żywnościowych.-

Przeprowadzone pertraktacje w przemyśle metalowym, drzewnym, budowlanym i garbarskim dały wyniki dodatnie i wzmocniły wpływy Związków Klasowych, natomiast wysunięte żądania podwyżki płac w przemyśle włókienniczym - poparte następnie strajkiem od dnia 12.IV.b.r. podkopały autorytet przywódców wśród znacznej większości robotników, którzy obecnie zaczynają odczuwać niedostatek. Rzucane wersje wśród robotników, że przywódcy wywołując strajk poszli na rękę przemysłowcom, biorąc za to odpowiednie wynagrodzenie - znajdują podatny materiał zwłaszcza, że strajk ten, chociażby nawet był uzasadniony, został wywołany w najbardziej nieodpowiednim czasie z punktu widzenia interesu robotników.-

Zapowiadany w przemyśle włókienniczym, od początku bieżącego roku zamiar żądania podwyżki zarobków, skłonił przemysłowców do uruchomienia wszystkich warsztatów na dwie zmiany przez co przemysłowcy przygotowali sobie odpowiednią ilość zapasów, a zerwanie umowy przez robotników pozbawia ich nie tylko pracy w czasie najdogodniejszym dla przemysłowców, lecz również prawa żądania wynagrodzenia za przysługujące im urlopy.-

Stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zmniejszył się o 13.440 osób i na dzień 1 maja było zarejestrowanych 9.797 osób.

Niezadowolenie bezrobotnych stronniczym przydziałem do

pracy jest nieuzasadnione, a drobne w tym kierunku niedociągnięcia są natychmiast prostowane.-

Niezadowolenie bezrobotnych niskim wynagrodzeniem w stosunku do wzrostu drożyzny - byłoby o tyle uzasadnione, że w obecnym czasie z tych względów zwiększone są stawki wynagrodzeń w poszczególnych gałęziach przemysłu, natomiast płace bezrobotnych w porównaniu do roku ubiegłego prawie, że nie uległy zmianom.-

Ruch organizacyjny i zgromadzeniowy.

A/ W związku z ogólnym strajkiem włókniarzy oraz akcją o podwyżkę zarobków w przemyśle drzewnym, metalowym, budowlanym i piekarskim znacznie wzrosła ilość zebrań klasowych związków,- zwłaszcza na terenie miasta i powiatu białostockiego oraz pow. bielskiego.-

Na powyższych terenach odbyło się 46 zebrań, na których omawiano sprawę podwyżki zarobków oraz składano sprawozdania z przebiegów konferencyj z pracodawcami poszczególnych gałęzi przemysłu.-

Odbyte zebrania Zw.Klas. na terenach innych powiatów miały charakter organizacyjny, oraz omawiano program obchodu 1-go maja.-

Na terenie m.Łomży, został zwołany zjazd powiatowy Związku Małorolnych, na który przybyło około 40 członków, jednak wobec nie przybycia z Warszawy delegata Zarz.Gł.Zw.Małorolnych zjazd ten został odwołany.

Na terenie m.Grodna odbyła się w dniu 5.IV.b.r. wspólna konferencja przedstawicieli wszystkich Zw.Kl., ZZZ., Bundu, Poalej-Sjon/Prawicy/ i T.U.R-u w sprawie omówienia wspólnego obchodu pierwszomajowego.
Konferencja ta nie doprowadziła do porozumienia.-

W pow.ostrowsko-mazow. na terenie gm.Brańszczyk z siedzi-

bą w Tuchlinie powstał oddział Zw.Zaw.Transportowców w R.P. Na członków zapisało się 220 osób.W skład Zarządu weszli miejscowi robotnicy i rolnicy. Powstały oddział dotychczas nie przejawił działalności.-

Na terenie m.Augustowa oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.Skórzanego utracił 19 członków,którzy zgłosili się na członków cechu szewskiego.-

W Łomży Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud.pozyskał 11 nowych członków z pośród bezrobotnych.-

B/ Na odbytych zebraniach Z.Z.Z. omawiano sprawy organizacyjne i obchodu pierwszomajowego.-

ZZZ. na terenie m.Białegostoku zorganizował przy Zw.Zaw. Rob.Bud.,Cer.,Drzewn.i Ziem. sekcją robotn.kanalizacyjnych,do której przystąpiło 28 robotników .

Dnia 11.IV.b.r. został zorganizowany w Grajewie oddział Związku Zaw. Robotn.Rolnych i Leśnych,do którego zapisało się 23 bezrobotnych. Oddział ten został podporządkowany Okr.Zarządowi Z.Z.Z. w Białymstoku.-

Dnia 23.IV.b.r. został zlikwidowany w Grajewie nielegalnie istniejący oddział Zw.Zaw.Rob.Bud.,Drzewn.,Ceram.i Ziem.,który liczył 95 członków.-

C/ Do strajku włókniarzy zgłosił również akces Okr.Sekret. Ch.Z.Z. w imieniu Związku Zaw.Rob.Przem.Włókienniczego,w związku z tym odbyło się w miesiącu sprawozdawczym na terenie m. Białegostoku 6 zebrań, na których omawiano sprawy podwyżki zarobków bezskuteczność dotychczasowych konferencyj z przedstawicielami przemysłowców.-

Ponadto z inicjatywy Okr.Sekr.Ch.Z.Z. odbyło się dnia 24.IV.b.r. w Wasilkowie zebranie organizacyjne i powstał oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.Drzewn., i Bud. Ch.Z.Z. w R.P.,do które-

go zapisało się na członków 20 osób.-

Wśród 20 członków tego Związku - trzech działa na rzecz przyłączenia tego oddziału do Okr.Oddz.Zjedn.Zaw."Praca Polska".

D/ Okr.Oddział Zjedn.Zaw."Praca Polska" nie przyłączył się do ogólnej akcji strajkowej w przemyśle włókienniczym, wychodząc z założenia, że nie jest to odpowiedni czas na rozpoczęcie walki o poprawę bytu, a przeciwnie obecnie wywołany strajk jest bardzo dogodnym dla przemysłowców.

Ponieważ znaczna część robotników przemysłu włókienniczego zwłaszcza członków Zw.Klas. jest niezadowolona z obecnego strajku, wychodząc również z założenia, że strajk ten został wywołany w czasie nieodpowiednim, a przeciwnie dogodnym dla przemysłowców. Zw."Praca Polska" czyni usilne, dotychczas bezskuteczne, starania do rozszerzenia swych wpływów wśród włókniarzy na terenie m.Białegostoku.-

Związek "Praca Polska" usiłuje ponadto zorganizować w swych szeregach robotników fabryki Beckera, którzy wyłamali się ze strajku okupacyjnego, niechcąc podporządkować się wpływom,- Oddziału I-go Klas.Zw. opanowanego w znacznym procencie przez komunę. Związek "Praca Polska" skłonny jest wprowadzić robotników do pracy na warunkach uzgodnionych obecnie z Dyr.fabr.Beckera, jednak wobec trwającej okupacji fabryki, zamiary te nie mogą być uskutecznione. Związek "Praca Polska" odbył w miesiącu sprawozdawczym 5 zebrań organizacyjnych na terenie m.Białegostoku z robotnikami fabryki Beckera oraz trzy zebranie członkowskie na terenie Wasilkowa.pow.białostockiego.-

Akcja prewencyjno-represyjna.

A/ 1/ Decyzją z dnia 19.IV.b.r. Star.Pow.w Grodnie zawiesił działalność Zw.Zaw.Rob.Przem.Odzieżowego w Polsce, oddział w Grodnie i równocześnie wystąpił z wnioskiem do S.O. o rozwiązanie tego Związku. Związek liczy 220 członków, posiadał 20 osób

47

karanych za komunizm kilkuletnim więzieniem. W skład Zarządu wchodzili komuniści, którzy działalność związku całkowicie opanowali.

2/ Decyzją z dnia 19.IV.b.r. Star.Pow. w Grodnie zawiesił działalność Centr.Zw.Zaw.Rob.Przem.Spożywczego w Polsce oddział w Grodnie i równocześnie wystąpił z wnioskiem do S.O. o rozwiązanie tego Związku.- Związek ten liczący 60 członków posiadał 12 aktywnych działaczy wywrotowych, karanych za komunizm. Związek ten pozostawał całkowicie pod wpływami komuny.-

3/ Decyzją z dnia 21.IV.b.r. Star.Pow. w Wołkowysku zawiesił działalność Centralnego Zw.Zaw.Rob.Przem.Bud.,Drzewn.,Cer. i Pokr.Zaw. w Polsce,oddział w Łuce, gm.Tarnopol występując równocześnie do S.O. w Grodnie z wnioskiem o rozwiązanie. Związek ten liczył około 300 osób, opanowany był w całości przez wpływy komunistyczne, a w skład zarządu wchodzili wybitni komuniści karani sądownie.

Sąd Okr.w Grodnie decyzją z dnia 28.IV.b.r. rozwiązał działalność tego Związku.-

4/ Dnia 15.IV.b.r. został wysłany do M.O. Kazimierz Jarocki mieszkaniec m.Augustowa,prezes oddziału Centr.Zw.Rob.Przem. Bud.,Ceram. i Pokr.Zaw. w Polsce jako podejrzany o działalność wywrotową. Wymieniony został zwolniony z M.O. w dniu 27.IV.b.r. i po powrocie dotychczas nie nawiązał kontaktu z organizacjami komunistycznymi.-

5/ Dnia 20.IV.b.r. zostali zatrzymani w Białymstoku jako podejrzani o działalność komunistyczną Berko Jodzicz i Władysław Gniadko członkowie Zarządu Zw.Zaw.Rob.i Robotnic Przem.Włók.w R.P Oddział I-szy.
Wymienionych przekazano władzom sądowym.-

6/ Dnia 18.IV.b.r. zostali wysłani do M.O. Jan Pater-sekretarz i Leonard Michałowski-członek Zarz.Oddziału w Majnówce "Centr.Zw.Rob.Przem.Bud., Drzewn., Ceram. i pokrewnych zaw.w Polsce" Obaj prowadzili robotę jednolito-frontową zmierzającą do wywoływania fermentów i rozruchów, naginając działalność Zw.Zaw.do poczynań Kompartii.-

B/ Dnia 12.IV.b.r. został zatrzymany na polecenie Prokuratora Marian Czernik-sekretarz oddziału w Wasilkowie Zw.Zaw.Rob. Przem.Włókienniczego "Praca Polska" za spowodowanie najścia w dniu 11.IV.b.r. na lokal Zw.Klas.w Wasilkowie.Po ukończonym śledztwie Czernik został w dniu 21.IV.b.r. zwolniony.-

Bezrobotni. W porównaniu ze stanem bezrobocia w miesiącu marcu b.r. liczba bezrobotnych w okresie sprawozdawczym, według danych Wojew. Biura Funduszu Pracy, zmniejszyła się o 3.440 osób i wynosiła na dzień 1 maja 1937 r. 9.797 osób.-

W ważniejszych ośrodkach tut. województwa było zarejestrowanych jako niezatrudnionych:

1/ m.Białystok..... 3.558 osób
2/ "Łomża ..... 403 "
3/ " Grodno ..... 2.424 "
4/ " Wołkowysk..... 134 "
5/ " Suwałki ..... 283 "

Jak widać z przytoczonych wyżej cyfr stan bezrobocia uległ znacznemu zmniejszeniu wskutek zatrudnienia na robotach publicznych.

Wśród bezrobotnych, zatrudnionych na robotach publicznych panuje niezadowolenie i daje się zauważyć dążenie do wysunięcia żądania podwyżki zarobków, umotywowane wzrostem cen artykułów pierwszej potrzeby.-

48

Ponadto daje się wyczuć niezadowolenie z powodu uprzywilejowania w przyjmowaniu do pracy bezrobotnych należących do Związku Rezerwistów i Zw. Strzeleckiego.-

W miesiącu sprawozdawczym nie było wypadku wystąpień zewnętrznych ze strony bezrobotnych.-

atargi zbio- owe, strajki.

5/ W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa miało miejsce 17 strajków z pośród których 5 było okupacyjnych. Ogółem strajkowało 8.400 robotników z tej ilości 500 okupowało warsztaty pracy.-

W ciągu miesiąca sprawozdawczego zlikwidowano 11 strajków w tem 2 okupacyjne.-

Wszystkie strajki bez wyjątku były oparte na tle ekonomicznym wobec wzrostu cen artykułów żywnościowych.

n i o s k i.

Wobec nieustępliwego stanowiska dyrekcji fabryki Beckera konieczne jest nakłonienie głównego akcjonariusza - Gajera do przeprowadzenia konferencji z robotnikami, którzy przy minimalnych ustępstwach skłonni są przystąpić do pracy. Długotrwały strajk robotników wyczerpał.-

- - - - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

49

Rozdział IV. RUCH KOMUNISTYCZNY I POKREWNE.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/Ogólna ocena sytuacji.

Zastosowane represje nie sprzyjały rozwojowi ruchu organizacyjnego w okresie sprawozdawczym. Również nikłe były wystąpienia zewnętrzne, natomiast cała uwaga Kompartii skierowana była na przeforsowanie jednolitofrontowych obchodów 1-majowych, lecz wysiłki w tym kierunku nie dały żadnych rezultatów. W Białymstoku nadto Kompartia zmierzała bezskutecznie do ujęcia w swoje ręce kierownictwa wybuchłym w dniu 12 kwietnia br. strajkiem powszechnym włókniarzy w białostockim okręgu przemysłowym.-

W wyniku akcji prewencyjno-represyjnej przekazano władzom sądowym ogółem 87 osób oraz 12 osób odesłano do M.O. W ramach tej akcji kontynuowano likwidację RK.KPZB.i KZM.ZB.Piaski i RK.KZM.ZB. Zelwa w pow.wołkowyskim oraz wszczęto likwidację RK.KPZB.i KZM.ZB. Hajnówka w pow.bielskim.-

Należy sądzić, że likwidacje te zahamują rozwój akcji komunistycznej w wymienionych powiatach.-

Społeczna akcja antykomunistyczna była prowadzona przez Str. Narod.i lokalne komitety do walki z komunizmem. Ogółem w zebraniach i wiecach antykomunistycznych wzięło udziału około 4.000 osób.-

2/Ruch organizacyjny.

W okresie sprawozdawczym na odcinku organizacyjnym zanotowano zaledwie drobne zmiany, a to z uwagi na zastosowaną w ruchliwych ośrodkach akcję prewencyjno-represyjną, a także ze względu na ucieczkę z miejsc zamieszkania poważniejszych działaczy przewidujących jak zwykle co roku aresztowania przed 1 maja. Jak wskazują posiadane informacje wielu działaczy opuściło swoje miejsce zamieszkania

już w pierwszych dniach kwietnia br.-

Przebywający w Białymstoku funkcjonariusz Dodiuk Beniamin, sprawujący funkcję sekretarza MK.KPZB., odbył ostatnie kontakty przed 1-majowe w dniu 8 kwietnia br., delegowany zaś w marcu br.na okręg łomżyński nowy okręgowiec po nawiązaniu kontaktu z Łomżą i dzielnicą ostrołęcką, wyjechał z terenu i ponownego jego pobytu dotychczas nie stwierdzono.-

W kwietniu została częściowo odbudowana miejska technika KPZB w Białymstoku /skład osobowy narazie nie znany/, dzięki czemu kilka komórek zostało zaopatrzonych w bibułę 1-majową.-

Nadto nastąpiło pewne ożywienie pracy komórek oraz miały miejsce usiłowania zakładania nowych komórek na terenie gminy Szudziałowo,pow.sokólskiego we wsiach Ostrów-Północny, Ostrów-Nowy i Wydziałówka /przeprowadzona w ub.r.likwidacja MK.Krynki tylko częściowo objęła wymienione wsie/.-

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle .

Uwag nie nastręcza.-

4/ Wystąpienia zewnętrzne.

Zbliżający się obchód 1-majowy stał się powodem ożywionej agitacji ustnej i domokrążnej za forsowaniem wspólnych obchodów wszystkich organizacji zawodowych oraz za braniem jak najliczniejszego udziału w legalnych obchodach. Ta ostatnia agitacja miała miejsce również i na terenie wiejskim w pow.grodzieńskim i białostockim. Nadto w tychże powiatach oraz na terenie gm.Zelwa i Międzyrzecz w pow.wołkowyskim agitowano za powstrzymaniem się od wszelkich prac w dniu 1 maja.-

./.

Akcja techniczna przejawiła się w formie rozrzucenia 5 egz. odezw komunistycznych w 4-ch wypadkach. Poza tym w czasie rewizji u braci Wyrwasów ujawniono 3 klg. bibuły oraz w pow. grodzieńskim znaleziono dwie paczki bibuły przemáczonej dla RK. Skidel /pow. grodzieński/ i Nowy-Dwór /pow. szczuczyński, wojew. nowogródzkie/, które zawierały 327 egz. wydawnictw KC. KPZB. /odezwy 1-majowe i "Czerwony Sztandar" z listopada 1936r. oraz z lutego i maja br./.-

Zawieszenie w marcu br. "Dziennika Popularnego", który cieszył się dużą poczytnością wśród elementu komunistycznego i komunizującego w pow. grodzieńskim i wołkowyskim było przedmiotem szeregu anonimowych protestów. Na miejsce tego czasopisma zalecane jest niekiedy sprowadzanie "Robotnika".-

Na terenach powiatów wschodnich na podkreślenie zasługuje notowany w dalszym ciągu wzrost zainteresowania audycjami sowieckich radiostacyj.-

5/Wystąpienia na terenie więzień.

6/Terror partyjny.

7/Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

N e g a t y w n e .-

8/Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

Na terenie większych ośrodków robotniczych /w Białymstoku, Grodnie i Łomży/ działalność komunistyczna była ześrodkowana na terenie związków zawodowych w kierunku urządzenia jednolitofrontowych obchodów, a w Białymstoku nadto na wybuchły w dniu 12 kwietnia br. strajk powszechny włókniarzy w przemysłowym okręgu białostockim,

/.

niepopularny wśród większości strajkujących.-

Mając na względzie przejęcie kierownictwa tego strajku w swoje ręce, Kompartia dążyła do powołania Komitetu Strajkowego z pośród wybranych delegatów robotniczych, zamierzając wykorzystać przy wyborach swoje wpływy w masach. Jednak koncepcji tej nie udało się przeprowadzić i Komitet Strajkowy został wyłoniony z przedstawicieli poszczególnych sekcyj i zarządów oddziałów związków.-

Również nie zostały uwzględnione przez PPS.i Bund w Białymstoku wnioski Kompartii w sprawie zarządzenia wspólnego pochodu z ZZZ. i Poalej-Sjon Prawicą. Akcji prowadzonej w tym kierunku przez element komunistyczny w Łomży położyło kres osadzenie w M.O.Szyszkowskiego Stanisława, Rutkowskiego Czesława, Bielickiego Romana i Urwicza Izraela.-

W Grodnie, jakkolwiek nie doszło do urządzenia wspólnego pochodu z ZZZ.i Poalej-Sjon Prawicą ze względu na odmowę tych ugrupowań, nie mniej jednak wobec stanowiska prezesa Rady Okr.Klas.Zw.Zaw. Roszkowskiego Stanisława, który nie chce dostrzegać akcji komunistycznej w związkach zawodowych, komuniści mają dość silny głos zarówno w związkach pozostających pod wpływami PPS.CKW.,jak i Bundu.-

Na terenie wiejskim uwydatniła się akcja w pow.grodzieńskim, gdzie element rekrutujący się z pośród członków b.BWRH.organizuje koła Str.Ludowego.-

Koło takie powstało ostatnio 6.IV.br.we wsi Niekrasze,gm.Skidel, do którego zapisało się około 40 osób,-Białorusinów, sympatyków Kompartii, bądź podejrzanych o działalność wywrotową. Jakkolwiek narazie nie stwierdzono prowadzenia działalności wywrotowej w kołach Str.Ludowego,liczących w swych szeregach Białorusinów, niewątpliwie koła te staną się terenem akcji Kompartii, która przy wzgólnym nasileniu akcji komunistycznej w tym powiecie, zechce wy-

./.

korzystać legalne placówki dla swoich celów. Nadto w tymże powiecie jednostki kierownicze prowadzą agitację za składaniem protestów przeciwko wprowadzaniu języka polskiego do cerkwi i wykładaniu nauki religii w tymże języku oraz za przeciwdziałaniem ewentualnej akcji organizacyjnej O.Z.N.-

9/KZM., Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnym.

KZM.najsilniej jest rozbudowany w pow.grodzieńskim i on właściwie nadaje ton całej akcji wywrotowej w powiecie, górując liczebnie nad partyjnymi jednostkami organizacyjnymi.-

W samym Grodnie, według sprawozdań komunistycznych, istnieje 7 komórek młodzieżowych z 28 członkami, przejawiających nikłą działalność. W pierwszej połowie kwietnia br.przebywała w Grodnie działaczka - rzekomo funkcjonariuszka CK.KZM.ZB. - ps."Jaśka", która poleciła uaktywnić komórki młodzieżowe.-

Z akcji na terenie szkolnym zanotowano w okresie sprawozdawczym prowadzenie agitacji przez członków KZM.ZB., Lewina Salomona, Epsztejna Dawida i Krejnowicza Szmula wśród uczniów szkoły rzemieślniczej w Grodnie za wzięciem udziału w obchodzie 1-majowym.-

10/ Czerwona Pomoc .

Poza okręgiem grodzieńskim stwierdzono sprzedawanie nalepek "Na pomoc czerwonej Hiszpanii" w pow.wołkowyskim. Akcja daje słabe rezultaty.-

11/Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa.

W kwietniu kontynuowano akcję prewencyjną w ruchliwszych ośrodkach, odesłano do M.O.12 osób oraz wszczęto likwidację KK.KPZB

./.

i KZM.ZB.Hajnówka. Prócz tego przeprowadzono dalsze aresztowania w pow.wołkowyskim w związku z rozpoczętą w lutym br.likwidacją RK. KPZB.i KZM.ZB.Piaski oraz RK.KZM.ZB.Zelwa.-

Przeprowadzenie tego rodzaju akcji zahamowało rozwój działalności wywrotowej w terenie, przy czym jeśli chodzi o powiat bielski - jedynym czynnym Komitetem Rejonowym był RK.Hajnówka.-

m.Białystok W związku z prewencyjną akcją przed 1-majową przekazano władzom sądowym 9 osób dla zastosowania środka zapobiegawczego.-

pow.Bielski W dniu 24 kwietnia br.została wszczęta likwidacja RK.KPZB.i KZM.ZB.Hajnówka, w której wyniku przeprowadzono 62 rewizje oraz zatrzymano 41 osób, z czego 28 zwolniono po przesłuchaniu. Pozostałe 13 osób decyzją władz sądowych osadzono w więzieniu.-

Szczegółowe sprawozdanie Urząd Wojewódzki przedłoży po zakończeniu likwidacji.-

pow.grodzieński W wyniku akcji prewencyjnej przeprowadzono 92 rewizje oraz zatrzymano 56 osób, z których 27 zwolniono po przesłuchaniu. Z pośród 29 osób przekazanych władzom sądowym 3 osoby, u których znaleziono dowody rzeczowe, zostały osadzone w więzieniu.-

pow.łomżyński Został osadzony w więzieniu Wyrwas Wacław, mieszk.wsi Piątnica, w zabudowaniach którego znaleziono 3 klg.bibuły. Brat jego Wyrwas Kazimierz zbiegł przed aresztowaniem.-

pow.wołkowyski W toku dalszej likwidacji RK.KPZB.i KZM.ZB.Piaski oraz RK. KZM.ZB.Zelwa przekazano władzom sądowym 35 osób, z których 10 osadzono w więzieniu. Likwidacja trwa.-

Osadzeni w M.O.

W kwietniu br.zostali osadzeni w M.O.:

1/Jarocki Kazimierz z pow.augustowskiego,

2/Goldfarb Szmul z m.Białegostoku,

3/Rozenszajn Szołom z m.Białegostoku,

./.

12

4/Szwarc Szołom z m.Białego[illegible],
5/Łukaszyk Bazyli "
6/Pater Jan z powiatu bielskiego,
7/Michałowski Leonard, z powiatu bielskiego,
8/Konstańczuk Jan " "
9/Urwicz Izrael-Srul " łomżyńskiego,
10/Szyszkowski Stanisław " "
11/Rutkowski Czesław " "
12/Bielicki Roman " "

Akcja represyjna w stosunku do legalnych organizacyj

Prócz tej akcji w kwietniu zostały zawieszone następujące organizacje za uprawwiednie działalności wywrotowej:

1/28 kwietnia br.oddział TUR-u w Hajnówce,pow.bielskiego,
2/20 kwietnia br.oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.Spożywczego w Grodnie,
3/20 kwietnia br.oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.Odzieżowego w Grodnie,
4/20 kwietnia br.oddział Zw.Zaw.Rob.Przem.B.D.C.i pokr.zawodów w Łuce,gm.Tarnopol,pow.wołkowyskiego,
5/21 kwietnia br.Koło Młodej Wsi w Zadworzańcach,gm.Izabelin.,powiatu wołkowyskiego.-

12/Zwolnienie z więzień i M.O.

Zwolnieni z M.O.

W kwietniu br.zostali zwolnieni z M.O.:
1/Jarocki Kazimierz z powiatu augustowskiego,
2/Aleksandrowicz Judel z " grodzieńskiego
3/Epsztejn Dawid " "
4/Sazon Jakub " wołkowyskiego

Jarocki, po powrocie do Augustowa, wycofał się z życia polity

./.

nego i zawodowego.-

Zwolnieni z więzienia.

1/24 kwietnia z więzienia w Białymstoku - Mojsak Jan ze wsi Załuki gm.Gródek,pow.białostockiego,wobec darowania kary na mocy amnestii /24 kwietnia br.skazany na 1 rok więzienia/;

2/Łojko Józef,s.Michała i Natalii, ur.w 1888r., mieszk.wsi Konna,gm. Zelwa,pow.wołkowyskiego,

3/Worowski Jan,s.Stefana i Anny, ur.w 1902r., mieszk.wsi Krzywokonna, gm.Zelwa,pow.wołkowyskiego,

4/Siehodnik Helena, c.Michała i Fiedory, lat 31, mieszk.os.Kruhlik, gm.Świsłocz,pow.wołkowyskiego.-

Wymienieni pod poz.2 - 4 w rozmowie ze znajomymi oświadczyli, że więzienie ich nie złamało i nadal będą komunistami. Żalili się na pogorszenie się w br.warunków życia w więzieniu, zaznaczając zarazem że jednak lepiej nie było w więzieniu niż w domu.-

13/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 9 kwietnia br. zostali skazani z art.97 i 98 KK.następujący mieszkańcy pow.sokólskiego:

1/Kisiel Anatol i 2/Uściłko Aleksander, obaj ze wsi Harkawicze,pow.sokólskiego oraz 3/Niszt Szmul z Krynek,pow.grodzieńskiego - na 10 lat więzienia każdy;

4/Jacewicz Jan,s.Aleksego, 5/Petelski Aleksander i 6/Sawicki Mikołaj, wszyscy ze wsi Harkawicze, oraz 7/Zielenkiewicz Michał, 8/Szymanowicz Aleksander, obaj z Ostrowia-Północnego, 9/Matusiewicz Józef z Jurowlan i 10/Filipowicz Włodzimierz z Sakowicz - na 8 lat więzienia każdy;

./.

53

11/Kiszkiel Aleksander, 12/Borowik Hipolit i 13/Nieścierowicz Aleksander, wszyscy z Harkawicz oraz 14/Chomik Włodzimierz ze Skoi - na 5 lat więzienia każdy;

15/Sawicki Michał z Harkawicz i 16/Michnik Konstanty z Ostrowia-Północnego - na 4 lata więzienia każdy;

17/Kostecki Jan, s.Bazylego, 18/Jacewicz Jan, s.Aksentego i 19/Nieścierowicz Eugeniusz, wszyscy z Harkawicz, 20/Szymanowicz Michał i 21/Parfieniuk Michał, obaj z Ostrowia-Północnego oraz 22/Lisowski Wincenty za Skoi - na 2 lata więzienia każdy.-

23/Mojżyk Aleksander, 24/Augustynowicz Sergiusz, 25/Kostecki Jan, s.Józefa i 26/Honczar Jan, wszyscy z Harkawicz, 27/Grzybek Włodzimierz, 28/Prymak Włodzimierz, 29/Kozioł Jan i 30/Grzybek Andrzej wszyscy z Ostrowia-Północnego, 31/Auchimik Jan, 32/Auchimik Włodzimierz, 33/Biernacki Trofim i 34/Czeremcha Franciszek, wszyscy z Sukowicz oraz 35/Gieleń Jan, 36/Borowik Grzegorz i 37/Kisiel Włodzimierz, wszyscy z Jurowlan - na 2 lata więzienia każdy z zawieszeniem kary na 5 lat.-

O zatrzymaniu wymienionych doniesiono pismem z dnia 15 maja 1936 roku Nr.PN.316/36 T. /częściowa likwidacja RK.Krynki/.-

Wyrokiem tegoż Sądu z dnia 24 kwietnia br.zostali skazani z art.97 i 98 KK.:

1/Kaźmierczuk Józef, 2/Łukaszewicz Władysław, 3/Roszkowski Arkadiusz, 4/Doroszkiewicz Konstanty, 5/Kozłowski Aleksander i 6/Roszkowski Antoni, mieszk.wsi Kołodne, gm.Gródek, pow.białostockiego, 7/Bursa Piotr, 8/Bazyluk Michał, s.Antoniego, 9/Bazyluk Michał, s.Aleksandra i 10/Turkowski Aleksander, mieszk.wsi Nowosiołki, gm. Gródek, pow.białostockiego, 11/Kaliszewicz Konstanty, mieszk.wsi Podzałuki, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego oraz 12/Malinowski Mikołaj i 13/Mudryk Jan, mieszk.wsi Załuki, gm.Gródek, pow.białostockiego - na 2 lata więzienia każdy, przy czym na mocy amnestii karę wszystkim

./.

darowano.-

14/Popławski Wład zimierz i 15/Kozłowski Konstanty, mieszk.ws Kołodne,gm.Gródek,pow.białostockiego, 16/Mojsak Jan,mieszk.wsi Załuki,gm.Gródek,pow.białostockiego, 17/Szeremeta Jan, mieszk.wsi Radunin,gm.Szudziałowo,pow.sokólskiego i 18/Wildowicz Aleksander, mieszk.wsi Borki,gm.Szudziałowo,pow.sokólskiego - na 1 rok więzienia każdy, przy czym na mocy amnestii karę wszystkim darowano i

19/Kozłowski Sergiusz, mieszk.wsi Kołodne,gm.Gródek,pow.białostockiego - na zamknięcie w zakładzie poprawczym z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata.-

Nadto uniewinnieni zostali: 1/Gryczuk Władysław, mieszk.wsi Nowosiołki, gm.Gródek,pow.białostockiego, 2/Mińczuk Julian, mieszk. wsi Załuki,gm.Gródek,pow.białostockiego i 3/Lisowski Wiktor, mieszk wsi Radunin, gm.Szudziałowo,pow.sokólskiego oraz zostały wyłączone sprawy Litwina Józefa i Konończuka Konstantego, odbywających służbę wojskową.-/vide sprawozdanie z dn.27.III.1936r.Nr.PN.226/36 T./.-

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie z dnia 19 kwietnia br.zostali skazani z art.97 i 98 KK.mieszk.pow.grodzieńskiego:

1/Jaroszewicz Gierasim ze wsi Horny,gm.Hornica - na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat;

2/Kaszuło Jan,s.Piotra ze wsi Koniuchy,gm.Jeziory - na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na 3 lata;

3/Ozapluk Aleksy, 4/Żuk Mikołaj, 5/Syty Mikołaj i 6/Kaszuło Jan, s.Pawła - wszyscy ze wsi Koniuchy, gm.Jeziory - na 2 lata więzienia każdy z zawieszeniem kary na 5 lat i pozbawieniem praw na 5 lat.-

O zatrzymaniu wymienionych doniesiono pismem z dnia 9 października 1936 roku Nr.PN.902/36 P.-

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 23 kwietnia br.zosta-

./.

ła skazana z art.97 i 98 KK.na 2 lata więzienia Weberszpil Ruchla, mieszkanka m.st.Warszawy.-

Wapner Bejla i Wierzba Berko zostali uniewinnieni.-

O zatrzymaniu wymienionych doniesiono meldunkiem doraźnym Nr. 226 z 23 października 1936 roku.-

14/Społeczna akcja antykomunistyczna.

Obok akcji kleru i Str.Narodowego, które w okresie sprawozdawczym urządziło 5 zgromadzeń publicznych antykomunistycznych /po 2 w pow.augustowskim i łomżyńskim oraz 1 w pow.wysoko-mazowieckim, razem około 1.500 uczestników/, lokalne Komitety do walki z komunizmem urządziły w Białymstoku 1 kurs dla prelegentów i działaczy antykomunistycznych /45 słuchaczy/, 6 zebrań w pow.sokólskim / razem około 320 osób/ oraz 3 zebrania i 2 wiece w pow.grodzieńskim /razem około 2.500 osób/.-

Poza tym kontynuowany był kolportaż "Boju z bolszewizmem" i wydawnictw I.N.B.K.-

15/Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicę

Negatywne.-

B. RUCH ANARCHISTYCZNY

N e g a t y w n e .-

W.D.

Rozdział V. Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych.

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1. Ogólna ocena sytuacji.

Pomimo ustawicznie powtarzanych zaleceń władz Str.Nar. w sprawie prowadzenia akcji bojkotu ekonomicznego żydów wyłącznie w ramach legalnych bez stosowania terroru, w okresie sprawozdawczym zanotowano 16 wypadków wystąpień indywidualnych, w tym 12 w pow. ostrowskim, co świadczy, iż władze partyjne nie mają jeszcze całkowitego posłuchu w dołach organizacyjnych.-

Najlepsze wyniki w akcji organizacyjnej osiągnięto w pow. ostrowskim, gdzie założono 21 nowych kół. W tymże powiecie zorganizowano w Broku Straż Porządkową, liczącą 10 członków, której najbliższym zadaniem ma być wysadzenie żydowskiego wiatraka.-

2. Ruch organizacyjny.

Na terenie województwa istnieją 2 Zarządy Okręgowe Str.Nar. /Białystok, Łomża/, 12 Zarządów Powiatowych z siedzibami w miastach powiatowych, 1 Zarząd Grodzki z siedzibą w Białymstoku, 58 obwodów /Bielsk-Podlaski - 5, Łomża - 14, Ostrołęka -10, Ostrów-Maz.-6, Grajewo - 10, Wołkowysk - 1, Wysokie-Maz. - 12/, 597 kół / Augustów - 9, Białystok m.-3, Białystok pow.-49, Bielsk Podl. -90, Grodno - 5, Łomża - 160, Ostrołęka - 66, Ostrów-Maz.- 49, Sokółka - 4, Suwałki - 29, Grajewo - 47, Wołkowysk - 25, Wysokie-Mazow.- 61/, 95 placówek /Bielsk-Podl.-4, Łomża - 20, Ostrołęka - 14, Wysokie-Maz.-57/, 6 ogniw /wszystkie na terenie powiatu augustowskiego/.-

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Lokalnych czasopism Str.Nar. nie wydaje natomiast prenumerowane i kolportowane są w terenie czasopisma "Samoobrona Narodu", "Tygodnik Polityczny" i "Warszawski Dziennik Narodowy".-

W okresie sprawozdawczym wydano ulotki nawołujące do bojkotu handlu żydowskiego w ilości około 10.000 egzemplarzy /pow. grodzieński/, do niebrania udziału przez robotników w pochodach w dniu 1 maja /pow.łomżyński/ oraz odezwy i ulotki, omawiające walkę gospodarczą z żydami, walkę z żydo-komuną i bojkot obchodów 1-majowych /pow.ostrowski/.-

4/ Akcja organizacyjna tajna./bojówki, Straże Porządkowe

Szczegółowe sprawozdanie przedłożono pismem Nr.PN.1-e/26/37.P.z dnia 29 kwietnia 1937 roku.

W ciągu m-ca kwietnia Straż Porządkową zorganizowano w Broku, pow.ostrowsko-mazow., w liczbie 10 członków, na czele których stanął Stefan Janowski z Nura. W dniu 27 kwietnia b.r. Janowski urządził zebranie Straży w lesie, obok wsi Kamionka-Nadbużna, na którym postanowiono wysadzić w powietrze wiatrak Dmocha Mejera. Do wykonania tego zgłosili się dobrowolnie członkowie Józef Godlewski i Henryk Murawski.-

Odpowiednie zarządzenia zapobiegawcze zostały wydane.-

5/ Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz administracyjnych i sądowych.

W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono na terenie województwa wystąpień zbiorowych, miały miejsce natomiast wystąpienia indywidualne, połączone z biciem żydów i tłuczeniem szyb w ich mieszkaniach.-

Akcję przestępczą i represyjną ilustruje załączone zestawienie Nr.9.

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R./

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Na terenie powiatu łomżyńskiego działa grupa Rossmanowców, która rozpoczęła akcję propagandową głównie na terenie Łomży, /w Gimnazjum Kupieckim P.M.S./ i w Kolnie.-
Poza tym ONR. liczy kilku członków na terenie szkół średnich w Suwałkach.

2/ Ruch organizacyjny.

W Łomży istnieje 1 sekcja, na czele której stoi sekretarz Gimnazjum Kupieckiego w Łomży, Jan Brański. Obsadę sekcji stanowi 5 uczniów III i IV kursu tegoż Gimnazjum.
Bliższych danych co do form organizacyjnych ONR. w Suwałkach narazie brak.-

3/ Akcja wydawnicza.

ONR. rozpowszechnia czasopismo " ABC" w pow.łomżyńskim w ilości około 300 egzemplarzy.-

4/ Akcja przestępcza członków ONR.i akcja represyjna

Stwierdzono, że Jan Brański z Łomży wyjeżdżał z przedstawicielem ABC z Warszawy, Tadeuszem Rutkowskim do Kolna, gdzie konferowali z podejrzanymi o przemyt broni z Prus Tomaszem Kozlikiem, Bronisławem Kowalewskim i studentem Tomaszem Ciołkowskim. Rewizja przeprowadzona u Brańskiego i Rutkowskiego nie dostarczyła materiałów kompromitujących.
Poza tym Brański kolportuje wśród uczniów Gimnazjum Kupieckiego w Łomży nielegalne druki ONR., jak "Sztafetę","Mościcki" "Hirszferld" i "Modlitwę za Ojczyznę".-

C. Stronnictwo Ludowe.

W ostatnich dniach kwietnia 1937 roku do Zarządu Wojew. Str.Ludowego w Białymstoku, nadeszły w ilości około 100 egz. nielegalne broszurki p.t."Wincenty Witos". Część ich rozkolportował wśród działaczy Str.Lud.,Antoniuk Jakub, b. działacz "Wici", p.o. sekretarza Zarz.Wojew. Str.Lud. w Białymstoku.

Poza tym działalność i wywrotowej nie stwierdzono.-

D. Inne ugrupowania polityczne.

Akcji przestępczej i konspiracyjnej nie stwierdzono.

E. Zwalczanie nielegalnych druków.

N e g a t y w n e. .-

- - - - - - -

H.F.

57

R O Z D Z I A Ł VII.

Szpiegostwo, dywersja.

N e g a t y w n y .

58

URZĄD WOJEWODZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.4 za miesiąc kwiecień 1937 r.

ROZDZIAŁ VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ W miesiącu sprawozdawczym nie zauważono niezadowolenia wśród ludności zamieszkałej w strefie nadgranicznej, z powodu wprowadzenia ograniczeń, gdyż ograniczenia te zaczęto wprowadzać w życie dopiero w ostatnich dniach ubiegłego miesiąca.

2/ W okresie sprawozdawczym legalnie przekroczyło granicę 566 osób - nielegalnie 10 osób.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ Za okres sprawozdawczy brak wiadomości o warunkach bytu ludności na pograniczu państw Niemieckiego i Litewskiego.

2/ Władze niemieckie naogół przychylnie odnoszą się do osób zaopatrzonych w polskie przepustki graniczne i ze swej strony wydają przypustki bez żadnego specjalnego ograniczenia. Również niezauważono nic ujemnego w legalnym ruchu granicznym między Polską a Litwą.

3/ Wzajemne stosunki przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pograniczu niemieckim kształtują się życzliwie, a na pograniczu litewskim żadnych spostrzeżeń ujemnych nie zaobserwowano.-

- - - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.1.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc
kwiecień 1937 r.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.1.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc kwiecień 1937 r.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja									Inni funkcjonariusze publ.										Uwagi.
	Ogółem wypadków.		Zabitych.		Rannych.		Przyczyna			Straż kolejowa.		Straż graniczna.		KOP.		Straż leśna.		Ogółem		
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	w pościgu	przy próbie ujęcia sprawcy	w obronie własnej.	Zabit.	Ran.	Zabit.	Ran.	Zabit.	Ran.	Zabit.	Ran.	Zabit.	Ran.	
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-p.	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bielsk-Podl.	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrołęka	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
Szczuczyn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Razem:	3	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr.2.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c kwiecień 1937

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr.2.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c kwiecień 1937.

P O Ż A R Y.

P o w i a t .	Podpalenie	Wadliwa konstrukcja komina.	Nieostrożność	Wzniecone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.
Augustów	1	-	3	-	-	4
Białystok-M.	-	2	-	-	2	4
Białystok-p.	-	2	7	1	2	12
Bielsk-Podl.	-	1	14	-	5	20
G r o d n o	-	4	3	-	10	17
Ł o m ż a	-	3	10	-	-	13
Ostrołęka	1	5	2	-	-	8
Ostrów-Maz.	-	2	3	-	-	5
Sokółka	-	4	3	-	2	9
Suwałki	-	6	5	-	3	14
Grajewo	-	1	5	-	-	6
Wołkowysk	-	2	2	-	5	9
Wysoko-Mazow.	-	2	-	-	-	2
H a z e m :	2	34	48	1	29	114

60

Załącznik Nr. 3.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c kwiecień 1937

Wyniki akcji rozbrojenia:

Powiat.	Broń palna						Broń biała.	Naboje	Granaty	Petardy
	karabiny wojskowe	karabiny obcięte.	lufy	broń krótka	myśliwska.	Ogółem odebrano.				
Augustów	1	-	1	3	2	7	4	3	-	-
Białystok-m.	-	-	-	3	-	3	-	10	-	-
Białystok-p.	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	2	-	3	5	2	12	1	12	-	-
Grodno	-	-	-	1	1	2	1	6	-	-
Łomża	-	1	-	1	2	4	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Ostrów-Mazow.	1	2	-	5	1	9	2	103	-	-
Sokółka	-	-	-	1	3	4	-	-	-	-
Suwałki	1	-	1	1	3	6	-	19	-	-
Grajewo	1	-	-	-	2	3	1	2	-	-
Wołkowysk	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	-	-	-	2	1	3	-	-	-	-
Razem:	7	3	5	25	18	58	9	155		

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.4.

do sprawozdania sytuacyjnego

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w m-cu kwietniu 1957 roku.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Zjazdów.	konferencji.	Zgromadzeń zebrań.	uczestników.	Oddziałów nowych.	Oddziałów likwidowan.	Członków pozyskanych con.	Członków utraconych con.	Uwagi
		1	1	o	6	6				
		3	4	5		6		7		8
1	2									
1	Zw.Stow.Zaw. w Polsce	1	1	55	13255	1	-	231	19	
2	Zjednocz. Zaw. w Polsce	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Zw.Zw.Zaw. w Polsce	-	-	11	428	2	1	51	95	
4	Chrześć.Zjedn.Zaw. w R.P.	-	-	7	1060	1	-	20	-	
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.R.P.	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"R.P.	-	-	8	940	-	-	-	-	
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.r.	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz.z cen.rob/	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Luźne Zw.Zaw./nie należące do w.w. centr.	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko woj.Śląsk./	-	-	-	-	-	-	-	-	
	R a z e m :	1	1	81	15683	4	1	302	114	

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

do sprawozd. sytuacyjnego [illegible]

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publ. w m-c kwietniu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Zgrom. zakaz	Konfer. rozwiąz.	Zw. zawieszono.	Oddz. rozwiąz.	Zatrzymano działaczów za: Należenie do org. kom	Przem. antypaństw.	Terror.	Inne przestęp.	Razem.	Działaczów Przekazano sądom.	Skazano sądowni
1	Zw. Stow. Zaw. w Polsce	-	-	3	1	5	-	-	-	5	2	3
2	Zjedn. Zawodowe Polskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Zw. Zaw. Zaw. w Polsce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Chrześć. Zjedn. Zaw. Rz. P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Centr. Zjedn. Klas. Zw. Zaw. RP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Zjedn. Zaw. "Praca Polska" w RP.	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
7	Unia Zw. Zaw. Prac. Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Zw. i Stow. Prac. Państw./org. niezwiąz. z centr. rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Zw. Prac. Sam./organizwiąz. z centr. rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Luźne Zw. Zaw./nie należące do w.w. centrali/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Niemieckie Zw. Zaw./dotyczy tylko woj. śląskiego/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	-	-	3	1	5	-	-	1	6	3	-

63

Załącznik Nr. 6.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w m-cu kwietniu 1937 r.

Lp.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstracyjnym.	Ilość							Uwagi.
					Ofiary po stronie tłumu			Zatrzymanych.	Przekazanych sądom.	Ofiary po stronie policji		
					zabitych	ciężko ranne.	lekko ran.			Zabitych	rannych ciężko	rannych lekko
1	2	3	4	5		6		7	8	9		10
			n e g a t y w n e									
Razem:												

SZAŁ WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.7.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc kwiecień 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Liczba porządkowa.	Powiat:	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Ujawniono napisów antypaństwowych. Ilość miejscowości, w których sporządzono napisy.	Ujawniono napisów antypaństwowych. Wypadków malowania/wysmarowania/napisów.	Przechowywanie i kolportowanie nieleg. wyd. komun. Ujawniona ilość egzempl. wydawnictw komunist.	Przechowywanie i kolportowanie nieleg. wyd. komun. Ujawniono wypadków kolp. wzgl. przechowywania.	Demonstracje uliczne. Ilość demonstracji.	Demonstracje uliczne. Ogólna ilość uczestników	Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	3	330 x/	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	1	3 kl.	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	2	2	-	-	-
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :					6	332 + 3 kl.			

x/w tym 327 znaleziono w paczkach przeznaczonych dla RK Skidel i Nowy-Dwór

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 6.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc kwiecień 1937 roku.

66

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12

Rozdział IV.

Liczba porządkowa	Powiat:	Ilość przeprowadzonych rewizyj mieszkaniowych	Osoby czasowo zatrzymane przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym. Ogółem:	W tym osadzonych w areszcie zapobieg.	W tym zwolnionych za kaucją.	W tym zwoln. za deklaracją o niewydaleniu się.	W tym zwoln. z oddaniem pod dozór polic.	W tym zwoln. bez zastosow. środków zapobiegawczych.	Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie Kartuskiej	Osoby zwolnione z więzienia/aresztu/: Ogółem:	Umorzenie dochodz. lub zmiany śr. zapob.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego.	Na skutek udzielonej przerwy w odsiadywaniu kary.	Po odbyciu kary.	Osoby zwolnione z M.O. w Berezie Kartuskiej.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
2	Białystok-M.	26	17	9	9	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
4	Bielski	62	28	13	13	-	-	-	-	3	2	-	-	1	1	-
5	Grodzieński	92	27	29	3	-	-	-	26	-	-	-	-	-	-	2
6	Łomżyński	4	10	1	1	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	38	3	35	10	-	1	19	5x/	-	3	-	-	-	3	1
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem:	222	85	87	36	-	1	19	31	12	6	-	-	1	5	4

x/ nieletni - oddani pod dozór rabina.

- - - - - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 9.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc kwiecień 1937 roku.

67

W Y K A Z

akcji przestępczej członków Str.Nar./O.N.R./i akcji represyjnej.

Powiat	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych wogóle.	Z tych: a/zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie karno-administracyjnym.	c/przekazano władzom sądowym.	Ilość osób przekaz. do ukarania bez uprzedn. zatrzymania.	Ilość osób ukaranych wogóle.	Z tych: a/prawomocn. orzecz. karno-admin.	b/w trybie sądowym/podać ogólną ilość wyroków z zaznacz. dolnej i górnej granicy wymiaru kary.	U w a g i :
	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomża	-	12	-	1	6	1	5	-	4	4	3 x/	1 na 3 m. aresz.	x/od 3 do 15 zł. grzywny.
Ostrołęka	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	4	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R a z e m:	-	16	-	1	6	1	5	-	15	4	3	1 na 3 mies. aresztu	-

x/na terenie powiatu ostrołęckiego masowo pojawiły się odezwy i ulotki otrzymane przez Zarząd Powiatowy Str.Nar. w Ostrołęce z Zarz.Gł. Str.Nar. w Warszawie i z Poznania, omawiające sprawy walki gospodarczej z żydami i żydo-komuną oraz bojkot obchodów 1-majowych. Terenowych ulotek i druków nie było.

Nr.ewid. 22. 68

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/5/37 T.

TAJNE !

Białystok, dnia 15 czerwca 1937r.

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.5/37

za miesiąc maj 1937r

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowan 26.VI.37 Inf. tjn/ r.

Do
/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

ZA WOJEWODĘ

/ A. DWORAK /
NACZELNIK WYDZ.SPO/.-POLIT.

Rozdzielnik:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Dyr.Dep.I	Nr. 1- 6	- 6	egz.
" Sprawiedliwości /Nadzór Prokuratorski/	" 7	- 1	"
Pan Wojewoda w Wilnie	" 8	- 1	"
" " w Nowogródku	" 9	- 1	"
" " w Brześciu n/Bugiem	" 10	- 1	"
" " w Warszawie	" 11	- 1	"
" " w Lublinie	" 12	- 1	"
" Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	- 1	"
" " " " w Wilnie	" 14	- 1	"
" " " Okręgowego w Białymstoku	" 15	- 1	"
" " " " w Grodnie	" 16	- 1	"
" " " " w Łomży	" 17	- 1	"
" " Wydz.Zam.Sądu Okręgowego w Suwałkach	" 18	- 1	"
Ekspozytura Nr.1 Oddz.II Szt.Głównego w Wilnie	" 19	- 1	"
Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K.III.w Grodnie	" 20-21	- 2	"
" " " " IX w Brześciu n/B	" 22	- 1	"
" " " " I w Warszawie	" 23	- 1	"
Ekspozytura Sam.Ref.Inform.DOK.III.w Białymstoku	" 24	- 1	"
P.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	" 25	- 1	"
Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego	" 26-37	- 12	"
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	" 38	- 1	"
" Komendant Wojewódzki PP.w Białymstoku	" 39	- 1	"
" Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 40	- 1	"
Archiwum	" 41-43	- 3	"
Odbito		43	egz.

W.D.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU № IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNĘŁO DN. 26 CZER. 1937 L 4553
193
Załączników

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5
za m-c maj 1937 roku

R O Z D Z I A Ł I.

Sytuacja ogólna

W miesiącu maju br.stan bezpieczeństwa pod względem kryminal nym był zadawalniający, natomiast pod względem politycznym nieco p gorszył się, zwłaszcza po dniu 13 maja, t.j.po wydarzeniu w Brześc nad Bugiem.-

Również bojkot handlu żydowskiego był przeprowadzany bardzi agresywnie, lecz w wielu wypadkach, pomimo prowokacyjnego zachowyw nia się ze strony żydów, dzięki natychmiastowej interwencji służby bezpieczeństwa i przywódców Str.Narod., dało się uniknąć poważniej szych zajść.-

W miesiącu sprawozdawczym uwydatniła się w dalszym ciągu, ba dziej ożywiona działalność Zw.Zaw., zmierzająca do poprawy zarobkó mas robotniczych we wszystkich gałęziach przemysłu.-

Wśród bezrobotnych zauważono pewnego rodzaju przygnębienie w bec poprawy zarobków robotniczych w innych gałęziach przemysłu, a prawie niezmienionych wynagrodzeń w porównaniu do 1936 roku na rob tach publicznych.-

Komuna w miesiącu sprawozdawczym wykazała stosunkowo słabszą działalność.-

W.D.

69

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.5
za m-c m a j 1937r.

R O Z D Z I A Ł II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.- a/Dnia 11 maja br.w Goniądzu,pow.białostockiego został zabity przez eskortujących szeregowych PP.Jana Kalko i Władysława Bekera więzień Antoni Wysocki, który usiłował zbiec. Co do konieczności użycia broni dochodzenie w toku;

b/Dnia 28 maja br.w Białymstoku st.post.Prymorgen czterokrotnie wystrzelił z rewolweru w pościgu za złodziejami - bezskutecznie. Co do konieczności użycia broni dochodzenie w toku;

c/Dnia 29 maja br.w Grodnie doprowadzony w charakterze świadka do Sądu Grodzkiego więzień Stanisław Pietraszkiewicz wyskoczył przez okno z zamiarem ucieczki. Posterunkowy Franciszek Serwiński w czasie pościgu wystrzelił za uciekającym dwukrotnie z rewolweru - bezskutecznie, lecz Pietraszkiewicz na odgłos strzałów natrzymał się i dał się ująć. Użycie broni było uzasadnione.-

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów publicznych.- a/Dnia 27 maja br.Ignacy Bender, rządca maj.Mazurkowszczyzna pow.wołkowyskiego, na tle nieporozumień serwitutowych, dwoma strzałami rewolwerowymi, śmiertelnie ranił Jana Sawczuka, mieszk. wsi Pawłowicze, który po kilku godzinach zmarł.-

b/Dnia 28 maja br.na terenie Gębałówki,pow.suwalskiego patrol K.O.P.podstrzelił Janinę Nądołowską w czasie nielegalnego przekraczania granicy niemieckiej.-

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszy publicznych.- n e g a t y w n e

./.

Wystąpienia przeciwko policji i innym funkcjonariuszom publ.

W miesiącu sprawozdawczym miało miejsce 44 wypadków pojedyńczego oporu policjantom przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu.-

Ponadto zanotowano 6 wypadków pojedyńczego oporu sekwestratorom bez asysty policyjnej.-

Zaburzenie spokoju publicznego.-

1/Dnia 10 maja br.do fabryki Samuela Fuksa w Białymstoku przybyło około 60 strajkujących włókniarzy, celem skontrolowania, czy fabryka jest unieruchomiona. Wobec nie wpuszczenia na teren fabryki przybyli robotnicy pobili właściciela fabryki Fuksa i jego żonę.-

2/Dnia 31 maja w czasie targu w Brańsku,pow.bielsko-podlaskiego, doszło do zajść antyżydowskich wywołanych przez członków Str.Narod., którzy wykorzystali ogólne zamieszanie w mieście, spowodowano pożarem /szczegółowe sprawozdanie przedłożono dnia 2 czerwca 1937r.Nr.PB.158-7/37 P./.-

Bezpieczeństwo na kolejach.-

1/Dnia 21 maja 1937r.około godz.3.50 do pociągu pośpiesznego, zdążającego w kierunku Grodna, niedaleko Czarnego-Bloku /pow.białostockiego/ został oddany strzał, wskutek czego została wybita szyba. Sprawca zajścia dotychczas nie został ujawniony.-

2/Dnia 19 maja 1937r.dotychczas nie ustalony sprawca podłożył na terenie pow.ostrowskiego pod pociąg osobowy, zdążający ze st.kol.Przetycz do Warszawy, kamień wielkości 0,35 x 0,2 co spowodowało uszkodzenie owu podkładów.-

Uszkodzenie linii telefonicznych.-

a/Dnia 10 maja dotychczas niewyśledzeni sprawcy dokonali umyślnego uszkodzenia linii telefonicznej, polegającego na zwarciu przewodów przez zarzucenie drutu kolczastego, na trasie Indura-Brzostowica-Mała,pow.grodzieńskiego.-

./.

b/Dnia 2 maja dotychczas nie wykryci sprawcy dokonali uszkodzenia przewodu telefonicznego na terenie pow.ostrów-mazow.w pobliżu Małkini przez przecięcie i zabranie kilkunastu centymetrów drutu o średnicy 2 mm.-

c/Dnia 24 maja na linii tele-technicznej Dąbrowe-Cuchowola, pow.sokólskiego, rozbito 5 izolatorów porcelanowych. Sprawcy dotychczas nie wykryci.-

d/Dnia 15 maja skradziono około 45 metr.drutu telefonicznego na linii Wąsosz-Radziłów pow.szczuczyńskiego. Sprawcy dotychczas nie wykryci.-

e/dnia 24 maja rozbito 6 izolatorów na słupie telegraficznym we wsi Dobrowola, pow.wołkowyskiego. Ustalono, że uszkodzenia tego dokonały dzieci w wieku od lat 9 do 9.-

Zamania do urzędów i instytucji publicznych.- n e g a t y w n y.-

Ucieczka więźniów.- n e g a t y w n y .-

Zabójstwa i uszkodzenie ciała.- W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 3 zabójstwa na tle nieporozumień rodzinnych, 3 zabójstwa na tle porachunków osobistych, 5 zabójstw w stanie nietrzeźwym podczas zabawy, oraz 1 wypadek dzieciobójstwa.-

Ponadto zanotowano 103 wypadków uszkodzeń ciała w stanie nietrzeźwym w czasie zabaw.-

Rozboje: n e g a t y w n y.-

Pożary: podpalenie i pożary.- W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 16 wypadków podpaleń, z których 6 przypada na teren pow.sokólskiego, a 4 pożary na teren pow.wołkowyskiego, inne zaś pojedyńczo na inne powiaty.-

Wszystkie te podpalenia były na tle chęci uzyskania
mii asekuracyjnych i w skutkach były nieznaczne.-

Większe pożary, ze względu na wysokość wyrządzonych
szkód miały miejsce:

a/dnia 11 maja we wsi Pacewicze,pow.wołkowyskiego /meld.d
103 z dn.12.V.br./;

b/dnia 30 maja we wsi Niewiarowo,pow.białostockiego /meld.
Nr.117 z dnia 31.V.br./.-

Katastrofy : n e g a t y w n e .-

I n n e .- W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 38 drobnych eks
sów oraz 3 większe zajścia antyżydowskie /sprawozdanie z d
3.VI.1937r.Nr.PN.1-c-48/37 P./

W.D.

71

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.5 za m-c m a j 1937r.

R O Z D Z I A Ł III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne.- Wobec przedłużającego się strajku w przemyśle włókienniczym wpływy przywódców Zw.Klasowych straciły na znaczeniu wśród mas robotniczych. O ile uzyskana podwyżka zarobków w porównaniu do wysokości żądań okaże się zbyt niską wówczas należy liczyć się z masowym przejściem robotników-chrześcijan do Ch.Z.Z., które wprawdzie przyłączyło się do akcji strajkowej, jednak bardzo niechętnie, motywując to niewłaściwym czasem oraz proponowało znacznie mniejsze żądanie.-

Również Kl.Zw.straciły na swym znaczeniu na terenie pow. bielskiego, zwłaszcza w Nurcu wśród robotników przemysłu drzewnego. Prowadzony na tym terenie przez Zw.Kl.strajk robotników drzewnych, nie dał żadnego rezultatu i robotnicy przystąpili do pracy na warunkach proponowanych przez Dyrekcję Lasów przed strajkiem.

Stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zmniejszył się o dalszych 1.953 osób, wobec zwiększenia prac na robotach publicznych.-

Ruch organizacyjny i zgromadzenio-wy.- A/Klasowe Zw.Zawodowe wykazały największą ruchliwość na terenie miasta i pow.białostockiego oraz pow.bielskiego w związku z trwającym strajkiem włókniarzy i w tartaku państwowym w Nurcu oraz krótkotrwałym strajkiem piekarzy, krawców i betoniarzy na terenie m.Białegostoku. Wywołany w niewłaściwym czasie strajk włókienniczy poderwał autorytet przywódców Zw.Klas., tym bardziej, że

Związek Przemysłowców nie wykazał usiłowań, zmierzających do likwidacji tego strajku.-

Robotnicy-włókniarzy, wyczerpani materialnie, pozbawieni kredytu, po wysprzedaniu za bezcen zimowych ubrań, żądni pracy z minimalną podwyżką, jawnie zarzucają swym przywódcom nawiązanie kontaktu z przemysłowcami i pobranie łapówek. Wobec takiej sytuacji przywódcy, dla ratowania swego autorytetu, wykazują tendencje do szybszej likwidacji strajku, przy czym chcieliby uzyskać jak największy procent podwyżki, dla wykazania słuszności swych zamierzeń.-

Starania te są paraliżowane negatywnym stanowiskiem przemysłowców, gdyż ofiarowywana przez nich podwyżka, w wysokości 4% w porównaniu do żądanych 30% nie daje Związkom żadnej satysfakcji.-

Również Zw.Klasowy Rob.Przem.Drzewnego na terenie pow.bielskiego stracił na swym znaczeniu wobec załamania się strajku w tartaku państwowym w Nurcu, gdzie robotnicy przystąpili do pracy na warunkach udzielonych im przez Dyrekcję Lasów przed strajkiem.-

Na terenach innych powiatów Zw.Klas.nie przejawiały większej działalności, a odbyte po 3 zebrania w Grodnie i Łomży miały charakter organizacyjny, a mała frekwencja dowodziła o braku zainteresowania ze strony członków.-

B/ Z.Z.Z.wykazał nieco większą ruchliwość na terenie Hajnówki, pow.bielskiego, gdzie łącznie z Kl.Zw., bez uciekania się do strajku, uzyskano nieznaczną podwyżkę dla robotników przemysłu drzewnego.-

C/ Chrześc.Zjedn.Zaw.odbyło w Białymstoku zaledwie jedno zebranie, na którym krytykowano nieuzasadnione stanowisko klasowców, w żądaniu 30% podwyżki w przemyśle włókienniczym. Wprawdzie Chrz. Zjedn.Zaw.zgłosiło swój akces do strajku włókienniczego, jednak

72

było przeciwne żądaniu 30% podwyżki, proponując ze swej strony 20%. Bardziej umiarkowane stanowisko przywódców Chrześc. Zjedn. Zaw. zyskało uznanie wśród robotników-chrześcijan, dotychczasowych członków Zw. Klas. i możliwe jest przejście znacznej ich części do Ch. Z. Z., zwłaszcza jeżeli robotnicy uzyskają zbyt niski procent podwyżki.-

d/ Zw. Zaw. "Praca Polska" wykazał w m-cu sprawozdawczym, dużą ruchliwość, dążąc do zjednania członków we wszystkich działach pracy. Akcja ta dotychczas idzie bardzo opornie i nie daje poważniejszych rezultatów. Jedynie w Wasilkowie, pow. białostockiego zorganizowali Oddział Robotników Leśnych i Kolejowych w liczbie 16-tu członków.-

Akcja prewencyjno-represyjna.- n e g a t y w n e .-

Bezrobocie.- W porównaniu ze stanem bezrobocia w m-cu kwietniu br. liczba bezrobotnych w okresie sprawozdawczym, według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, zmniejszyła się o 1.953 osób i wynosiła na dzień 1 czerwca 1937 roku - 7.844 osób. W ważniejszych ośrodkach tut. województwa było zarejestrowanych jako niezatrudnionych:

1/ m. Białystok - 2915 osób,
2/ m. Łomża - 106 "
3/ m. Grodno - 1815 "
4/ m. Suwałki - 291 "

Jak widać z przytoczonych wyżej cyfr stan bezrobocia uległ dalszemu zmniejszeniu wskutek zatrudnienia na robotach publicznych.

Wśród bezrobotnych, zatrudnionych na robotach publicznych, daje się zauważyć przygnębienie wobec znacznej zwyżki zarobków w innych gałęziach przemysłu, a prawie niezmienionych wynagrodzeń w porównaniu do r. 1936 na robotach publicznych.-

W miesiącu sprawozdawczym nie było wypadku wystąpień zewnętrznych ze strony bezrobotnych.-

Zatargi zbiorowe, strajki.- W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa miało miejsce 19 strajków, z pośród których 3 było okupacyjne. Ogółem strajkowało 7.600 robotników z tej ilości 350 okupowało warsztaty pracy.

W ciągu miesiąca sprawozdawczego zlikwidowano 16 strajków, w tem 1 okupacyjny.-

Wszystkie strajki miały podłoże ekonomiczne w związku ze wzrostem cen artykułów pierwszej potrzeby.-

W n i o s k i.- - - -

W.D.

73

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr-b za m-c m a j 1937r.

R O Z D Z I A Ł IV.

RUCH KOMUNISTYCZNY I POKREWNE.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/Ogólna ocena sytuacji.

Działalność Kompartii w okresie sprawozdawczym była słaba we wszystkich okręgach partyjnych. Na taki stan złożyły się zastosowane poprzednio represje w stosunku do czołowych działaczy, nikłe rezultaty kampanii 1-majowej, oraz stale polepszająca się sytuacja na odcinku bezrobocia, tym bardziej, iż represje spowodowały zerwanie kontaktów oraz wzajemną nieufność w szeregach Kompartii.-

W wyniku akcji prewencyjno-represyjnej przekazano w maju br. władzom sądowym 20 osób oraz 1 osadzono w M.O. W tymże czasie zwolniono z M.O. - 9 osób i z więzień - 10.-

Społeczna akcja antykomunistyczna była kontynuowana zarówno przez lokalne Komitety do walki z Komunizmem oraz przez Str.Narodowe i Ludowe.-

2/Ruch organizacyjny.

Okres sprawozdawczy cechowały nikłe naogół poczynania Kompartii na odcinku organizacyjnym.-

W okręgu białostockim z ważniejszych przejawów życia organizacyjnego należy wymienić pobyt w Białymstoku nowego funkcjonariusza - ps. "Franka" na miejsce Dodiuka Beniamina, który opuścił Białystok w kwietniu br., oraz podjęte przez Mikaszewicza Władysława, mieszk.wsi Kołodne, pow.białostockiego /24.IV.1937r.był skazany z art.97 i 93 KK.na

./.

2 lata więzienia, na mocy amnestii karę darowano/- starania w kierunku pobudzenia do życia zamarłych bądź rozbitych ogniw w rejonie podgródeckim. W związku z tym Łukaszewicz urządzał zebrania wzywając do intensywnej pracy nie odrabiania szarwarków i nie płacenia składek ogniowych.-

W okręgu grodzieńskim zanotowano odbycie kilku zebrań o mniejszym znaczeniu.-

W okręgu łomżyńskim przebywało w maju br.dwóch okręgowców, z których jeden /Dąbrowski Stanisław, s.Jana i Wiktorii, ur.20.IV.1899r w Mińsku-Mazow./ został aresztowany dnia 3 czerwca br.w Ostrowi-Mazow. po przybyciu z dzielnicy ostrołęckiej.-

3/Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle.

Uwag nie nastręcza.-

4/Wystąpienia zewnętrzne .

Akcja techniczna, przeprowadzona w związku z kampanią 1-majową, przejawiła się w formie wywieszenia 9 transparentów, 2 wypadków malowania napisów w Krynkach,pow.grodzieńskiego oraz wypuszczenia tamże 2 gołębi z czerwonymi wstążkami o napisach antypaństwowych. Poza tym w jednym wypadku rozrzucono 2 odezwy.-

Z innych wystąpień zewnętrznych na wzmiankowanie zasługuje próba elementów komunistycznych w pow.grodzieńskim wykorzystania obchodu "Święta Ludowego" dla urządzenia demonstracji ulicznej. Obchód "Święta Ludowego" miał odbyć się w dniu 16 maja br.we wsi Komotowo,gm.Żydomla i poszczególne KK.wydały swym członkom polecenie jak najliczniejszego stawienia się na ten obchód. Pomimo zakazu władz w dniu projektowanego obchodu usiłowało przybyć do Komotowa około 200 osób - członków i sympatyków Kompartii, które wylegitymowane oraz niedopuszczono do wsi.-

./.

5/Wystąpienia na terenie więzień .

N e g a t y w n e .

6/Terror partyjny .

W końcu kwietnia br.został zamordowany z wyroku partyjnego, wydanego przez ukrywających się przed aresztowaniem działaczy komunistycznych, Grasiuk Michał, b.sekretarz RK.KZM.ZB.Piaski,w pow.wołkowyskim.-

Specjalne sprawozdania w tej sprawie przedłożono w dniach 19 i 20 maja br.oraz 3 i 10 czerwca br.za Nr.PN.469/37 P.-

7/Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne

N e g a t y w n e .-

8/Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody

Udział Kompartii w obchodach 1-majowych został scharakteryzowany w sprawozdaniu z tychże obchodów za Nr.PN.448/37 P.zd.8.V.br.-

Represje zastosowane w kwietniu br., słabe rezultaty kampanii 1-majowej, oraz stale polepszające się sytuacja na odc[illegible] bezrobocia wywarły dość silne wrażenie w szeregach Kompartii i stały się przyczynami osłabienia akcji komunistycznej na każdym odcinku.-

W związku z trwającym nadal strajkiem powszechnym włókniarzy, w przemysłowym okręgu białostockim, Kompartia usiłowała doręczyć Komitetowi Strajkowemu 850 zł.na pomoc włókniarzom, w tym 150 zł.dla robotników okupujących fabrykę M.Beckera.-

Wobec nieprzyjęcia pieniędzy przez Komitet przekazano je wraz z listami składkowymi, wysłanymi poprzednio przez Komitet do poszczególnych Związków, na których wpisano fikcyjne nazwiska rzekomych ofiaro-

dawców.-

Na odcinku wojskowym stwierdzono kontakty KPP.w Łomży z żołnierzami 33 pp. W wymienionym pułku jest rzekomo 7 członków Kompartii, odbywających służbę wojskową z Łabendykiem Mowszą i Zelwińskim Szolimem na czele. Na kontakty z tymi żołnierzami przyjeżdżają funkcjonariusze z Warszawy.-

W dniu 4 maja br.w powiecie białostockim miała miejsce zbiorowa pomoc członków i sympatyków Kompartii rodzinom braci Aleksandra i Michała Sienkiewiczów, członków RK.KPZB.Choroszcz, przebywających w więzieniu pod śledztwem za działalność wywrotową.-

Na kolonię wymienionych braci przybyło szereg osób z sąsiednich wsi wraz z inwentarzem żywym i martwym i w ciągu jednego dnia uprawili całe gospodarstwo, zasiewając zboże i zasadzając kartofle, również przywiezione ze sobą. Całą pracę wykonali bezpłatnie, a wyrażającym zdziwienie sąsiadom odpowiadali, że tak pracuje komuna i że nie można pozostawiać kobiet bez pomocy na gospodarstwie.-

9/KZM. Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolny

Uwag nie nastręcza.-

10/ C z e r w o n a P o m o c

W nikłych rozmiarach kontynuowano sprzedaż nalepek "Na pomoc czerwonej Hiszpanii".-

11/Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa .

W maju br.osadzono 1 osobę w M.O.oraz przekazano władzom sądowym 20 osób, w tym 17 z pow.wołkowyskiego w związku z dobiegającą do końca likwidacją RK.Piaski i Zelwa.-

m.Białystok W dniu 14 maja br.został aresztowany i osadzony w więzieniu

./.

Treszczotko Aleksy, instruktor OK.KPZB.Białystok na powiat bielski, ukrywający się od kwietnia 1936r.-

W dniu 25 maja została aresztowana i osadzona w więzieniu Kalecka Anna, c.Izaaka i Saszy, ur.20.III.1918r.-Aresztowanie nastąpiło w związku z zeznaniem Dereczyńskiego Arona w czasie likwidacji MK.KZM.ZB.w Białymstoku, przeprowadzonej w lutym br.

pow.grodzieński W dniu 7 maja br.został zatrzymany mieszk.m.Grodna, Gofman Beniamin, który w czasie obchodu 1-majowego wzniósł okrzyk: "Niech żyje Polska Radziecka". Gofman został oddany pod dozór policji. Wynik rewizji negatywny.-

pow.wołkowyski. W toku dalszej likwidacji MK.Piaski i Zelwa zatrzymano i przekazano władzom sądowym 17 osób, z których 6 osadzono w więzieniu, zaś pozostałych oddano pod dozór policji.-

Szczegółowe sprawozdanie polikwidacyjne zostanie przedłożone w dniach najbliższych.-

Osadzeni w M.O.

W dniu 21 maja br.został odesłany do M.O.Aleksandrowicz Jankiel z m.Grodna.-

12/ Zwolnieni z więzień i M.O.

Zwolnieni z M.O.:

W ciągu maja br.zostali zwolnieni z M.O.:

1/Serwański Newach-Josel z Augustowa,
2/Pater Jan z powiatu bielskiego,
3/Michałowski Leonard, z powiatu bielskiego,
4/Siewruk Józef z powiatu grodzieńskiego,
5/Matys Aleksander, " "

./.

6/Urwicz Izrael-Orul z Łomży,
7/Charuk Łukasz, z pow.wołkowyskiego,
8/Kirżychat Teodor " "
9/Beznosik Teodor " "

Zachowanie się dotychczasowe zwolnionych narazie nie nastręcza uwag.-

Zwolnieni z więzieni.

1/24 maja br.Sienkiewicz Aleksander, z kol.Zaczerlany, gm.Choroszcz,pow.białostockiego, na skutek umorzenia dochodzenia. Sienkiewicz przebywał w więzieniu od 14 marca br.-

Poza tym po odbyciu kary zwolniono z więzień 8 osób z terenu pow.wołkowyskiego. Narazie nie przystąpili oni do roboty wywrotowej, chcąc zorientować się w sytuacji.-

Zwolnieni w ostatnich miesiącach po odbyciu kary działacze z powyższego powiatu ujawniają tendencje do podjęcia akcji wywrotowej, lecz stosowane we wschodniej części powiatu represje, które głośnym echem odbiją się w całym powiecie, wpływają zahamująco na ich zamiary

13/ Wyroki sądowe .

Sąd Okręgowy w Białymstoku skazał w dniu 13 maja br.z art.97 i 98 KK.:
Grygoruka S[illegible]giusza, s.Aleksego i Anny, ur.w 1915r., mieszk.wsi Hukowicze, pow.bielskiego, na 3 lata więzienia z pozbawieniem praw na [illegible] zatrzymanie jego doniesiono meld.dor.Nr.274 z dn.21.XII.36r/
i Niczyp[illegible]ka Jó[illegible], mieszk.wsi Pańki,pow.białostockiego, na 1 rok więzienia z pozbawieniem praw na 3 lata. Niczyporuk został pociągnięty do odpowiedzialności karnej w związku z likwidacją KPZB.w powiecie bielskim w 1935r.
Sąd Okręgowy w Grodnie skazał w dniu 20 maja br.z art.97 i 98

76

KK.następujących mieszkańców pow.grodzieńskiego:

1/Szmigielskiego Szaję, na 6 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat,

2/Kuźmickiego Tadeusza, 3/Czapluka Jana i 4/Slinkę Jana - na 4 lata więzienia każdego z pozbawieniem praw na 5 lat oraz

5/Kłyżuka Jana i 8/Gonczaruka Jana - na 2 lata więzienia każdego z pozbawieniem praw na 5 lat.-

O zatrzymaniu wymienionych doniesiono w sprawozdaniu z dnia 9.X. 1936r.Nr.PN.883/36 P.-

14/Społeczna akcja antykomunistyczna .

Społeczna akcja antykomunistyczna była prowadzona nadal przez lokalne komitety do walki z komunizmem, Str.Narodowe oraz Ludowe. Nadto, po przeprowadzeniu prób w kwietniu br.w pow.grodzieńskim, został uruchomiony przez DOK.III przy pomocy władz administracyjnych samochód propagandowy z aparaturą kinowo-radiową.-

15/Wiadomości o ruchu komunistycznym z granicą .

N e g a t y w n e .-

B. RUCH ANARCHISTYCZNY .

N e g a t y w n e .-

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za m-c m a j 1937r.

R O Z D Z I A Ł V.

WYWROTOWA DZIAŁALNOŚĆ POLSKICH ORGANIZACJI POLITYCZNYCH

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1/Ogólna ocena sytuacji.

Po wypadkach brzeskich nasilenie akcji antyżydowskiej Str.Nar. znacznie wzrosło. Akcja ta wyrażała się w głównej mierze w bojkocie ekonomicznym handlu żydowskiego, przy czym nie obeszło się bez czynnych wystąpień przeciwko żydom. Poza tym miały miejsce wypadki wybicia szyb w domach żydowskich i pobicie żydów. Najwięcej tego rodzaju czynnych wystąpień miało miejsce w pow.łomżyńskim,i ostrowsko-mazow., gdzie Str.Narod.jest najlepiej zorganizowane, a impulsywność członków nie zawsze daje się utrzymać w karbach.-

W okresie sprawozdawczym zaobserwowano natężenie akcji antyżydowskiej także w powiatach: wysoko-mazowieckim, białostockim, bielskim, a w północnej części województwa w powiatach grodzieńskim i suwalskim.-

Po wypadkach w Brześciu n/B ekscesy antyżydowskie zaczęły przybierać charakter akcji zorganizowanej i tylko na skutek stosowania silnej prewencji przez władze administracyjne dało się uniknąć poważniejszych wystąpień.-

2/ Ruch organizacyjny.

W okresie sprawozdawczym zaszły pewne zmiany w układzie sił Str. Narodowego. Mianowicie, obecnie istnieje tylko 11 Zarządów Powiatowych, gdyż Zarząd Powiatowy w Sokółce został definitywnie zlikwidowa-

ny z powodu wyjazdu z Sokółki prezesa i wiceprezesa tego Zarządu.-

Poza tym zaszły w organizacji Str.Narod., w porównaniu do poprzedniego okresu, następujące zmiany:

pow.Łomżyński liczy obecnie 18 obwodów i 254 kół /poprzednio 14 obwodów i 160 kół/ i

pow.wysoko-mazowiecki - 12 obwodów i 90 kół /poprzednio 12 obwodów i 61 kół/.-

Na terenie innych powiatów zmiany w stanie organizacyjnym nie zaszły.

Obecny stan organizacyjny Str.Narod.przedstawia się zatem następująco: 2 zarządy okręgowe,
11 zarządów powiatowych /dawniej 12/,
62 obwody /dawniej 58/ i
720 kół /poprzednio 537/.-

3/Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Lokalnych czasopism Str.Narod.na tut.terenie nie ma. Natomiast kolportowane są - jak już o tym wspomniano w poprzednim sprawozdaniu - czasopisma "Samoobrona Narodu", "Tygodnik Polityczny" i "Warszawski Dziennik Narodowy" oraz różne wydawnictwa i ulotki omawiające wyłącznie zagadnienie żydowskie i konieczność bojkotu handlu żydowskiego.-

4/ Akcja organizacyjna tajna /bojówki, Straże Porządkowe/.

W stanie liczbowym Straży Porządkowych w okresie sprawozdawczym zmiany nie zaszły. Nie notowano również zebrań organizacyjnych wymienionych ogniw partyjnych.-

5/Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz administracyjnych i sądowych

Jedynie w os.Rutki,pow.Łomżyńskiego wystąpienie przeciwko sklepikarzom-żydom miało charakter bardziej zorganizowany i zbiorowy. Do

większych zajść jednak nie doszło wskutek prewencyjnych zarządzeń władz administracyjnych. Zajścia w Rutkach ograniczyły się do wtargnięcia w dniu 16 maja Babińskiego do sklepu Rubina Korony i wypędzenia stamtąd ludności polskiej, nabywającej towary, przy czym Babiński pobił właściciela sklepu i jego matkę. W dniu 17 maja zaś wspomniany Babiński z Czesławem Gołaszewskim zniszczyli podczas jarmarku w Rutkach 17 garnków glinianych, ogólnej wartości 9 zł.-

Do zaognienia sytuacji w Rutkach wpłynęło pobicie w dniu 29 maja członka Str.Narod., Józefa Łapińskiego przez żyda Wigdora Czyżewskiego, który w ten sposób zemścił się na Łapińskim, bowiem poszkodowany Łapiński poprzednio uderzył kamieniem na drodze ojca Czyżewskiego.

Reszta zajść antyżydowskich, które miały miejsce w okresie sprawozdawczym, jak bicie szyb w domach żydowskich, pobicie samych żydów, wywracanie straganów oraz oblanie w jednym wypadku ubrania na straganie /pow.wysoko-mazowiecki / - nosiły charakter wystąpień indywidualnych.-

Akcję przestępczą i represyjną ilustruje załączone zestawienie Nr.9.-

———ooOoo———

78

B. Nielegalny Obóz Narodowo Radykalny / O.N.R./

1/Ogólna ocena sytuacji .

Główne przejawy akcji O.N.R. /grupy Rossmanowców/ skupiały się na terenie pow.łomżyńskiego. Istnieje tam placówka O.N.R.o skali powiatowej w Łomży, oraz - trzy obwody. Działacze O.N.R.zabiegają obecnie głównie koło kooptowania dla swej organizacji członków Str.Narodowego oraz młodzieży szkolnej wyższych klas średnich zakładów naukowych.-

Czynione były także próby zorganizowania placówki O.N.R.na terenie pow.ostrowskiego. Próby te jednak nie powiodły się narazie wobec niechęci miejscowych członków Str.Narod.do poczynań O.N.R.-

Na terenie innych powiatów,opanowanych przez Str.Narod., stara się ONR.wprowadzić swoją ideologię i program przez t.zw.mężów zaufania, którzy posiadają znaczny wpływ na dołły Str.Narod., a zwłaszcza na młodzież. Trzeba też zaznaczyć, że taktyka tego rodzaju nie jest pozbawiona wyników pozytywnych. Władze różnych komórek organizacyjnych S.N. a w szczególności "Straże Porządkowe Str.Narod." dają zazwyczaj posłuch podszeptom i dyrektywom, pochodzącym z O.N.R.-

2/Ruch organizacyjny .

Obecnie O.N.R.zorganizowane placówki posiada jedynie na terenie pow.łomżyńskiego, a mianowicie - w Łomży z 15 członkami i w Kolnie z 20 członkami. Poza tym ma na terenie powiatu 21 mężów zaufania.-

Kierownikiem ONR.na Łomżę i powiat łomżyński jest Jan Brański, sekretarz gimnatjum kupieckiego w Łomży, zastępcą jego - Antoni Zakrzewski, a łącznikami Stanisław Nowakowski i Marian Kalinowski - obaj z Łomży.-

Kierownikiem obwodu O.N.R.na terenie gm.Szczepankowo jest Jan

./.

Korytkowski, który zarazem pełni funkcje kierownika obwodu Str.Narod. w tymże rejonie.-

Kierownikiem obwodu ONR.Kolno jest Tomasz Koźlik.-

Na kierownika obwodu ONR.Kupiski wysuwany był początkowo Jan Żelazny. Kandydatura jego jednak odpadła, gdyż ustalono, że w rozmowie z kierownikiem wydz.Organizacyjnego Zarz.Okr.Str.Nar.w Łomży, Janem Strzeleckim, zdradził się, że był na zebraniu ONR.razem ze wspomnianym wyżej Janem Korytkowskim. W następstwie tej rozmowy Strzelecki czynił wymówki Korytkowskiemu, że jeżeli należy xix on do Str.Narod., to nie powinien angażować się formalnie do ONR. Obecnie poszukiwany jest inny kandydat na kierownika obwodu Kupiski.-

Wspomniany wyżej Brański pozostaje w ścisłym kontakcie z Władysławem Wądołowskim, zam.od jesieni 1936r.w Łomży. Po przybyciu do Łomży, Wądołowski początkowo nie brał czynnego udziału w akcji ONR., ostatnio zaś silnie jest zaangażowany w tej działalności, prowadząc akcję głównie wśród młodzieży szkół średnich w Łomży. Wądołowski przed przybyciem do Łomży zamieszkiwał przez parę lat we Włochach pod Warszawą, gdzie jakoby również pracował na rzecz ONR.-

Dnia 16 maja odbyło się w Łomży konspiracyjne zebranie członków ONR.przy udziale 13 osób. Na zebranie to przybył delegat z Warszawy /nazwiska delegata nie ustalono/, który po wysłuchaniu sprawozdania o stanie organizacyjnym ONR.na terenie pow.łomżyńskiego, wygłosił przemówienie, nadmieniając, że Obóz Zjednoczenia Narodowego, aczkolwiek wzoruje się na programie narodowym, jednak długo nie utrzyma się. Następnie wzywał do wzmożonej pracy na rzecz ONR., dodając, że z dołami Str.Narod.zawsze można się dogadać i znaleźć wspólną platformę działania, natomiast z górą Str.Narod.współpraca jest niemożliwa,gdyż Zarząd Główny Str.Narod.opanowany jest przez starych endeków, którzy, miast prowadzić zdecydowaną działalność, kłócą się między sobą. Poru-

79

szając kwestię żydowską, delegat oświadczył, że początkowo ONR. musiał uciekać się do terroru, by zwrócić tym uwagę społeczeństwa na ważność sprawy żydowskiej. Z chwilą zaś, gdy społeczeństwo polskie poznało dokładnie tę sprawę, nie ma obecnie potrzeby stosować gwałtu, a jedynie prowadzić stały i systematyczny bojkot ekonomiczny żydów oraz piętnować tych Polaków, którzy kupują u żydów. Dodał, że zabójstwo funkcjonariusza policji przez żyda w Brześciu n/B otworzy nareszcie oczy policji i władzom na szkodliwość żydów.-

Po przemówieniu, delegat rozpytywał Jana Brańskiego i Tomasza Koźlika, co się stało z 1.500 zł., przekazanymi im na zakup broni palnej. Koźlik tłumaczył się, że pieniądze te pobrał Bronisław Kowalewski ze wsi Zabiele, gm. Czerwone, lecz obiecanej broni dotychczas jednak nie dostarczył. Na powyższe delegat oświadczył, że sprawę przywłaszczenia przez Kowalewskiego pieniędzy poruszy w Warszawie.-

Dnia 23 maja z inicjatywy Jana Brańskiego odbyło się w Łomży organizacyjne zebranie uczeniowskie ONR. przy udziale 30-tu uczni 8-ej kl. gimnazjum i IV kursu szkoły handlowej. Na zebranie to przybył delegat ONR. Wydziału Młodzieży Szkół Średnich z Warszawy /nazwiska nie ustalono/. Delegat wyłożył szczegółowo zebranym program ONR. i zapowiedział, że w połowie czerwca br., zaraz po otrzymaniu matury, uczniowie złożą przyrzeczenie i zostaną xxx dekorowani "mieczykami" ONR.-

W końcu maja czynione były przez ONR. próby zorganizowania swej placówki w os. Brok, pow. ostrowskiego. W tym celu w dniach 27 - 28 maja bawili tam dwaj studenci z Warszawy - Mieczysław Nawrot i Stanisław Romanowski. Nawiązali oni kontakt z miejscowymi działaczami Str. Nar. Do porozumienia jednak nie doszło, gdyż wybitniejsi działacze Str. N. nie zgodzili się na przyjęcie misji organizowania placówki ONR. w Broku.

./.

3/Akcja wydawnicza .

Na terenie pow.łomżyńskiego ONR.w dalszym ciągu rozpowszechnia czasopismo "A.B.C." w ilości, nieprzekraczającej 300 egz.-

Dnia 2 maja bawił w Łomży przybyły z Warszawy czynny działacz O.N.R.Czesław Kujałowicz, który omawiał z Janem Bradiskim i innymi działaczami O.N.R.sprawę propagandy"A.B.C." i "Sztafety", przy czym żądał od swych rozmówców nadsyłania aktualnych wiadomości z Łomży i okolicy. Wiadomości te mają być wykorzystane do artykułów"A.B.C." i w "Sztafecie".-

4/ Akcja przestępcza członków O.N.R.
i akcja represyjna

Dnia 17 maja w Krynkach,pow.grodzieńskiego wywieszono dwie ulotki pt."Polska dla Polaków", i "Kto zwalcza Kościół Katolicki? - żyd".-

W końcu maja, po odjeździe z Broku,pow.ostrowskiego studentów Nawrota i Romanowskiego, o których była wyżej mowa, ujawniono tam "Sztafetę" z marca br. -

Akcja represyjna w okresie sprawozdawczym w stosunku do członków ONR. - nie była stosowana.-

C. Stronnictwo Ludowe .

Członkowie Str.Ludowego na terenie pow.szczuczyńskiego znajdują się częściowo pod wpływami komunistycznymi, które wywiera sekretarz Zarządu Pow.Str.Lud.w Przechodach, pow.szczuczyńskiego, Władysław Machina. Utworzona przez niego komórka jednolitego frontu z KPP., skupiająca około 45 osób, żywszej działalności jednak nie prowadzi, a ogranicza się do urządzania zebrań w mieszkaniu Aleksandra Kani,gdzie zainstalowano radioodbiornik, zakupiony przez Koło Str.Lud.w Przecho-

./.

dach. Na zebraniach słuchane są audycje z ZSRR.i prowadzone są przy tym dyskusje komunistyczne.-

D. Inne ugrupowania polityczne legalne .

Akcji przestępczej i konspiracyjnej nie stwierdzono.-

E.Zwalczanie nielegalnych druków .

N e g a t y w n e .-

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. za m-c maj 1937r.

R O Z D Z I A Ł VII .

Szpiegostwo, dywersja .

N e g a t y w n e .-

———oooOooo———

81

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.5 za m-c m a j 1937r.

R O Z D Z I A Ł VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ Dotychczas niezauważono niezadowolenia wśród ludności, zamieszkałej w strefie nadgranicznej, z powodu wprowadzenia ograniczeń

2/ W okresie sprawozdawczym legalnie przekroczyło granicę 526 osób - nielegalnie 22 osoby.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ Na pograniczu niemieckim zauważono wśród obywateli niemieckich niezadowolenie z powodu zatargu rządu niemieckiego z Kościołem Rzymskokatolickim.-

2/ W legalnym ruchu granicznym na podstawie t.zw.przepustek rolnych nie zauważono nic ujemnego tak ze strony władz niemieckich jak i litewskich.-

3/ Wzajemne stosunki przedstawicieli władz granicznych i policyjnych nadal były zadawalniające na pograniczu niemieckim, również na pograniczu litewskim ujemnych spostrzeżeń nie zaobserwowano

——ooOoo——

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 2
do sprawozdania sytuacyjnego za m-c maj 1937r.

Załącznik Nr. 1
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc maj 1937r.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat	Policja									Inni funkcjonariusze publ.										Uwagi
	Ogółem wypadków		Zabitych		Rannych		Przyczyna			Straż kolejowa		Straż graniczna		KOP.		~~Straż~~ ~~Leśna~~ inne		Ogółem		
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	w pościgu	przy pokonywaniu oporu	w obronie własnej	zabit.	rann.	zabit.	rann.	zabit.	rann.	zabit.	rann.	zabit.	rann.	
Augustów	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Białystok-Miasto	1	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Białystok-pow.	1	–	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Bielsk-Podlaski	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Grodno	1	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Łomża	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Ostrołęka	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Ostrów-Mazow.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Sokółka	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Suwałki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	1	
Szczuczyński	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Wołkowysk	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	–	1	–	
Wysoko-Mazow.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Razem	3	–	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	–	–	1	1	–	1	1	

Załącznik Nr. 2

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c maj 1937r.

POŻARY

Powiat	Podpalenie	Wadliwa konstr. komina	Nieostrożność	Wzniecone przez dzieci	Przyczyny nieustalone	Pioruny	Ogółem
Augustów	–	1	3	–	1	1	6
Białystok-Miasto	–	4	–	–	1	–	5
Białystok-powiat	1	6	1	–	5	–	13
Bielsk-Podlaski	–	1	21	1	7	–	30
Grodno	–	3	–	–	6	–	9
Łomża	–	5	5	–	4	1	15
Ostrołęka	1	5	1	–	1	3	11
Ostrów-Mazow.	–	1	2	–	–	3	6
Sokółka	6	2	3	–	–	1	12
Suwałki	1	25	9	–	5	–	40
Szczuczyński	1	1	5	–	–	–	7
Wołkowyski	4	3	2	–	9	–	18
Wysoko-Mazowiecki	2	–	–	–	1	–	3
Razem	16	57	52	1	40	9	175

W.D.

województwa śląskiego/	–	–	–	–	–	–	–	–
Razem	–	–	49	17481	1	–	46	–

Wyniki akcji rozbrojenia:

Powiat	Broń palna						Broń biała	Naboje	Granaty	Petardy
	karabiny wojskowe	karabiny obcięte	lufy	broń brótka	myśliwska	Ogółem odebrano				
Augustów	–	1	–	1	–	2	–	–	–	–
Białystok-miasto	–	–	–	2	1	3	1	13	–	–
Białystok-powiat	1	–	–	3	–	4	–	–	–	–
Bielsk-Podlaski	1	–	–	4	3	8	–	9	–	–
Grodno	2	1	–	3	1	7	–	6	–	–
Łomża	1	1	–	2	1	5	1	–	–	–
Ostrołęka	1	2	2	1	–	6	2	–	–	–
Ostrów-Mazow.	–	–	–	–	–	–	–	8	–	–
Sokółka	3	2	–	2	3	10	–	–	–	–
Suwałki	3	–	1	2	1	7	1	–	–	–
Szczuczyński	–	–		5	1	6	3	23	–	–
Wołkowysk	–	–	–	4	1	5	–	–	–	–
Wysoko-Mazowiecki	5	2	–	4	1	12	1	–	–	–
Razem	17	9	3	33	13	75	9	59	–	–

Urząd Wojewódzki Białostocki

Załącznik Nr.4
do sprawozdania sytuacyjnego za m-c maj 1937r.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu maju 1937 roku

Lp	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Ilość								Uwagi
		Zjazdów	konferencyj	Zgromadzeń		Oddziałów		Członków		
				zebrań	uczestników	nowych	zlikwidow.	pozyskanych	utraconych	
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce	-	-	38	16211	-	-	30	-	
2	Zjednocz.Zaw.w Polsce	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Zw.Zw.Zaw.w Polsce	-	-	5	620	-	-	-	-	
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.w Rz.P.	-	-	1	100	-	-	-	-	
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.Rz.P.	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Zjedn.Zaw. "Praca Polska" Rz.P.	-	-	5	550	1	-	16	-	
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.r./	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz.z cen.rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Luźne Zw.Zaw./nie należ.do w.w.centr./	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko województwa śląskiego/	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Razem	-	-	49	17481	1	-	46	-	

Wyniki akcji rozbrojenia:

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu maju 1937r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Ilość											Uwagi
		zgrom. zakaz	Konfer. rozwiązan.	Zw. zawieszono	Oddz. rozwiązano	Zatrzymano działaczów za: Należenie do organ komun	Przem. antypaństw.	Terror	Inne przestęp.	Razem	Działaczów Przekazano sądom	Skazano sądownie	
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce												
2	Zjedn.Zawodowe w Polsce												
3	Zw.Zaw.Zaw.w Polsce												
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.Rz.P.												
5	Centr.Zjedn.Klas.Zw.Zaw.RP.												
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska" w RP.												
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.												
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.rob./												
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz. z centr.rob/												
10	Luźne Zw.Zaw./nie należące do w.w.cenzrali/												
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko woj.śląskiego/												

n e g a t y w n e

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu maju 1937r.

Załącznik Nr.6
do sprawozd. sytuacyjnego za miesiąc maj 1937r.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w m-cu maju 1937 roku

Lp.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego	Liczba biorących udział w zajściu demonstracyjnym	Ilość								Uwagi
					Ofiary po stronie tłumu			Zatrzymanych	Przekazanych sądom	Ofiary po stronie policji			
					zabitych	ciężko rann.	lekko rann.			zabitych	rannych		
											ciężko	lekko	
1	2	3	4	5		6		7	8		9		10

negatywne

Razem:

84

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.7
do sprawozdania sytuacyjnego za m-c maj

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Liczba porządkowa	Powiat	Ujawniono transparentów i standardów	Ujawniono rozwinięcie pisanych plakatów i afiszów	Ujawniono napisów antypaństwowych		Przechowywanie i kolportowanie nielegaln. wyd.komun.		Demonstracje uliczne		Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach
				Ilość miejscowości w których sporządzono napisy	Wypadków malowania /rysowania napisów/	Ujawniono wypadków przechowywania	Ujawniono wypadków wydawnictwa komunist.	Ilość demonstracyj	Ogólna ilość uczestników	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	5	-	1x/	2x/	1	2	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	2	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	2	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem	9	-	1	2	1	2	-	-	-

x/ prócz tego wypuszczono 2 gołębia z czerwonymi wstążkami o napisach antypaństwowych.-

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

85

Załącznik Nr.8
do sprawozdania sytuacyjn.za m-c maj 37r

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12

Rozdział IV.

Powiat:	Ilość przeprowadzonych rewizyj mieszkaniowych	Osoby czasowo zatrzymane przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym						Osoby zatrzymane i osadzone w M.O.w Berezie-Kartusk	Osoby zwolnione z więzienia /aresztu/					Osoby zwolnione z M.O.w Berezie Kartuskiej
			Ogółem	W tym osadzonych w areszcie zapobieg.	w tym zwolnionych za kaucją	W tym zwoln.za deklaracją o niewydaleniu się	w tym zwoln.z oddaniem pod dozór policji	w tym zwoln.bez zastosow.środków zapobiegawczych		Ogółem	Umorzenie dochodz. lub zmiany śr.zapob.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego	Na skutek udzielonej przerwy w odsiadywaniu kary	Po odbyciu kary	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Augustówski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
m.Białystok	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Grodzieński	2	2	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	17	-	17	6	-	-	11	-	-	9	-	-	-	9	3
Wysoko-Maz.	~~6~~	~~6~~	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	21	2	20	8	-	-	12	-	1	10	1	-	-	9	9

Załącznik Nr. 9

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c

W Y K A Z

akcji przestępczej członków Str Narod. i akcji repres

Powiat	Ilość wystąpień zbior.	Ilość wystąp indywidualn	Ilość zebrań nielegaln.	Ilość upadków kolportażu	Ilość osób zatrzymanych wogóle	Z tych: a/ zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie administracyjno-karnym	c/przekazano władzom sądowym	Ilość osób przekaz do ukarania bez uprzedn. zatrzymania	Ilość osób ukaranych wogóle	Z tych: a/ prawomocn. orzecz. karno-admin.	b/ w trybie sądowym /podać ogólną ilość wyrokow z zaznacz. dolnej i górnej granicy wymiaru kary	
	1	2	3	4	5	5a	5-b	5-c	6	7	7-a	7-b	
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bielski	-	1	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	
Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Łomżyński	-	13	-	-	-	-	-	-	13	-	7	-	od 14 bez are
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrowski	-	5	-	-	4	4	-	-	4	-	-	-	
Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Suwalski	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wysoko-Mazow.	-	4	-	-	6	-	4	2	1	5	-	-	
Razem	-	23	-	-	12	4	6	2	18	5	7	-	

22 86

WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział społeczno-Polityczny

Nr.ewid.

Nr.PB.133/6/37.T. TAJNE.

Białystok, dnia 14 lipca 1937 r.

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.6/37.

za miesiąc czerwiec 1937 r.

do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przedyłam/ do wiadomości.

Za Wojewodę

/Leon Walicki/
Kierownik Oddziału Polityczno-Narodowościowego.

Rozdzielnik:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Dyr.Dep.I.	Nr.1-6	6 egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	" 7	1 "
Wojewoda w Wilnie	" 8	1 "
" w Nowogródku	" 9	1 "
" w Brześciu n/Bugiem	" 10	1 "
" w Warszawie	" 11	1 "
" w Lublinie	" 12	1 "
Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	" 13	1 "
" " " w Wilnie	" 14	1 "
" " Okręgowego w Białymstoku	" 15	1 "
" " " w Grodnie	" 16	1 "
" " " w Łomży	" 17	1 "
" Wydz.Zam. Sądu Okręgowego w Suwałkach	" 18	1 "
Ekspozytura Nr.1. Oddz.II.Szt.Gł. w Wilnie	" 19	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K.Nr.III.w Grodnie	" 20-21	2 "
" " " " IX. w Brześciu n/B.	" 22	1 "
" " " " I. w Warszawie	" 23	1 "
Ekspozytura Sam.Ref.Inf.DOK.III.w Białymstoku.	" 24	1 "
Komisja "Brygada Grodno" w Grodnie	" 25	1 "
Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	" 26-37	12 "
Starosta Grodzki w Białymstoku	" 38	1 "
Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	" 39	1 "
Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	" 40	1 "
Archiwum	" 41-43	3 "
	Razem	43 egz.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr. IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 21 LIP. 1937 L. 5756.
Załączników

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Zarejestrowano
L. dz. Ref. Inf.
24/VII-37 r.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.6 za m-c czerwiec 1937 r.

R O Z D Z I A Ł I.

Sytuacja ogólna.

W miesiącu czerwcu b.r. stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym nie nasuwa specjalnych uwag i był zasadniczo zadawalniający, natomiast pod względem politycznym w stosunku do m-ca maja nie uległ poprawie.-

Bojkot handlu żydowskiego prowadzony był intensywnie, ale bez agresywnych wystąpień.-

W m-cu sprawozdawczym uwydatniła się bardziej ożywiona działalność Związków Zaw., zmierzająca do poszerzenia ich wpływów, przy czym oddziały Zw.Klasowego czyniły usilne starania, by w związku ze strajkiem włókienniczym, który poderwał ich wpływy, nie straciły na liczebności członków.-

Wśród bezrobotnych zauważono pogłębianie się niezadowolenia z powodu zamierzonego zmniejszania ilości zatrudnionych na robotach publicznych.-

Kompartia nie przeprowadzała większych akcji w czerwcu b.r., zaś aresztowanie czterech funkcjonariuszów centralnych wprowadziło dalsze zamieszanie w szeregach komunistycznych.

Z pośród nich trzech było delegowanych do Białegostoku z zadaniem kierowania strajkiem włókniarzy oraz wzmocnienia roboty wywrotowej w związkach zawodowych.-

H.F.

UPRZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.6 za m-c czerwiec 1937 r.

R O Z D Z I A Ł II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.

a/ Dnia 22.VI.b.r. patrol policyjny z posterunku P.P. w Siemiatyczach w czasie pościgu za włóczęgami, którzy dokonali w kilku wypadkach drobnych rabunków, natknął się na jednego z nich we wsi Radziwiłówka, gm.Mielnik, pow.bielskiego, który na widok policjantów rzucił się do ucieczki. Do uciekającego policjanci oddali 8 strzałów z karabinu, jednak bez skutku;

b/ Dnia 9.VI.b.r. patrol policyjny z posterunku P.P. Piaski natknął się we wsi Borki, pow.wołkowyskiego, na ukrywającego się przed aresztowaniem komunisty Romana Ciereszkę, który na widok policji rzucił się do ucieczki. W kierunku uciekającego oddano 10 strzałów rewolwerowych bez skutku.

c/ Dnia 29.VI.b.r. przodownik Pietrzak, komendant posterunku P.P.w Rosi,pow.wołkowyskiego, w czasie doprowadzania do aresztu pijanego żyda, Jakuba Goldreja, na którego naciesz rał tłum, przez nieostrożność wystrzelił z rewolweru, raniąc 2 osoby z tłumu /szczegółowe sprawozdanie przedłożono w meld.dor.Nr.142 z dnia 30.VI.b.r.i Nr.144 z dn.2.VII.b.r.

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów publicznych.

a/ Dnia 13.VI.b.r.na odcinku granicy polsko-niemieckiej wsi Leszkienie,pow.suwalskiego,został postrzelony przez patrol KOP Kazimierz Puza, m-ce wsi Rogożajny-Duże,gm.Wiżajny. Wymieniony powracał z Prus,gdzie był zatrudniony parę dni. Ranny w drodze do szpitala zmarł.-

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonarjuszy publ.

n e g a t y w n y

Wystąpienia przeciwko policji i innym funkcjonariuszom publicznym.

W miesiącu sprawozdawczym miało miejsce 26 wypadków pojedyńczego oporu policjantom przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu.-

Ponadto zanotowano 15 wypadków pojedyńczego oporu sekwestratorom bez asysty policji.

Zaburzenia spokoju publicznego.

1/ Dnia 15.VI.b.r. w Wasilkowie, pow. białostockiego, w czasie zebrania członków Zw.Klasowego, zebrali się przed lokalem członkowie Zw."Praca Polska", w ilości około 300 osób, żądając rozwiązania zebrania klasowców. Wobec tego, że kilkakrotne wezwanie do rozejścia się nie odniosło skutku, tłum został rozpędzony przy pomocy pałek gumowych /szczegółowe sprawozdanie przedłożono pismem Nr.PB.158-11/37 z dnia 16 czerwca/.-

2/ Dnia 6 czerwca b.r. po odbytym zebraniu członków Str.Nar. w Brańszczyku, uczestnicy tego zebrania, powracając do domu, dokonali zdemolowania 5 domów żydowskich i jednego żydowskiego sklepu we wsi Trzcianka, pow. ostrowskiego, przy czym pobito 1 żyda i 1 żydówkę/szczegółowe sprawozdanie przedłożono meld.dor.Nr.123 z dn.7.VI.b.r./.-

Bezpieczeństwo na kolejach.

W nocy na 11 czerwca, pociąg zdążający z Kuźnicy do Sokółki, najechał na 4 klg.kamień ułożony przez nieznanego sprawcę na szynach./meld.dor.Nr.128 z dn.12.VI.b.r. i meld.dor.Nr.151 z dn.10.VII.b.r./.-

Uszkodzenie linii telefonicznych.

Dnia 5.VI.b.r., technik Aleksander Ostryżek stwierdził, że w pobliżu wsi Baranowo, pow. grodzieńskiego nieznani sprawcy potłukli 140 izolatorów na słupach od Nr.15 do 145, linii telefonicznej Nowosiołki-Kwasówka. Straty wynoszą około 700 zł. Sprawcy dotychczas niewykryci.-

Włamania do urzędów i instytucji publicznych.

n e g a t y w n y .

Ucieczka więźniów.

Dnia 2?.VI.b.r., po wyłamaniu otworu w suficie szpitala więziennego w Grodnie, zbiegło 3 więźniów. Jeden z nich został ujęty. Za pozostałymi zarządzono pościg.

Zabójstwa i uszkodzenia ciała.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano zabójstw: 1 na tle nieporozumień rodzinnych, 1 na tle seksualnym, 1 przypadkowe wskutek nieostrożnego obchodzenia się z bronią i 3 na tle zatargów sąsiedzkich.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 5- na tle porachunków osobistych, 25 - w czasie zabaw w stanie nietrzeźwym, 33- na tle zatargów sąsiedzkich i 2- na tle miłosnym.-

Rozboje.

1/ Dnia 14.VI.b.r. na drodze Jaświły-Romejki, pow. białostockiego, 5 poborowych napadło na Chaima Tykockiego i zrabowało mu portmonetkę, w której znajdowało się 10 groszy. Sprawcy dotychczas nie zostali wykryci.-

2/ Dnia 30.VI.b.r. 3 nieznanych osobników na drodze Osłowo-Moszczona Królewska, pow. bielskiego napadło na Szlomę Delinera i zrabowało mu 3 zł.

Podpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 6 wypadków podpaleń, na tle chęci uzyskania premii asekuracyjnych.-

89

Większe pożary, ze względu na wysokość szkód miały miejsce:

a/ dnia 9.VI.b.r. we wsi Kuźmicze, pow.wołkowyskiego/meld.dor. Nr.126 z dnia 10.VI.b.r./,

b/ dnia 10.VI. we wsi Chełsty, pow.ostrołęckiego /meld.dor. Nr.127 z dnia 11.VI/,

c/ dnia 12.VI. we wsi Nowy-Dwór, pow.wołkowyskiego /meld.dor. Nr.129 z dnia 14.VI.b.r./

d/ dnia 15.VI. we wsi Ejminowce, pow. grodzieńskiego /meld.dor. Nr.131 z dnia 16.VI.b.r./,

e/ dnia 16.VI. we wsi Sylwanowce, pow.augustowskiego /meld.dor. Nr.132 z dnia 17.VI.b.r./,

f/ dnia 17.VI., we wsi Radze, pow.białostockiego /meld.dor. Nr.132 z dnia 17.VI.b.r./,

g/ dnia 24.VI.b.r., we wsi Kamionka, pow. sokólskiego /meld. dor. Nr.140, z dnia 26.VI.b.r./,

h/ dnia 28.VI., we wsi Zagorany, pow. grodzieńskiego /meld. dor. Nr.145, z dnia 3.VII.b.r./.-

tastrofy.

n n e .

n e g a t y w n y .

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 39 drobnych ekscesów i 1 większe zajście antyżydowskie w Trzciance, pow. ostrowskiego /meld.dor. Nr.123 z dnia 7.VI.b.r./.-

- - - - - -

H.B.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.6 za m-c czerwiec 1937 r.

ROZDZIAŁ I.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne.

Niewielka podwyżka zarobków, uzyskana po przeszło dwumiesięcznym strajku w przemyśle włókienniczym, znacznie poderwała autorytet przywódców oddziałów Zw.Klasowego. Chcąc odzyskać swe wpływy, rozpoczęli starania w kierunku zwiększania ilości miejsc pracy dla swych członków. Starania te w większej ilości wypadków dały wyniki dodatnie, co utrzymało dotychczasowy stan posiadania Zw. Klasowego.-

Większą ruchliwość wykazuje Chrześć.Zjedn.Zaw. i ma szanse do pogłębienia swych wpływów wśród robotników branży włókienniczej.-

Natomiast Zw. "Praca Polska", poza dość żywą działalnością na terenie m.Wasilkowa, nie potrafił dotychczas powiększyć swego stanu posiadania na terenie białostockiego przemysłu włókienniczego.-

Z.Z.Z., za wyjątkiem Hajnówki, większej działalności nie przejawił.-

Z.Z.P., wobec braku odpowiednich ludzi na kierowniczych stanowiskach, nie ma widoków rozwoju.

Stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zmniejszył się o dalszych 1330 osób wskutek rozszerzenia prac przez Zarz. Miejskie i zwiększenia zapotrzebowania w przemyśle włókienniczym.-

Ruch organizacyjny i zgromadzeniowe.

A/ Klasowe Związki Zaw. wykazały największą ruchliwość na terenie miasta i powiatu białostockiego, w związku

90

ze strajkiem włókniarzy, który został ostatecznie zlikwidowany w dniu 16.VI.b.r. Przywódcy Oddz.I. i II Zw.Klasowego, pragnąc odzyskać autorytet poderwany wśród mas robotniczych zwłaszcza wśród włókniarzy - czynili starania o zatrudnianie swych członków na wolnych miejscach w poszczególnych fabrykach, przy czym, w wypadkach nieuwzględniania swych żądań przez właścicieli fabryk, wywoływali krótkotrwałe strajki. Fabrykanci przeważnie żądania te uwzględniali aby uniknąć przerwy w pracy.-

Tym sposobem przywódcom oddziałów Zw.Klasowego udało się utrzymać nadal dominujący wpływ na masy robotnicze.-

B/ Zjednoczenie Zaw. /w Polsce/ skupiające w swych szeregach część bezrobotnych, z pośród zatrudnionych na robotach publicznych w m.Białymstoku, czyniło starania w kierunku uzyskania stałego zatrudnienia swych członków. Wobec wyczerpania kredytów, przeznaczonych przez Fundusz Pracy na roboty przy regulacji rzeki Białej na terenie m.Białegostoku, zaszła konieczność zmniejszenia ilości zatrudnionych, względnie zatrudnienia wszystkich, stosując podział pracy po 3 dni w tygodniu. Ponieważ robotnicy na tego rodzaju podział pracy zgodzić się nie chcieli - zostali wszyscy zatrudnieni w czasie od 7-10.VII.b.r. włącznie, co spowodowało całkowite wyczerpanie kredytów, a Zarząd Miejski zapowiedział przerwę w pracy od dnia 12.VII.b.r. do czasu uzyskania nowych kredytów. Robotnicy na znak protestu po ukończeniu pracy w dniu 9.VII.b.r. przystąpili do strajku okupacyjnego. Strajk ten trwał jednak tylko 2 dni. W dniu 13 b.m. Zarząd Miejski w Białymstoku przystąpił do dalszych robót. Dezyderaty bezrobotnych zostały w miarę możności uwzględnione.-

C/ Zw.Zw. Zaw. w Polsce posiada również wpływy wśród

bezrobotnych na terenie m.Białegostoku, zatrudnionych przy budowie lotniska w Krywlanach. Stanowisko Z.Z.Z. wzmocniło się po strajku, który przyniósł pewną podwyżkę płac. Ponadto wykazał on żywszą działalność na terenie Hajnówki, w powiecie bielskim, uzyskując wywołanym tam strajkiem podwyżkę zarobków dla robotników, zatrudnionych na kolejkach leśnych.-

D/ Chrześć. Zjedn. Zaw. w okresie sprawozdawczym wykazało swą działalność jedynie na terenie m.Białegostoku. Członkowie tego związku czują się pokrzywdzeni zawartą umową, likwidującą strajk w przemyśle włókienniczym i jedynie pod presją masy robotniczej należącej do Zw.Klasowego powstrzymują się od ponownego strajku celem uzyskania dla wykończalników większej podwyżki zarobków, a dla maszynistów i palaczy usankcjonowania w umowie faktycznie pobieranego wynagrodzenia. Szereg konferencji, odbytych w Inspektoracie Pracy nie doprowadził dotychczas do porozumienia, ponieważ fabrykanci, czując poparcie ogółu robotników żądnych pracy, zajmują stanowisko negatywne.-

E/ Usiłowania Zw.Zaw. "Praca Polska" w kierunku rozszerzenia swych wpływów na masy robotnicze przemysłu włókienniczego na terenie m.Białegostoku nie dały wyniku. W szeregach swych skupia ten związek jedynie część z pośród tych robotników, którzy nie przystąpili do strajku okupacyjnego w fabryce Beckera, a dominujący wpływ posiada wśród włókniarzy na terenie m.Wasilkowa, pow. białostockiego, gdzie prowadzi dość ożywioną działalność.-

Akcja prewencyjno-represyjna. n e g a t y w n e .

Bezrobocie.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, liczba bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym zmniejszyła się w porównaniu do m-ca maja o 1330 i wynosiła na dzień 1.VII.b.r. 6.514 osób.

Z liczby tej na ważniejsze ośrodki Województwa przypada:

1. m.Białystok - 2.592 osoby
2. m.G r o d n o - 1.567 "
3. m.Ł o m ż a - 115 "
4. m. Suwałki - 213 "

Zmniejszenie ilości bezrobotnych nastąpiło wskutek zwiększonego zapotrzebowania w białostockim przemyśle włókienniczym, oraz wobec zatrudnienia większej ilości bezrobotnych przez Zarządy Miejskie.-

O panujących nastrojach wśród bezrobotnych przedłożono odrębne sprawozdanie w dn.1.VII.b.r. za Nr.PB.147-g-3/37.

Zatargi zbiorowe, strajki.

W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa, miało miejsce 15 strajków w tym 6 okupacyjnych.

Ogółem strajkowało: 7.513 osób, a 126 okupowało tereny pracy.-

W ciągu miesiąca sprawozdawczego zlikwidowano 7 strajków zwykłych i 5 okupacyjnych.-

Większość strajków miało tło ekonomiczne, reszta zaś wynikła na tle tarć między poszczególnymi związkami przy obsadzaniu wolnych miejsc pracy.-

Wnioski.

- - - -

- - - - -

HF

R O Z D Z I A Ł IV.

RUCH KOMUNISTYCZNY I POKREWNE.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Delegowani do Białegostoku funkcjonariusze CK.KPZB.do kierowania strajkiem włókniarzy i wzmocnienia roboty wywrotowej na gruncie zawodowym Rejtelman Fejga i Kejfman Mindla i Goldman Ber, zostali aresztowani co ponownie zahamowało rozwój akcji komunistycznej.

Również został aresztowany w czerwcu b.r. okręgowiec Dąbrowski Stanisław działający w okręgu łomżyńskim.-

W okręgu grodzieńskim większą ruchliwością odznaczał się instruktor ps."Ostap".-

Akcja techniczna przejawiła się w wywieszeniu 1 transparentu i 1 wypadku namalowania napisu.-

Na podkreślenie zasługują zauważone tendencje do wzmocnienia terroru partyjnego względem osób wrogo ustosunkowujących się do poczynań Kompartii i podejrzanych o współpracę z organami bezpieczeństwa. Najsilniejsza tego rodzaju agitacja jest prowadzona w pow.białostockim /rejon Podgródecki i Gródecki/.

Specjalnych akcji Kompartia nie przeprowadzała.

W wyniku akcji prewencyjno-represyjnej przekazano w czerwcu b.r. władzom sądowym 32 osoby oraz 1 odesłano do M.O., zaś w tymże czasie powróciły z więzienia 6 osób i 8 z M.O.

2/ Ruch organizacyjny.

Na skutek przedłużania się powszechnego strajku włókniarzy

w białostockim okręgu przemysłowym /zakończony 19.VI.37 r./ w pierwszych dniach czerwca b.r. przybyły do Białegostoku funkcjonariuszki CK.KPZB. Rejtelman Fejga i Kiejfman Mindla z zadaniem wzmocnienia akcji Kompartii na gruncie zawodowym i kierowania strajkiem.-

Aresztowanie wymienionych w dn.14.VI.b.r. a następnie aresztowanie w dniu 21.VI.b.r. wymienionego w poprzednim sprawozdaniu ps."Franka"-Goldmana Bera, ponownie wprowadziło zamęt w szeregach Kompartii w Białymstoku i dociekanie źródeł prowokacji.-

W okresie sprawozdawczym z polecenia CK. i KK.KPZB.Białystok została powołana do życia "piątka" do prowadzenia roboty wywrotowej w obu oddziałach Zw.Zaw. ob.Przem.Włók. W skład "piątki" wchodzą: Rożko Nadzieja, Gurwicz Rojzla, Adin Mera, Sidrańska Jacha i Sokolski Wacław. Każdy z nich ma wyznaczony odcinek pracy.

Nadto wyższe władze partyjne zwróciły uwagę na podjętą w końcu kwietnia b.r. przez Łukaszewicza Władysława z Kołodnego, pow.białostockiego akcję odbudowy Rejkomu Podgrodeckiego w okręgu białostockim. Jakkolwiek robota posuwa się powoli niemniej jednak dzięki aktywności Łukaszewicza w rejonie odbywają się zebrania partyjne i młodzieżowe przy udziale nierozpracowanych narazie obcych działaczy, którzy wzywają do wzmożonej akcji, a przede wszystkim do walki z prowokacją.-

W okręgu grodzieńskim poza ponownym ukazaniem się instruktora ps."Ostapa" oraz wewnętrznymi tarciami na tle wzajemnych podejrzeń o pozostawanie na usługach organów bezpieczeństwa innych odnych zanotowania momentów nie stwierdzono.-

Aresztowanie w dniu 3.VI.b.r. w Ostrowi-Mazow. okręgowca Dąbrowskiego Stanisława oraz członka CK.KPZB Łomża - Wyrwasa Kazimierza nie sprzyjało rozwojowi akcji na terenie okręgu łomżyńskiego.

W sprawie tych aresztowań wyjeżdżał do Warszawy w dn.6.VI.b.r

z Łomży Olach Izaak-Enoch, zaś w dniu 10.VI.b.r. przyjechała do Łomży z Warszawy Umowa Złata, c.Icka i Chai-Lei, ur. w 1913 r.w Myszyńcu, zajmująca jakoby wybitniejsze stanowisko w Kompartii.-

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle.

Nie notowano.

4/ Wystąpienia zewnętrzne.

Akcja techniczna przejawiła się w Krynkach, pow.grodzieńskiego w formie wykonania w jednym wypadku napisu węglem drzewnym: "Precz z antysemityzmem, niech żyje komunizm" oraz wywieszenia w nocy na 11.VI.b.r. jednego transparentu we wsi Hukowicze, gm.i pow.Bielsk-Podl. z napisem w jęz.rosyjskim: "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się KPZB".-

Poza tym w dniu 22.VI.b.r. znaleziono w sklepie spożywczym Dawidson Rejzli w Białymstoku przy ul.Piwnej 17 i w śmietniku w tejże posesji razem 299 egz. odezw KC.KPZB. z datą: Wilno, maj 1937., p.t. "Do walki z faszystowskimi pogromami" i "Na pomoc strajkującym włókniarzom Białegostoku". Egzemplarze tych odezw przedłożono przy meld. dor. Nr.138 z dnia 24.VI.b.r.

W rejonie Podgródeckim prowadzono nadal agitację za wstrzymaniem się od wykonania szarwarków, połączoną z groźbą stosowania terroru względem osób niesolidaryzujących się.

W tymże rejonie agitowano za stosowaniem terroru w stosunku do osób podejrzanych o współpracę z organami bezpieczeństwa i nieprzychylnie ustosunkowanych do Kompartii.-

W pow.grodzieńskim Kompartia zamierzała wykorzystać do urządzenia demonstracji ulicznej projektowaną na dzień 20.VI.b.r. przez koło Str.Lud. w Nomotowie, gm.Żydomla, uroczystość poświęcenia sztandaru koła. Koło to podobnie jak koła okoliczne Str.Lud. rekrutują się z Białorusinów, wśród których Kompartia posiada dość silne wpływy.

93

Do urządzenia uroczystości i demonstracji nie dopuszczono.

W pow. wołkowyskim, Wasilenko Aleksander i Panotczyk Jan, m-cy wsi Dobrowola, gm. Świsłocz, prowadzili agitację za nieprzenoszeniem się na skomasowane działki głosząc, iż w 1938 r. wybuchnie w Polsce rewolucja oraz grożąc opornym spaleniem ich mienia.-

5/ Wystąpienia na terenie więzień.

N e g a t y w n e.

6/ Terror partyjny.

W związku z prowadzoną agitacją w rejonie Podgródeckim za stosowaniem terroru względem osób wrogo ustosunkowanych do Kompartii i podejrzanych o prowokację w dniu 21.VI.b.r. został pobity Drobat Sergiusz, m-c wsi Przechody, gm. Gródek, za lekceważące odzywanie się o Kompartii.-

W nocy z 1 na 2.VI.b.r. nieznani sprawcy wyrwali na szkodę Kowaleni Hierasima, m-ca wsi Brzostowiczany, gm. Brzostowica-Wielka, pow. grodzieńskiego, len na przestrzeni około 40 m^2.
Niewątpliwie jest to reakcja członków Kompartii za zwalczanie przez Kowalenię akcji komunistycznej.-

7/ Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

N e g a t y w n e.

8/ Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

W okresie sprawozdawczym Kompartia nie przeprowadzała poważniejszych akcyj.

Na terenie robotniczym kontynuowano akcję na rzecz jednolitego frontu. W rejonach Gródeckim i Podgródeckim/styk powiatów białostockiego, sokólskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego/ zwrócono

uwagę na rozbudowę sieci kół Zw.Zaw.Małorolnych, które Kompartia zamierza w odpowiednim momencie wykorzystać w akcji strajkowej.

W powiecie grodzieńskim o[illegible]k opanowywania kół Str.Lud.prowadzono słabą akcję wysyłania protestów przeciw polityce zagranicznej R.P. i przeciw deklaracji płka Koca.

9/ KZM., Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolny

W związku z prowadzoną przez Łukaszewicza Władysława akcją ożywienia roboty wywrotowej, w rejonie podgródeckim urządzono kilka drobnych zebrań członków KZM oraz majówek.-

Majówki są wykorzystywane do prowadzenia agitacji komunistycznej i nauczanie pieśni komunistycznych.

10/ Czerwona Pomoc.

W powiatach białostockim, grodzieńskim i wołkowyskim nadal sprzedawano znaczki "Na pomoc Czerwonej Hiszpanii".-

Na rzecz strajkujących włókniarzy w Białymstoku przekazano w czerwcu b.r. 50 zł. oraz dla robotników fabryki Beckera - 25 zł. Poza tym na rzecz tychże włókniarzy na terenie wiejskim zbierano artykuły spożywcze i pieniądze.-

Sempołowska Stefania nadesłała w czerwcu b.r. do więzienia w Grodnie Karłowiczowi Antoniemu - 20 zł., Lernerowi Dinie - 10 zł. i Ganowi Samuelowi - 15 zł. oraz Dowde Chai, lat 65, zam. w Krynkach, pow. grodzieńskiego, -10 zł./syn jej Dowde Nachman, został zwolniony z więzienia w grudniu 1935 r.po odbyciu 6-letniej kary za dział.komunist. obecnie przebywa on w Wilnie/.-

11/ Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa.

Poza doraźnymi aresztowaniami kontynuowano w czerwcu b.r. likwidację RK.KPZB. i KZMZB.Hajnówka oraz RK."PZB© i KZMZB.Piaski i Zelwa:

94

m.Białystok. - W dniu 14.VI.b.r. zostały aresztowane i osadzone w więzieniu 1/ Rejtelman Fejga, c.Josefa i Rywy, ur.25.XII.1905 r.w Sarnach wyzn.mojż., panna krawcowa, karana 6-letnim więzieniem za działalność wywr., ostatnio zam. w Warszawie przy ul.Pawiej 65 m.29 i 2/ Kiejfman Mindla, c.Icka i Małki, ur.3.XI.1901 r.w Dąbrowicy, wyzn.mojż., panna, krawcowa, karana 6-letnim więzieniem za działalność wywr., ostatnio zam. w Warszawie przy Pl.Parysowskim 1 m.24.

W dniu 21.VI.b.r. został aresztowany Goldman Ber, ps."Franek", s.Izaaka i Racheli, ur. w 1901 r.w Wołkomierzu, wyzn. mojż., kawaler, subiekt, bez stałego miejsca zamieszkania.

Wg posiadanych informacyj wszyscy troje są funkcjonariuszami CK.KPZB.

Pow.bielski. W dn.8.VI.b.r. został aresztowany i osadzony w więzieniu pod zarzutem prowadzenia działalności komunistycznej i stosowania terroru partyjnego - Siemieniuk Bazyl, m-ce wsi Rajsk, gm. Bielsk-Podl./wide sprawozdanie z dn.10.VII.b.r.Nr.PN.578/37.P/.

W dniu 11.VI.b.r. zostali aresztowani i osadzeni w więzieniu za prowadzenie agitacji komunistycznej wśród robotników, zatrudnionych przy regulacji rz.Orlanki m-cy Hajnówki: 1/Leszner Franciszek, 2/Karczewski Eugeniusz i 3/Ostrowski Franciszek.

Poza tym w związku z kontynuowaniem wszczętej w kwietniu b.r. likwidacji RK.KPZB.i KZMZB Hajnówka, władze sądowe przesłuchały 16 osób, podejrzanych o działalność komunistyczną.

pow.grodzieński. W związku z zeznaniami aresztowanych w toku likwidacji RK.Piaski i Zelwa w pow.wołkowyskim został aresztowany w dniu 11.VI.b.r. i osadzony w więzieniu sekr.tarz RK.KZMZB.Wołpa - Zając Wiktor, ps."Wańka", "Gryszka", s.Jana i Anny, ur.19.VII. 1910 r. w Warszawie, Białorusin, praw., kawaler, stolarz, robotnik.

Pow.ostrowski. W wyniku przeprowadzonej obserwacji zostali aresztowani w dniu 3.VI.b.r. w Ostrowi-Mazow. i osadzeni w więzieniu: 1/ okręgowiec-Dąbrowski Stanisław, s.Jana i Wiktorii, ur.20.IV 1899 r. w Mińsku-Mazow., Polak, żonaty, kotlarz, 2/ czł.OK KPP.Łomża - Wyrwas Kazimierz, s.Stanisława i Bolesławy, ur. X.1903 r. w Piątnicy, pow.łomżyńskiego, Polak, bezwyzn., kawaler, rolnik i 3/ Ugniewski Kazimierz, u którego w czasie rewizji mieszkaniowej znaleziono 2 egz.wydawnictw CK.KPP.

Pow.wołkowyski. W toku dalszej likwidacji RK.Piaski i Zelwa aresztowano 10 osób, z których 9 osadzono w więzieniu i 1 oddano pod dozór policji.

Osadzeni w M.O.

W dniu 1.VI.b.r. został odesłany do M.O. Żernicki Szmul z Wołkowyska.

12/ Zwolnieni z więzień i M.O.

Zachowanie się osób zwolnionych z więzienia w czerwcu b.r. narazie nie nasuwa żadnych uwag.

Zwolnieni z M.O.

W ciągu czerwca b.r. zostali zwolnieni z M.O.

1/ Lejwo Lejb z Białegostoku
2/ Bukowicz Abram "
3/ Łukaszyk Bazyli "
4/ Wróblewski Grzegorz z pow.bielskiego
5/ Szwecki Chaim z Grodna
6/ Bekensztajn Szepsel z Wołkowyska
7/ Kop Mojżesz "
8/ Wiereciło Jan z pow.wołkowyskiego.

Z pośród zwolnionych z M.O. w maju b.r. Serwiański Nechach Josel z Augustowa opowiada o stosunkach w M.O., zaś

Urwicz Izrael-Srul z Łomży nawiązał kontakty z członkami Komp tii lecz dotychczas nie bierze czynnego udziału w jej życiu.-

13/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku skazał w dniu 4.VI.b.r. z art.97 i 93 K.K.na 15 lat więzienia Staszewską Łaję, c.Fajwela iLiby-Jenty, ur.25.XII.1904 r.w Piotrkowie Tryb., bezwyzn., pannę, hafciarkę. Staszewska była aresztowana w Białymstoku w dniu 1.X.1936 r.

Sąd Okręgowy w Grodnie w dniu 1.VI.b.r. rozpatrywał sprawę pierwszej partii oskarżonych z art.97 i 93 K.K.w związku z likwidacją RK.Łunna,o której doniesiono sprawozdaniem z dnia 20.X.1936 r.Nr.PN.902/36.P.

W wyniku rozprawy zostali skazani:
1/ Bielski Gabriel, 2/ Opiekun Jan i 3/Bergiel Michał - na 3 lata więzienia każdy,
4/ Kościukiewicz Michał, 5/ Waluszko Teodor i 6/ Dembicki Jan - na 2 lata więzienia każdy z zawieszeniem na 5 lat oraz
7/ Bartoszewicz Jan - na 1 rok więzienia z zawieszeniem na 5 lat.

14/ Społeczna akcja antykomunistyczna.

Społeczna akcja antykomunisty czna była nadal prowadzona przez lokalne komitety do walki z komunizmem oraz Str.Narodowe.

Międzyzwiązkowy Komitet Walki z Komunizmem w Białymstoku wydał w czerwcu br odezwę w ilości 10.000 egz. oraz przystąpił do szablonowania napisów antykomunistycznych.-

15/ Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą.

N e g a t y w n e.

B. RUCH ANARCHISTYCZNY.

W dniu 26.VI.b.r. przesyłką pocztową z Łodzi nadesłano 13 egz. Nr.1. "Walki Klas" z datą: czerwiec 1937 r., przeznaczonych dla grupy grodzieńskiej A.P.P.

Okazowe egzamplarze przedłożono przy meld.dor.Nr.143 z 1.VII.1937 roku.-

- - - - - - -

H.P.

R O Z D Z I A Ł V.

WYWROTOWA DZIAŁALNOŚĆ POLSKICH ORGANIZACJI POLITYCZNYCH.

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Nasilenie akcji antyżydowskiej ze strony Str.Nar. w okresie sprawozdawczym nie uległo zasadniczo większym zmianom, zwłaszcza jeśli chodzi o powiaty południowo-zachodnie. Do bojkotu handlu żydowskiego zmuszano terrorem niejednokrotnie także i chrześcijan. Opornym niszczono towary, nabyte w sklepach żydowskich. Powtarzały się też w dalszym ciągu wypadki wybijania szyb w domach żydowskich, przewracania straganów żydowskich podczas jarmarków i niszczenia towarów.

Ekscesy te nabierają coraz częściej charakteru akcji zorganizowanej.

2 Ruch organizacyjny.

Ruch organizacyjny w przeciwieństwie do poprzedniego okresu sprawozdawczego - był nieco słabszy. Na taki stan rzeczy na wsi wpłynęło w znacznym stopniu rozpoczęcie intensywnych robót polnych. Niemniej jednak w czerwcu zorganizowano jeden nowy obwód Str.Nar. na terenie pow.wysoko-mazowieckiego, oraz założono 7 nowych kół na terenie pow.ostrowskiego.-

Na terenie innych powiatów zmiany w stanie organizacyjnym nie zaszły.

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Stronnictwo Narodowe nie posiada lokalnych czasopism na tut. terenie. Jedynie Zarząd Pow. Str.Nar. w Suwałkach wydał w c czerwcu b.r. ulotkę nawołującą do popierania handlu polskiego a zaprzestania kupowania u żydów. Poza tym kolportowane były różne wydawnictwa wychodzące na terenach innych, a mianowicie: "Samoobrona Narodu", "Tygodnik Polityczny" i "Warszawski Dziennik Narodowy", jak również ulotki - odbitki z "Samoobrony Narodu", ilustrujące w dosadnej, a często niewybrednej formie wyzysk Polaków przez Żydów. Tego rodzaju ulotki rozklejano nierzadko na parkanach, oraz na słupach telefonicznych.-

4/ Akcja organizacyjna tajna /bojówki, straże Porządkowe/.

W okresie sprawozdawczym nie zaszły żadne zmiany w stanie liczbowym Straży Porządkowych, jak również nie notowano nowych posunięć organizacyjnych.-

5/ Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz administracyjnych i sądowych.

Do wystąpień antyżydowskich o charakterze zbiorowym zaliczyć należy bicie szyb w domach żydowskich w dniach 13,14 i 15 czerwca w Wasilkowie, pow.białostockiego, przez członków Związku Zawodowego "Praca Polska".-

W dniu 27 czerwca b.r., podczas urządzonej przez PPS.CKW. akademii w Grodnie z okazji "Miesiąca Kobiety", dwaj członkowie Str.Nar., Poniatowski i Niedzwiedzka rzucili na salę cuchnącą bombę.-

Na terenie pow.ostrowskiego zaszły dwa wypadki zbiorowych wystąpień przeciwko żydom. Mianowicie dnia 6 czerwca grupa człon-

17

ków Str.Nar. /pochodzących z powiatu pułtuskiego/, złożona z 15 osób, wybiła we wsi Trzcianka, gm. Brańszczyk około 100 szyb i zdemolowała urządzenia mieszkaniowe w 5 domach żydowskich.

Następnie w dniu 2 czerwca 7 członków Straży Porządkowej usiłowało zniszczyć w os. Mur wiatrak, należący do Mejera Dmocha. Urzeczywistnieniu tego zamiaru nie doszło do skutku dzięki odpowiednim zarządzeniom prewencyjnym władz bezpieczeństwa.

Dnia 21 czerwca około 10 członków Str.Nar.wtargnęło do mieszkania Emila Wiśniewskiego we wsi Leśniki, gm.Stelmachowo, pow.wysoko-mazowieckiego i zburzyło tam piec postawiony przez żyda, Teterowicza, przy czym poturbowano samego Teterowicza.-

Prócz przytoczonych wyżej zajść zbiorowych, miały miejsce również antyżydowskie wystąpienia indywidualne, które wyraziły się w biciu szyb, rozrzucaniu towarów ze straganów, niszczeniu towarów oraz w jednym wypadku - wywracaniu kajaków z żydami na jeziorze w okolicy Suwałk.-

Akcję przestępczą i represyjną ilustruje załączone zestawienie Nr.9.-

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R./

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Poza kolportażem nielegalnych wydawnictw i usiłowań zorganizowania "Polskiego Związku Posiadania" w Łomży, by pod jego pokrywką móc uprawiać działalność na rzecz O.N.R. - innej akcji nie notowano.-

2/ Ruch organizacyjny.

Stan organizacyjny O.N.R. na tut. terenie zasadniczo nie uległ w okresie sprawozdawczym większym zmianom. O poczynaniach organizacyjnych O.N.R. w Łomży Urząd Wojewódzki przedłożył Min.

Spr.Wewn. Specjalne sprawozdanie z dnia 13 lipca b.r. za Nr.W. I-le-3/37.

3/ Akcja wydawnicza.

Rozpowszechniane jest zwłaszcza na terenie pow.łomżyńskiego, czasopismo "ABC" w ilości około 300 egz. By pismu temu zjednać więcej czytelników, ukazują się tam od czasu do czasu korespondencje z pow. łomżyńskiego.-

Co do kolportażu "Sztafety", to sprawa ta omówiona została we wspomnianym w pkt.2 sprawozdaniu Urzędu Wojewódzkiego.-

4/ Akcja przestępcza członków O.W.K. i akcja represyjna

Nie notowano.

C. Stronnictwo Ludowe.

Na terenie pow.grodzieńskiego Kompartia wykorzystywała niektóre koła Str.Lud. do swych celów. Zarząd Pow. Str.Lud. przeciwdziałał jednak temu i paraliżował poczynania komunistów.-

D. Inne ugrupowania polityczne legalne.

Akcji przestępczej i konspiracyjnej nie stwierdzono.

E. Zwalczanie nielegalnych druków.

N e g a t y w n e .

- - - -

H.P.

98

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.6 za m-c czerwiec 1937r.

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo, dywersja.

Negatywne.-

——ooOoo——

W.D.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.6 za m-c czerwiec 1937r.

ROZDZIAŁ VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/Dotychczas nie stwierdzono niezadowolenia wśród ludności z powodu wprowadzenia ograniczeń w strefie nadgranicznej. Wyczuwa się jedynie pewne poruszenie wobec wejścia w życie rozporządzenia o ograniczeniach w obrocie ziemią w pasie granicznym.-

2/W okresie sprawozdawczym przekroczyło legalnie granicę 641 osób, a nielegalnie 110 osób.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/Według uzyskanych informacyj władze niemieckie nieoficjalnie miały pozwolić na przyjmowanie robotników polskich na roboty sezonowe w Prusach Wschodnich. W związku z tą akcją stosunkowo dość znaczna ilość obywateli polskich przekroczyła granicę polsko-niemiecką nielegalnie.-

2/W legalnym ruchu granicznym, na podstawie t.zw.przepustek rolnych, tak ze strony władz niemieckich, jak i litewskich, nie zauważono nic ujemnego.-

Powodem pewnego niezapokojenia jest jedynie sprawa przewozu waluty niemieckiej przez osobników polskich, którzy będą zamierzali przewieźć swe oszczędności po ukończonym sezonie robót polnych w

./.

Niemczach.-

Z tych względów byłoby bardzo pożądanym poczynienie już dziś odpowiednich kroków w sprawie umożliwienia robotnikom polskim przewozu swych oszczędności w związku z ustawą dewizową niemiecką.-

3/Wzajemne stosunki przedstawiciela władz granicznych i policyjnych na pograniczu niemieckim były zadawalniające, a na pograniczu litewskim nie zauważono nic ujemnego.-

———ooOoo———

W.D.

czerwiec 1937 r.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja									Inni funkcjonariusze publ.										Uwagi.
	Ogółem wypadków.		Zabitych		Rannych.		Przyczyna			Straż kolejowa.		Straż graniczna.		K.O.P.		Inne		Ogółem.		
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	w pościgu	przy pokonywaniu oporu	w obronie własnej.	zabit.	rannych	zabit.	rannych	zabit.	rannych	zabit.	rannych	zabit.	rannych	
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-Miasto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-Pow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bielsk Podl.	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrów-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokół	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wołkowysk	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	przez nieostrożność
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Razem	2	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	

P O Ż A R Y.

P o w i a t .	Podpalenie.	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wzniecone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Pioruny.	O g ó ł e m .
Augustów	-	1	-	-	3	-	4
Białystok-Miasto	-	-	3	-	2	-	5
Białystok-Powiat	1	2	2	-	2	2	9
Bielsk-Podlaski	1	-	16	1	20	-	38
Grodno	5	3	9	-	8	-	25
Łomża	-	4	2	-	2	1	9
Ostrołęka	2	4	3	1	1	-	11
Ostrów-Mazow.	-	2	1	-	-	-	3
Sokółka	1	3	1	-	5	1	11
Suwałki	-	17	6	-	4	-	27
Grajewo	-	1	-	-	4	1	6
Wołkowysk	-	2	5	1	22	4	34
Wysoko-Mazow.	-	1	1	-	2	-	4
R a z e m	10	40	49	3	75	9	186

H.F.

Wyniki akcji rozbrojenia.

Powiat.	Broń palna						Broń biała	Naboje	Granaty	Petardy
	karabiny wojskowe	karabiny obcięte.	lufy	broń krótka	myśliwska.	ogółem odebrano.				
Augustów	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-
Białystok-Miasto	-	-	-	3	4	7	2	8	-	-
Białystok-Pow.	-	-	-	2	2	4	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	5	-	-	5	2	12	1	25	-	-
Grodno	1	-	-	4	-	5	1	15	-	-
Łomża	1	1	1	2	-	5	-	-	-	-
Ostrołęka	-	8	-	2	4	14	-	-	-	-
Ostrów-Mazow.	-	-	1	2	-	3	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	6	3	9	-	-	-	-
Suwałki	1	-	1	-	2	4	-	-	-	-
Grajewo	-	-	-	1	2	3	2	18	-	-
Wołkowysk	3	-	-	1	1	5	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	1	-	-	1	1	3	-	5	-	-
Razem:	12	9	3	30	22	76	6	71	-	-

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.4.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc
czerwiec 1937 r.

101

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu czerwcu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania/Centrali/	Ilość								Uwagi
		Zjazdów	konferencyj.	Zgromadzeń		Oddziałów		Członków		
				zebrań	uczestników.	nowych	zlikwidowan.	pozyskanych	utraconych.	
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce	-	1	28	10580	-	-	-	-	
2	Zjednocz.Zaw. w Polsce	1	-	3	195	-	-	-	-	
3	Zw. Zw. Zaw. w Polsce	-	-	4	845	-	-	12	-	
4	Chrześć.Zjedn.Zaw. w Rz.P.	-	-	7	750	-	-	-	-	
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.Rz.P.	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"Rz.P.	-	-	9	1485	-	-	-	-	
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zw.i Stow.Prac.Państw. /org.niezwiąz.z centr.r./	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz.z centr./	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Inne Zw.Zawd/nie należ.do w.w.	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko województwa śląskiego/	-	-	-	-	-	-	-	-	
	R a z e m :	1	1	51	13855	2	-	12	-	

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI.

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc
czerwiec 1937 r.

Wpływ akcji rozbrojenia.

URZĄD WOJEWÓDZKI ŁÓDZKI

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc
czerwiec 1937 r.

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu czerwcu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania / Centrali /	I l o ś ć :										Uwa
		Zgrom. zakaz	Konfer. rozwiąz.	Zw. zawie szono	Oddz. rozwią zano	Zatrzymano działaczów za: Należenie do organ. kom.	Przem. anty. państw	Ter- ror.	Inne prze- stęp.	Ra- zem	Działaczów Przekaza no sądowi	Skaza no sądowie dom.	
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce												
2	Zjedn.Zawodowe w Polsce												
3	Zw.Zaw.Zaw.w Polsce												
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.Rz.P.												
5	Centr.Zjedn.Klas.Zw.Zaw.RP.												
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"w RP.												
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.												
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.rob./												
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz. z centr.rob./												
10	Luźne Zw.Zaw./nie należące do w.w. centrali/												
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko woj.śląskiego.												

n e g a t y w n e

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu czerwcu 1937 r.

Lp.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstracyjnym.	Ilość: Ofiary po stronie tłumu: zabitych	ciężko rannych	lekko rann.	Zatrzymanych.	Przekazanych sądom	Ofiary po stronie policji: zabitych.	rannych ciężko	rannych lekko
1	2	3	4	5	6			7	8	9		
1	Białystok-Pow.	6. VI.	żądanie zapomóg	300	-	-	-	-	-	-	-	-

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 7.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc czerwiec 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Liczba porządkowa.	P o w i a t.	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Ujawniono napisów antypaństwowych. Ilość miejscowości, w których sporządzono napisy.	Ujawniono napisów antypaństwowych. Wypadków malowania/rysowania napisów.	Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych. Ujawniono wypadków kolportażu przechowywania.	Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych. Ujawniona ilość egz. wydawnictw komunistycznych.	Demonstracje uliczne. Ilość demonstracyj	Demonstracje uliczne. Ogólna ilość uczestników	Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	m.Białystok	-	-	-	-	1	299	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	1	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	1	1	-	-	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	1	2	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	1	-	1	1	2	301	-	-	-

HF

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

103

ZAŁĄCZNIK Nr.8
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc czerwiec 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12.

Rozdział IV.

Powiat	Ilość przeprowadzonych rewizyj mieszkaniowych	Osoby czasowo zatrzymane przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.						Osoby zatrzymane i osadz. w M.O. w Berezie Kartuskiej.	Osoby zwolnione z więzienia/aresztu/					Osoby zwolnione z M.O. w Berezie Kartuskiej
			Ogółem	W tym osadzonych w areszcie zapobieg.	W tym zwolnionych za kaucją	W tym zwoln. za deklaracją o niewydaleniu się.	W tym zwoln. z oddaniem pod dozór polic.	W tym zwoln. bez zastosow. środków zapobiegawczych.		Ogółem	Umorzenie dochodz. lub zmiany śr. zapob.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego.	Na skutek udzielonej przerwy w odsiadywaniu kary.	Po odbyciu kary.	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
m.Białystok	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielski	49	7	20	4	-	-	-	16	-	2	-	-	-	2	1
Grodzieński	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrowski	1	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	-	-	10	9	-	-	1	-	1	4	-	-	-	4	3
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	51	7	37	20	-	-	1	16	1	6	-	-	-	6	8

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 9.
do sprawozdania sytuacyjnego za mies
czerwiec 1937 roku.

W Y K A Z

akcji przestępczej członków Str. Nar.
i akcji represyjnej.

Powiat.	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych.	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle.	Z tych a/zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie karno-administr.	c/przekazano władzom sądowym.	Ilość osób przekazano do ukarania bez uprzedniego zatrzymania.	Ilość osób ukaranych w ogóle.	Z tych a/prawomocn. orzecz. karno-admin.	b/w trybie sądowym podać ogólną ilość wyroków z zaznacz. dolnej i górnej granicy wymiany kary.	Uwagi
	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	3	11	-	1	6	5	-	1	14	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
G r o d n o	1	-	-	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Ł o m ż a	-	6	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Mazow.	2	-	-	-	13	7	-	13	-	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
R a z e m :	6	24	-	1	22	14	2	14	20	-	-	-	-

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr. ewid. 22

104

Nr.PB.133/7/37.T.

TAJNE!

Białystok, dnia 15 sierpnia 1937 r.

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.7/37.

za miesiąc lipiec 1937 r.

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowan
30/8-37 / Inf. tjn/

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyłam/ do wiadomości.-

Za Wojewodę

/Leon Walicki/
Kierownik Oddziału
Polityczno - Narodowościowego.

Rozdzielnik:

Ministerstwo Spraw Wewn., Dyr.Dep.I.	Nr. 1-6	-	6 egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr. 7	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr. 8	-	1 "
" " w Nowogródku	Nr. 9	-	1 "
" " w Brześciu n/Bugiem	Nr.10	-	1 "
" " w Warszawie	Nr.11	-	1 "
" " w Lublinie	Nr.12	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr.13	-	1 "
" " " w Wilnie	Nr.14	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr.15	-	1 "
" " " w Grodnie	Nr.16	-	1 "
" " " w Łomży	Nr.17	-	1 "
" " Wydz.Zam. S.Okr. w Suwałkach	Nr.18	-	1 "
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II. Szt.Głównego w Wilnie	Nr.19	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	Nr.20-21	-	2 "
" " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	Nr.22	-	1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr.23	-	1 "
Samodzielny Referat Bezp.Wojennego DOK.III.w Grodnie	Nr.24	-	1 "
" " " " DOK.IX.w Brześciu n/B.	Nr.25	-	1 "
" " " " DOK.I.w Warszawie	Nr.26	-	1 "
Ekspozytura Sam.Ref.Inf. DOK.III. w Białymstoku	Nr.27	-	1 "
O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	Nr.28	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.29-40	-	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.41	-	1 "
Pan Komendant Wojewódzki Policji Państw.w Białymstoku	Nr.42	-	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr.43	-	1 "
Archiwum	Nr.44-46	-	3 "

Odbito 46 egzamplarzy.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY.
WPŁYNĘŁO DN. 24 SIERP. 1937 193
L 6165
Załączników

.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.9 za miesiąc lipiec 1937r.

ROZDZIAŁ I.

Sytuacja ogólna.

W miesiącu lipcu stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym był zasadniczo zadawalniający, - pod względem zaś politycznym, w stosunku do miesiąca czerwca uległ nieznacznej poprawie.-

Bojkot handlu żydowskiego był prowadzony nadal bardzo intensywnie, ale bez agresywnych wystąpień.-

Działalność Związków Zawodowych była ożywiona. Z momentów bardziej charakterystycznych należy zaznaczyć, że związki klasowe tracą ostatnio wyłączny swój wpływ w sferach robotniczych na rzecz Ch.Z.Z.i "Pracy Polskiej".-

Możność zatrudnienia bezrobotnych na robotach publicznych wpływała dodatnio w kierunku odprężenia na odcinku bezrobocia.-

Działalność Kompartii w m-cu lipcu uwydatniała się głównie w kierunku popularyzowania rządów w ZSRR.i Hiszpanii, przy czym prowadzono silną agitację na zbieraniem składek na rzecz frontu ludowego w Hiszpanii.-

W miesiącu sprawozdawczym przeprowadzono likwidację obsady HK.KPZB.Świsłocza,pow.wołkowyskiego.-

———oooOooo———

W.D.

R O Z D Z I A Ł II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.

a/ Dnia 28 lipca br. w pobliżu wsi Hlebowicze, pow. grodzieńskiego, posterunkowy P.P. będąc na czatach przy porzuconym przez złodziei worku z żytem zauważył kręcących się mężczyzn, którzy na wezwanie do zatrzymania się strzelili w stronę policjanta i rzucili się do ucieczki. Posterunkowy strzelił 5 razy z rewolweru i 2 razy z karabinu w kierunku uciekających, jednak bez skutku./meld.dor.Nr.167 z dn.29.7.br.

b/ Dnia 12 lipca b.r. w Lichosielcach, pow. wołkowyskiego, komendant postr. P.P. ze Świsłoczy natknął się na Żmujdzina poszukiwanego złodzieja-włamywacza, który mimo wezwania do zatrzymania się - rzucił się do ucieczki. Wówczas policjant wystrzelił 5 razy z rewolweru do uciekającego, czym zmusił go do zatrzymania się. Żmujdzin jednak nie dał się ująć i po stoczeniu walki ponownie rzucił się do ucieczki, wobec czego policjant jeszcze dwa razy strzelił za złodziejem, raniąc go w rękę./meld.dor.Nr.153 z dn.13.VII.b.r./

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów publicznych.

N e g a t y w n y .

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszów publicznych.

Dnia 28 lipca b.r. w pobliżu wsi Hlebowicze, pow. grodzieńskiego, mężczyźni policjanci o kradzież zboża, wystrzelili bez skutku do wzywającego ich do zatrzymania się policjanta./meld.dor.Nr.167 z dnia 29.VII.b.r./.

Wystąpienia przeciwko policji i innym funkcjonariuszom publicznym.

W miesiącu sprawozdawczym miało miejsce 21 wypadków pojedyńczego oporu policjantom przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu.-

Ponadto zanotowano 1 wypadek zbiorowego oporu mierniczemu w asyście szereg. P.P. we wsi Przyjmy, pow.ostrowskiego, w czasie przeprowadzania prac scaleniowych. Przeciwko winnym właściwy podprokurator polecił przeprowadzić dochodzenie z art.129 i 132 § 1 K.K.

Zaburzenia spokoju publicznego.

1/ Dnia 15 lipca b.r. w Złotorii-Nowej, pow.ostrowskiego, czł.Str.Nar. zatrzymał furę napełnioną drobiem należącym do żydów, pod zarzutem dręczenia ptactwa. Na miejscu powstało zbiegowisko w ilości około 400 żydów. Zajście zlikwidowała policja./meld.dor.Nr.159 z dn. 20.VII.b.r./

2/ Dnia 11 lipca b.r. w Ostrowi-Mazow. w czasie bójki między Senderem Karwatem a Władysławem Nejmanem, czł.Str.Nar., Bolesław Stępnowski zaczął rzucać kamieniami w przechodzących żydów, goniąc ich i krzycząc. Zajście zlikwidowano./meld.dor.Nr.153 z dn.13.7.br./.

Bezpieczeństwo na kolejach.

Dnia 22 lipca b.r. nieznani sprawcy ułożyli szynę w poprzek na torze kolejowym na szlaku Wołkowysk-Mosty. Pociąg osobowy, jadący z Wołkowyska do Grodna najechał na tę szynę, złamał ją i odrzucił na bok. Wypadku z ludźmi nie było./meld.dor.Nr.162 z dn.23.VII.b.r./.

Uszkodzenie linii telefonicznych.

1/ Dnia 6 lipca b.r. stwierdzono uszkodzenie 90 izolatorów na słupach telefonicznych na szlaku kolejowym Hajnówka-Lewki, oraz uszkodzenie drutów pod-

106

trzymujących dwa słupy/meld.dor.Nr.154, z dn.14.VII.b.r./.-

2/ Dnia 28 lipca b.r. na 5,6 i 8 klm. szlaku kolejowego Lewki-Orla, pow.bielskiego, stwierdzono uszkodzenie 35 izolatorów telefonicznych. Ustalono, że sprawcami tego czynu są pastuchy z okolicznych wsi/meld.dor.Nr.168 z dn.30.VII.b.r./.-

Włamania do urzędów i instytucji publicznych.

N e g a t y w n y.

Ucieczka więźniów.

1/ Dnia 4 lipca b.r. w Brańsku, pow.bielskiego, po wyłamaniu drzwi aresztu, zbiegł Franciszek Puchalski, osadzony w areszcie do wytrzeźwienia.-

2/ Dnia 13 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim zbiegł, w czasie doprowadzania do ustępu, Michał Lisicki-Kokołacz, podejrzany o należenie do KPZB./meld.dor.Nr.154 z dn.14.VII.b.r./.-

Zabójstwa i uszkodzenia ciała.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano zabójstw: 1-spowodowane nieumyślnie uderzeniem błotnika samochodu; 4 na tle zatargów sąsiedzkich, 1- wskutek nieostrożnego obchodzenia się z bronią, 1 dokonane przez matkę na nowonarodzonym dziecku, 2 - w czasie zabaw i 1 - samobójstwo.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 55-na tle zatargów sąsiedzkich i 41 - w czasie zabaw w stanie nietrzeźwym.-

Rozboje.

n e g a t y w n y.

Podpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 2 wypadki podpaleń, na tle chęci uzyskania premii asekuracyjnych.

Większe pożary ze względu na wysokość szkód miały miejsce:

a/ dnia 4 lipca b.r. we wsi Olszewo-Góra, pow. łomżyńskiego /meld. dor. Nr. 146 z dnia 5.VII.b.r./

b/ dnia 12 lipca b.r. we wsi Miłaszki, pow. wołkowyskiego/meld. dor. Nr. 156 z dnia 16.VII.b.r./

c/ dnia 20 lipca b.r. w kolonii Tajenek, pow. szczuczyńskiego /meld. dor. Nr. 161 z dnia 22.VII.b.r./

d/ dnia 20 lipca b.r. we wsi Wołownia, pow. grodzieńskiego, /meld. dor. Nr. 161 z dnia 22.VII.b.r./

e/ dnia 29 lipca b.r. w Jasionówce, pow. białostockiego/meld. dor. Nr. 169 z dnia 31.VII.b.r./.-

Katastrofy. n e g a t y w n y .-

Inne. W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 22 wypadki drobnych ekscesów antyżydowskich.-

- - - - -.-

H.P.

107

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.7 za miesiąc lipiec 1937 r.

ROZDZIAŁ III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne.

Przywódcy Związku Kl. Oddział I i II. częściowo odzyskali swój wpływ na masy robotnicze przez umiejętne wykorzystanie sytuacji zwłaszcza w przemyśle włókienniczym. Przemysłowcy włókienniczy, chcąc dotrzymać terminów zamówień, godzili się na wszystkie ustępstwa, w stosunku do obsady robotników, nie dopuszczając tym do dłuższych strajków.

Minimalna zmiana personalna bez wiedzy przywódców związkowych powodowała zatarg, a nawet unieruchomienie zakładów przemysłowych, przez zdjęcie z pracy niezbędnych robotników. Zatargi te były momentalnie likwidowane przez uwzględnienie żądań robotniczych.-

Mimo tych usiłowań, część robotników przeszła z oddziału I Zw.Kl.do Chrześć.Zjedn.Zaw., widząc w poczynaniach tego związku większą dbałość o interesy robotnicze. Przywódcy Ch.Z.Z., podchodząc do spraw robotniczych bardziej rzeczowo, cieszą się większym autorytetem wśród swych członków i systematycznie zwiększają szeregi związku.-

Zw.Zaw."Praca Polska" prawie że utracił wpływy na terenie m.Białegostoku, gdyż znaczna część z pośród tych, którzy zgłosili swe przystąpienia do tego związku, widząc u przywódców brak możności zlikwidowania strajku okupacyjnego w fabryce Beckera, zgłosiła swe wystąpienie. Pomimo starań nie zostali oni jednak dotychczas przyjęci do związku "Praca". Również na terenie Wasilkowa, na skutek wyłamywania się spod dyscypliny organizacyjnej dotychczasowego sekretarza Mariana Czernika, Zarząd Okręgu był zmuszony zawiesić

działalność Zarządu o działu, podporządkowując ten oddział bezpośrednio Okręgowi. To zarządzenie okręgu wpłynęło ujemnie na psychikę członków związku i są przypuszczenia, że znaczna ich część przystąpi do Chrześc.Zjednoczenia Zawodowego.

Bardziej ożywioną działalność wykazuje Zw.Zaw."Praca Polska" na terenie pow.łomżyńskiego,gdzie przywódcy przejawiają stałe zainteresowanie się sprawami swych członków i cieszą się ich zaufaniem.-

Z.Z.Z. w miesiącu sprawozdawczym nie przejawiało większej działalności poza pozyskaniem kilkudziesięciu członków na terenie pow.bielskiego.-

Z.Z.P. w dalszym ciągu odczuwa brak rutynowanych sił kierowniczych, wobec czego rozwój tego związku prawie zupełnie został wstrzymany.-

Stan bezrobocia w okresie sprawozdawczym zmniejszył się o dalszych 1552 osoby wskutek zwiększenia stanu zatrudnienia w przemyśle włókienniczym i na robotach rolnych.-

uch organizacyj-y i zgrom dze-iowy.

A/ Klasowe Związki Zawodowe w m-cu sprawozdawczym wykazywały dość żywą działność, organizując szereg drobnych strajków, głównie na terenie białostockiego przemysłu włókienniczego. W większości wypadków zaspakajano żądania robotników, ponieważ organizatorzy zatargów zdejmowali z pracy robotników niezbędnych danym fabrykom, przez co były one całkowicie unieruchamiane. Tym też tłumaczy się względna krótkotrwałość zatargów i wzrost wpływu przewódców na masy robotnicze.-

B/ Zjednoczenie Zawodowe /w Polsce/ nie potrafiło zapewnić szeregu bezrobotnym stałego zatrudnienia, to też utraciło dotychczasowe wpływy. Duża ilość członków tego związku opuściła jego szeregi przystępując do "Pracy".-

C/ Działalność Zw.Zw.Zaw. w miesiącu sprawozdawczym nie przejawiała godnych uwagi momentów, poza pozyskaniem szeregu członków Sekcji Ziemnej Zw.Klasowego w Łomży i staraniami ~~rolnych=miejsc=~~ czynionymi w kierunku obsadzania wolnych miejsc pracy własnymi członkami.-

D/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe w dalszym ciągu prowadziło ożywioną działalność na terenie m.Białegostoku, zadawalniając życzenia swych członków bez uciekania się do agresywnych wystąpień i strajków - wskutek czego zyskują na popularności i systematycznie zwiększa swe szeregi kosztem Klasowych Związków.-

E/ "Praca Polska" na terenie m.i powiatu białostockiego utraciła swoje wpływy. Robotnicy, nie okupujący fabrykę Beckera, którzy z początkiem strajku zgłosili swe przystąpienie do tego związku, widząc bezsilność przywódców - w znacznej części wystąpili z "Pracy Polskiej", starając się o przyjęcie na członków "Zw.Praca". Na terenie Wasilkowa, gdzie dotychczas "Praca Polska" posiadała silny i należycie zorganizowany oddział, przez niepoczytalne posunięcia sekretarza, Mariana Czernika, Zarząd Okręgu zawiesił działalność Zarządu tego oddziału, wskutek czego członkowie okazują wielkie niezadowolenie i tendencje do przystąpienia do Ch.Z.Z. Natomiast na terenie pow.łomżyńskiego "Praca Polska" zyskuje na znaczeniu wobec należytego podejścia do zagadnień robotniczych

ja prewencyjno-
gresyjna.-

n e g a t y w n y .

Bezrobocie.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, liczba bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym zmniejszyła się w porównaniu do m-ca czerwca o 1552 i wynosiła na dzień 1.VII b.r. 4.962 osoby.-

Z liczby tej na ważniejsze ośrodki Województwa przypad

1. m.Białystok - 1.973 osoby
2. m.Grodno - 1.518 "
3. m. Łomża - 82 "
4. m. Suwałki - 197 "

Zmniejszenie ilości bezrobotnych nastąpiło wskutek zwiększonego zapotrzebowania głównie w białostockim przemyśle włókienniczym oraz na robotach rolnych. W związku z tym nie zauważono żadnych wystąpień.-

Zatargi zbiorowe, strajki.

W miesiącu sprawozdawczym na terenie Województwa, miał miejsce 21 strajków w tym 11 okupacyjnych.

Ogółem strajkowało: około 1.200 osób, a 600 okupowało tereny pracy.-

W ciągu miesiąca sprawozdawczego zlikwidowano 10 strajków zwykłych i 10 okupacyjnych.-

Wszystkie strajki miały tło ekonomiczne.

Wnioski. - - - -

--- ooo ---

H.F.

R O Z D Z I A Ł IV.

RUCH KOMUNISTYCZNY I POKREWNE.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Po aresztowaniu w miesiącu ubiegłym funkcjonariuszy KC.KPZB., poważniejszej akcji elementów komunistycznych w m.Białymstoku nie zaobserwowano. Technika KM. i OK. znajduje się nadal w stadium organizacyjnym - mimo posiadania większej ilości literatury, Kompartia nie jest w stanie jej kolportować.-

Na terenie powiatu białostockiego /rejon gm.Gródek/ w dalszym ciągu dostrzegana jest działalność propagandowa i organizacyjna KPZB. W Gródku Kompartia skierowała gros uwagi w kierunku całkowitego opanowania robotników należących do Kl.Zw.Zaw.Włókn.. KM.KPZB w Goniądzu, pow.białostockiego również usiłuje przerzucić swe wpływy na młodzież i żydowskie legalne organizacje oraz przedostać się na teren wiejski i do robotników zatrudnionych w Twierdzy Osowiec.-

W powiecie grodzieńskim ukazał się nowy instruktor KPZB.ps. "Maksym", niezależnie od tego czynny jest nadal instruktor ps. "Ostap". Bardziej niż w miesiącach ubiegłych nasilony był terror partyjny wobec osób lojalnych. W tej dziedzinie konieczne są ostre i rygorystyczne represje zbiorowe.-

Obsada RK.KPZB.Swisłocz,pow.wołkowyskiego prowadziła akcję antyreligijną i antykomasacyjną. Na podkreślenie zasługuje fakt, że agitacja ta prowadzona była nie jak zwykle na terenie właściwych komórek, lecz bezpośrednio przez poszczególnych działaczy. W wyniku represji akcja ta została zakamowana.-

Akcja techniczna uzewnętrzniła się jedynie w wywieszeniu 1 transparentu i naklejeniu w 1 wypadku 3 plakatów.-

W wyniku frekwencji i represji organa bezpieczeństwa przekazały w lipcu b.r. władzom sądowym 19 osób. W tymże czasie powróciło z więzienia 6 osób M.O. bez zmian.-

2/ Ruch organizacyjny.

Na miejsce aresztowanego w czerwcu b.r. instruktora zawodowego Goldmana Bera, przybył do Białegostoku nowy funkcjonariusz KC. KPZB., który nie został jeszcze rozpracowany. Kompartia poszukuje mieszkań konspiracyjnych dla celów technicznych i organizacyjnych - brak mieszkań jest poważną przeszkodą w pracy partyjnej, wskutek czego nawet zebrania komórek odbywają się za miastem.

W Michałowie, pow.białostockiego po powrocie z więzienia, b. członek KK.KPZB. Kapłan Wolf, dąży do odbudowy kontaktów z komórkami sąsiednich KK. i z OK. w Białymstoku, jak również do podjęcia normalnej pracy przez miejscowe komórki. Na terenie os.Gródek czynni działacze KPZB. Jan Dzienisik i Aleksander Dziermański, robotnicy fabryczni, dla pozyskania wpływów na wszystkich robotników włókniarzy wezwali akcję, zmierzającą do zdyskredytowania Zarz.Kl.Zw.Zaw.Włókn. jako "sługusa fabrykantów" i planują przeprowadzenie strajku okupacyjnego w fabryce łuńskich na tle podziału pracy. Chazan Josif, sekretarz KM.KPZB. w Goniądzu usiłuje zorganizować oddział Kl.Zw.Zaw. BDC., który ma być legalnym oparciem dla akcji propagandowej Kompartii. W tym celu KM. usiłuje opanować młodzież żydowską i legalne organizacje żydowskie, a jednocześnie nawiązuje kontakty z radykalnymi elementami na wsi. Równolegle KM.podchodzi do robotników zatrudnionych przy budowie w twierdzy Osowiec. Dla ułatwienia agitacji KM.Goniądz został zaopatrzony w literaturę która kolportowana jest systemem "z rąk do rąk".-

110

W pow. grodzieńskim, w gm.Indura ukazał się nowy instruktor KPZB.ps. "Makeym", znany Ministeratwu z komunikatu Nr.7, a niezależnie od tego działa instruktor ps."Ostap". Na uwagę zasługuje odrywanie się komórek KPZB. od swych rejonów i łączenie z sąsiednimi. Zmiana ta ma wpłynąć na lepsze wyniki pracy. Fakt taki zaobserwowano w RK.Indura - komórki istniejące we wsi Zagorce i Nowosiółki, przyłączyły się do RK.Skidel, oraz komórka we wsi Dekałowicze kontakt z RK.Hornica.Najprawdopodobniej przyczyną odrywania się komórek są nawiązała już w tym celu wzajemne podejrzenia o prowokację, które dominują wśród wybitniejszych działaczy RK.Indura.-

Po powrocie z M.O. Sazona Jakuba i Wiereciły Jana, zanotowano ożywienie agitacji komunistycznej w rejonie Wołkowysk-Podmiejski. Wymienieni nawiązali kontakty z działaczami KPZB.z Wołkowyska i okolicznych wsi, organizują zebrania komórek i konferencje, poświęcone sprawom organizacyjnym. Zebrania takie i kontakty już odbyły się w dniu 12, 25 i 31.VII.b.r.

Dnia 5.VII.koło wsi Mitronie, gm.Izabelin, pow.wołkowyskiego odbyło się zebranie sekretarzy komórek pod przewodnictwem odcinkowego KPZB. Machajły-Jana Nowosada. W zebraniu brało udział 4 sekretarzy komórek, którzy złożyli Nowosadowi sprawozdania. Nowosad polecił im uświadamiać młodzież w duchu komunistycznym, zbierać składki na rzecz Hiszpanii i na dozbrojenie ZSRR.

Dnia 9.VII. Frochor Aleksander, sekretarz komórki KPZB. we wsi Pawłowszczyzna, w pow.wołkowyskim otrzymał 1 kg.literatury komunistycznej, którą rozdał członkom komórki.

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w kompartii wogóle.

Nie notowano.

4/ Wystąpienia zewnętrzne.

Dnia 15.VII.w Białymstoku na przewodach telefonicznych wywieszono transparent z napisem"Niech żyje Polska radziecka" z wymalowanym młotem i sierpem.-

W nocy na 18.VII.w Białymstoku na parkanach w 3 posesjach ujawniono plakaty z napisami, wykonanymi ręcznie, czerwonym atramentem o treści "Wszyscy na pomoc ludowi Hiszpanii".-

W lipcu b.r. obsada RK.KPZB.Swisłocz,pow.wołkowyskiego - /Wasilenko Aleksander, Trochimik Bazyli i Panotczyk Jan/- prowadziła agitację antyreligijną, antykomasacyjną, przeciwko szkołom i t.p. Wymienieni m.in. pod groźbą terroru zmuszali ludność do nieprzyjmowania skomasowanych działek. Groźby i agitację szerzyli w czasie bezpośredniej styczności z ludnością. W związku z likwidacją w dniu 23.VII. obsady tego RK.-Borel Justyn, mieszk wsi Dobrowola, nawoływał, aby udać się masowo pod poster.P.P. w Swisłoczy i żądać zwolnienia zatrzymanych. Agitacja ta pozostała bez skutku.-

Dnia 13.VII.podczas odbywającego się wesela we wsi Dobrowola, gm.Swisłocz, pow.wołkowyskiego, członkowie KPZB.śpiewali pieśni komunistyczne.-

5/ Wystąpienia na terenie więzień.

Nie notowano.

6/ Terror partyjny.

Wobec likwidacji serwitutu, ciążącego na maj.Królowy-Most gm.Gródek,pow.białostockiego i utraty pastwisk przez gromadę wsi Kołodno, komórki KPZB. i KZM. rejonu gródeckiego poruszały na zebraniach kwestię ewent. zabójstwa właściciela majątku Królowy-Most rtm.rez.Młodeckiego z zemsty za pozbawienie wsi pastwisk. Zemsta miałaby jednocześnie zadokumentować rolę kompartii jako obrońcy uciśnionych i wyzyskiwanych chłopów.Sprawę tę po naradzie komórki zdecydowały uzależnić od opinii wyższych instancyj partyjnych.-

Dnia 5.VII.po zakończeniu zabawy Ligi Morskiej i Kolonia

nej w Hołynce, pow.grodzieńskiego, komuniści pobili sołtysa wsi Klukowo - Afanazego Stankiewicza za to, że jest lojalny wobec władz i Państwa. Tegoż dnia skomunizowana młodzież wsi Chomontowce zamierzała pobić sołtysa wsi Łużany, lecz ze względu na to, że odszedł on do domu w większym towarzystwie nie pobito go.-

Dnia 24.VII. Haponik Stefan i Aleksander, Pugacz Mikołaj i Trobot Michał, ze wsi Swisłoczany, gm.Hołynka, pow.grodzieńskiego członkowie KPZB., przebrani w ubrania kobiece pobili Aleksandra Giegiela i Jana Pugacza, za to, że nie zastosowali się do bojkotu towarzyskiego Jana Klimowicza, gajowego, którego komuniści traktują - jako konfidenta policji.-

7/ Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

Nie notowano.

8/ Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

W drodze wywiadu stwierdzono, że Kompartia nasiliła agitację w kierunku popularyzowania ZSRR. i Hiszpanii, usiłując nadać jej formy masowe, przez urządzanie zbiórek wśród robotników fabrycznych w związkach zawodowych i na wsi, przez organizowanie masówek i uchwalanie rezolucji, domagających się wycofania wojsk włoskich i niemieckich z Hiszpanii. Akcję taką dostrzeżoną w Goniądzu pow. białostockiego, w pow.grodzieńskim, wołkowyskim i w m.Białymstoku, przeważnie w postaci sprzedaży znaczków na rzecz Hiszpanii, lub na utrzymanie dzieci, ewakuowanych z terenu walk oraz na dozbrojenie ZSRR.-

W Białymstoku i Grodnie Kompartia w dalszym ciągu ponawia próby porozumienia się ze Str.Lud. w sprawie "jednolitego" frontu" oraz zaproszenia Zw.Zaw.i KO.ZZ. na obchód rocznicy "Czynu Chłopskiego".-

Pierwszosierpniowy obchód omawiany był jedynie w RK. Indura, pow. grodzieńskiego - poza tym na terenie województwa nie dostrzeżono żadnych przygotowań ze strony Kompartii do zorganizowania tego obchodu. Dzień 1.VIII. minął bez jakichkolwiek wystąpień elementów komunistycznych.-

Komórki KPZB. w gm. Hołynka, pow. grodzieńskiego mają pisać nadal masowe protesty do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z powodu uciemiężenia wsi i polityki zagranicznej Polski.-

Zainicjowana przez sekretarza RK. KZM. Olekszyce - akcja, mająca na celu wywołanie strajku rolnego w pow. grodzieńskim, nie znalazła dotychczas posłuchu.-

9/ KZMP., Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnictwa.

Dnia 19.VII. we wsi Żukiewicze, pow. grodzieńskiego odbyło się zebranie młodzieży komunistycznej, na którym odczytano okólnik w sprawie organizowania szkół białoruskich i zakładania organizacyj młodzieżowych.-

Dnia 25.VII. we wsi Kowale, gm. Brzostowica-Mała, odbyło się zebranie RK. KZM. Olekszyce z udziałem instruktora ps. "Ostapa". Na zebraniu ps. "Ostap" wzywał do intensywnej pracy, akcji werbunkowej i zbierania ofiar na dzieci z Hiszpanii.-

10/ Czerwona Pomoc.

Drogą specjalnego opodatkowania członków KPZB. i KZM. we wsi Kołodne, gm. Gródek, pow. białostockiego - Kompartia niesie pomoc materialną Kozłowskiemu Konstantemu, mieszk. wsi Kołodne, który został pozbawiony na 5 lat renty inwalidzkiej z powodu skazania go z art. 97 i 93 K.K. na 1 rok więzienia.-

Dnia 8.VII. Stefania Sempołowska nadesłała Olejnikowi Teodorowi, Aksamitowi Piotrowi i Dubrowskiemu Piotrowi po 10 zł.

112

...ieni odbywają karę z art.97 i 93 K.K. w więzieniu w Grodnie.

Cieśluk Michał, mieszk. wsi Mogilowce, gm.Łysków, pow.wołkowyskiego, karany 6 letnim więzieniem z art.97 i 93 K.K., organizował zbiórkę artykułów spożywczych dla rodzin komunistów osadzonych w więzieniu. Członkowie KPZB. ze wsi Dobrowola, pow.wołkowyskiego za 200 zł. otrzymane od firmy leśnej "Tel" do podziału między robotników, zakupili radio i harmonię, które wykorzystują dla celów partyjnych.-

11/ Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa.

...ow.bielski. W związku z likwidacją w miesiącach ubiegłych obsady RK.KPZB Hajnówka i Białowieża /sprawozdanie z dnia 9.VIII.19.. /.Nr.PN. 453/37/ w lipcu dokonano u podejrzanych o działalność komunistyczną - 14 rewizyj. Władzom sądowym przekazano 9 osób, po przesłuchaniu zwolniono 6 osób. W czasie rewizji materiałów oskarżenia nie odnaleziono.- 9+6=15

...ow.ostrowski. Dnia 21.VII.zatrzymano Wasiluka Konstantego, sekretarza Pow. Kom.PPS. w Ostrowi-Mazow., który pozostawał w bliskim kontakcie z okręgowcami KPP.Dąbrowskim Stanisławem i Wyrwasem Kazimierzem, aresztowanymi w czerwcu b.r. Sędzia Okr.Sł.osadził Wasiluka w więzieniu w Łomży.-

...w.wołkowyski. Na zarządzenie Prokuratury S.O. w Grodnie, organa bezpieczeństwa zlikwidowały w dniu 23.VII.obsadę RK.KPZB.Swisłocz.

W toku dochodzeń zostali zatrzymani:

1. Mirolubow Włodzimierz, s.Grzegorza i Anastazji, ur. 26.XII.1904 zam.we wsi Michałki-Wielkie, gm.Swisłocz -sekretarz RK.KPZB.
2. Wasilenko Aleksander, s.Aleksego i Olgi ...1912 r.zam.we wsi Dobrowola, gm.Swisłocz - technik RK.KPZB.
3. Trochimik Bazyli, s.Makcyma i Marty ...r.1911 r.zam.we wsi Dobrowola, gm.Swisłocz - skarbnik RK.KPZB.
4. Szmyga Jan, s.Michała i Pelagii, ur. 22.I.1911 r.zam.we wsi Kołonna, gm.Swisłocz, sekretarz odcinka KPZB.

5. Pamotczyk Jan, s.Jana i Anastazji, ur. 15.IV.1906 r. zam.we wsi Dobrowola, gm.Swisłocz - członek komórki KPZB.

6. Sołohubik Jan, s.Tymoteusza i Antoniny, ur.1915 r. zam.we wsi Lichosielce, gm.Swisłocz - członek komórki KPZB.

7. Borel Andrzej, s.Daniela i Agrypiny, ur. 1917 r. zam.we wsi Dobrowola, członek komórki KPZB.

8. Borel Antoni, s.Jana i Stefanii, ur. 1913 r., zam.we wsi Dobrowola - członek komórki KPZB.

Pierwszych 5 Sędzia Okr.Śl. w Wołkowysku osadził w areszcie, pozostałych zwolnił pod dozór policji.-

Dnia 2.VII.został aresztowany i przekazany S.Gr.w Zelwie Jan Wiercioło, s.Jana i Elżbiety, ur. 1912 r. m.wsi Nowosiołki-W., gm. Roś, b.więzień M.O., który pełnił funkcję sekretarza KK.KZM.Roś. Sąd Grodzki osadził go w więzieniu.-

12/ Zwolnienie z więzień i M.O.

1. dnia 2.VII.z więzienia w Białymstoku został zwolniony b.członek RK.KPZB.Michałowo, pow.białostockiego - Kapłan Wolf, śledztwo przeciwko niemu umorzone z braku dostatecznych dowodów winy.-

2. dnia 12.VII.zwolniony z więzienia w Białymstoku-Góralewski Cyryl, ze wsi Doniski, pow.bielskiego, - po odbyciu kary 4 lat więzienia.-

3. dnia 22.VII.zwolniona z więzienia w Brześciu n/Bugiem Wróblewska Luba, ze wsi Słoja, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego, po odbyciu kary 2 lat więzienia.

4. dnia 22.VII.zostali zwolnieni z więzienia w Białymstoku po zamianie środka zapobiegawczego Leszner Franciszek, Karczewski Eugeniusz i Ostrowski Franciszek, zam. w Hajnówce, pow.bielskiego.

Zwolnionych z M.O. nie było.-

13/ Wyroki sądowe.

W wyniku kilkudniowej rozprawy Sąd Okr. w Łomży skazał dnia 31.VII.z art.97 i 93 KK. Folender Estellę i innych w liczbie 12

na kary od 1 - 6 lat więzienia. 6 oskarżonych uniewinnił. Wymienieni tworzyli na terenie Zambrowa t.zw."wojskówkę" KPP. Sprawozdanie Urzędu Wojew. z dnia 5 sierpnia 1937 r. Nr.PN.642/37.T.

Sąd Okr. w Grodnie wyrokiem z dnia 5.VII.skazał z art.97 i 93 KK.:

1. Chalawika Aleksandra, s.Maksyma i Anny, ur.1908 r., m-ca wsi Wołotyń, gm.Ejsmonty-W. - na 5 lat więzienia,

2. Korzeckiego Jana, s.Kazimierza i Marii, ur.1910 r.m-ca wsi Dublany, gm.Gudziewicze - na 4 lata więzienia,

3. Garbarczyka Gierasima, s.Konstantego i Tekli, ur.1909 r. m-ca wsi Kaleniki, gm.Łasza - na 3 lata więzienia,

4. Nielepko Pawła, s.Włodzimierza i Anny, ur.1915 r., m-ca wsi Romuciowce, gm.Ejsmonty-W. - na 2 lata więzienia,

5. Dembickiego Aleksandra, s.Piotra i Julii, ur.1913 r.m-ca wsi Nowiki, gm.Ejsmonty -W. - na 2 lata więzienia,

6. Rybałko Mikołaja, s.Mikołaja i Justyny, ur.1913 r., m-ca wsi Hanasowce, gm.Gudziewicze - na 2 lata więzienia,

7. Syreja Włodzimierza, s.Filipa i Zofii, ur. 1909 r., m-ca wsi Dublany, gm.Gudziewicze - na 2 lata więzienia,

8. Januszko Leonida, s.Jana i Stefanii, ur.1909 r., m.wsi Zatki, gm. Gudziewicze - na 2 lata więzienia,

9. Jagnieszko Włodzimierza, s.Jana i Agaty, ur. 1908 r., m-ca wsi Dublany, na 1 rok więzienia,

10. Tkacza Wasyla, s.Józefa i Salomei, ur. 1911 r., m-ca wsi Dublany - na 1 rok więzienia,

11. Rybałko Wacława, s.Stefana i Urszuli, ur.1914 r.m.wsi Dublany - na 1 rok więzienia.

Wszyscy skazani na 3 lata i wyżej zostali pozbawieni praw na lat 6, pozostałych zaś Sąd pozbawił praw na lat 3.

Wyrokiem tegoż Sądu z dnia 20.VII.zostali skazani z art.97 i 93 KK.:

1. Iwanowski Mikołaj, s.Teodora i Pelagii, ur.1895 r., m-ca wsi Poczujki, gm.Gudziewicze - na 5 lat więzienia

2. Ułanowicz Jan, s.Jana i Katarzyny, ur.1912 r.m.wsi Poczujki - na 5 lat więzienia,

3. Moroz Jan, s.Józefa i Marii, ur.1911 r., m-ca wsi Poczujki - na 4 lata więzienia,

4. Mozyrko Jan, s.Jana i Marii, ur.1915 r., m-ca wsi Poczujki - na 4 lata więzienia,

5. Szymel Paweł, s.Jana i Marii, ur. 1883 r.-m-ca wsi Ponzujki - na 2 lata więzienia.-

Wszyscy zostali pozbawieni praw na lat 5.-

14/ Społeczna akcja antykomunistyczna.

Lokalne komitety do walki z komunizmem w dalszym ciągu prowadziły swą akcję. W okresie sprawozdawczym na terenie województwa białostockiego w 9 powiatach odbyło się 8 wieców antykomunistycznych, niezależnie od tego w 22 miejscowościach powiatu wołkowyskiego instruktorzy oświaty pozaszkolnej wygłosili odczyty z ramienia Wojsk.Instytutu Naukowo-Oświat. DOK.III. Odczytów wysłuchało około 15.000 osób.-

15/ Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą.

Nie było.

B. RUCH ANARCHISTYCZNY.

Wiadomości nie było.-

H.F.

- - - o o o - - -

114

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
WYDZIAŁ SPOŁECZNO-POLITYCZNY

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.7 za m-c lipiec 1937r.

ROZDZIAŁ V.

Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki

1/Ogólna ocena sytuacji.

Bojkotowa akcja antyżydowska prowadzona była z niesłabnącym tempem. Unikano jednak ekscesów, starając się utrzymać całą tą akcję w ramach legalnych. Mimo to miały miejsce drobne wypadki indywidualnych ekscesów. Charakterystycznym jest, że - jak o tym doniesiono w sprawozdaniu za okres poprzedni - zaczęto co raz częściej stosować represje przeciwko ludności chrześcijańskiej, nabywającej towary w sklepach żydowskich.-

2/Ruch organizacyjny.-

Mimo żniw, ruch organizacyjny utrzymany był na poprzednim poziomie. Polegał on głównie na propagandzie i uintensywnieniu działalności poszczególnych kół Str.Narod., do czego w znacznym stopniu przyczynili się bawiący na feriach letnich akademicy.-

Pewnego bodźca do nasilenia akcji propagandowo-organizacyjnej dały także przygotowania do obchodu rocznicy bitwy warszawskiej w dniu 15 sierpnia i lansowane w związku z tym pogłoski o mające nastąpić w dniu tym "rozprawie" z Rządem i objęciu władzy przez Str. Narodowe.-

./.

3/Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Na terenie woj.białostockiego Str.Narodowe nie posiada własnych czasopism lokalnych. Jedynie od czasu do czasu poszczególne Zarządy Powiatowe wydają odezwy głównie w sprawie bojkotu handlu żydowskiego. W okresie sprawozdawczym podobną ulotkę, zatytułowaną "Do polskiego społeczeństwa w Czyżewie i okolicy" wydano na terenie pow.wysoko-mazowieckiego. Z czasopism stołecznych kolportowane były: "Warszawski Dziennik Narodowy", "Tygodnik Polityczny" oraz w niewielkiej ilości tygodnik "Zorza". Po-za wyszczególnionymi czasopismami stołecznymi, licznie była kolportowana "Samoobrona Narodu".-

4/Akcja organizacyjna tajna
/bojówki, Straże Porządkowe/.

Stan organizacyjny Straży Przednich na dzień 20 lipca br. - Urząd Wojewódzki przedłożył Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w piśmie z dnia 29 lipca br.za Nr.PN.I-1e/25/37. Od tego czasu zmiany w stanie organizacyjnym Straży Porządkowych nie zaszły.-

5/Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz administracyjnych i sądowych

Jak wspomniano na wstępie niniejszej części sprawozdania, w okresie sprawozdawczym miały miejsce jedynie drobne antyżydowskie ekscesy indywidualne.-

I tak na terenie pow.łomżyńskiego w 4-ch wypadkach wybito ogółem 38 szyb, wartości 12.50 zł.-

W pow.ostrowskim zanotowano 4 indywidualne zajścia antyżydowskie, w czasie których pobito 3 żydów i zniszczono mienie żydowskie w jednym wypadku.-

Na terenie pow.wysoko-mazowieckiego miały miejsce następujące

./.

ekscesy:

Dnia 6 lipca obok wsi Włosty-Olszanka na jadącego furmanką Antoniego Kamińskiego, który wiózł żyda Mordka Nicewicza, napadło 4-ch osobników. Napastnicy poranili ciężko zarówno Kamińskiego, jak i żyda Nicewicza, tak że obu ich musiano odwieźć do szpitala. Sprawców pobicia ujęto. Oświadczyli oni, że powodem pobicia żyda była nienawiść rasowa, pobicie zaś Kamińskiego było represją za to, że wiózł on żyda i towar żydowski. Towar został przez napastników zniszczony.-

Dnia 9 lipca br.Anna Stefańska kupiła wiadro w sklepie żyda Szpiry w Tykocinie. Wiadra tego odrazu jednak nie wzięła ze sobą. Gdy po pewnym czasie wróciła po naczynie, to sklepikarz Szpiro nie chciał jej wydać wiadra, usiłując wypchnąć ją ze sklepu. Przechodzący obok sklepu członek Str.Narod.Wnorowski zwrócił uwagę Szpirze, żeby nie szarpał się z kobietą. Wówczas sklepikarz uderzył Stefańską wiadrem po plecach i wyrzucił za drzwi. Wnorowski zareagował na to, rzucając się na żyda. Dalszemu zajściu położyła kres policja.-

Dnia 16 lipca br.w Sądzie Okręgowym w Łomży na sesji wyjazdowej w Wysokiem-Mazowieckiem odbyła się rozprawa przeciwko członkom Str.N. Włodzimierzowi Zdrodowskiemu i Tomaszowi Mętyńskiemu, oskarżonym o udział w zajściach pod Kobylinem w dniu 8 września 1936r.oraz o postrzelenie post.Leona Tumiela i strzelanie do oddziału policyjnego. Obaj oskarżeni skazani zostali po 6 lat więzienia każdy ze zmniejszeniem kary o 1/3 na podstawie amnestii.-

Akcję przestępczą i represyjną ilustruje załączone zestawienie Nr.9.-

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R./.

1/Ogólna ocena sytuacji.-

Przejawy działalności O.N.R.notowano jedynie na terenie powiatu

./.

Łomżyńskiego. Działalność ta wyraziła się w urządzeniu zebrania oraz w wydawaniu i kolportażu odezw. "Polskiego Związku Posiadania", o którym była mowa w sprawozdaniu za miesiąc czerwiec br. - dotychczas w Łomży nie zorganizowano.-

2/Ruch organizacyjny .

W stanie organizacyjnym O.N.R.w okresie sprawozdawczym nie nastąpiły większe zmiany. Szczegółowe sprawozdanie, ilustrujące poczynania organizacyjne O.N.R.na terenie Łomży i pow.Łomżyńskiego Urząd Wojewódzki przedłożył Min.Spraw Wewn.w piśmie z dnia 9.VIII.1937r.Nr.PW I-1e-3/37.-

3/Akcja wydawnicza .

Jeśli chodzi o legalne wydawnictwa, to w dalszym ciągu pewną poczytnością cieszyło się "ABC", rozchodząc się w ilości około 300 egz. Nadto na terenie woj.białostockiego jest trzech abonentów "Falangi".-

O nielegalnej akcji wydawniczej, zwłaszcza ulotek poinformowano Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w cytowanym wyżej piśmie Urzędu Wojewódzkiego.-

4/Akcja przestępcza członków O.N.R.i akcja represyjna.

Nie notowano.-

W.D.

C. Stronnictwo Ludowe .

Na terenie pow.suwalskiego kolportowano wśród członków Str.L. broszurę Wincentego Witosa pt."Moje uwagi i rady dla chłopskiej ludności".-

./.

116

D. Inne ugrupowania polityczne legalne .

Akcji przestępczej i konspiracyjnej nie stwierdzono.-

E. Zwalczanie nielegalnych druków .

W lipcu br.kilku Starostów województwa białostockiego otrzymało anonimową ulotkę, zatytułowaną "Panie Starosto"! Ulotkę tą Urząd Wojewódzki przedłożył Min.Spraw Wewnętrznych przy piśmie z dnia 27 lipca br.za Nr.PN.I-14/17/37.-

Nadto do redakcji czasopisma "Dziennik Kresowy" w Grodnie nadesłano z Katowic anonimową ulotkę pt."Nowe Objawienie". Odpis tej ulotki Urząd Wojewódzki przedłożył Ministerstwu Spraw Wewnętrznych przy piśmie z dnia 16 lipca 1937 roku za Nr.PN.I-14/18/ .-

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo, dywersja.

negatywne.

---ooo---

H.F.

117

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Miesięczne sprawozdanie sytuacyjne
Nr.7 za miesiąc lipiec 1937 r.

ROZDZIAŁ VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ Wśród ludności zamieszkałej w pasie granicznym stwierdzono wielkie niezadowolenie wobec wejścia w życie rozporządzenia o ograniczeniach w obrocie ziemią, a to ze względu na daleko idące utrudnienia przy nabywaniu ziemi.-

2/ W okresie sprawozdawczym przekroczyło legalnie granicę 1259 osób, a nielegalnie 287 osób.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ Wg uzyskanych informacyj władze niemieckie w miesiącu sprawozdawczym wysiedlały natychmiast przekraczających granicę nielegalnie, przyjmując do pracy tylko zgłaszających się z przepustkami granicznymi. W związku z tym nielegalna emigracja przez "zieloną granicę" uległa wyraźnemu zahamowaniu.-

2/ W legalnym ruchu granicznym, na podstawie t.zw.przepustek rolnych, tak ze strony władz niemieckich, jak i litewskich, nie zauważono nic ujemnego.-

3/ Wzajemne stosunki przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pograniczu niemieckim były zadawalniające, a na pograniczu litewskim nie zauważono nic ujemnego.-

- - - o o o - - -

F.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja										Inni funkcjonariusze publ.								Ogółem		Uwagi.
	Ogółem wypadków.		Zabitych.		Rannych.		Przyczyna				Straż kolejowa.		Straż graniczna.		KOP.		Inne				
	kryminal.	polit.	kryminal.	polit.	kryminal.	polit.	W pościgu.	Przy pokonywaniu oporu.	W obronie własnej.		zabit.	ranni.	zabit.	ranni.	zabit.	ranni.	zabit.	ranni.	zabit.	ranni.	
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-Pow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grodno	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wołkowysk	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Razem:	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Załącznik Nr. 2.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937

P O Ż A R Y.

Powiat	Podpalenie	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wzniecone przez dzieci	Przyczyny nieustalone.	Pioruny.	Ogółem
Augustów	-	1	-	-	3	2	6
Białystok-Miasto	-	-	-	-	1	-	1
Białystok-Powiat	-	3	1	1	2	-	7
Bielsk-Podlaski	-	4	1	1	1	2	9
Grodno	2	1	4	1	12	-	20
Łomża	1	1	3	-	3	2	10
Ostrołęka	1	3	4	-	1	3	12
Ostrów-Mazow.	-	2	-	-	-	1	3
Sokółka	2	3	3	-	2	-	10
Suwałki	2	8	5	-	2	-	17
Szczuczyński	-	4	2	-	2	1	9
Wołkowyski	1	1	3	-	4	4	13
Wysoko-Mazow.	-	-	1	-	-	-	1
Razem:	9	31	27	3	33	15	118

118

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

Wyniki akcji rozbrojenia:

Powiat	Broń palna					Broń biała	Naboje	Granaty	Petardy	Broń krótka.
	karabiny wojskowe	karabiny obcięte.	lufy	wymaliw-ska.	Ogółem odebrano.					
Augustów	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Białystok-Miasto	-	-	-	-	2	-	15	-	-	2
Białystok-Powiat	-	2	-	2	4	-	-	-	-	-
Bielsk-Podlaski	7	-	3	10	24	8	11	-	-	4
Grodno	1	1	-	-	5	1	2	-	-	3
Łomża	-	2	-	-	4	-	-	-	-	2
Ostrołęka	1	-	-	3	6	-	-	-	-	2
Ostrów-Mazow.	-	-	5	-	7	-	-	-	-	2
Sokółka	3	-	-	2	8	-	8	-	-	3
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	3	5	-	2	-	-	2
Wołkowysk	-	-	2	1	4	-	-	-	-	1
Wysoko-Mazow.	1	-	-	2	6	-	-	-	-	3
Razem:	13	5	10	23	75	10	38	-	-	24

Załącznik Nr.4.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu lipca 1937 roku.

Lp.	Nazwa ugrupowania/Centrali/	Ilość								Uwagi
		Zjazdów.	konferencyj	Zgromadzeń		Oddziałów		Członków		
				zebrań	uczestników	nowych	zlikwidow.	pozyskanych	utraconych.	
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw.Stow.Zaw. w Polsce	-	1	27	2007	2	-	123	-	-
2	Zjedn.Zaw. w Polsce	-	-	1	40	-	-	-	-	-
3	Zw.Zw.Zaw. w Polsce	-	-	5	400	-	-	-	20	-
4	Chrześć.Zjedn.Zaw. w Rz.P.	-	-	4	318	-	-	36	-	-
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.w RP.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"RP.	-	-	6	520	-	-	-	-	-
7	Unia Zw.Zaw.Prac.U.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Zw.i Stow.Prac.Państw. /org. niezwiąz.z centr./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Zw.Prac.Sam./org.niezw.z cen.rob/	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Luźne Zw.Zaw./nie należ.do w.w cen./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Niem.Zw.Zaw./dotyczy tylko wojew.śląskiego/	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	-	1	43	3285	2	-	159	20	-

611

URZĄD WOJEWÓDZKI KIELECKI

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

Wykaz akcji rozbrojenia:

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi
z zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu lipcu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I ł o ś ó									
		Zgrom.	Konfer.	Zw.	Oddz.	Zatrzymano działaczów za:				Działaczów	
		zakaz	rozwiązano	zawieszono.	rozwiązano.	Należenie do org. komun.	Przem. antypaństw.	Terror.	Inne przestęp.	Razem:	Przekazano sądom.	Skazano sądownie.
1	Zw. Stow. Zaw. w Polsce										
2	Zjedn. Zawodowe w Polsce										
3	Zw. Zaw. Zaw. w Polsce										
4	Chrześć. Zjedn. Zaw. Rz. P.										
5	Centr. Zj. Klas. Zw. Zaw. RP.										
6	Zj. Zaw. "Praca Polska" w RP										
7	Unia Zw. Zaw. Prac. Umysł.										
8/	Zw. i Stow. Prac. Państw. /org. niezw. z centr. rob/.										
9	Zw. Prac. Sam/org. niezw. z centr. rob./										
10	Luźne Zw. Zaw./nie należące do w.w. centrali/										
11	Niemieckie Zw. Zaw./dotyczy tylko woj. śląskiego/										

N e g a t y w n e .

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w m-cu lipcu 1937 r.

L.p.	Powiat.	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstracyjnym.	Ofiary po stronie tłumu.			Zatrzymanych.	Przekazanych sądom.	Ofiary po stronie policji			Uwagi.
					zabitych.	ciężko rannych.	lekko rannych.			zabitych	rannych ciężko.	rannych lekko.	
1	2	3	4	5	6			7	8	9			10

N e g a t y w n e . -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr.7.

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc lipiec 1937 r.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdział IV.

Liczba porządkowa	Powiat:	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Ujawniono napisów antypaństwowych. Ilość miejscowości, w których ujawniono napisy.	Wypadków malowania/rysowania napisów	Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych wydawnictw komunistycznych. Ujawniono wypadków kolportażu, względnie przechowywania.	Ujawniono ilość egz. wydawnictw komun.	Demonstracje uliczne. Ilość demonstracyj.	Ogólna ilość uczestników.	Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	1	3	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R A Z E M :	1	3	-	-	-	-	-	-	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr. 8.

do sprawozdanie sytuacyjnego za miesiąc lipiec 1937 r.

121

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12

R o z d z i a ł IV.

Powiat:	Ilość przeprowadzonych rewizji mieszkaniowych osób czasowo zatrzymanych przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.						Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie-Kartuskiej	Osoby zwolnione z więzienia/aresztu.					Osoby zwolnione z M.O. w Berezie Kartuskiej.
		Ogółem	w tym osadzonych w areszcie zapobieg.	w tym zwolnionych za kaucją	w tym zwoln. za deklaracją o niewydalaniu	w tym zwoln. z zakazem pod dozór policji	w tym zwoln. bez zastosow. środków zapobieg.	Ogółem	Umorzenie dochodz.	lub zmiany kwal. zapob.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego.	Na skutek udzielenia przerwy w odbyciu kary.	po odbyciu kary.	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielski	14	6	9	-	-	-	-	8 x/	-	1	1	-	-	-	-
Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3	-	-	1	-
Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrowski	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	-	-	9	6	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R A Z E M	14	6	19	7	-	-	3	8	-	6	4	-	-	2	-

x/ 1 zbie[illegible] z aresztu.-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr. 9.

do sprawozdania sytuacyjnego za m-c lipiec 1937 r.

W Y K A Z

akcji przestrzegania przez członków Str. Nar. i akcji represyjnej.

Powiat:	Ilość wystąpień zbior.	Ilość wystąpień indywid.	Ilość zebrań nielegaln.	Ilość wypad. kolportażu	Ilość osób zatrzymanych ogółem	z tych: a/zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie admin. karnym	c/przekazano władzom sądowym	Ilość osób przekaz. do ukarania bez wyroku.	Ilość osób ukaranych ogółem.	z tych: a/prawosła. orzecz. karno-admin.	b/w trybie sądowym/podać ilość i wysokość nałożonej grzywny lub kary.	Uwagi:
	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomżyński	-	4	-	1	2	1	1	-	4	1	1	2 dni aresztu	
Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrowski	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	-	2	-	15	-	1	4	1	20	1	2	-	-
R a z e m	-	10	-	16	2	2	5	1	14	2	3	-	-

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.ewidenc. 22. 122

Nr.PB.133/8/37.T.

TAJNE.

Białystok, dnia. 15. września 1937 r.

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.8/37.T.
za miesiąc sierpień 1937 roku.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkładam /przesyła/ do wiadomości.-

Za Wojewodę
/A. Dworak/
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

Rozdzielnik:

Ministerstwo Spraw Wewn., Dyr.Dep.I	Nr. 1 - 6	-	6 egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr. 7	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr. 8	-	1 "
" " w Nowogródku	Nr. 9	-	1 "
" " w Brześciu n/Bugiem	Nr. 10	-	1 "
" " w Warszawie	Nr. 11	-	1 "
" " w Lublinie	Nr. 12	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr. 13	-	1 "
" " " w Wilnie	Nr. 14	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr. 15	-	1 "
" " " " w Grodnie	Nr. 16	-	1 "
" " " " w Łomży	Nr. 17	-	1 "
Ekspozytura Nr.1. Oddz.II. Sz. Głównego w Wilnie	Nr. 18	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	Nr. 19	-	1 "
" " " DOK.IX.w Brześciu n/B.	Nr. 20-21	-	2 "
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr. 22	-	1 "
Samodzielny Referat Bezp.Wojennego DOK.III.w Grodnie	Nr. 23	-	1 "
" " " DOK.IX.w Brześciu n/B.	Nr. 24	-	1 "
" " " DOK. I.w Warszawie	Nr. 25	-	1 "
Ekspozytura Sam.Ref.Inform.DOK.III.w Białymstoku	Nr. 26	-	1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr. 27	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr. 28	-	1 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr. 29-40	-	12 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	Nr. 41	-	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr. 42	-	1 "
Archiwum	Nr. 43	-	1 "
	Nr. 44-46	-	3 "
	Odbito		46 egzempl.

H.F.

DZIENNIK URZĘDOWY KOMENDY Nr IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNĘŁO DN. 21 WRZ. 1937
L. 6762
Załączników

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowano 29.IX.37.
L. Inf. tjn/ r.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne [illegible]nanie miesięczne
Nr.8 za miesiąc sierpień 1937 r.

R O Z D Z I A Ł I.

Sytuacja ogólna.

W miesiącu sierpniu stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym był zadawalniający, natomiast pod względem politycznym uległ znacznemu pogorszeniu zwłaszcza w drugiej połowie miesiąca.-

W czasie od 1 do 15 sierpnia b.r. zanotowano tylko 8 drobnych ekscesów antyżydowskich, natomiast w drugiej połowie sierpnia b.r. - 57 ekscesów z tej liczby 4 większe /Ostrów-Maz., Brańszczyk i Poręba, pow.ostrowskiego oraz Brańsk, pow.bielskiego/. Zajścia te były wynikiem przeprowadzonej agitacji na wiecach i zebraniach w dniu 15 sierpnia b.r.

Poza przeprowadzanym poprzednio bojkotem handlu żydowskiego na terenach powiatów: ostrowskiego i wysoko-mazow. - stwierdzono rozpoczęcie prowadzenia bojkotu w formie zorganizowanej na terenach powiatów: bielskiego, grodzieńskiego, łomżyńskiego, ostrołęckiego i szczuczyńskiego, przy czym w powiatach: bielskim, łomżyńskim i szczuczyńskim bojkot ten przybierał ostre formy.-

Zw.Zaw. w m-cu sprawozdawczym poza odbyciem szeregu zebrań organizacyjnych, nie przejawiły żywszej działalności.-

Na skutek ukończenia kampanii drzewnej w tartakach państwowych - ilość bezrobotnych uległa nieznacznemu zwiększeniu, co jednak nie wpłynęło ujemnie na nastroje wśród bezrobotnych.-

Usiłowania Kompartii szły w m-cu sierpniu b.r. w kierunku wywołania strajku protestacyjnego w związku z wypadkami w Małopolsce. Usiłowania te jednak w m-cu sprawozdawczym pozostały bez wyniku. Czynione w dalszym ciągu próby nawiązania łączności ze Str. Lud. nie dały również żadnych rezultatów.-

W m-cu sierpniu b.r. likwidowano archiwum OK.KPZS.i W. Grodno oraz obsadę OK.KZM [illegible] pow.grodzieńskiego.-

R O Z D Z I A Ł II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.

1/ Dnia 12.VIII.b.r. w Hajnówce, pow.bielskiego, post. P.P. Jan Lipiński, strzelił w kierunku uciekającego Grzegorza Orzechowskiego raniąc go w nogę.

2/ Dnia 14.VIII.b.r. w Hajnówce, pow. bielskiego, st.post. Józef Wiśniewski strzelił do Jana Nazaruka, zbiegłego z pod eskorty - bez wyniku.-

3/ W nocy na 14 sierpnia b.r., na trakcie Grodno-Łunna w pow.grodzieńskim, posterunkowy P.P. zatrzymał furę z dwoma jadącymi mężczyznami, z których jeden trzymał w ręku rewolwer. Wezwany do odrzucenia broni - osobnik ten zeskoczył z wozu i rzucił się do ucieczki. Posterunkowy wystrzelił jeden raz w kierunku uciekającego, jednak z powodu ciemności bez skutku. Drugi z jadących, Stefan Sudakiewicz został zatrzymany i zeznał, że zbiegły nazywa się Wasyl Prońko. Obaj znani są jako zawodowi złodzieje i w krytycznym czasie wieźli na wozie 3 świnie, skradzione we wsi Puzewicze, pow.grodzieńskiego./meld.dor.Nr.181 z dn.16 sierpnia b.r./.-

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów państwowych "Sudawskie".

Dnia 2 VIII.b.r., jeden z żołnierzy K.O.P. ze strażnicy w punkcie przejściowym we wsi Skombole, pow. suwalskiego, przypadkowo postrzelił z karabinu Metę Chajzelównę, która w trzy godziny po wypadku zmarła./meld.dor.Nr.172 z dn. 4 sierpnia b.r./.-

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszów publicznych.

W nocy na [illegible] sierpnia b.r., do mieszkania Władysława Andrzejczyka, wójta gm. Pawłówka, pow. [illegible]kiego, wrzucono przez okno granat typu wojskowego. Skutkiem wybuchu została wyrwana część podłogi, uszkodzona kanapa i przepierzenie, nikt jednak nie odniósł obrażeń cielesnych. Przedmiotem wójt zeznał, że zdawna już jego kuzyn, Aleksander Andruczyk obiecywał mu zemstę na tle porachunków osobistych, a dwaj członkowie Str.Lud.: Aleksander Zawadzki i Andrzej Klepacki - na tle porachunków politycznych, ponieważ wójt Andruczyk zrywał ulotki Stronnictwa Ludowego. Dochodzeniem ustalono, że nocy krytycznej nie było w domu Aleksandra Andruczyka do godz.4 rano. Rewizja przeprowadzona w mieszkaniach podejrzanych, ujawniła wióry drzewne, identyczne z wiórami, znalezionymi w pobliżu miejsca zamachu, a służącymi prawdopodobnie do opakowania granatu w czasie przenoszenia. Wszyscy trzej podejrzani zostali aresztowani, przy czym zastosowano w stosunku do nich areszt prewencyjny do dnia 30 października b.r./mandor.Nr.194 z dnia 1 września b.r. oraz sprawozdanie Nr. PW.158-30/37 z dnia 11.IX.b.r./.

Wystąpienia przeciwko policji i innym funkcjonariuszom publicznym.-

W miesiącu sierpniu b.r. miało miejsce 31 wypadków pojedyńczego oporu policjantom, w tej liczbie 27 wypadki oporu stawianych przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu i 4 wypadki - wskutek nieświadomości stawianych opór.-

Ponadto zanotowano 4 wypadki oporu zbiorowego, a mianowicie:

1/ Komendant posterunku P.P. w Kobylinie, pow. wysoko maz. ustalił, że Sikorski, kierownik koła Str. Nar. Kapic[illegible] na nielegalnie składki na listę. Na polecenie wł[illegible]

sędziowych udał się dnia 10.VIII.b.r. do wyalienowanego z żydami oddania listy. Ponieważ Sikorski w odpowiedzi na to zaczął rwać listę, komendant posterunku usiłował odebrać mu strzępy listy. W czasie szamotania się zebrała się ludność, otoczyła Sikorskiego i przyjęła wobec policjanta groźną postawę, wskutek czego odstąpił on od swych czynności /meld.dor.Nr.117 z dnia 11.VIII.b.r./.

2/ Dnia 28 sierpnia b.r. do wsi Jankowo, pow.łomżyńskiego przybył kierownik miejscowej szkoły powszechnej, aby na polecenie władz szkolnych przewieźć inwentarz do sąsiedniej wsi Szulimy.

W czasie dokonywania tych czynności zebrała się ludność wsi Jankowo w ilości około 200 osób, która nie dopuściła do przenoszenia inwentarza. Interwencja wójta gminy Miastkowo, sekretarza i członka zarządu - nie odniosła skutku. Na miejsce zajścia przybył na rowerze Komendant posterunku P.P. w Nowogrodzie, któremu tłum popchnął pod rower kilkoro dzieci i wszczął krzyk, że policja przejeżdża ludzi, obrzucając Komendanta piaskiem i kamieniami. Komendant zaniechał interwencji./meld. dor. Nr.194 z dn.1.IX.b.r./.-

3/ Dnia 30 sierpnia b.r. w Andrzejewie, pow.ostrowskiego, zostali obrzuceni kamieniami z ukrycia posterunkowi P.P. którzy dopędzili do aresztu zatrzymanego osobnika za wybicie szyby w domu żydowskim. Czynu tego dopuszczono się prawdopodobnie w celu odbicia aresztowanego./meld.dor.Nr.193 z dn.3 VIII.b.r./.-

aburzenia spoko-
u publicznego.

1/ Dnia 16 sierpnia b.r. na jarmarku w Ciechanowcu, pow. wysoko-mazow., koń, należący do żyda-handlarza, kopnął rolnika obrzucającego. Ponieważ zaczęto rozsiewać pogłoskę że żyd zabił Polaka, zebrana na targu ludność rzuciła się na żyda z

zamiarem dokonania na nim samosądu. Rozważniejsi uspokoili bardziej agresywnych, wyjaśniając im przyczynę wypadku, tak, że żyd został tylko lekko poturbowany./meld.dor.Nr.183, z dn.19.VI b.r./.-

2/ Dnia 18 sierpnia b.r. na jarmarku w Porębie pow.ostrowskiego w czasie doprowadzania do aresztu Antoniego Ponichtera, zatrzymanego za tłuczenie szyb w domach żydowskich, tłum rzucił się na policjantów z zamiarem odbicia. Przy użyciu pałek gumowych i kolb-tłum rozpędzono/meld.dor.Nr.183, z dn.19.VIII. b.r./.-

3/ Dnia 19 sierpnia b.r., w czasie targu w Śniadowie, pow. łomżyńskiego, tłum chłopów, z okrzykiem: "Żydzi do Palestyny, w Polsce nie ma dla nich miejsca! Bić żydów!" - wypędził kupców żydowskich z targowicy zwierzęcej, bijąc ich batami. Zajście zlikwidowała policja./meld.dor. Nr.185, z dnia 21.VIII.b.r./.-

4/ Dnia 20 sierpnia b.r., w czasie bojkotu handlu żydowskiego w Łomży, porzuciło pracę około 250 robotników cegielni i fabryki Orłowskiego. Robotnicy ci gremialnie udali się w pobliże sekretariatu Str.Nar., gdzie zebrali się członkowie Str.Nar. w liczbie około 200 osób. Grupy te wzajemnie zaczęły się obrzucać obelgami. Policja przywróciła spokój./meld.dor. Nr.184 z dnia 20.VIII.b.r./.-

5/ Dnia 21 sierpnia b.r., w Porębie, pow. ostrowskiego, po zatrzymaniu i osadzeniu w areszcie Antoniego Ponichtery, przed posterunkiem P.P. zebrał się tłum, w ilości około 400 osób, żądając zwolnienia aresztowanego. Ponieważ żądaniu temu nie uczyniono zadość - tłum powybijał szyby w domach żydowskich i zdemolował mieszkania 2 policjantów, po czym rozszedł się do domów /meld.dor.Nr.187 z dnia 24.VIII.b.r./.-

6/ Dnia 23 sierpnia b.r., w czasie bojkotu handlu ży

dowskiego na targu w Brańsku, pow. bielskiego, tłum wybił 80 szyb w sklepach i domach żydowskich oraz poniszczył drobne przedmioty w kilku mieszkaniach żydowskich. W czasie zajścia pobito 18 osób narodowości żydowskiej./Meld.dor.Nr.189 z dn. 26.VIII.b.r./.

7/ Dnia 29 sierpnia b.r. w Zabłudowie, pow. białostockiego robotnik - Adam Krzewiński uderzył pięścią w pierś żyda za co został osadzony w areszcie. Przed posterunkiem P.P. zebrała się ludność chrześcijańska, interweniując w sprawie zatrzymanego. Tłum rozszedł się na wezwanie Komendanta P.P./meld. dor.Nr.192 z dnia 30.VIII.b.r./.

Bezpieczeństwo na kolejach. — N e g a t y w n e.

Uszkodzenie linii telefonicznych. — N e g a t y w n y .

Włamania do urzędów i instytucyj publicznych. — N e g a t y w n y .

Ucieczka więźniów. — 1/ Dnia 12 sierpnia b.r., z aresztu miejskiego w Grajewie, korzystając z nieuwagi dozorcy, zbiegł Andrzej Bałdyga, sprawca zabójstwa st.uł. 10 p.ułanów./meld.dor.Nr.179 z dn.13.VIII.b.r./.

2/ Dnia 26 sierpnia b.r., z poczekalni na st.kol.Czeremcha pow. bielskiego, zbiegł w kajdankach z pod eskorty więzień Henryk Kucharczyk /meld.dor.Nr.189 z dn.26. VIII.b.r./.

Zabójstwa i uszkodzenia ciała. — W miesiącu sprawozdawczym zanotowano następujące zabójstwa: 8 - na tle zatargów sąsiedzkich, 1 - spowodowane przez chaniem przez pociąg, 1 - na tle miłosnym, 2 - w czasie spor

o majątek i 1 - na tle nieporozumień rodzinnych.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 1 - na tle nieporozumień rodzinnych, 77 - na tle zatargów sąsiedzkich, 41 - w czasie zabaw w stanie nietrzeźwym i 1 - na tle konkurencji handlowej.-

Rozboje.

Dnia 21 sierpnia b.r., Szaps Gałązka zameldował na posterunku P.P. w Ostrowi-Maz., że napadło go 2 cyganów między wyszkowem a Ostrowią-Mazow., którzy, grożąc nożem, zrabowali mu 553 zł. W wyniku natychmiastowego pościgu - cyganie zostali ujęci, przy czym odebrano im 523 zł. pochodzące z rabunku. /meld.dor. Nr.186 z dnia 23.VIII.b.r./.-

Podpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 5 wypadków podpaleń, na tle chęci uzyskania premij asekuracyjnych, 3 - na tle zemsty i 1-spowodowane przez umysłowo chorą.-

Większe pożary, ze względu na wysokość szkód, miały miejsce:

a/ dnia 8 sierpnia b.r. w Druskienikach, pow. grodzieńskiego./meld.dor.Nr.176 z dn.10.VIII.b.r./

b/ dnia 10 sierpnia b.r. we wsi Czechy, pow. bielskiego./meld.dor.Nr.177 z dnia 11.VIII.b.r./

c/ dnia 10 sierpnia b.r., w Łyskowie, pow. wołkowyskiego./meld.dor.Nr.177 z dn.11.VIII.b.r./.-

Katastrofy.

N e g a t y w n y .

I n n e .

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 61 wypadków drobnych ekscesów antyżydowskich i 4 większe.

Wśród większych zajść antyżydowskich - zasługują na uwagę wypadki w Ostrowi-Mazow. i Porębie, pow. ostrowskiego /sprawozdanie z dnia 21.VIII.b.r.Nr.PB.158/37/ - Brańsz-

126

czyku, pow.ostrowskiego /sprawozd.z dnia 26.VIII.b.r. Nr.PB. 158-28/37/ oraz w Brańsku, pow.bielskiego /meld.dor.Nr.189 z dnia 26.VIII.b.r.

We wszystkich wypadkach brał udział tłum od 100 - 400 osób, przy czym stawiano policji czynny opór lub też usiłowano odbić aresztowanych.-

- - - o o o - - -

ROZDZIAŁ III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne.

Wobec odzyskania swych wpływów wśród mas robotniczych - przywódcy Zw.Klasowego Oddział I i II w Białymstoku prowadzili w dalszym ciągu akcję, podjętą w okresie postrajkowym, decydując przede wszystkim o obsadzie nowych miejsc w zakładach pracy. Usiłowania pozyskania nowych członków dały jedynie wynik na terenie pow. augustowskiego, gdzie stan posiadania zwiększył-się o 138 osób.

Inne Zw.Zawodowe nie przejawiły żywszej działalności.

Stan bezrobocia w m-cu sprawozdawczym zwiększył się o 266 osób, wobec kończącej się Kampanii drzewnej w tartakach państwowych.-

Ruch organizacyjny i zgromadzeniowy.

A/ Klasowe Związki Zawodowe w m-cu sierpniu wykazywały dość żywą działalność, zwołując cały szereg zebrań, na których omawiano sprawy organizacyjne, sprawy obsad wolnych miejsc w zakładach pracy, a ponadto na terenie m.Białegostoku wykazały wielkie zainteresowanie przy likwidacji okupacyjnego strajku w fabryce Beckera. Próby zwiększenia wpływów wśród robotników tartacznych w Czarnej-Wsi oraz wśród robotników włókienniczych w Supraślu nie dały pożądanego dla nich wyniku. Wywołane 4 strajki w m.Białymstoku na tle obsady wolnych miejsc, zostały zlikwidowane przy całkowitym uwzględnieniu żądań przywódców Klasowego Zw. Oddział I i II - co wzmocniło ich autorytet wśród mas robotniczych. Mimo dość licznych zebrań, zwołanych przez ten Związek, na terenie województwa, zdołano

jedynie w pow. sejneńskim pozyskać 138 nowych członków z pośród drobnych rolników.-

B/ Zjednoczenie Zawodowe /w Polsce/ nie wykazało w m-cu sierpniu żadnej działalności.-

C/ Zw. Związków Zawodowych jedynie na terenie Grodna wykazał większą ruchliwość, pozyskując 23 nowych członków. Usiłowania Centrali, zmierzające do obalenia Zarządu Zw. Drzewnego w Grodnie nie dały zamierzonego wyniku, wobec wyrażonego zaufania staremu zarządowi przez większość członków.-

D/ Chrześć. Zjedn. Zaw. prowadziło agitację w kierunku uzyskania nowych członków na terenie m. i pow. białostockiego, jednak bez wyraźnych wyników.-

E/ Zw. "Praca Polska" nie wykazał swej działalności poza odbyciem jednego zebrania na terenie m. Łomży.-

F/ Na terenie pow. wołkowyskiego zostały zawiązane 4 koła Zw. Zaw. Drobnych Rolników, w skład których weszło 124 osoby.

Akcja prewencyjno-represyjna.

N e g a t y w n y .

Bezrobocie.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, liczba bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym zwiększyła się w porównaniu do m-ca lipca o 266 osób i wynosiła na dzień 1.IX.b.r. 5.228 osób.

Z tej liczby na ważniejsze ośrodki Województwa przypada:

1. m. Białystok - 1876 osób
2. m. Grodno - 1368 "
- Łomża - 102 "
- Suwałki - 197 "

Zwiększenie ilości bezrobotnych nastąpiło wskutek ukończenia Kampanii drzewnej w tartakach państwowych. W związku z tym nie zauważono żadnych wystąpień.-

Zatargi zbiorowe, strajki.

W miesiącu sprawozdawczym na terenie Województwa, miało miejsce 13 strajków, w tym 5 okupacyjnych.-

Ogółem strajkowało: około 600 osób, a 200 okupowało teren pracy.-

W ciągu miesiąca sierpnia b.r. zlikwidowano wszystkie strajki, tak okupacyjne, jak i zwykłe, przy czym 7 strajków wynikło na tle tarć międzyzwiązkowych, pozostałe zaś miały tło ekonomiczne.-

- - - - - -

H.F.

128

R O Z D Z I A Ł IV.

RUCH KOMUNISTYCZNY I POKREWNE.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W Białymstoku w okresie sprawozdawczym jedynie technika KM. i OK.KPZB.wykazała pewną ruchliwość, rozprowadzając wśród członków komórek włókniarzy i szewców posiadaną literaturę. Usiłowania Kompartii, podjęte w celu poparcia "strajku rolnego" pozostały bez wyniku, gdyż OKZZ stanęła na stanowisku, że strajku o podłożu politycznym popierać nie może.

Na terenie powiatu białostockiego zanotowano przenikanie elementów komunistycznych do legalnych organizacyj jak Związek Rezerwistów i Straż Ogniowa. W gminie Gródek stwierdzono wewnętrzny kolportaż wydawnictw komunistycznych starej edycji.-

W Grodnie KM.KZM. zamierza baczniejszą uwagę zwrócić na młodzież szkolną. Likwidacja archiwum OK.Grodno i obsady RK.KZM Indura, rzuciła postrach na działaczy komunistycznych, którzy coraz bardziej lansują wzajemne podejrzenia o prowokację.-

W powiecie wołkowyskim, w gm.Żelwa i Międzyrzecz dało się zaobserwować nieznaczne ożywienie działalności komunistycznej spowodowane powrotem w ostatnim czasie kilku więźniów politycznych którzy ujęli w swe ręce inicjatywę.-

Akcja techniczna uzewnętrzniła się jedynie w wywieszeniu 2 transparentów i kolportażu odezw w 2 wypadkach.-

W wyniku prewencji i represji organa bezpieczeństwa przekazały w sierpniu władzom sądowym - osób. W tym czasie powróciło z więzieni 3 osób i z Miejsca Quosobnienia - 1

2. Ruch organizacyjny.

W Białymstoku rozpracowano obsadę komórki KPZB.- sortownic, utworzonej w okresie sprawozdawczym. Obsada ta jest następująca: sekretarka - Dworecka Sora, techniczka - Miekkiewicz Maria, członkinie - Różko Nadzieja i Adin Mera.-

Nieczynny od roku KM.KPZB w Jasionówce, powiatu białostockiego zamierza prowadzić na terenie wiejskim agitację komunistyczną pod płaszczykiem Stron.Lud., do którego specjalnie wstąpił znany działacz KPZB.Roszko Marcin.-

OK.KPZB.Białystok usiłuje nawiązać kontakty z Hajnówką, pow. bielskiego, gdzie w roku bieżącym zlikwidowano obsadę RK.KPZB. i KZM. W tym celu przebywała w sierpniu w Hajnówce instruktorka KPZB pozostawiając adresy i instrukcje co do dalszych kontaktów.-

W nowopowstałym Zw.Odzieżowym w Grodnie, został zorganizowany aktyw KPZB., do którego należy 8 osób z Flejtem Herszem na czele. Na terenie pow.grodzieńskiego ukazało się 3 nowych instruktorów, których rozpracowanie w toku. Sekretarz RK.KPZB.żydnia Bobryk Eugeniusz nawiązał rozbite kontakty z sekretarzami komórek w rejonie. Mieszkaniec wsi Kaleniki, gm.Łasza Garbarczyk Jan oświadczył, że wycofuje się z partii, z uwagi na to, że istnieją i działają w łonie organizacji prowokatorzy.-

We wsi Knyszewicze, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego stwierdzono istnienie komórki KZM.ZB.w składzie 5 osób. Dotychczasowa działalność komórki polegała na czytaniu literatury komunistycznej i zbieraniu składek pieniężnych na pomoc czerwoną w Hiszpanii.-

Według niesprawdzonych narazie informacyj w Wołkowysku istnieją i działają dwie odrębne grupy komunistyczne, które powstały z podziału na inteligencję i robotników. Grupa inteligencji /żydzi/ stanowić ma jednocześnie obsadę RK.KPZB.Wołkowysk. Dane te ulegają sprawdzeniu. Po powrocie z więzienia kilku działaczy KPZB nastąpiło w gminach Zelwa i Międzyrzecz, uaktywnienie ruchu w[illegible]

129

towego. Szczególną inicjatywę przejawili b.więźniowie: Gołoskok Sergiusz, Księżuk Michał, Chudzin Aleksy, Mikucik Bazyli, Wejtko Paweł a zwłaszcza Sokołowski Emilian. W wyniku ich działalności powstały nowe komórki KPZB. lub zostały zreorganizowane komórki w następujących miejscowościach: we wsi Piotrowicze, Iwaszkiewiczce, Chomicze, Pawłowicze i Agatowo. Również z ich inicjatywy przebywał w sierpniu w gm.Zelwa i Międzyrzecz instruktor OK.KPZB. Błonim, który w stroju kobiecym, przeprowadzany był od wsi do wsi. W czasie pobytu instruktor odbierał od poszczególnych komórek sprawozdania z działalności i dawał nastawienia na pracę organizacyjną.-

3. Trockiści i ruch opozycyjny w kompartii wogóle.

W Białymstoku KM.KPZB. postanowił wykluczyć członka KM.Gemore Nochima i pozostawić go w dołach partyjnych , za wyrażanie wątpliwości co do winy 8 rozstrzelanych generałów sowieckich.

Z terenu innych powiatów województwa białostockiego brak wiadomości o ruchu trockistowskim.-

4. Wystąpienia zewnętrzne.

W nocy na 1 sierpnia koło wsi Rzepiska, gm.Narew, powiatu bielskiego został wywieszony transparent komunistyczny.

W nocy na 7 sierpnia przy drodze Osówka-Nowoberezowo, gm. Hajnówka, pow. bielskiego wywieszono transparent komunistyczny i rozrzucono 16 odezw komunistycznych.-

Dnia 14.VIII.b.r. informator Posterunku P.P. w Żydomli, pow. grodzieńskiego dostarczył ulotkę w języku białoruskim, drukowaną ręcznie, wydaną przez OK.KPZB.Grodno, która nawołuje członków do demonstracyjnego udziału w obchodach Str.Lud. w dniu 15.VIII. Ulotkę tę informator odnalazł dnia 13.VIII.na drodze koło wsi Komotowo, gm.Skidel.-

Dnia 31.VIII.na tle nieporozumień o kupno ziemi z p[illegible]elacji - Sawoszewicz Aleksander we wsi Koziejki, gm.Łunna, pow. [illegible]dzieńskiego, członek b.BWHHromady, podejrzany o działalność komunistyczną oświadczył publicznie, że "jeżeli nam ziemi nie d[illegible], to my ją weźmiemy sami, jeszcze tu poleje się krew".

5. Wystąpienia na terenie więzień.

N i e n o t o w a n o .

6. Terror partyjny.

Omówiona w poprzednim sprawozdaniu kwestia projektowanego zabójstwa rtm.rez.Młodeckiego za likwidację serwitutów, została zdecydowana przez wyższe czynniki partyjne w ten sposób,że zabójstwo zostało wykluczone, natomiast mają być zastosowane inne formy zemsty: jak palenie zboża, niszczenie inwentarza i t.p. W celu niedopuszczenia do podobnych aktów teroru. Organa bezpieczeństwa przedsięwzięły odpowiednie środki zapobiegawcze.-

W sierpniu we wsi Harkawicze, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego został wyproszony z zabawy weselnej Honczar Jan, za to, że dnia 9.IV.37 r. w Sądzie Okręg. w Białymstoku na rozprawie obciążył zeznaniem oskarżonych komunistów.-

7. Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

N i e n o t o w a n o.

8. Poszczególne kierunki akcji, kampanje i obchody.

W związku z wypadkami w Małopolsce, Kompartia dąży do wywołania strajku we wszystkich, gałęziach przemysłu w Białymstoku, a przynajmniej do strajku robotników zrzeszonych w Związkach skomunizowanych. Czynione na tym tle usiłowania, do nawiązania łączności ze

130

Stronnictwem Ludowym - spełzły na niczym.-

Dzień 1.VIII.minął na terenie województwa białostockiego bez wystąpień elementów komunistycznych.-

9. KZM., Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnictwa.

KZM. w Grodnie , w związku z rozpoczęciem roku szkolnego zamierza skierować baczniejszą uwagę na młodzież szkolną szkół średnich i powszechnych. W tym celu mają być tworzone wśród uczniów koła dokształcające.-

W okresie sprawozdawczym RK.KZM.Hołynka,pow.grodzieńskiego odbył jedno zebranie z udziałem instruktora ps."Ostapa" i RK.KZM. Alekszyce dokonał podziału komórek na odcinki. Innych przejawów działalności KZM.na terenie powiatu grodzieńskiego nie notowano.-

W drodze wywiadu otrzymano informacje, że w gimnazjum Państwowym w Wołkowysku istnieje komórka KZM.,do której należą: Goldberg Abram, Kaczmarek Stanisław, Jeziornicka Fruma, Szewachowicz Beba, Różańska Buzia, uczniowie VIII. kl.

10. Czerwona Pomoc.

W powiatach białostockim, wołkowyskim i grodzieńskim Kompartia prowadziła dość intensywnie akcję składek pieniężnych na rzecz więźniów i Czerwonej Hiszpanii.-

11. Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa

ow.grodzieński. W czasie rewizji dokonanej dnia 7.VIII. u Rogacewicza Wiktora,we wsi Chomontowce, gm.Hołynka,odnaleziono 2 egz.czasopisma KPZB."Czerwony Sciąg" Nr.4. Rogacewicz ukrywał się i dopiero dnia 24.VIII.został ujęty i przekazany władzom sądowym,które osadziły go w więzieniu.-

Dnia 16.VIII.Komendant Posterunku P.P.w Skidlu,kontrolu-

jąc Włodzimierza Łobko mieszk. wsi Gliniany, gm.Skidel, karanego za działalność komunistyczną, zauważył go czytającego coś w ogrodzie. Na widok policjanta Łobko rzucił papier i zbiegł. Na kartce papieru napisana była w języku białoruskim rezolucja miejscowej komórki przeciwko trockizmowi. Rezolucję tę pisał własnoręcznie Łobko. W ogrodzie odnaleziono również broszurę KC. KPZB.p.t."O wspólną walkę robotników chłopów i wszystkich ludzi pracy".-

Dnia 19.VIII.na podstawie wiadomości z wywiadu konfid.organ. ów bezpieczeństwa zlikwidowały archiwum OK.KPZB.i KKM.Grodno, znajdujące się w zabudowaniach Kroja Grzegorza we wsi Komotowo, gm.Zydomla. W archiwum było 43 różnych druków i rękopisów KPZB. W wyniku dochodzeń aresztowano Kroja Grzegorza i Cyprianna Siozkę. Władze sądowe osadziły ich w więzieniu.-

Dnia 21.VIII.zlikwidowano obsadę OK.KPZB.Indura. 6 osób władze sądowe osadziły w więzieniu. O wyniku likwidacji Urząd Wojewódzki doniósł Ministerstwu specjalnym sprawozdaniem. /z dn.4.IX.1937 r.L.PW.663/37.P./.-

12/ Zwolnienie z więzień i M.O.

1/ Dnia 1.VIII.z więzienia w Białymstoku został zwolniony po odbyciu kary Zajkowski Eliasz,mieszk.wsi Doniski pow.bielskiego.

2/ Dn.7.VIII.po zmianie środka zapobiegawczego został zwolniony z więzienia w Białymstoku Siemieniuk Bazyl ze wsi Rajek,pow. bielskiego.

3303/26 4910/37 Nar

3/ Dn.5.VIII.z więzienia w Grodnie zostali zwolnieni po odbyciu kary Mikołaj Stryszko,mieszk.wsi Chomontowce i Aleksander Ślusarczyk ze wsi Hołynka gm.Hołynka, pow.grodzieńskiego.

4/ Dnia 13.VIII.został zwolniony z więzienia w Sieradzu,po odbyciu kary Włodzimierz Banajło,m-ca wsi Koniuchy,gm.Jeziory,pow.grodzieńskiego.

131

5/ w sierpniu na terenie pow. wołkowyskiego powrócili z więzienia w Grodnie po odbyciu kary: Kaśkiewicz Eliasz, m-c wsi Łoży, gm. Porozów 1109/36 Nar.
Podzobut Aleksander, m-c wsi Stare Dzieszkowce, gm. Porozów i Michluk Włodzimierz, m-c wsi Hruszczany, gm. Porozów. 1109/36 Nar.

6/ Dnia 10.VIII. został zwolniony z M.O. Konstańczuk Jan, m-c wsi Borowe, gm. Masiewo, pow. bielskiego. 2792/34, 319/36 Pow.-

13. Wyroki sądowe.

Dnia 23.VIII. Sąd Okr. w Grodnie skazał z art. 155 KK. Mortusa Jana s. Aleksandra i Olgi, ur. 1915 r. m-ca wsi Rudaki, gm. Hołynka, pow. grodzieńskiego, na 2 lata więzienia z zaliczeniem aresztu prewencyjnego.

Dnia 10.VIII. Sąd Okr. w Łomży skazał z art. 97 i 93 K.K.:

1. Wyrwasa Kazimierza, m-ca wsi Piątnica, pow. Łomża - na 5 lat więzienia
2. Wyrwasa Michała " " " " " na 3 " "
3. Wyrwasa Wacława " " " " " na 3 " "

Wszyscy zostali pozbawieni praw na lat 5.-

14. Społeczna akcja antykomunistyczna.

Dnia 15.VIII. b.r. w Białymstoku odbył się zjazd delegatów Międzyzwiązkowego Komitetu do walki z Komunizmem, w którym wzięło udział około 250 osób. Po nabożeństwie złożono wieńce na płycie Nieznanego Żołnierza, po czym odbył się wiec, przy udziale organizacyj społecznych i tłumu publiczności. Szczegółowe sprawozdanie z przebiegu zjazdu, Urząd Wojewódzki przesłał Ministerstwu w specjalnym sprawozdaniu./z dn. 17.VIII.1937 r. Nr. PN. 630/37. r./.-

Na terenie pow. grodzieńskiego i sokólskiego, Maciąg Stanisław, działacz antykomunistyczny zorganizował ogółem 7 zebrań-wieców, na których przemawiał i rozdawał literaturę antykomunistyczną. Wiece cieszyły się dość dużą frekwencją, a przemówienia były gorąco oklaskiwane.-

Na terenie pozostałych powiatów wojew. białostockiego akcja antykomunistyczna z powodu urlopów prowadzona nie była.-

15. Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą.

N i e b y ł o .

B. Ruch anarchistyczny.

Wiadomości nie było.-

- - - (o o - - -

H.F.

ROZDZIAŁ V.

Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych.

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W miesiącu sierpniu, a zwłaszcza w drugiej jego połowie, nastąpiło znaczne pogorszenie stanu bezpieczeństwa pod względem politycznym. Po 15 sierpnia wzrosła wydatnie aktywność Str.Nar., przejawiająca się głównie w wystąpieniach antyżydowskich, przede wszystkim w powiatach zachodnich województwa, przy czym do głosu dochodzi obecnie element młody, bardziej zradykalizowany natomiast starsi, rozważniejsi i umiarkowani są rugowani ze stanowisk kierowniczych i tracą stopniowo wpływy.-

Proklamowany na okres czasu od 16 do 25.VIII.strajk chłopski nie znalazł podatnego gruntu, tym samym nie odbił się ujemniew w terenie na bezpieczeństwie.-

2/ Ruch organizacyjny.

W pierwszej połowie sierpnia Str.Narodowe zajęte było przygotowaniem obchodu "Cudu nad Wisłą", oraz agitacją za jaknajliczniejszym wzięciem udziału w tym obchodzie, - wobec czego mniej interesowano się sprawami organizacyjnymi.

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Własnych czasopism legalnych Str. Nar. na terenie Województwa Białostockiego nie posiada. Kolportowane natomiast były ulotki, wydane przez Zarząd Główny Str.Narodowego, a nawołujące do udziału w obchodzie "Cudu nad Wisłą". Poza tym, w końcu sierpnia ukaza-

ły się w Grodnie ulotki propagandowe, wydane przez miejscowy zarząd powiatowy Str. Nar. z okazji "Miesiąca Propagandy Solidarności Społeczeństwa Polskiego".

Nadto kolportowane były, jak i poprzednio: "Tygodnik polityczny", "Zorza" i "Samoobrona Narodu".

4/ Akcja organizacyjna tajna.
/bojówki, Straże Porządkowe/

W okresie sprawozdawczym zmian w stanie organizacyjnym Straży Porządkowych - nie notowano.-

5/ Akcja przestępcza członków organizacyj i akcja represyjna władz administracyjnych i sądowych.

Wobec znacznego nasilenia akcji bojkotu handlu żydowskiego miały miejsce wypadki większych nieco ekscesów i częściowego zakłócenia spokoju. Zajścia te wydarzały się przeważnie podczas targów-jarmarków.-

Na terenie powiatu łomżyńskiego ekscesy miały miejsce w następujących miejscowościach:

Dnia 19.VIII.b.r. w osadzie Śniadowo, podczas targu tłum chłopów z okrzykiem :"Żydzi do Palestyny. W Polsce dla was nie ma miejsca" - wypędził handlarzy-żydów z targowicy . Uciekających żydów smagano batami, a jeden z pośród nich uderzony został kłonicą w głowę. Jednocześnie rozsypano żydom kosz jabłem, rozpruto 8 worków ze zbożem i porżnięto uprząż na jednym koniu.

Dnia 25.VIII.b.r. w osadzie Jedwabne podczas targu "pikieciarze" nie pozwolili żydom postawić straganów. A gdy jeden z żydów, mimo zakazu, ustawił swój stragan z czapkami, "pikieciarze" stragan ten przewrócili.

W zajściach indywidualnych w ciągu sierpnia na terenie powiatu łomżyńskiego pobito lekko 6 żydów i wybito 56 szyb w domach żydowskich.-

133

Na terenie pow. ostrowskiego w okresie sprawozdawczym zanotowano 6 wypadków wystąpień zbiorowych przeciwko żydom. Wystąpienia te połączone były z biciem szyb i demolowaniem mieszkań.-

Na terenie pow.wysoko-mazow. w nocy z dnia 9 na 10.VIII. we wsi Wnory-Wiechy do sadu, dzierżawionego przez żyda, oddano 10 strzałów karabinowych. Koło sadu zauważono około 20 osobników. Gdy właściciel sadu, Piotr Wnorowski zwrócił się z za sztachet sadu do napastników z prośbą o zaprzestanie napastowania, z tłumu dano do ogrodu jeszcze kilka strzałów.

Tej samej nocy i w tejże wsi oddano również kilka strzałów do innego sadu, dzierżawionego przez żyda.-

Dnia 23 sierpnia we wsi Wyszonki-Kościelne wybito w 7 domach żydowskich 39 szyb.

Akcję przestępczą i represyjną ilustruje załączone zestawienie Nr.9.

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Akcję ONR notowano - jak i w poprzednim miesiącu - jedynie na terenie pow.łomżyńskiego. Działalność ta przybiera charakter coraz bardziej planowy i o większym nasileniu agitacyjnym.

2/ Ruch organizacyjny.

Stan organizacyjny ONR w sierpniu nie uległ zmianom.

3/ Akcja wydawnicza.

W połowie sierpnia wydano w Łomży "Sztafetę Łomżyńską Nr.1

Bliższe szczegóły odnośnie wspomnianego wydawnictwa Urząd Wojewódzki przedłożył Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w piśmie z dnia 7.IX.b.r.za Nr.PN.I-le/3/37.

Z pośród pism legalnych - pewną poczytnością cieszył się dziennik "ABC", rozchodzący się tutaj w ilości około 300 egzemplarzy.

Poza tym, na terenie pow.ostrowskiego kolportowano broszurę p.t.:"Zasady programu narodowo-radykalnego".

4/ Akcja przestępcza członków ONR. i akcja represyjna.

Członek ONR. w Łomży, Antoni Zakrzewski miał otrzymać w połowie sierpnia b.r. od sierżanta stacjonowanego w Łomży 33 pp. dwa granaty ręczne. Bliższe szczegóły, dotyczące tej sprawy, zawarte są w cytowanym wyżej piśmie Urzędu Wojewódzkiego.-

C. Stronnictwo Ludowe.

Agitacja za"strajkiem chłopskim" prowadzona była jedynie na terenie powiatów suwalskiego, augustowskiego i częściowo - grodzieńskiego. Wyniki agitacji były - nikłe. O przebiegu tego strajku przedkładano Ministerstwu Spraw Wewnętrznych specjalne sprawozdania.-

D. Inne ugrupowania polityczne legalne.

Akcji przestępczej i konspiracyjnej nie stwierdzono poza jednym wypadkiem strajku demonstracyjnego, proklamowanego w dniu 27 sierpnia b.r. przez PPS.CKW. przy współudziale Bundu i Str. Lud. w Łomży - na poparcie "strajku chłopskiego". Sprawozdanie z przebiegu strajku demonstracyjnego przedłożono Ministerstwu Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 27.VIII.b.r.za Nr.PN.I-1a/15/3

E. Zwalczanie nielegalnych druków.

N e g a t y w n e .

- - - o o o - - -

134

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1937 roku.

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo, dywersja.

Negatywne.-

---ooo---

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne.
Nr. — miesiąc sierpień 1937 roku.

R O Z D Z I A Ł VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ W pasie granicznym trwa nadal niezadowolenie wobec wejścia w życie rozporządzenia o ograniczeniach w obrocie ziemią.

2/ W okresie sprawozdawczym przekroczyło legalnie granicę 1.125 osób, a nielegalnie 134 osoby.

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ Według uzyskanych informacyj, władze niemieckie w miesiącu sprawozdawczym zaczęły wysiedlać robotników polskich, narodowości polskiej, natomiast zachęcały do przesiedlenia się na teren niemiecki robotników narodowości niemieckiej. Poza tym rzekomo władze niemieckie namawiają polskich robotników do wstępowania do armii generała Franco. Na granicy polsko-niemieckiej w pow. mzoczuzyńskim zatrzymano około 20 osób dorosłych i 12 dzieci narodowości niemieckiej, które zamierzały nielegalnie przekroczyć granicę i oświadczyły, że w województwie wołyńskim około 2000 osób narodowości niemieckiej, szykuje się do wyemigrowania do Rzeszy drogą nielegalną.

2/ W legalnym ruchu granicznym, na podstawie tak zwanych przepustek rolnych, tak ze strony władz niemieckich, jak i litewskich nie zauważono nic ujemnego.

3/ Wzajemne stosunki przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pograniczu niemieckim były zadawalniające.

135

Zanotowano natomiast na pograniczu polsko-litewskim jeden incydent między władzami polskimi i litewskimi. Mianowicie dnia 30 sierpnia b.r., dowódca Strażnicy K.O.P. w Borysówce, powiatu suwalskiego, stwierdził wywrócenie przez litewską straż graniczną znaku granicznego i rozrzucenie kopców - na wyspie, na jeziorze Gaładuś. Gdy dowódca Strażnicy udał się na miejsce, żeby ustawić nowe znaki - na stronę polską przeszedł dowódca straży granicznej litewskiej z jednym policjan-tem, którzy oświadczyli, że mają rozkaz rozwalać usypane kopce, wobec czego nie zgadzają się na zrobienie nowych znaków.-

Dowódca straży polskiej zatrzymał litewskiego policjanta i doprowadził go do Strażnicy, po czym osadzono go w więzieniu, skąd będzie odpowiadał za nielegalne przekroczenie granicy i rozrzucenie kopców granicznych.-/meld.dor.Nr.194 z dn.1.IX. br./.-

- - - o o o - - -

H.F.

Załącznik Nr. 2.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja									Inni funkcjonariusze publicz.									Uwagi
	Ogółem wypadków.		Zabitych		Rannych.		Przyczyna			Straż graniczna.		Straż kolejowa.		K.O.P.		Inne		Ogółem	
	kryminal.	politycz.	kryminal.	politycz.	kryminal.	politycz.	na podst. art. 39 Kod. Karn.	na podst. art. 40 Kod. Karn.	w obronie własnej.	męż.	kob.	męż.	kob.	męż.	kob.	męż.	kob.	męż.	kob.
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	2	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grodno	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
[illegible]kowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem:	3	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

ZARZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr 2.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

P O Ż A R Y.

Powiat.	Podpalenie	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wzniecone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Piorunny	Ogółem.
Augustów	1	-	1	-	2	1	5
Białystok-M.	-	-	-	-	2	-	2
Białystok-P.	1	-	-	-	5	-	6
Bielsk-Pod.	3	-	7	-	3	6	19
Grodno	-	1	4	-	5		10
Łomża		2	/	-	-	-	2
Ostrołęka	-	1	1	1	-	-	3
Ostrów-Maz.	-	1	1	-	-	5	7
Sokółka	3	1	2	-	2	2	10
Suwałki	-	6	2	-	2	-	10
Grajewo	-	1	2	-	-	-	3
Wołkowysk	-	1	3	-	3	3	10
Wysoko-Mazow.	1	1	2	-	2	-	6
RAZEM:	9	15	25	1	26	17	93

136

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

Wyniki akcji zbrojenia.

Powiat	Broń palna						Broń biała.	Naboje.	Granaty.	Petardy.
	karabiny wojskowe	karabiny obcięte	lufy.	broń krótka	myśliwska.	ogółem odebrano				
Augustów	-	-	-	2	-	2	-	5	-	-
Białystok-M.	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Białystok-P.	1	1	-	3	-	5	2	-	-	-
Bielsk-Podl.	2	-	-	6	3	11	1	9	-	-
Grodno	-	2	-	4	1	7	-	8	-	-
Łomża	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	1	1	2	1	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Sokółka	2	4	-	6	4	16	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewo	1	1	1	1	1	5	2	8	-	-
Wołkowysk	-	-	-	4	1	5	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	1	-	-	5	-	6	1	-	-	-
Razem:	7	8	1	36	11	63	7	30	-	-

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu sierpniu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Zjazdów.	Konferencyj.	Zgromadzeń zebrań.	Zgromadzeń uczestników.	Oddziałów nowych.	Oddziałów zlikwidowan.	Członków pozyskanych	Członków utraconych.	Uwagi
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw.Stow.Zaw. w Polsce	-	5	41	3491	-	-	138	-	
2	Zjednocz.Zaw. w Polsce	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	Zw.Zw.Zaw. w Polsce	-	1	4	294	-	-	25	-	
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.w Rz.P.	-	-	6	406	2	-	66	-	
5	Centr.Zj.Kl.Zw.Zaw. w Rz.P.	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska" Rz.P.	-	-	1	200	-	-	-	-	
7	Unia Zw.Zaw. Prac.Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Zw.Prac.Sam./org.niezw.z c.r./	-	-	1	20	-	-	-	-	
10	Luźne Zw.Zaw./nie należ.do w. wym.centrali/	-	-	4	124	4	-	124	-	
11	Niem.Zw.Zaw./dot.tylko wojsk./	-	-	-	-	-	-	-	-	
	R a z e m :	-	6	57	4535	6	-	353	-	

137

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr 6.

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

Zdjęcie z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu sierpniu 1937 r.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr 6.

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu czerwcu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I l o ś ć											Uwagi
		Zgrom.	Konfer.	Zw.	Oddz.	Zatrzymano działaczów za:					Działaczów		
		zakaz	rozwiązano	zawieszono.	rozwiązano.	Należenie do organ komun.	Przem. antypaństw.	Terror.	Inne przestęp.	Razem.	Przekazano sądom.	Skazano sądownie.	
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce							4					Białystok-M.
2	Zjedn.Zawodowe w Polsce												
3	Zw.Zw. Zaw. w Polsce												
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.Rz.P.												
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.R.P.												
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"w RP.												
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.												
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.rob./												
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz. z centr.rob./												
10	Inne Zw.Zaw./nie należące do w.w. centrali/												
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko wojew.śląskiego/.												
	R a z e m :							4					

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu sierpniu 1937 r.

Lp.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego	Liczba biorących udział w zajściu demonstracyjn.	Ofiary po stronie tłumu			Zatrzymanych.	Przekazanych sądom	Ofiary po stronie policji			Uwagi
					zabitych	ciężko rannych	lekko rann.			zabitych	ciężko rannych	lekko rannych	
1	2	3	4	5	6			7	8	9			10

N e g a t y w n e .

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.7.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Liczba porządkowa.	Powiat.	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Ujawniono napisów antypaństwowych.		Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych wydawnictw komunistycznych.		Demonstracje uliczne.		
				Ilość miejscowości, w których sporządzono napisy.	Wysokość malowania/wysmarowania/ napisów.	Ujawniono wypadków kolportażu, względnie przechowywania.	Ujawniona ilość egz. wydawnictw komunistycznych	Ilość demonstracji.	Ogólna ilość uczestników.	Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3/	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	2	-	-	-	1	16	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	1	1	1	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Mazow	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	2	-	-	-	2	17	-	-	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI. Zał. Nr 3

do sprawozdania wiezniarskiego za miesiąc sierpień 1947 roku.

W. Y. K.

statystyczne do działów II i 12.

Rozdział IV.

Powiat.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.									Osoby zwolnione z więzienia/aresztu/						
	Ilość przetrzymanych w więzieniach wiezniarskich	Ilość osadzonych w celach więzienia policyjnego	Ilość osadzonych w aresztach śledczych	Ilość osadzonych w aresztach sądowych	Ilość osadzonych w aresztach innych	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach	Ilość osadzonych w aresztach
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	1	1
5	Grodzieński	10	-	9	9	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m:	13	-	9	9	-	-	-	-	-	8	1	-	-	7	1

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.9.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

W Y K A Z

akcji przestępczej członków Str.Nar.
i akcji represyjnej.

Powiat	Ilość wystąpień zbiorowych	Ilość wystąpień indywidualnych	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle.	Z tych: a/zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie karno-administracyjnym	c/przekazano władzom sądowym.	Ilość osób przekazano do ukarania na uprzedniego zatrzymania	Ilość osób ukaranych w ogóle.	Z tych: a/prawomocnie orzecz. karno-admin.	b/w trybie sądowym podać ogólną ilość wyroków z zaznaczeniem dolnej i górnej granicy wymiany kary.	Uwagi:
1	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomża	4	18	-	3	7	-	3	4	26	18	18	grzywna od 5 zł do 30 zł.	
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Maz.	6	6	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	-	7	-	-	8	3	5	-	8	13	4	-	-
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	10	31	-	3	19	3	8	5	34	31	22	-	-

URZĄD WOJEWODZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/9/37.T.

Białystok, dn. 15 październ.1937 r.

NR.ewid. 22

140

TAJNE.

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.9/37.T.

za miesiąc wrześień 1937 roku.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkłada /przesyła/ do wiadomości.-

Za Wojewodę

/ A. Dworak /
Naczelnik Wydziału Społ.-Polit.

WOJEWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr. IX
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WYŁĄCZNIE DN.
22 PAŹ. 1937 7644

Sam. Ref. Inf. D. O. K. IX.
Notowań 15/5 37
Inf. tjn/ r.

Rozdzielnik

Ministerstwo Spraw Wewn., Dyr.Dep.I.	Nr.1 - 6	- 6 egz
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr.7	- - 1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr.8	- - 1 "
" " w Nowogródku	Nr.9.	- - 1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	Nr.10	- - 1 "
" " w Warszawie	Nr.11	- - 1 "
" " w Lublinie	Nr.12	- - 1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr.13	- - 1 "
" " " " w Wilnie	Nr.14	- - 1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr.15	- - 1 "
" " " " w Grodnie	Nr.16	- - 1 "
" " " " w Łomży	Nr.17	- - 1 "
" " Wydz.Zam. S.Okr. w Suwałkach	Nr.18	- - 1 "
Ekspozytura Nr.1. Oddz.II.Szt.Głównego w Wilnie	Nr.19	- - 1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK. III. w Grodnie	Nr.20-21	- 2 "
" " " DOK.IX. w Brześciu n/B.	Nr.22	- - 1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr.23	- - 1 "
Samodzielny Referat Bezp.Wojennego DOK.III. w Grodnie	Nr.24	- - 1 "
" " " " DOK.IX. w Brześciu n/B.	Nr.25	- - 1 "
" " " " DOK. I. w Warszawie	Nr.26	- - 1 "
Ekspozytura Sam. Ref.Inform.DOK.III. w Białymstoku	Nr.27	- - 1 "
K.O.P. "Brygada Grodno" w Grodnie	Nr.28	- - 1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.29-40	- 12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.41	- 1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	Nr.42	- 1 "
Pan Naczelnik Urzędu Sledczego w Białymstoku	Nr.43	- 1 "
Archiwum	Nr.44-46	- 3 "
Odbito :	-	46 egzem

H.F.

ROZDZIAŁ I.

Sytuacja ogólna.

W m-cu wrześniu b.r. stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym był zadawalniający, natomiast pod względem politycznym uległ pogorszeniu.-

Sprawdzie ilość ekscesów antyżydowskich nie co zmalała w porównaniu do poprzedniego miesiąca i wyraziła się w miesiącu wrześniu cyfrą 62 zajść w poprzednim 65 z tej liczby jeden większy/Łomża/, jednak wyczuwa się znaczne pogłębienie nienawiści do żydów wśród szerokich mas wiejskich i jedynie dzięki stałemu stosowaniu prewencji przez konsygnowanie większych oddziałów policji w dniu targów, jarmarków, odpustów i t.p. w miejscowościach zagrożonych dało się uniknąć większych zajść. Zaniejsze ekscesy trudniejsze do upilnowania nie zaszły.-

Związki Zawodowe w miesiącu sprawozdawczym nie przejawiły żywszej działalności a na odbytych zebraniach poruszano przeważnie sprawy organizacyjne.-

Ilość bezrobotnych uległa nieznacznemu zwiększeniu wobec ukończenia kampanii drzewnej w tartakach państwowych i wynosiła na dzień 1 października 5.604 osób.-

Kontynuowana we wrześniu akcja za wywołaniem strajku protestacyjnego w związku z wypadkami w Małopolsce nie dała nadal żadnych rezultatów. Bezskuteczne były również próby wybrania swoich przedstawicieli na delegatów na kongres związków zawodowych.-

Wystąpienia zewnętrzne elementu wywrotowego przejawiły się w pow. grodzieńskim w związku z proklamowanym strajkiem chłopskim przez skomunizowane koła Str.Lud., które z tego powodu zostały zawieszone.-

- - - o o - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.9 za miesiąc wrzesień 1937 roku

141

R O Z D Z I A Ł II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.

1/ Dnia 3 września b.r., w os.Michałowo, pow.białostockiego, na tle zemsty za złożone w 1936 r. obciążające zeznanie, Władysław Nowik uderzył nożem w plecy, w okolicę karku, st.poster.P.P.Franciszka Zarębskiego i zaczął uciekać. Ranny policjant wystrzelił w kierunku uciekającego 1 raz z rewolweru, nie trafiając go. Nowik po strzale zatrzymał się i został ujęty./meld.dor. Nr.196 z dn.5.IX.br.

2/ Dnia 12.IX.b.r. w Goworówku, pow.ostrołęckiego, poster.P.P., Jan Sobotko, wystrzelił trzykrotnie z rewolweru do Mariana Gryczana, którego ranił w bok. Sobotko użył broni interweniując w obronie gajowego Wysockiego i w obronie własnej./meld.dor.Nr.204 z dn.13.IX.b.r./.-

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów państwowych.

n e g a t y w n e .

amachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszów publiczn.

n e g a t y w n e .-

ystąpienia przeciwko olicji i innym funkcjo ariuszom publicznym.

W miesiącu wrześniu b.r. miało miejsce 26 wypadków y oporu pojedyńczego oporu policjantom, w tej liczbie 4 wypadki o oporu stawianego przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu. Ponadto miało miejsce 17 wypadków zniewagi urzędników w czasie pełnienia obowiązków służbowych.-

Poza tym zanotowano 1 wypadek oporu zbiorowego, a mianowicie:

1/ Dnia 7.IX.b.r. we wsi Rzędniki, pow.łomżyńskiego, około 60 miejscowych mieszkańców stawiło czynny opór sekwestratorowi Urzędu Skarbowego w Łomży, Stanisławowi Koniuszemu, zabierającemu zajęte za podatki przedmioty.-

Asystujący sekwestratorowi posterunkowy P.P. nie zdołał opanować sytuacji, wobec czego Koniuszy odstąpił od wykonania czynności służbowych./meld.dor. Nr.200 z dn.8.IX.b.r./

Zaburzenia spokoju publicznego.

1/ Dnia 5.IX.b.r. na targu w Łomży, członkowie Str. Nar., prowadząc bojkot handlu żydowskiego, przewrócili 10 straganów żydowskich z czapkami i jarzynami. Miejscowy lekarz, dr. Czarnecki, który ujął się za poszkodowanymi, został obsypany przez zebrany tłum narodowców, wyzwiskami. Tłum rozszedł się na wezwanie policji./meld.dor. Nr.196 z dn.5.IX.b.r., sprawozdanie z dnia 9.IX.b.r.Nr.PS.158-33/37/.-

Bezpieczeństwo na kolejach.

Dnia 2 września b.r., w pobliżu st.kolejowej Waliły, w pow.białostockim, na przejeździe kolejowym, pociąg osobowy Nr.111, zdążający z Białegostoku do Kołkowyska, najechał na wojskowe auto ciężarowe. Przy zderzeniu parowóz wyskoczył z szyn i zdruzgotał samochód, raniąc ciężko porucznika i 3 szeregowych. Pozostali 4 szeregowi ulegli lżejszemu uszkodzeniu ciała./meld.dor. Nr.195 z dn.2.IX.b.r./.-

Uszkodzenie linii telefonicznych.

1/ Na 74 klm.szlaku kolejowego Białystok-Wysyzyn obcięto i skradziono jeden przewód telefoniczny.-

W wyniku przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że kradzież ta nie nosiła cech sabotażu, a raczej, że sprawca skradł drut dla celów gospodarczych/meld.dor.Nr.201, z dn. 9.IX.b.r./.-

142

2/ Dnia 4.IX.b.r. w lesie, obok toru kolejowego, przebiegającego w pobliżu osady Podlasek w pow. szczuczyńskim, stwierdzono kradzież 45 mtr. drutu telefonicznego, który zwisał pęknięty między słupami Nr.198 i 199./meld.dor.Nr.202 z dn.10.IX.b.r./.-

3/ Dnia 10.IX.b.r. w nocy, między wsiami Gnojnica i Małachowiczami w pow. grodzieńskim, nieznany sprawca wyciął około 300 mtr. kabla wojskowej linii telefonicznej, łączącej bataliony 41 p.p./meld.dor. Nr.202 z dn.10.IX.b.r./.-

łamania do urzędów i instytucyj ublicznych.

n e g a t y w n e .

ieczka więźniów.

Dnia 30.IX.b.r. zbiegł z aresztu gminnego w Zarębach-Kościelnych, pow. ostrowskiego Aleksander Sekuła, osadzony tam do czasu odstawienia go do więzienia w Łomży, celem odbycia kary 15-miesięcznego więzienia.-

abójstwa i uszkodzenia ciała.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano następujące zabójstwa: 12 - na tle zatargów sąsiedzkich, 1 - na tle miłosnym, 1-spowodowane przejechaniem przez pociąg, 4-w stanie pijanym.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 22- na tle zatargów rodzinnych, 1-wskutek nieszczęśliwego wypadku, 11 - w czasie zabaw w stanie nietrzeźwym, 1 - na tle miłosnym i 70 - na tle zatargów sąsiedzkich.-

o z b o j e:

1/ W nocy na 1.IX.b.r., na drodze Berszty-Brzostowica w pow. grodzieńskim znaleziono pobitego do utraty przytomności Owseja Szwedzkiego, który wracał furmanką z Druskienik, po sprzedaniu jabłek. Szwedzki wskutek pobicia zmarł. Docho-

dzeniem ustalono, że w danym wypadku miał miejsce napad rabunkowy, ponieważ kieszenie ubrania Szwedzkiego były powywracane i znaleziono w nich jedynie 40 groszy/meld.dor.Nr.194 z dnia 1.IX.b.r./.-

2/ Dnia 4.IX.b.r. w Mostach-Prawych, pow.grodzieńskiego, na praktykanta Urzędu Pocztowego Nr.1., Józefa Lankiewicza napadło 3 osobników, którzy uderzyli go tępym narzędziem w głowę i zrabowali płaszcz wraz z notesem, gotówką w kwocie 75 zł. i kluczami od Urzędu Pocztowego i skrzynki pocztowej,- po czym zbiegli. W wyniku zarządzonego pościgu ujęto dwóch sprawców napadu, przy których znaleziono płaszcz, 55,45 zł. gotówką, wagę, 1 litr wódki i niemiecki bagnet./meld.dor. Nr. 196 z dn.6.IX.b.r./.-

3/ Dnia 28.IX.b.r. dwaj nieznani sprawcy, napadli na Annę Czaplik w jej domu, w Stryjówce, pow. grodzieńskiego i pod groźbą uduszenia zrabowali jej 10 rubli w złocie oraz 30 zł.-

Podpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 3 wypadki podpaleń na tle zemsty i 1 - na tle chęci uzyskania premii asekuracyjnej.-

Większe pożary, ze względu na wysokość szkód, miały miejsce:

a/ Dnia 1.IX.b.r. w Grajewie, pow. szczuczyńskiego /meld. dor. Nr.196 z dnia 2.IX.b.r./;

b/ W nocy na 5.IX.b.r. we wsi Bożki-Ziemaski, pow. wysoko-mazow. /meld.dor.Nr.198 z dnia 6.IX.b.r./;

c/ Dnia 17.IX.b.r. we wsi Cimochy, pow. wołkowyskiego /meld.dor. Nr.209 z dnia 18.IX.b.r./;

143

d/ Dnia 23.IX.b.r. w Białymstoku /meld.dor. Nr.214 z dnia 24.IX.b.r./;

e/ Dnia 22.IX.b.r. w Nowym-Dworze, pow.sokólskiego/meld. dor. Nr.216 z dnia 27.IX.b.r./.-

Katastrofy. n e g a t y w n e .

I n n e . W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 61 wypadków drobnych ekscesów antyżydowskich i 1 większy,- który miał miejsce na targu w Sokółce w dniu 3.IX.b.r. /meld.dor. nr.196 z dnia 3.IX. b.r. oraz sprawozdanie z dnia 4.IX.b.r. Nr.PB.158-33/37/.- W zajściu tym brał udział tłum, liczący około 1.000 osób.-

- - - o o o - - -

H.r.

ROZDZIAŁ III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne.

Związki zawodowe w m-cu sprawozdawczym nie przejawiły żywszej działalności a odbytych szereg zebrań poświęciły jedynie sprawom organizacyjnym.-

Stan bezrobocia w miesiącu sprawozdawczym zwiększył się o 176 osób wobec kończącej się kampanii drzewnej w tartakach państwowych.

Ruch organizacyjny i zgromadzeniowy.

A/ Klasowe związki zawodowe w miesiącu wrześniu b.r. odbyły na terenie województwa dwie konferencje i 30 zebrań. Największe ilość zebrań wypada na teren miasta Białegostoku. Na zebraniach tych poruszano jedynie sprawy organizacyjne. Na terenie powiatu sokólskiego zdołały klasowe związki założyć 11 oddziałów wśród drobnych rolników pozyskując 130 członków.-

B/ Zjednoczenie zawodowe w Polsce odbyło 3 zebrania na terenie m.Białegostoku i powitało 40 członków z pośród robotników zatrudnionych w fabryce Beckera.-

C/ Związek Związków Zawodowych, jedynie na terenie Bielska-Podlaskiego w Hajnówce, w związku ze strajkiem maszynistów, przejawił nieco działalności.-

D/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe czyniło starania o zwiększenie swych szeregów w pośród członków tzw. o

go Związku dotychczas bezskutecznie, jednak na podstawie obserwacji można przypuszczać, że z czasem znaczna część chrześcijan wystąpi ze Związku Klasowego i zgłosi się do Ch.Z.Z.

B/ Zjednoczenie Zawodowe "Praca Polska" usiłuje odzyskać swe wpływy na terenie Wasilkowa, pow. białostockiego, jednak wobec trwających tam tarć w łonie zarządu starania te nie dają dla nich pożądanego rezultatu.-

Akcja prewencyjno-represyjna.

n e g a t y w n e .

Bezrobocie.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, liczba bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym zwiększyła się w porównaniu do m-ca lipca o 376 osób i wynosiła na dzień 1.X. b.r. 5.604 osoby.-

Z tej liczby na ważniejsze ośrodki województwa przypada:

1. m. Białystok	-	1.710 osób
2. m. Grodno	-	1.394 "
3. m. Łomża	-	173 "
4. m. Suwałki	-	69 "
5. m. Wołkowysk	-	141 "
6. m. Augustów	-	28 "

Zwiększenie ilości bezrobotnych nastąpiło wskutek unieruchomienia tartaków państwowych w związku z kończącą się kampanią drzewną oraz wskutek zmniejszenia stanu zatrudnienia na robotach publicznych.-

Układy zbiorowe
i strajki.

W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa miał
miejsce 17 strajków, w tym 6.- okupacyjnych.
Strajki te wynikły: 16 - na tle ekonomicznym, 1 zaś na tle
tarć międzyzwiązkowych.

Ogółem strajkowało: około 800 osób, w tym 386 osób
okupowało teren pracy.-

W ciągu miesiąca wrześniu b.r. zlikwidowano 16 strajków
w tej liczbie 5 okupacyjnych.-

- - - o o o - - -

R.P.

ROZDZIAŁ IV.

Ruch komunistyczny i pokrewne.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W Białymstoku zmontowano aparat techniczny miejski i okręgowy dzięki czemu poszczególne jednostki organizacyjne zostały zaopatrzone w aktualną bibułę.-

Zanotowane kontakty działaczy z Krynek, pow. grodzieńskiego z działaczami z pow. sokólskiego i białostockiego wskazują na dążenie Krynek do ponownego odgrywania dominującej roli w akcji wywrotowej na szerszym terenie.-

Ze strony OK.KPZB. Słonim stwierdzono w dalszym ciągu zainteresowanie się wschodnią częścią pow. wołkowyskiego.-

Kontynuowane we wrześniu b.r. usiłowania Kompartii na terenie robotniczym co do wywołania strajku w związku z wypadkami w Małopolsce zawiodły, jak również zawiodły próby przeforsowania sposobu wybierania delegatów na kongres Zw. Zaw. na ogólnych zebraniach członków Związków.-

Wystąpienia zewnętrzne miały miejsce w pow. grodzieńskim w związku z proklamowaniem strajku chłopskiego.

Większe zainteresowanie się odcinkiem szkolnym przejawiło się w pow. grodzieńskim i białostockim. Projektowane jest zwalczanie organizacji szkolnych oraz organizowanie wystąpień dziatwy białoruskiej z żądaniem szkół w języku ojczystym.-

W wyniku akcji represyjnej przekazano we wrześniu władzom sądowym 17 osób, z których 12 osadzono w więzieniu i 5 oddano pod dozór policji.-

W tym czasie powróciło z więzień 11 osób i 2 z M.O.

2/ Ruch organizacyjny.

W Białymstoku został zmontowany aparat techniczny w skali miejskiej i okręgowej, dzięki czemu usprawnione zostało zaopatrywanie w bibułę poszczególnych jednostek organizacyjnych. Część tego aparatu została rozpracowana, jak również znane są lokale składnicy bibuły oraz miejskich składów wylotnych.-

W wyniku pobytu w sierpniu b.r. w Hajnówce, pow. bielskiego instruktorki OK.KPZB.Białystok, we wrześniu wyjeżdżał do Białegostoku Kładko Andrzej, gdzie otrzymał nastawienie na pracę w terenie. Dyrektywy idą w kierunku organizowania pomocy dla czerwonej Hiszpanii oraz utworzenia trójki rejonowej, która zajęłaby się odbudową rozbitych komórek.-

W okręgu grodzieńskim stwierdzono ukazanie się nowej instruktorki, o której narazie brak bliższych danych, oraz notowano szereg kontaktów działaczy z Krynek, pow. grodzieńskiego z działaczami z terenu gm. Szudziałowo, pow. sokólskiego i z rejonu Podgródeckiego w pow. białostockim.-

We wrześniu ponownie miał miejsce pobyt instruktora OK.KPZB Słonim na terenie gm. Międzyrzecz w pow. wołkowyskim /chrześcijanin - dotychczas nie rozpracowany/. Urządził on we wsi Chomicze, gm. Międzyrzecz zebranie 9 sekretarzy komórek KPZB. i KZMZB. na którym m.in. zalecił intensywnienie pracy, urządzanie pogadanek oraz zbiórek na pomoc czerwonej Hiszpanii.-

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle.

Podany w poprzednim sprawozdaniu fakt wykluczenia z KK.KPZB w Białymstoku trockisty Gemcze Nochima a następnie 2 członków komórki odzieżowej usunął przypuszczenie przebywającemu w Białymstoku od lipca b.r. funkcjonariuszowi OK.KPZB ps. "Bronkow

146

/Feldman Mejer - aresztowany 8.X.b.r./ o istnieniu w Białymstoku grupy trockistowskiej. W związku z tym na posiedzeniu MK.KPZB w dn.2.IX.b.r. polecił on zwrócić większą uwagę na walkę z trockizmem w szeregach partii.

O istnieniu takiej grupy dotychczas brak jakichkolwiek danych i zamieszczone w Nrze 2 "Partyjnika" z b.r. artykuły o trockistach w białostockiej organizacji są najprawdopodobniej rezultatem jedynie wyżej podawanych faktów.-

4. Wystąpienia zewnętrzne.

W dniu 7.IX.b.r. żołnierze będący na ćwiczeniach we wsi Rogacze, gm.Indura, pow.grodzieńskiego, znaleźli na podwórzu Wojnowicza Jana 5 odezw komunistycznych, które oddali żandarmerii.

Innych wypadków akcji technicznej nie stwierdzono, niemniej jednak poszczególne RK i komórki w okręgach białostockim i grodzieńskim są dość obficie zaopatrzone w aktualne wydawnictwa komunistyczne.-

Na terenie RK Gródek i Podgródeckiego oraz poszczególnych RK w okręgu grodzieńskim prowadzono agitację za urządzeniem strajku chłopskiego i demonstracyj chłopskich pod hasłem zniesienia podatków i udzielenia pomocy dotkniętym klęską nieurodzaju. W pow.grodzieńskim w ostatnich dniach września b.r. elementy wywrotowe zgrupowane w kołach Str.Lud. proklamowały strajk chłopski. Strajk miano rozpocząć od 1.X.b.r., lecz jeszcze przed tym terminem niedopuszczano chłopów do wyjazdu do Grodna stosując przy tym terror względem opornych. W akcji tej brały również udział osoby podejrzane o należenie do Kompartii.

W związku z tym strajkiem prezes Zarządu Powiatowego Str. Lud. w Grodnie zawiesił działalność skomunizowanych kół.-

5. Wystąpienia na terenie więzień.

N i e n o t o w a n o .

6. Terror partyjny.

Kilku członków KZMZB ze wsi Strzelce, gm. Jeziory, pow. grodzieńskiego z Romanowiczem Danielem i Koszczejem Aleksym na cze le pobili dziewczęta z tejże wsi za to, iż dekorowały krzyż przydrożny, do którego miała udać się procesja z okazji święta parafialnego.-

Na wymienionego w poprzednim sprawozdaniu Honczara Jana został wydany wyrok partyjny. Wykonanie wyroku zostało narazie odłożone z powodu wyjazdu Honczara do wojska.-

7. Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

Wg poufnych informacji 14 osób /nazwiska znane/ ze wsi Trzcianki, gm. Bjamonty Wielkie, pow. grodzieńskiego, o przekonaniach komunistycznych, posiada ukrytą broń palną.-

8. Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

Pomimo niepowodzenia w sierpniu b.r. akcji za wywołaniem strajku w związku z wypadkami w Małopolsce, Kompartia kontynuowała ją również bezskutecznie we wrześniu.-

Nie powiodły się także poczynania zmierzające do wybrania zaufanych osób na delegatów na kongres związków zawodowych. Kompartia dążyła do wybierania delegatów na zebraniach członków poszczególnych związków mając na celu wykorzystanie posiadanych wpływów w dołach dla przeforsowania swoich kandydatów, czemu oparły się zarządy, które same dokonały wyborów delegatów.-

147

9. KZM.Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnictwa.

Posiadane informacje wskazują, że poważną rolę na odcinku młodzi[illegible]ym w Grodnie odgrywa Związek Studentów Żydów, którego czterej członkowie wchodzą w skład HK.KZMZB /Gorszowicz Dawid, Finkiel Lejba, Wajnsztejnówna Rania i Fines/.-

Związek ten obok zakładania wśród uczniów kół dokształcających projektuje zwalczanie wszelkiego rodzaju organizacyj szkolnych oraz hufców P.W.

W powiecie grodzieńskim sekretarz HK.KZMZB Olekszyce, Gryszeń Aleksander, polecił zorganizować komórki Pioniera i sam zorganizował taką komórkę we wsi Kowale, gm.Brzostowica Mała.-

W strefie działania HK.Gródek i Podgródecki KZMZB wspólnie z Pionierem prowadzi agitację za wystąpieniami dziatwy białoruskiej o szkoły w języku ojczystym.-

10. Czerwona Pomoc.

W powiatach białostockim, grodzieńskim i wołkowyskim zbierano składki na czerwoną Hiszpanię oraz na rzecz więźniów politycznych.-

Nadto w powiatach sokólskim i białostockim zbierano na pomoc prawną dla 37 oskarżonych o działalność wywrotową z terenu gm. Odelsk i Szudziałowo w pow.sokólskim, przeciwko którym w dniu 24.IX.b.r. odbyła się rozprawa w Sądzie Apelacyjnym w Wilnie.-

Z zebranych składek 400 zł. Petelski Hipolit z Harkawicz przesłał adwokatowi.-

11. Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa.

m.Białystok. W dniu 21.IX.b.r. został zatrzymany Piekarski Berel, s. Szołoma i Frumy, ur. w 1916 r. w Kobylinie, pod zarzutem rozrzuce-

nia odezw w dn.20.VIII.b.r. na terenie fabryki dykt B-ci Maliniak. Decyzją władz sądowych osadzono go w więzieniu.-

Pow.bielski. W dniu 27.IX.b.r. został zatrzymany i osadzony w więzieniu za działalność komunistyczną Nazaruk Teodor, syn Jana i Aleksandry, zam. we wsi Dubicze-Osoczne, gm.Hajnówka. Nazaruk był zatrzymany pierwotnie 11.III.1936 r.i po oddaniu pod dozór policji zbiegł przed rozprawą, wyznaczoną na dzień 24.IX.1936 roku.

1904/36. 6081/36, 7396/37. Naz.

Pow.wołkowyski. W dniu 14.IX.b.r.Wydział Śledczy w Wilnie zatrzymał ukrywających się przed aresztowaniem członków komórki KZMZB w Piaskach:

1/ Danilewicz Basię, c. Eli-Chony i Blumy, ur. w 1915 roku,

2/ Różańskiego Dawida, s.Welwela i Nechy, ur. w 1915 r. Oboje zostali osadzeni w więzieniu w Wołkowysku. W dniach 25- 28.IX. b.r.dokonano likwidacji komórki KZMZB w Zelwianach, gm.Piaski, przy czym władzom sądowym zostali przekazani:

1/ Poczciwy Kadysz, s.Mowszy i Złaty, ur. w 1919 r.,

2/ Różański Mejer, s.Welwela i Nechy, ur. w 1916- r.,

3/ Szewach Icko, s.Lejby i Dwejry, ur. w 1916 r.,

4/ Tulej Adolf, s.Tomasza i Katarzyny, ur. w 1897 r.,

5/ Melcer Chona, s.Szepsela i Chany, ur. w 1915 r.

6/ Piotrowicz Stanisław, s.Józefa i Marii, ur. w 1913 r.

7/ Matusewicz Edward, s.Mikołaja i Agaty, ur. w 1909 r.,

Wymienieni pod poz. 1,2 i 4 zostali osadzeni w więzieniu, zaś pozostali oddani pod dozór policji.-

W dniu 29.IX.b.r. w Wołkowysku zatrzymano 5 osób pod zarzutem brania udziału w zebraniu komunistycznym, z których władzom sądowym zostali przekazani:

1/ Makowska Hinda-Łaja, c.Pinchusa i Chai, ur. w 1914 r. w Świdrze pow.warszawskiego, zam. w Warszawie przy ul.Bonifraterskiej 19,

2/ Edelman Szaja, s.Hersza i Dwejry, ur. w 1906 r.w Zamościu i tamże zam. przy ul.Ormiańskiej 17,

148

3/ Senderowska Nechoma, c.Josela i Mery, ur. w 1916 r. w Zdzięciole, zam. w Wołkowysku, ul.3 Maja 15,

4/ Michelson Izaak, s.Jankla i Fejgi, ur. w 1912 r. w Borysowie /ZSRR/, zam. w Wołkowysku przy ul.Gimnazjalnej 8,

5/ Anysz Szloma, s.Abla i Sary, ur. w 1912 r.w Różanie, zam. w Wołkowysku przy ul.Chołodowskiej 4,

6/ Bekiensztejn Szepsel, s.Ajzyka i Chany, ur. w 1911 r.zam. w Wołkowysku,przy ul.M.Śmigłego Rydza 90, b.więzień M.O.

Anysz został oddany pod dozór policji, pozostali osadzeni w więzieniu.-

12. Zwolnienie z więzień i M.O.

1/ Na skutek uniewinnienia przez Sąd Apel. w Wilnie w dniu 7.IX. b.r. została zwolniona z więzienia Orymlandówna Elka, m-ka m. Augustowa.

2/ Kaleka Beniamin-Zajdel, m-c os. Gródek,pow.białostockiego, zwolniony z więzienia również na skutek uniewinnienia przez Sąd Apel. w Wilnie.

3/ Godzina Teodor, m-c wsi Haćki, gm.i pow.bielskiego, 4/ Iwaniuk Nikifor, 5/ Grygoruk Michał, 6/ Popławski Wasyl, 7/ Iwaniuk Afanazy i 8/ Ostrowski Szymon, m-cy wsi Plutycze, gm. Wyszki, pow. bielskiego,- zwolnieni po odbyciu kary.

9/ 18.IX.b.r.został zwolniony z więzienia w Łomży Wasiluk Konstanty z Ostrowi-Mazow. na skutek złożenia deklaracji o niewydalaniu się.

10/ Awdziejczyk Aleksander, m-c wsi Lachowicze, gm.Międzyrzecz, pow.wołkowyskiego i 11/ Kołodziński Grzegorz, m-c wsi Dubicze, gm.Podorosk,pow.wołkowyskiego-zwolnieni po odbyciu kary.

Z M.O. zostali zwolnieni:

w dniu 13.IX.b.r. Wołkowyski Welf z Białegostoku i

w dniu 28.IX.b.r. Puzewski Michel z Grodna.

13/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku

skazał w dniu 29.IX.b.r. z art.97 i 93 K.K.

7396/37 1/ Kalikę Szmula, m-ca m.Orli, pow.bielskiego, na 8 lat więzienia z pozbawieniem praw na 10 lat,

2/ Kołodko Teodora, m-ca wsi Kościuki, gm.Choroszcz, pow.białostockiego i

3/ Sienkiewicza Michała, m-ca wsi Zaczerlany, gm.Choroszcz, pow. białostockiego - na 5 lat więzienia każdego z pozbawieniem praw na 5 lat.

Kaleka był aresztowany 21.IV.b.r. w Warszawie jako poszukiwany przez Wydz. Śledczy w Białymstoku za działalność komunistyczną w latach 1931-32, na stanowisku sekretarza Ok.KrZB.Białystok.

Kołodko był aresztowany 21.IX.b.r. w związku z likwidacją RK. Czarna Wieś, zaś Sienkiewicz - w dniu 12.III.b.r. Sąd Okręgowy w Grodnie skazał z art.97 i 93 K.K. w dn.30.IX.b.r. Ślepicką Frumę, c.Judela i Chany, ur. w 1903 r., na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat i zaliczeniem aresztu prewencyjnego od 6.VII.b.r.

oraz w dniu 1.X.b.r. - Achuna Icke, m-ca m.Grodna, na 5 lat więzienia z pozbawieniem praw na 5 lat i zaliczeniem aresztu od 21.X.1936 r.

Postawieni razem z Achunem w stan oskarżenia Palnicka Chana Owiszczyk Dymitr, Blachman Icko i Kapłan Szołom - zostali uniewinnieni. Odnośnie Bosztejna Dawida i Lewina Salomona postępowania zostało zawieszone do czasu ujęcia ich/zbiegli do Czechosłowacji/. O zatrzymaniu wymienionych doniesiono meld.dor.Nr.230 z dn.28.X.1936 roku.-

7573/36 Nac

149

Tenże Sąd na Sesji wyjazdowej w Wołkowysku skazał w dniach 1-4.IX.b.r. z art.97 i 93 K.K. 69 następujących osób, postawionych w stan oskarżenia w związku z likwidacją RK.Piaski i Zelwa /sprawozdanie z dnia 10.VII.b.r. Nr.PW.198/37.P./:

Lp.	Nazwisko i imię	Imiona rodziców.	Rocznik.	Miejsce zamieszkania.	Rozmiar kary		
					więzienie.	pozb. pr. obyw. na lat.	Zawieszenie na lat.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Kul Jan	Jan i Michalina	1919	w.Parafianowicze gm. Piaski	2	5	-
2	Karewik Jan	Kirył i Anna	1918	"	1½	4	-
3	Możejko Piotr	Bazyli i Helena	1914	"	1½	4	-
4	Ściko Borys	Paweł i Katarzyna	1910	w.Dołgopolicze gm. Zelwa	7	10	-
5	Bluźniuk Jerzy	Ignacy i Marta	1894	"	4	5	-
6	Szłyk Józef	Józef i Zofia	1905	"	3	5	-
7	Roćko Aleksander	Jan i Maria	1895	"	4	-	-
8	Boniec Piotr	Jan i Natalia	1905	"	2	5	5
9	Romanowski Jan	Józef i Antonina	1904	"	2	5	5
10	Skiba Michał	Grzegorz i Anna	1910	"	2	5	5
11	Boniec Józef	Bazyl i Maria	1907	"	2	5	5
12	Ściko Piotr	Paweł i Anna	1899	"	2	5	5
13	Ściko Konstanty	Adam i Petronida	1898	"	2	5	5
14	Ściko Jan	Aleksander i Teofila	1898	"	1	-	5
15	Nowik Leon	Jakub i Helena	1907	w.Parfianowicze gm.Piaski	6	8	-
16	Możejko Makeym	Kiryl i Stefania	1904	"	4	5	-
17	Nowik Aleksander	Piotr i Nadzieja	1902	"	3	5	-

1	2	3	4	5	6	7	8
18	Zając Aleksy	Jerzy i Ksenia	1906	w.Parfianowicze gm.Piaski	3	5	-
19	Dereczyk Jan	Adam i Marta	1898	"	3	5	
20	Karewik Makar	Kirył i Ludwika	1906	"	2	5	5
21	Oleśkiewicz Jan	Prokop i Teodora	1906	"	2	5	5
22	Zaściańczyk Jerzy	Nikifor i Eufrozyna	1896	"	2	5	5
23	Jakubik Piotr	Michał i Helena	1911	"	2	5	5
24	Sadowski Julian	Tomasz i Agata	1902	"	2	5	5
25	Taryma Szymon	Piotr i Anastazja	1906	"	2	5	5
26	Nowik Piotr	Jakub i Olga	1902	"	2	5	5
27	Możejko Mieścior	Dziemian i Anastazja	1902	"	2	5	5
28	Jakubik Aleks.	Bazyli i Maria	1900	"	2	5	5
29	Zając Michał	Antoni i Eufrozyna	1898	"	2	5	5
30	Januszewski Włodzimierz	Antoni i Irena	1917	w.Borki, gm.Piaski	3	5	
31	Kul Antoni	Maciej i Mokryna	1918	"	2	5	-
32	Mandzik Konstan	Grzegorz i Agata	1917	"	2	5	-
33	Mandzik Anisim	Anisim i Anna	1919	"	1½	5	4
34	Jakubik Jan	Tomasz i Eugenia	1918	"	1½	5	4
35	Januszewska Irena	Prokop i Anastazja	1895	"	1	-	-
36	Sejfer Mendel	Hirsz i Sołda	912	m-ko Piaski	7	8	-
37	Cypin Icko	Dawid i Bobka	1910	"	6	8	-
38	Lejb Motel	Judel i Małka	1910	"	6	8	-
39	Orlin Dawid	Mojżesz i Rochla-Leja	1906	"	5	5	-
40	Efron Żymel	Berko i Cypa	1914	"	4	5	-
41	Cypin Rywka	Dawid i Bobka	1914	"	5	5	-
42	Lejb Michla	Mowsza-Rubin i Małka	1912	"	3	5	-
43	Goneczar Michał	Teodor i Anna	1912	w.Małkiewicze, gm. Piaski.	3	5	-

1	2	3	4	5	6	7	8
44	Kadacz Wasyl	Dymitry i Anastazja	1915	w.Sieniewicze, gm.Piaski	2	4	-
45	Stelmach Antoni	Ignacy i Olga	1920	"	2	4	5
46	Kadacz Józef	Teodor i Eufrozyna	1916	w.Malkiewicze, gm. Piaski	2	4	5
47	Szulgacz Michał	Izydor i Katrona	1912	"	2	4	5
48	Stelmach Jan	Szymon i Nadzieja	1911	w.Karole, gm.Piaski	2	4	5
49	Kadacz Andrzej	Antoni i Julianna	1914	w.Malkiewicze "	1½	4	5
50	Puźel Szymon	Andrzej i Helena	1917	"	1½	4	5
51	Kozak Jan	Andrzej i Justyna	1915	w.Karole, gm.Piaski	1½	4	5
52	Kandzik Aleksy	Klemens i Anna	1913	w.Sieniewicze, gm. Piaski	1½	4	5
53	Kadacz Prokop	Grzegorz i Anna	1918	"	1½	4	5
54	Kadacz Stefan	Julian i Krystyna	1915	"	1½	4	5
55	Kadacz Platon	Dawid i Katrona	1915	"	1½	4	5
56	Joselewicz Chona	Rafał i Dania	1915	m-ko Piaski	5	5	-
57	Kozakowski Chona	Aron-Szepsel i Leja	1916	"	3	5	-
58	Lampert Szepsel	Mowsza i Chasia	1916	Wołpa, pow.Grodno	2	5	-
59	Cypin Mowsza	Dawid i Bobka	1916	m-ko Piaski	2	5	-
60	Cypin Chackiel	" "	1919	"	2	5	5
61	Krep Szymel	Icko i Liba	1920	"	2	5	5
62	Lampert Ewel-Jowel	Mowsza i Chasia	1917	Wołpa, pow.Grodno	2	5	5
63	Willer Grul	Jankiel i Chana-Fejga	1920	m-ko Piaski	2	5	5
64	Efron Hirsz	Berko i Cypa	1919	"	2	5	-
65	Nowik Lejba	Gdal i Sara	1920	"	2	5	5
66	Czubryk Piotr	Józef i Justyna	1905	"	2	5	5
67	Narodowski Josef	Zelik i Chaja-Fejga	1920	"	2	5	5
68	Cypin Nisel	Abram i Rywka	1916	"	2	5	5
69	Danilewicz Szmul-Zejdel	Ela-Chona i Bluma	1917	"	2	5	5

14. Społeczna akcja antykomunistyczna.

Na terenie poszczególnych powiatów urządzono kilka wieców oraz kolportowano wydawnictwa antykomunistyczne.

15. Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą.-

N e g a t y w n e .

B. Ruch anarchistyczny.

N e g a t y w n e .

- - - o o o - - -

H.F.

R O Z D Z I A Ł V.

Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych.

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Antyżydowska akcja bojkotowa prowadzona była przez Str.Nar. nadal bardzo energicznie, szczególnie w czasie dni targowych i jarmarków. Mimo, iż władze Stron.Narodowego starały się akcję bojkotową utrzymać w ramach legalności, jednak zachodziły wypadki ekscesów antyżydowskich. Stosowano również sporadycznie drobne represje przeciwko ludności chrześcijańskiej nabywającej towarzy w sklepach żydowskich.-

W Grodnie we wrześniu zorganizowany był wspólnie przez Str. Nar. O.Z.N., Str. Ludowe i Związek Kupiectwa Polskiego "Miesiąc propagandy solidarności społeczeństwa polskiego", mający na celu bojkot handlu żydowskiego "Miesiąc" ten znacznie podniecił w Grodnie umysły zarówno ludności chrześcijańskiej, jak i żydowskiej.-

Akcja antyżydowska wymagała nasilonej czujności ze strony władz i organów bezpieczeństwa.-

2/ Ruch organizacyjny.

Teren pow. wysoko-mazowieckiego podzielony został organizacyjnie na trzy odrębne rejony, zwane powiatami: wysoko-mazowiecki, czyżewski i tykociński . Rejony te zależą bezpośrednio od Urzędu Okr. Str.Nar. w Warszawie.

Innych zmian w stanie organizacyjnym Str.Nar.- nie notowano.-

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

W okresie trwania w Grodnie "Miesiąca propagandy solidarności społeczeństwa polskiego" wydawano tam tygodnik p.t."Narodowiec". Wydano ogółem 4 numery. Pismo to miało na celu propagandę bojkotu handlu żydowskiego, a popieranie placówek handlowych polskich. Z tej e okazji ukazało się w Grodnie kilka ulotek.-

Poza tym Str.Nar. nie posiada na terenie województwa białostockiego pism lokalnych. Kolportowane były natomiast, jak i poprzednio :"Warszawski Dziennik Narodowy", "Tygodnik Polityczny" i "Samoobrona Narodu", a nadto, na terenie pow.ostrowskiego rozdawano ulotki, zatytułowane "Polacy", a nawołujące do bojkotu i walki z żydami.-

4/ Akcja organizacyjna tajna.
/ bojówki, Straże Porządkowe/

W okresie sprawozdawczym nie notowano zmian w stanie organizacyjnym Straży Porządkowych.-

5/ Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz.

W związku z akcją bojkotową handlu żydowskiego, do większych ekscesów doszło w okresie sprawozdawczym w Łomży i w Kuleszach-Kościelnych, pow.wysoko-mazowieckiego. O przebiegu zajść w Łomży w dniu 3 września b.r. przedłożono Min.Spr.Wewn. specjalne sprawozdanie dnia 9.IX.1937 r. Nr.PB.158/33/37.P.

Ekscesy w Kuleszach-Kościelnych polegały na wybiciu szyb w 25 domach żydowskich oraz częściowym zniszczeniu ram okiennych i zdemolowaniu mieszkań.-

Nadto miało miejsce szereg indywidualnych wystąpień antyżydowskich.-

152

Całokształt akcji przestępczej i represyjnej ilustruje załączone zestawienie Nr.9.

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R./

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W ośrodku działalności O.N.R. na terenie województwa Białostockiego - w Łomży akcja we wrześniu nieco osłabła. Pozostaje to zapewnie w związku ze szczegółowymi rewizjami, przeprowadzonymi na początku września b.r. wśród działaczy O.N.R. w Łomży.-

2/ Ruch organizacyjny.

W dniu 21 września przybył do Łomży na dwutygodniowy urlop wypoczynkowy Czesław Kujałowicz, współpracownik "A.N.C.". Nawiązał on zaraz kontakt z miejscowymi działaczami O.N.R. Po zaznajomieniu się z postępami akcji O.N.R. w Łomży, Kujałowicz wyraził niezadowolenie z pracy kierownika powiatowej tej organizacji, Jana Brańskiego.-

W dniu 23 września w mieszkaniu Czesława Kujałowicza odbyła się konferencja kierownictwa placówki O.N.R. w Łomży przy udziale 4 osób. Kujałowicz apelował do zebranych, żeby rozwinęli intensywną akcję na rzecz O.N.R. i rozpoczęli zbiórkę pieniędzy na potrzeby organizacji. Zapowiedział, że na Centralę O.N.R. trzeba liczyć coraz mniej, szczególnie jeśli chodzi o wydawanie "Sztafety łomżyńskiej" i ulotek propagandowych, gdyż wykonywanie matryc w Warszawie natrafia na przeszkody z powodu częstych rewizji.-

Na zarzuty Kujałowicza odpowiedział Jan Brański, podkreślając, że kierownictwo O.N.R. w Warszawie dużo krzyczy a mało robi i nie nadsyła odpowiednich dyrektyw.-

3/ A[illegible]ja wydawnicza.

W dniu [illegible] września b.r. Antoni Zakrzewski /zastępca Jana Brańskiego/ otrzymał z Warszawy matryce "Sztafety Łomżyńskiej Nr.2" oraz ulotki p.t."Paralewiczowa". Matryce te Zakrzewski początkowo ukrył, a dopiero w nocy z dnia 24 na 25 września b.r. przy pomocy Kujałowicza odbił na powielaczu około 400 egz. "Sztafety Łomżyńskiej Nr.2". "Sztafeta" kolportowana była wśród robotników, zatrudnionych na robotach publicznych. Ulotki "Paralewiczowa" - dotychczas nie wykonano".-

Z pośród pism legalnych O.N.R. kolportowano było w dalszym ciągu "ABC".-

4/ Akcja przestępcza członków ONR.i akcja represyjna.

Na początku września b.r. przeprowadzono szczegółowe rewizje u Antoniego Zakrzewskiego, Stanisława Nowakowskiego i Mariana Kalinowskiego, wszystkich z Łomży, a podejrzanych o kolportaż "Sztafety". Jakkolwiek wynik rewizji był negatywny, niemniej jednak podziałał odstraszająco na niektórych działaczy. W związku z rewizją, Zakrzewski oświadczył Brańskiemu, że już więcej nie będzie angażował się w akcji O.N.R.

W dniu 27.IX.1937 r. zatrzymano na terenie robót publicznych w Łomży Stanisława Nowskowskiego, u którego odnaleziono 2 egzempl. "Sztafety Łomżyńskiej Nr.2". Skutek zatrzymania był ten, że inni działacze O.N.R. poniszczyli posiadaną przy sobie "Sztafetę".-

C. Stronnictwo Ludowe.

Stwierdzono, że niektóre koła Str.Lud. na terenie pow. Grodzieńskiego opanowane zostały przez elementy wywrotowe

153

/K.P.Z.R./, które zebrania tych kół wykorzystywały dla uprawiania akcji komunistycznej.-

W końcu września komuniści, pod płaszczykiem Str.Lud., usiłowali wywołać nowy strajk chłopski na terenie pow.grodzieńskiego. Zorganizowali oni "pikietowanie" dróg, wiodących do miast, aby przeszkodzić w dowozie artykułów spożywczych ze wsi. Po zatrzymaniu czterech głównych prowodyrów - strajk został zlikwidowany.

Koła zaś Stronnictwa Ludowego na terenie gmin Skidel i Żydomla zostały zawieszone przez prezesa Zarządu Pow. Stronnictwa Ludowego w Grodnie - Makarewicza.-

D. Inne ugrupowania polityczne.

N e g a t y w n e .

E. Zwalczanie niepożądanych druków.

N e g a t y w n e .

- - - o o o - - -

H.F.

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo, dywersja.

- Negatywne. -

---ooo---

H.F.

154

R O Z D Z I A Ł VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ W ciągu miesiąca sprawozdawczego nie dostrzeżono wśród ludności zamieszkałej w pasie granicznym niezadowolenia w związku z wprowadzeniem ograniczeń w obrocie ziemią, co jest przyczyną powolnego przyzwyczajania się do nowego stanu rzeczy.-

2/ W okresie sprawozdawczym przekroczyło legalnie granicę 739 osób, a nielegalnie 77 osób.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ Według uzyskanych informacji władze niemieckie w dalszym ciągu zachęcały robotników rolnych polskich narodowości niemieckiej do przesiedlania się na teren Niemiec. Nie zanotowano jednak w związku z tym, żadnych, godnych uwagi zjawisk.-

2/ W legalnym ruchu granicznym, na podstawie tak zwanych przepustek rolnych, tak ze strony władz niemieckich, jak i litewskich, nie zauważono nic ujemnego.-

3/ Wzajemne stosunki przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pograniczu niemieckim, jak i litewskim były zadawalniające.-

- - - o o o - - -

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja									Inni funkcjonariusze publicz.								UWAGI
	Ogółem wypadków		Zabitych		Rannych.		Przyczyna			Straż graniczna.		Straż kolejowa.		K.O.P.		Inne		Ogółem		
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	w pościgu.	przy pokonywaniu oporu.	w obronie własnej.	zabit.	raniych	zabit.	raniych	zabit.	raniych	zabit.	raniych	zabit.	raniych	
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-P.	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
G r o d n o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ł o m ż a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrołęka	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
R a z e m :	2	-	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Załącznik Nr.2.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc sierpień 1937 roku.

P O Ż A R Y.

P o w i a t	Podpalenie	Szkodliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wznieocone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Piorunu.	O g ó ł e m
Augustów	-	-	-	-	1	-	1
Białystok-M.	-	1	-	-	3	-	4
Białystok-P.	2	2	2	-	-	-	6
Bielsk-Podl.	3	1	4	1	3	-	12
Grodno	1	2	2	-	2	-	7
Kolno	1	1	2	1	4	-	9
Ostrołęka	1	3	1	1	1	1	8
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-
Sokółka	4	4	1	1	3	-	13
Suwałki	-	4	2	-	1	-	7
Grajewo	-	-	2	-	3	-	5
Wołkowysk	-	2	5	-	1	-	8
Wysoko-Mazow.	1	-	1	-	1	-	3
R a z e m :	13	20	22	4	23	1	83

157

ZAŁĄCZNIK Nr 4
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc wrzesień 1937 roku.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Wyniki akcji rozbrajania.

Powiat	Broń palna						Broń biała.	Naboje.	Granaty.	Petardy.
	karabiny wojskowe	karabiny obcięte	fuzy	broń krótka	myśliwska	ogółem odebrano.				
Augustów	2	-	-	1	2	5	-	135	-	-
Białystok-M.	-	-	-	1	-	1	1	12	-	-
Białystok-P.	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	2	-	1	4	1	8	-	9	-	-
Grodno	2	3	1	4	3	13	2	4	1	-
Łomża	2	2	-	6	-	10	-	-	-	-
Ostrołęka	2	1	1	2	-	6	1	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	2	-	2	1	8	-	-
Sokółka	-	2	-	2	6	10	-	16	-	-
Suwałki	-	-	1	-	1	2	1	9	-	-
Grajewo	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-
Wołkowysk	2	-	-	1	2	5	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	1	2	1	1	2	7	-	2	-	-
Razem:	13	11	5	26	17	72	8	195	1	p

Załącznik Nr 4
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc wrzesień 1937 roku.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu wrześniu 1937 roku.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Ilość: Zjazdów.	Konferencyj.	Zgromadzeń zebrań.	Zgromadzeń nieostatnich.	Oddziałów nowych	Oddziałów zlikwidowan.	Członków pozyskanych	Członków utraconych	Uwagi
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw. Stow. Zaw. w Polsce	-	2	30	2555	11	-	130	-	-
2	Zjednocz. Zaw. w Polsce	-	-	3	270	1	-	40	-	-
3	Zw. Zw. Zaw. w Polsce	-	-	3	245	-	-	-	-	-
4	Chrześć. Zjedn. Zaw. w Rz. P.	-	-	3	175	-	-	-	-	-
5	Centr. Zj. Kl. Zw. Zaw. w Rz. P.	-	2	-	-	1	-	35	-	-
6	Zjedn. Zaw. "Praca Polska" Rz. P.	-	-	6	375	-	-	-	-	-
7	Unia Zw. Zaw. Prac. Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Zw. i Stow. Prac. Państw. /org. niezwiąz. z centr. rob.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Zw. Pracown. Sam. /org. niezaw. z c. r./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Luźne Zw. Zaw. /nie należ. do w. wym. centrali/	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Niem. Zw. Zaw. /dot. tylko woj. śl./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem:	-	4	45	3620	13	-	205	-	-

H.F.

156

Załącznik Nr.6.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc wrzesień 1937 roku.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc wrzesień 1937 roku.

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu wrześniu 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Ilość: Zgrom. Zakaz.	Konfer. rozwiązano	Zw. zawieszono.	Oddz. rozwiązano.	Zatrzymano działaczów za: Należenie do organ. komun.	Przem. antypaństw.	Teror.	Inne przestęp.	Razem.	Działaczów Przekazano sądom.	Skazano sądownie	Uwagi.
1	Zw.Stow.Zaw. w Polsce												
2	Zjedn.Zawodowe w Polsce												
3	Zw.Zaw.Zaw. w Polsce												
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.Rz.P.												
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.R.P.												
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"w RP.												
7/	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.												
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.rob./												
9	Zw.Prac.Sam./org.niezwiąz. z centr.rob./												
10	Luźne Zw.Zaw./nie należące do w.w. centrali/												
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko wojew.śląskiego/												
	Razem:												

negatywne

Załącznik Nr.6.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc wrzesień 1937 roku.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu wrześniu 1937 r.

L.p.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstrac.	I l o ś 6 : Ofiary po stronie tłumu			Zatrzymanych.	Przekazanych sądom.	Ofiary po stronie policji			Uwagi
					zabitych.	ciężko rannych	lekko rann.			zabitych.	rannych ciężko	lekko	
1	2	3	4	5	6			7	8	9			10
			n e g a t y w n e										

H.F.

157

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.7.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc wrzesień 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

R o z d z i a ł u IV.

Liczba porządkowa.	Powiat.	Ujawniono transparentów i sztandarów	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Ujawniono napisów antypaństwow.		Przechowywanie i kolportowanie nieleg. wydawnic. komunistyczn.		Demonstracje uliczne.		demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
				Ilość miejscowości, w których sporządzono napisy.	Wypadków malowania/rysowania/napisów	Ujawniono wypadków kolp., wzgl. przechowywania.	Ujawniona ilość egz. wydawnictw komunistycznych	Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	1	5	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	1	6	-	-	-
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m:	-	-	-	-	2	11	-	-	-

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI.

Załącznik Nr. 8/
do sprawozdania sytuacyjnego
miesiąc wrzesień 1937 roku.

158

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12.

R o z d z i a ł IV.

Powiat.	Ilość przeprowadzonych rewizji mieszkaniowych	Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym: Ogółem	W tym osadzonych w areszcie zapobieg.	W tym zwolnionych za kaucją.	W tym zwolnion. za dekl. o niewydaleniu się.	W tym zwoln. z oddaniem pod dozór polic.	W tym zwoln. bez zastosow. środków zapobieg.	Osoby zatrzymane i osadz. w M. O. w Berezie Kartuskiej.	Osoby zwolnione z więzienia /aresztu/: Ogółem	Umorzenie dochodz. lub zmiany śr. zapobieg.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego.	Na skutek uzyskanej przerwy w odsiadywaniu kary.	Po odbyciu kary.	Osoby zwolnione z M.O. w Berezie Kartuskiej.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Augustowski	-	..	-	..	..	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Białystok-M.	1	-	1	1	-	..	-	-	-	-	-	-	..	-	1
Białostocki	-	-	-	-	-	..	-	-	-	1	-	1	..	-	-
Bielski	-	-	1	1	..	..	-	-	-	6	-	-	-	6	..
Grodzieński	-	..	..	-	-	..	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Łomżyński	-	-	-	-	-	..	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęcki	-	..	-	-	..	-	-	-	-	-	-	-	-	..	-
Ostrowski	-	-	-	..	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwalski	-	..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	..	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowyski	20	7	15	10	..	..	5	-	-	2	-	-	-	2	-
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem:	21	7	17	12	-	-	5	-	-	11	1	2	-	8	2

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.9.
Do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc wrzesień 1937 roku.

W Y K A Z

akcji przestępczej członków Str.Nar. i akcji represyjnej.

Powiat.	Ilość wypadów zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych.	Ilość zebrań nielegalnych	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle.	Z tych:a/zwolniono	b/przekazano do Prokuratora Sądu Wojsk.	c/przekazano do władz administrac.	b/przekazano właściwym.	Ilość osób przekazanych do dyspozycji Prokuratora.	Ilość osób ukaranych sądownie.	Z tych:a/prawomocnie skazano	b/w trybie nadzwyczajnym	c/skazano na grzywnę	Uwagi:
1	2	3	4	5	6	6a	6b	6c	6	7	7a	7b	7c		8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
Białystok-M.	-	1	-	-	5	3	-	-	2	-	-	-	-		-
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-		-
Łomża	1	18	-	1	1	-	-	-	1	24	11	11	od 5 z grz 2 tyg. ar		
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Ostrów-Maz.	-	8	-	1	27	-	-	-	27	11	-	-	-		
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Wysoko-Mazow.	1	4	-	-	6	2	2	2	2	10	12	4	od 6 do 8 mie więzienia		
Razem:	2	32	-	2	39	5	2	33	45	23	15				

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Nr.PB.133/10/37.T.

Białystok, dnia 12 listopada 1937 r.

Prokuratura Sądu Okręgowego
w BIAŁYMSTOKU
Otrzy 19 LIST. 1937 Nr.
Nr Pocz. 1209/zał.

15

TAJNE!

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.10/37.T.

za miesiąc p a ź d z i e r n i k 1937 r.

Do

/według rozdzielnika/

Przedkłada /przesyła/ do wiadomości.-

Z a W o j e w o d ę

/ A. D w o r a k /
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

R o z d z i e l n i k :

Ministerstwo Spraw Wewn., Dyr.Dep.I.	Nr.1	6	-	6 egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr.7	-	-	1 "
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr.8	-	-	1 "
" " w Nowogródku	Nr.9	-	-	1 "
" " w Brześciu nad Bugiem	Nr.10	-	-	1 "
" " w Warszawie	Nr.11	-	-	1 "
" " w Lublinie	Nr.12	-	-	1 "
Pan Prokurator Sądu Apelacyjn. w Warszawie	Nr.13	-	-	1 "
" " " " w Wilnie	Nr.14	-	-	1 "
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr.15	-	-	1 "
" " " " w Grodnie	Nr.16	-	-	1 "
" " " " w Łomży	Nr.17	-	-	1 "
" " Wydz.Zam. S.Okr.w Suwałkach	Nr.18	-	-	1 "
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II.Szt.Głównego w Wilnie	Nr.19	-	-	1 "
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III w Grodnie	Nr.20-21	-	-	2 "
" " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	Nr.22	-	-	1 "
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr.23	-	-	1 "
" " Bezp.Wojennego DOK.III. w Grodnie	Nr.24	-	-	1 "
" " " " DOK.IX.w Brześciu n/B.	Nr.25	-	-	1 "
" " " " DOK.I. w Warszawie	Nr.26	-	-	1 "
Ekspozytura Sam. Ref.Informac.DOK.III. w Białymstoku	Nr.27	-	-	1 "
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr.28	-	-	1 "
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.29-40	-	-	12 "
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.41	-	-	1 "
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	Nr.42	-	-	1 "
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr.43	-	-	1 "
Archiwum	Nr.44-46	-	-	3

O d b i t o - 46 egzempl.

H.F.

ROZDZIAŁ I.

Sytuacja ogólna.

W miesiącu październiku b.r. stan bezpieczeństwa pod względem kryminalnym był zadawalniający, natomiast pod względem politycznym uległ znacznemu pogorszeniu.-

Ekscesy antyżydowskie ilościowo zmalały /42 zajścia w poprzednim miesiącu 62/ natomiast stwierdzono znaczne pogłębienie się nienawiści do żydów wśród ludności chrześcijańskiej.-

Dzięki odpowiednio nastawionemu wywiadowi dało się uniknąć poważniejszych następstw na tle akcji antyżydowskich.- Okoliczność jednak, że poważniejsze ekscesy miały miejsce mniej więcej w tym samym czasie, każe przypuszczać, iż były one zgóry uplanowane w tym celu, by władze nie mogły skutecznie reagować z powodu rozdrobnienia posiadanej rezerwy policyjnej.- Wszystkie bowiem poważniejsze ekscesy i awantury na tle antyżydowskim - miały miejsce mniej więcej w tym samym czasie to jest między 10-16 października /Kiewłaki, Suchowola, Wyszonki-Kościelne/.-

Związki Zawodowe w miesiącu sprawozdawczym nie przejawiły żadnej działalności poza zorganizowaniem kilku zebrań, na których omawiano sprawy organizacyjne.-

Ilość bezrobotnych powiększyła się z powodu utraty rynku chińskiego przez białostocki przemysł włókienniczy, oraz wskutek zmniejszenia stanu zatrudnienia na robotach publicznych. Na dzień 1.XI.b.r. liczba bezrobotnych wynosiła 6.594 osoby.

Kompartia wykazała większą żywotność w powiecie białostockim i częściowo sokalskim, gdzie RK.KPZB.Gródek /pow.białostocki/ czynił przygotowania do urządzenia na większą skalę stra

160

ku robotników leśnych. Akcja została udaremniona przez likwidację MK. wszczętą w początkach miesiąca listopada b.r.-

W okresie sprawozdawczym zostały zlikwidowane MK.KPZB. i technika w Białymstoku oraz MK.KPZB. w Goniądzu, pow. białostockiego.-

- - - - o o o o - - - -

H.F.

ROZDZIAŁ II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie br[illegible] przez po[illegible] ję-

1/ Dnia 10 października b.r. w Suchowoli, pow. sokólskiego, tłum ludzi w liczbie około 1000 osób, podekscytowany prowokacyjnym zachowaniem się Romualda i Edwarda Kuczynków - obległ miejscowy posterunek P.P. Kiedy, mimo wezwania Komendanta Posterunku, tłum nie rozszedł się - policjanci rzucili 2 bomby łzawiące, co na chwilę wstrzymało napór tłumu. Po chwili jednak demonstranci natarli powtórnie, wybijając wszystkie szyby w oknach Posterunku, przy czym z tłumu posypały się strzały. Komendant Posterunku P.P. działając w obronie koniecznej wydał rozkaz oddania salwy ostrzegawczej. [illegible]
/Sprawozdanie z dnia 12.X.b.r.Nr.PB.158-40/.-

2/ Dnia 21.X.b.r. ujęto w Białymstoku dwóch bandytów: Kuźmę Dymitruka i Bronisława Dąbrowskiego, m-ców m. Białegostoku. Obaj na widok policji rzucili się do ucieczki. Dymitruka zatrzymano natychmiast. Natomiast wobec Dąbrowskiego użyto broni, ponieważ nie usłuchał kilkakrotnego wezwania do zatrzymania się.

Dąbrowski został dwukrotnie trafiony w plecy./meld dor. Nr.235, z dn.21.X.b.r./.-

3/ Dnia 21.X.b.r. w czasie powrotnej drogi z rozprawy sądowej w Mińsku-Mazowieckim do Łomży, wyskoczyli z pociągu dwaj eskortowani więźniowie: Adam Stefanowicz i Jan Misiewicz. Misiewicz został ujęty natychmiast po zatrzyma-

161

niu pociągu, natomiast w kierunku uciekającego Stefanowicza eskortujący policjant wystrzelił czterokrotnie z rewolweru chybiając./meld.dor.Nr.236 z dn.23.X.b.r./.-

4/ W nocy na 16.X.b.r. uzbrojona banda w sile około 60 osób dokonała napadu na Wyszonki-Kościelne, pow.wysoko-maz. w celu zdemolowania domów, zamieszkałych przez żydów. Banda ta, uzbrojona między innymi w broń palną, siekiery i drągi, natknęła się na patrol policyjny, w kierunku którego oddała szereg strzałów i obrzuciła go kamieniami. W odpowiedzi na to patrol użył broni, śmiertelnie raniąc jednego z uczestników napadu./sprawozdanie z dnia 23.X.b.r. Nr.PB.158-42/37/.-

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów państwowych.

1/ Dnia 23.X.b.r., Iwaniuk Szymon, gajowy Lasów Państwowych w puszczy Łackiej, pow.bielskiego, przyłapał dwóch złodziei na kradzieży drzewa. Jeden z nich uderzył Iwaniuka siekierą w głow, w odpowiedzi na co gajowy dwukrotnie strzelił z rewolweru raniąc jednego złodzieja w rękę, a drugiego w szyję.-

Obu osadzono w więzieniu.-

2/ Dnia 29.X.b.r. w lesie majątku Piętkowo, pow.bielskiego, gajowy, Franciszek Otap, przyłapał na kradzieży jałowca Kazimierza Kurycia, który uderzył go siekierą w ramię. Gajowy strzelił z rewolweru, raniąc Kurycia w pachwinę /meld.dor.Nr.241, z dn.30.X.b.r./.-

3/ Dnia 28.X.b.r. gajowi lasów państwowych Nadleśnictwa Wigry, Władysław Łukaszewicz i Franciszek Biłda, zatrzymali furę z ukrytym w mchu pniem drzewnym, pochodzącym z kradzieży. W chwili, gdy gajowi chcieli zatrzymać sprawców kradzieży, z pomocą przybiegło 5 robotników, zatrudnionych

na torze kolejowym, którzy usiłowali rozbroić [illegible]owych.Łukaszewicz wystrzelił 4 razy w górę z rewolweru, a gdy to nie poskutkowało - wycofał się wraz z Biłdą./meld.dor.Nr.242 z dnia 2.XI.b.r./.-

4/ Dnia 29.X.b.r. w pobliżu wsi Szandubra, pow.grodzieńskiego, został zastrzelony umysłowo-chory Franciszek Obuchowski, przez patrol K.O.P. ze strażnicy "Cezielnia". Obuchowski nie usłuchał wezwania do zatrzymania się./meld. dor. Nr.242 z dnia 2.XI.b.r./.-

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszów publicznych.

Dnia 23.X.b.r. w czasie odbywającej się zabawy Zw. Sybiraków w Białymstoku - posterunkowy P.P., Władysław Giziński, zatrzymał Władysława Kimczenkę, posiadającego harcerski sztylet. Kimczenko, usiłując zbiec, zranił posterunkowego sztyletem w rękę /meld.dor.Nr.237 z dnia 25.X.b.r./.-

Wystąpienia przeciwko policji i innym funkcjonariuszom publicznym.

W miesiącu październiku miało miejsce 12 wypadków pojedyńczego oporu, w tym 7 wypadków oporu, stawianego przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu, 2 wypadki oporu, stawianego służbie leśnej, 2-poborcom Urzędów Skarbowych w Białymstoku i Grodnie i 1 - mierniczemu w Ostrołęce.

Ponadto miało miejsce 9 wypadków zniewagi urzędników w czasie pełnienia obowiązków służbowych.-

Poza tym zanotowano 1 wypadek oporu zbiorowego, a mianowicie:

Dnia 13.X.b.r. do wsi Wyszonki-Kościelne, pow.wysokomaz., przybył poborca Urzędu Skarbowego Brejnak, celem wyegzekwowania zaległych podatków. Przeciwko Brejnakowi wystąpili czynnie mieszkańcy wsi narodowości żydowskiej i zmusili go do odstąpienia od wykonywania czynności służbowych, przy czym

lekko go pobili. Opór żydów został przełamany przy pomocy sołtysa, podsołtysa i jednego z mieszkańców Wyszonek./meld.dor. Nr.231, z dnia 16.X.b.r./

Zaburzenia spokoju publicznego.

1/ Dnia 11.X.b.r. na targu w Brańsku, pow.bielskiego, w czasie doprowadzania do aresztu sprawcy pobicia żydów, tłum w liczbie około 150 osób usiłował odbić zatrzymanego, obrzucając policję kamieniami. Tłum, który natarł na szeregowych P.P., używając sztachet i kamieni, został rozproszony przy użyciu pałek gumowych i kolb./Szczegółowe sprawozdanie Nr.PB.158-41/37/ z dnia 11.X.b.r./.-

2/ Dnia 10.X.b.r. Suchowoli, pow. sokólskiego, tłum podburzony przez Romualda Kuczynkę w ilości około 1.000 osób natarł na posterunek P.P., rzucając kamieniami i tłukąc szyby. Podczas tej blokady Posterunku grupa młodzieży wybiła prawie wszystkie szyby w oknach żydowskich. Tłum rozszedł się po oddaniu przez policję ostrzegawczej salwy /sprawozdanie Nr.PB. 158-40/37 z dnia 12.X.b.r./.-

3/ Dnia 30.X.b.r. w Piaskach, pow.wołkowyskiego, 5-ciu podchmielonych robotników, zatrudnionych przy budowie szosy Wołkowysk-Piaski, krzycząc: "Bić żydów!", rzucili się w pogoń za miejscowymi żydami. Żydzi obrzucili ich kamieniami, uderzając jednego z awanturników w twarz. Zajście zlikwidowała policja/meld.dor.Nr.242 z dnia 2.XI.b.r./.-

4/ Dnia 1.X.b.r. w os.Ciechanowiec, pow.wysoko-mazow., Władysław Dawidczuk, członek Str.Nar., zatrzymał furmankę, wyjeżdżającą z młyna Herszа Winera i upomniał jej właściciela, by na przyszłość nie woził zboża do przemiału do żydów. Do rozmowy tej wtrącił się Lew Mordko, który zaprotestował

przeciwko bojkotowi przemysłu żydowskiego, za co Dawidczuk uderzył go w twarz. Po odjeździe woźnicy zebrani żydzi zaczęli bić Dawidczuka. Zajście zlikwidowała policja /meld.dor.Nr.222, z dnia 5.X.b.r./.-

Bezpieczeństwo na kolejach.

Dnia 28.X.b.r., na 117 klm.szlaku kolejowego Wołkowysk--Zelwa znaleziono stary hak od podkładów wbity między szyny kolejowe. Hak ten nie zagrażał bezpieczeństwu. Dochodzeniem ustalono, że czynu tego dokonały dzieci ze wsi Hrybkiewicze, pow. wołkowyskiego, / meld.dor. Nr.241 z dnia 30.X.b.r./.-

Uszkodzenie linii telefonicznych.

1/ Dnia 17.X.b.r. we wsi Kamionka-Stara, na linii telefonicznej K.O.P.Filipów-Wiercieichy w pow.suwalskim, stwierdzono kradzież 30 mtr.drutu telefonicznego i stłuczenie jednego izolatora.-

Dochodzeniem ustalono, że sprawcą kradzieży jest umysłowo niedorozwinięty pastuch, Stefan Kościński, który nie zdawał sobie sprawy z dokonanego czynu./meld.dor.Nr.248 z dn. 9.XI.b.r./.-

2/ W nocy na 16.X.b.r. uczestnicy napadu na Wyszonki--Kościelne, pow. wysoko-mazow.,uszkodzili w dwóch miejscach linię telefoniczną na szlaku Wyszonki-Kościelne - Wysokie-Mazowieckie, pragnąc udaremnić ewent. pościg policji. Uszkodzenia dokonano w jednym miejscu przez złączenie drutów, w drugim zaś przez narzucenie na przewody gałązki i oplecenie jej cienkim drutem. Przeszkody usunął nadzór telefoniczny z Łomży.

Łamanie do urzędów i instytucyj publicznych.

n e g a t y w n e .

Ucieczka więźniów.

Dnia 21.X.b.r. w powrotnej drodze z rozprawy sądowej w Mińsku-Mazow. do Łomży zbiegł z pociągu z pod eskorty więzień Adam Stefanowicz./meld.dor.Nr.236 z dnia 23.X. b.r./.-

Zabójstwa i uszkodzenia ciała.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano następujące zabójstwa: 4- na tle zatargów rodzinnych, 5- na tle nieporozumień osobistych, 2- w czasie zabaw, 1 - na tle miłosnym, 1- na tle rabunkowym, 1- wypadek zabójstwa noworodka i jedno samobójstwo.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 2- na tle zatargów sąsiedzkich, 5-wskutek nieszczęśliwego wypadku, 1- na tle miłosnym, 6-w czasie zabaw, 3-na tle podziału majątku i 53-przy porachunkach osobistych.-

Rozboje.

Dnia 7.X.b.r. około godz.23-ej dwaj nieznani sprawcy,uzbrojeni w rewolwer bębenkowy i bagnet napadli na Całko Iżnika, m-ca Zabłudowa, pow.białostockiego,któremu zrabowali około 50 zł./meld.dor.Nr.225,z dnia 9.X.b.r.

Podpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 3 wypadki podpaleń na tle zemsty i 1 - na tle chęci uzyskania premii asekuracyjnej.-

Większe pożary,ze względu na wysokość szkód miały miejsce:

a/ Dnia 3.X.b.r.we wsi Kunin,pow.ostrołęckiego /meld.dor.Nr.221 z dnia 4.X.b.r./,

b/ Dnia 3.X.b.r.we wsi Olszewicze,pow.wołkowyskiego/meld.dor.Nr.221,z dnia 4.X.b.r.,

c/ Dnia 5.X.b.r.we wsi Pietraszki,pow.bielskiego /meld.dor.Nr.222,z dnia 5.X.b.r./,

d/ Dnia 3.X.b.r. w Stawiskach, pow. łomżyńskiego/meld.dor.Nr 223, z dnia 6.X.b.r./,

e/ Dnia 4.X.b.r. we wsi Sypniewo-Górki, pow. łomżyńskiego /meld.dor.Nr.223, z dnia 6.X.b.r./,

f/ Dnia 7.X.b.r. we wsi Zalesie, pow. sokólskiego/meld.dor. Nr.225, z dn. 9.X.b.r./,

g/ Dnia 12.X.b.r. w majątku Dolnia, pow. wołkowyskiego/meld dor.Nr.227, z dnia 14.X.b.r./,

h/ Dnia 13.X.b.r. we wsi Borusze-Litewka, pow. bielskiego, /meld.dor.Nr.228 z dn.15.X.b.r./,

i/ Dnia 15.X.b.r. we wsi Świeck-Strumiany, pow. wysoko-mazowieckiego /meld.dor.Nr.231 z dnia 16.X.b.r./,

j/ Dnia 27.X.b.r. na szosie w pobliżu Zambrowa w pow. łomżyńskim, pożar samochodu wraz z towarem firmy "Ultrów" z Warszawy/meld.dor.Nr.240, z dnia 29.X.b.r./.-

Katastrofy.

n e g a t y w n e .

Inne.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano 38 wypadków drobnych ekscesów antyżydowskich i 4 większe,- które miały miejsce:

1/ w Kiewłakach, pow. bielskiego dnia 10.X.b.r./sprawozdania z dnia 13.X.b.r. Nr.PB.158-39/37/.

2/ w Puchowoli, pow. sokólskiego, dnia 10.X.b.r./sprawozdanie z dnia 14.X.b.r. Nr.PB.158-40/37/

3/ w Brańsku, pow. bielskiego, dnia 11.X.b.r./sprawozdanie z dnia 11.X.b.r. Nr.PB.158-41/37/,

4/ w Wyszonkach-Kościelnych, pow. wysoko-mazowieckiego, dnia 16.X.b.r./sprawozdanie z dnia 23.X.b.r. Nr.PB.158-42/37.P./.

W zajściach tych brał udział tłum w liczbie od 20 do 1.000 osób.

164

ROZDZIAŁ III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne. Podobnie jak w miesiącu wrześniu, tak i w miesiącu sprawozdawczym Związki Zawodowe nie przejawiły żywszej działalności. Szereg zebrań, które związki te zorganizowały poświęcono sprawom organizacyjnym względnie wynikłym w tym czasie zatargom w poszczególnych fabrykach.-

Stan bezrobocia w miesiącu październiku zwiększył się o 990 osób, czego przyczyną jest zmniejszenie się wytwórczości fabryk włókienniczych, oraz zmniejszenie stanu zatrudnienia na robotach publicznych.-

~~Ruch organizacyjny.~~

Ruch organizacyjny. A/ Klasowe Związki Zawodowe w miesiącu październiku b.r. odbyły ~~się~~ na terenie województwa 2 konferencje i 10 zebrań. Ponadto w Łomży odbył się zjazd Związku Zawodowego Małorolnych, na którym omawiano tylko sprawy organizacyjne i zawodowe.-

Zebrania poświęcono w przeważnej części sprawom organizacyjnym, w części zaś małym zatargom, wynikłym na terenach pracy.-

B/ Zjednoczenie Zawodowe w Polsce odbyło jeden zjazd z udziałem 6 osób i jedno zebranie. Zjazd zwołał Związek Zawodowy Drobnych Rolników w Augustowie celem dokonania wyborów Rady Powiatowej tego Związku.

Poza tym żadnej działalności Z.Z.P. nie przejawiło.

C/ Związek Związków Zawodowych, największą działalność wykazał na terenie powiatu bielskiego w związku ze strajk-

kiem robotników, zatrudnionych na kolejkach leśnych.

Ponadto na terenie powiatu grodzieńskiego Z.Z.Z. odbyło 3 zebrania, poświęcone omówieniu sprawy umowy zbiorowej i urlopów.

D/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe przejawiło swoją działalność tylko na terenie Grodna, gdzie odbyły się 2 zebrania tego związku. Na zebraniach tych omawiano sprawę warunków pracy, nowej umowy zbiorowej i sprawę redukcji robotników, zatrudnionych na robotach publicznych.-

W miesiącu sprawozdawczym Ch.Z.Z. pozyskało 9 nowych członków.-

E/ Zjednoczenie Zawodowe "Praca Polska" w miesiącu październiku b.r. odbyło 2 zebrania w Białymstoku i po jednym na terenie powiatów: białostockiego, grodzieńskiego i wysoko-mazowieckiego. Ogólna frekwencja tych zebrań wynosiła około 135 osób.-

Działalność "Pracy Polskiej" na terenie m.Białegostoku zanika, czego przyczyną jest występowanie członków z tego związku, tak, że obecnie niektóre z poszczególnych związków posiadają zaledwie po kilkunastu członków opłacających składki.-

W Tykocinie, pow.wysoko-mazowieckiego od ubiegłego roku istniał Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego i Ceramicznego. Związek ten jednak nie utrzymywał ścisłego kontaktu z centralą wobec czego wyłonił się projekt przekształcenia go na Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe. Ostatecznie w miesiącu sprawozdawczym zorganizowano na jednym z zebrań Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Drzewnego "Praca Polska". Próba dokonania wyborów do zarządu nie dała pożądanego wyniku, ponieważ pra-

gnieniem centrali jest reorganizacja dawnego związku.

161

Akcja prewencyjno-represyjna. n e g a t y w n e .

Bezrobocie. Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, liczba bezrobotnych w m-cu sprawozdawczym zwiększyła się w porównaniu do miesiąca września o dalsze 990 osób i wynosiła na dzień 1.XI. b.r. 6.594 osoby.-

Z tej liczby na ważniejsze ośrodki województwa przypada:

1. m.Białystok - 2.012 osób.
2. m.Grodno - 1.242 "
3. m.Łomża - 216 "
4. m.Wołkowysk - 177 "
5. m.Suwałki - 108 "

Zwiększenie ilości bezrobotnych nastąpiło wskutek zmniejszenia stanu zatrudnienia na robotach publicznych oraz wskutek zwolnienia z pracy znacznej ilości robotników, zatrudnionych w fabrykach włókienniczych, czego bezpośrednią przyczyną jest utrata rynku chińskiego i związany z tym brak zamówień.-

Zatargi zbiorowe i strajki. W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa miało miejsce 13 strajków, w tym 2-okupacyjne.-

Strajki te wynikły: 10 na tle ekonomicznym i 3 na tle tarć międzyzwiązkowych.-

Ogółem strajkowało około 450 osób, w tym 50 osób okupowało teren pracy.-

W ciągu miesiąca października b.r. zlikwidowano 11 strajków w tej liczbie 2 okupacyjne.-

- - - o o o - - -

H.F.

ROZDZIAŁ IV.

Ruch komunistyczny i pokrewne.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Przeprowadzona w pierwszej połowie października br.likwidacja MK.KPZB.w Białymstoku i techniki, zahamowała narazie akcję wywrotową w mieście.-

Największą żywotnością w okręgu białostockim odznaczał się w okresie sprawozdawczym MK.Gródek, czyniąc przygotowania do strajku leśnego. Akcja została udaremniona przez wszczęcie likwidacji MK.na początku listopada br.-

W pow.wołkowyskim podjęto akcję odbudowy rozbitych wskutek likwidacji jednostek w rejonach Zelwiańskim, Piaskowskim i Świsłockim. Wyniki narazie są słabe.-

Nad wzmocnieniem roboty wywrotowej w okręgu grodzieńskim pracowali 4 instruktorzy. W okręgu tym na uwagę zasługuje wydanie dyrektyw przez instruktorów co do przeprowadzenia strajku chłopskiego. Dyrektywy te niemal natychmiast zostały odwołane jakoby przez CK.KPZB.-

Akcja wśród poborowych była prowadzona w rejonach Gródeckim, Zelwiańskim i Olekszyckim.-

W wyniku akcji represyjnej przekazano w październiku władzom sądowym 45 osób, z których 17 osadzono w więzieniu i 18 oddano pod dozór policji, przy czym zostały zlikwidowane MK.KPZB.i technika w Białymstoku oraz MK.KPZB.w Goniądzu, pow.białostockiego.-

...

166

2/ Ruch organizacyjny .

Okręg białostocki. Wobec przeprowadzonej w dniach 7 - 10.X .br.likwidacji MK.KPZB.w Białymstoku, zostały zerwane w mieście wszelkie kontakty i pozostający na wolności członkowie dociekają źródeł prowokacji. W pow.białostockim, wydzielony poprzednio rejon przemysłowy w gm.Gródek w oddzielny partyjny rejon Gródecki został włączony do rejonu Podgródeckiego. Utworzony w ten sposób rejon, obejmujący częściowo także i powiat sokólski, nosi nazwę rejonu Gródeckiego. Zmiana ta została niewątpliwie podyktowana względami usprawnienia działalności komórek, bowiem włączony obecnie do rejonu Podgródeckiego rejon Gródecki nie posiadał ostatnio egzekutywy.-

W rejonie tym największą ruchliwością w okresie sprawozdawczy odznaczał się członek MK.KPZB.Gródek Kaliszewicz Konstanty, zajmując się w pierwszym rzędzie przygotowaniami do strajku leśnego. Zapowiedział on również przystąpienie do organizowania kół Str.Ludowego zamiast dotychczas zakładanych oddziałów Zw.Zaw.Małorolnych, liczy bowiem, że pod firmą Str.Ludowego łatwiej będzie można uprawiać działalność wywrotową.-

W pow.bielskim sprawa odbudowy MK.Hajnówka nie posunęła się, bowiem starzy działacze powstrzymują się od jakiejkolwiek działalności, oczekując, że mająca odbyć się wkrótce rozprawa sądowa nad aresztowanymi w czasie kwietniowej likwidacji MK.ujawni źródło prowokacji.

W pow.wołkowyskim stanowisko sekretarza MK.KPZB.Zelwa na miejsce skazanego na [illegible]t więzienia Sidko Borysa, objął Czepajło Jan ze wsi Iwaszkiewicze, gm.Międzyrzecz, który b.energicznie zabrał się do odbudowy zlikwidowanych komórek, dobierając do pomocy kilku działaczy komunistycznych. Z pośród nich wyróżnia się przedsiębiorczością i energią Sokołowski Emilian ze wsi Agatowo, gm.Międzyrzecz.-

W pierwszych dniach października br.we wsi Zblany, gminy Zelwa odbyły się dwa zebrania sekretarzy okolicznych komórek przy udziale okręgowych instruktorów z Białegostoku. Na zebraniach instruktorzy wzywali do zbierania składek na pomoc emigrantom, do nieodbywania zasadniczej służby wojskowej oraz poborowych - do prowadzenia agitacji komunistycznej w wojsku.

W jednym zebraniu uczestniczyło 8 osób, w drugim 10. Nazwiska są częściowo znane.-

W dniu 14 października br.Sakacz Antoni i Tarasiuk Józef ze wsi Karolin, gm.Zelwa wzięli udział w zebraniu, urządzonym we wsi Rudawka, gminy Miżewo, pow.skonimskiego.-

Na zebraniu instruktor OK.Skonim wygłosił przemówienie na temat rocznicy rewolucji październikowej oraz wzywał do udzielania pomocy emigrantom.-

Również zostały podjęte próby w pow.wołkowyskim odbudowy RK Piaski i Świsłocz. W rejonie Piaskowskim nawiązywaniem kontaktów zajął się Cypin Chackiel z Piasek, zaś w rejonie Świsłockim dobrano skład personalny komórek w Zareczanach i Niezbodziszach, gm.Jaidówka oraz w Kaczkach, gminy Świsłocz.-

Okręg grodzieński. W październiku br.wywiad sygnalizował pobyt w okręgu czterech instruktorów: 2 Białorusinów, występujących pod ps. "Ostap" i "Stefan" oraz 2 żydówek, z których jedna posługuje się ps. "Wiera". Osoby instruktorów nie zostały dotychczas rozpracowane. Instruktorzy ci przenosząc się stale z rejonu do rejonu przy bezpośrednich kontaktach z członkami RejKomów i wybitniejszymi działaczami dają nastawienia na pracę.-

Okręg łomżyński. Ruchu organizacyjnego nie stwierdzono.-

167

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle .

Nie notowano.-

4/ Wystąpienia zewnętrzne .

Wypadków transparentowania i kolportażu bibuły komunistycznej nie było.-

Na skutek dyrektyw Kaliszewicza Konstantego, członka KK.KPZB. Gródek, w rejonie Gródeckim prowadzono agitację za przeprowadzeniem strajku leśnego pod hasłem podwyżki płac od 20 do 30%, prawa do bezpłatnych pastwisk w lasach państwowych i bezpłatnego zbierania drzewa na opał, faszyny, jagód, grzybów i także zatrudniania wszystkich zdolnych do pracy mężczyzn z okolicznych wsi. Nadto w tymże rejonie prowadzono agitację za występowaniem dziatwy przeciwko szkołom polskim.-

W wyniku agitacji za nieodbywaniem zastępczej służby wojskowej w poszczególnych punktach powiatu wołkowyskiego zauważono niechęć ludności do tego rodzaju świadczeń, a w kilku wypadkach nawet bierny opór.-

W okręgu grodzieńskim instruktorzy polecili przeprowadzić strajk rolny. Jakoby z polecenia CK.dyrektywy te nie-al natychmiast zostały odwołane. Stąd też tylko w rejonie Skidelskim, dokąd odwołanie dyrektyw przyszło później, stwierdzono wypadki agitacji i pojedyńczych wystąpień za strajkiem.-

5/ Wystąpienia na terenie więzień .

Nie notowano.-

6/ Terror partyjny .

Nie notowano.-

7/ Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne

Członek RK.KPZB.Kaliszewicz Konstanty Gródek polecił członkom i sympatykom Kompartii i KZM.zaopatrywać się w broń, zalecając czynić to drogą wykradania broni od przeciwników Kompartii i osób do niej obojętnie ustosunkowanych.-

8/ Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

W okresie sprawozdawczym akcja wśród poborowych miała miejsce w pow.białostockim, grodzieńskim i wołkowyskim, a mianowicie: RK.Gródek projektował urządzenie t.zw."prowodów" poborowych, RK.Olekszyce - urządzenie zabawy na pożegnanie poborowych, zaś w rejonie zelwiańskim instruktor OK.Białystok po zebraniu w dniu 6 października br.we wsi Zblany, gm.Zelwa, odbył specjalną konferencję z członkami KZM., odchodzącymi do wojska. Przebieg konferencji nie jest znany.-

Z innych poczynań zasługuje na wzmiankowanie akcja przeciwko wypadkom w Małopolsce Wschodniej. W dotychczasowym jej wyniku wysłano kilka protestów z pow.grodzieńskiego i wołkowyskiego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.-

9/ KZM.Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnictwa

W związku z prowadzoną na terenie RK.Gródek agitacją przeciw szkolnictwu polskiemu została zwrócona uwaga na rozbudowę Pioniera.-

Czteroosobową komórkę taką zorganizowano w okresie sprawozdawczym we wsi Asdunin, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego. Z uwagi na wiek jej członków, komórkę następnie przemianowano z polecenia Kaliszewicza Konstantego na komórkę KZM.ZB.-

-/-

168

Instruktor ps."Ostap" usunął z KZM.za przywłaszczenie pieniędzy partyjnych Marcula Jana, b.sekretarza MK.KZM.ZB.Brzostowica.-

10/ Czerwona Pomoc

Zbieranie ofiar na rzecz Czerwonej Hiszpanii miało miejsce w rejonie Gródeckim i w poszczególnych rejonach okręgu grodzieńskiego oraz w Michałowie, pow.białostockiego na obronę aresztowanych poprzednio członków MK.-

11/Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa .

Najpoważniejszą akcją represyjną w okresie sprawozdawczym była likwidacja MK.KPZB.w Białymstoku wraz z techniką miejską i składem okręgowym.-

m.Białystok. W dniach 7-10 października br.została przeprowadzona likwidacja MK.KPZB techniki miejskiej i składnicy okręgowej.-

Ogółem władzom sądowym przekazano 22 osoby, z których w więzieniu zostali osadzeni:

1/Mełamed Mejer, s.Josyfa i Liby-Ruchli, ur.15.V.1909r., technik OK. KPZB.Białystok;

2/Felman Mejer, s.Chaima i Frejdy, ur.w 1908r., funkcjonariusz OK. KPZB.;

3/Jodzio: Berko, s.Mordchela i Fejgi, ur.3.V.1911r., czł.MK.KPZB.;

4/Wajner Pejsach, s.Josela i Sary, ur.w1909r., czł.MK.KPZB.;

5/Gemoe Nochim, s.Beniamina i Ażty, ur.15.VI.1912r., członek MK.KPZB

6/Poms Boruch, s.Morducha i Judesy, ur.12.X.1908r., członek komórki budowlanej;

7/Zubrycki Franciszek, s.Jana i Marii, ur.w 1902r., członek komórki budowlanej;

8/Wilkowski Wolf, s.Szmai i Maszy, ur.28.XII.1910r., technik MK.KPZB.

9/Szuster Mejer, s.Jankla i Lipy, ur.w 1919r., członek komórki budowlanej KZM.;

./.

10/ Hofung Icko, s.Mochema i Sulki, ur.w 1920 r., członek komórki budowlanej KZM;

11/ Gierszkowicz Josel, s.Pinchusa i Chany, ur.4.XI.1921r., członek komórki budowlanej KZM.i prawdopodobnie członek miejskiej techniki młodzieżowej;

12/ Gordon Ewa, c.Leona i Fani, ur.2.I.1914r., instruktorka MK.KZM.ZB.

Pod dozór policji zostali oddani:

1/ Wasilenko Włodzi[illegible]erz, s.Andrzeja i Paraskiewy, ur.w 1900r., pomocnik technika MK.KPZB.;

2/ Rożko vel Rożkowska Nadzieja, c.Antoniego i Zofii, ur.3.V.1908r., b.czł.prow'z.MK.KPZB.;

3/ Adin Mera, s.Mendla i Miny, ur.18.III.1901r., b.czł.prowiz.MK.KPZB.

4/ Gurwicz Rejzla, c.Jankla i Mindli, ur.1.VIII.1901r., b.czł.prowiz. MK.KPZB.;

5/ Gildenfenig Sara, c.Sarii i Szejny, ur.18.I.1913r., czł.KPZB.;

6/ Zając Zygmunt, s.Sylwestra i Anny, ur.9.XI.1908r., czł.MK.KPZB.;

7/ Bobrowicki Chone, s.Morducha i Estery, ur.31.VIII.1906r., czł.MK. KPZB.;

8/ Salman Ruchla, c.Abrama i Ruchli, lat 39.-

Pod dozór rodziców zostali oddani:

1/ Perżowagóra Chaim, s.Abrama i Cyrli, ur.20.XII.1920r., technik MK. KPZB.;

2/ Szuster Chaim, s.Fiszela i Pasay, ur.1.I.1921r., czł.komórki budowl KZM.ZB.-

W toku likwidacji znaleziono w składnicy okręgowej 2015 egz. oraz przy Mełamedzie Mejerze 853 egz.różnych wydawnictw komunistycznych.-

Sprawozdanie przedłożono dnia 30 października br.za Nr.PN.780/37 P.-

pow.białostocki.- W dniu 9 października br.została przeprowadzona likwidacja MK. KPZB.w Goniądzu, w której wyniku przekazano władzom sądowym 17 osób, z których 2 osadziły w więzieniu, 7 oddały pod dozór i 8 zwolniły bez zastosowania środka zapobiegawczego.-

W więzieniu zostali osadzeni:

1/ Chazar Josef, s.Pejsacha-Arona i Any, ur.w 1910r., sekretarz MK. KPZB.;

169

2/Perłowagóra Leja, c.Abrama i Cyrli, ur.w 1919r., techniczka MK. KPZB.-

Pod dozór policji zostali oddani:

1/Chazan Rachela, c.Pejsacha-Arona i Eni, ur.w 1917r.;

2/Mańkowska Fejga, c.Lejby i Rejzli, ur.w 1920r., czł.MK.KPZB.;

3/Reźnicki Fajwel, s.Moszka i Bejli, ur.w 1912r., czł.MK.KPZB.;

4/Janowski Moszko, s.Jankla i Dwejry, ur.w 1915r., czł.MK.KPZB.;

5/Wejł Szymon, s.Icka i Peszy, ur.w 1913r., czł.komórki KPZB.;

6/Gierasimczuk Jan, s.Stefana i Anny, ur.w 1891r., czł.komórki KPZB.

7/Terlikowski Edward, s.Kazimierza i Magdaleny, ur.w 1902r., członek komórki KPZB.

Sprawozdanie przedłożono dnia 26 października br.za Nr.PN.743/37 P.-

W dniach 28 i 29 października br.zostali zatrzymani pod zarzutem uprawiania działalności wywrotowej: 1/Baler Icko, 2/Jachimowiczówna Chinka, mieszkańcy m.Zabłudowa, oraz 3/Imelianiuk Antoni i 4/Sienkiewicz Paweł, mieszkańcy wsi Koźliki, gminy Zabłudów. Baler został zwolniony przez policję, zaś względem pozostałych władze sądowe zastosowały dozór policji.-

pow.wołkowyski. W dniu 8 października br.zostali zatrzymani do sprawy likwidacji MK.Piaski i Zelwa i osadzeni w więzieniu: 1/Możejko Piotr, s.Macieja i Elżbiety, ur.w 1910r., mieszk.wsi Parfianowicze, gm.Piaski i 2/Czubryk Mikołaj, s.Józefa i Justyny, ur.w 1908r., mieszk.m.Piaski /vide sprawozdanie z dnia 20.X.br.Nr.PN.755/37 P./.-

W dniu 29.X.br.został zatrzymany i osadzony w więzieniu Urbicki Jan, s.Sylwestra i Pelagii, ur.1.VII.1906r., stały mieszkaniec wsi Zareczany, gminy Jałówka, pow.wołkowyskiego, b.sekretarz MK.KPZB. Świsłocz,poszukiwany za działalność wywrotową od 1934 roku.-

12/ Zwolnienie z więzień i M.O.

W okresie sprawozdawczym zostali zwolnieni z więzień po odbyciu kary:

1/Sidoruk Prokop, mieszk.wsi Plutycze,gm.Wyszki,pow.bielskiego,

2/Józefczuk Marek, mieszk.wsi Kozły, gm.i pow.bielskiego,

3/Czerniawski Teodor, mieszk.wsi Mikłasze, gm.Orla,pow.bielskiego,

4/Wojtko Filip, s.Stefana i Anastazji, ur.w 1889r., mieszk.wsi Iwaszkiewicze, gm.Międzyrzecz,pow.wołkowyskiego,

5/Masalski Mikołaj, s.Stefana i Zofii, ur.w 1896r.mieszk.wsi Iwaszkiewicze, gm.Międzyrzecz,pow.wołkowyskiego,

6/Rysiuk Paweł, s.Aleksego i Makryny, ur.w 1915r., mieszk.wsi Konna, gm.Zelwa,pow.wołkowyskiego i

7/Szot Aleksander, mieszk.wsi Lichinicze, gm.Piaski, pow.wołkowyskiego.-

Rysiuk i Szot ponownie przystąpili do roboty wywrotowej.-

13/Wyroki sądowe .

Sąd Okręgowy w Grodnie

na sesji wyjazdowej w Wołkowysku w dniach 26 i 27 października br. skazał z art.97 i 98 KK.45 następujących osób, postawionych w stan oskarżenia w związku z likwidacją MK.Piaski i Zelwa /sprawozdanie z dnia 10 lipca br.Nr.PN.198/37/P/:

Lp	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Rocznik	Miejsce zamieszkania	Rozmiar kary		
					więzienie lat	pozaw.praw obyw.na lat	zawiesz. na lat
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Radziak Mikołaj	Jan i Ewa	1897	w.Miżewo,gm Piaski	3	5	-
2	Żuk Mikołaj	Tomasz i Eufrozyna	1893	- " -	1½	5	5
3	Kocko Włodzimierz	Bazyli i Zofia		- " -	2	5	5

./.

170

1	2	3	4	5	6	7	8
4	Stupkiewicz Jan	Józef i Zofia	1904	w.Miśewo, gm. Piaski	2	5	-
5	Żuk Jan	Tomasz i Eufrozyna	1902	- " -	2	5	-
6	Radzkiewicz Paweł	Prokop i Mudokia	1906	- " -	2	5	5
7	Omelko Szymon	Paweł i Marta	1906	- " -	1½	5	5
8	Dawidzik Afanazy	Mawrzyniec i Stefania	1912	w.Lada, gm. Piaski	2	5	5
9	Prawdzicki Paweł	Zachar i Anastazja	1910	- " -	1½	5	5
10	Saniuk Szymon	Trofim i Marta	1906	- " -	1½	5	5
11	Dawidzik Aleksy	Teodor i Zofia	1898	- " -	1½	3	5
12	Dawidzik Paweł	Marek i Tekla	1895	- " -	2	5	-
13	Askirko Bazyli	Filip i Tekla	1903	- " -	1½	5	5
14	Dzienisiewicz Ignacy	Stefan i Antonina	1896	- " -	1½	5	5
15	Sebastianowicz Jakub	Antoni i Zofia	1911	w.Malkiewicze, gm.Piaski	4	5	-
16	Midko Szymon	Aleksy i Aleksandra	1896	- " -	3	5	-
17	Gonczar Julian	Teodor i Anna	1896	- " -	3	5	-
18	Mama Grzegorz	Wiktor i Agata	1908	- " -	3	5	-
19	Stelmach Aleksy	Grzegorz i Anastazja	1897	- " -	3	5	-
20	Puźel Paweł	Paweł i Anna	1903	- " -	2	5	5
21	Kadacz Antoni	Szymon i Helena	1909	- " -	2	5	5
22	Minko Grzegorz	Aleksy i Stefania	1908	- " -	2	5	5
23	Majzyk Grzegorz	Teodor i Anastazja	1908	- " -	2	5	5
24	Iliuk [illegible]	Szymon i Natalia	1914	- " -	2	5	5
25	Gonczar Grzegorz	Teodor [illegible]	1907	- " -	2	5	5

1	2	3	4	5	6	7	8
26	Tańczyk Józef	Mikołaj i Maria	1899	w.Malkiewicze, gm.Piaski	2	5	5
27	Poczobut Michał	Jakub i Maria	1898	- " -	2	5	5
28	Mama Mikołaj	Aleksy i Helena	1901	- " -	2	5	5
29	Majzyk Mikołaj	Tomasz i Antonina	1902	- " -	2	5	5
30	Kocko Mikołaj	Wasyl i Zofia	1913	w.Miżewo,gm. Piaski	3	5	-
31	Agiej Michał	Grzegorz i Tekla	1911	w.Lada,gminy Piaski	2	5	-
32	Szyroki Konstanty	Tomasz i Tatiana	1909	w.Miżewo,gm. Piaski	2	5	-
33	Krasko Stefan	Józef i Anna	1912	- " -	2	5	-
34	Dawidzik Włodzimierz	Cyprian i Nadzieja	1912	w.Lada,gminy Piaski	1½	5	5
35	Dzienisiewicz Jan	Szymon i Anna	1912	- " -	1½	5	5
36	Sawko Sawa	Grzegorz i Anastazja	1914	w.Miżewo,gm. Piaski	1½	5	5
37	Biejduk Mikołaj	Grzegorz i Julianna	1910	- " -	1½	5	5
38	Radziak Ignacy	Daniel i Marta	1912	- " -	1½	5	5
39	Radziak Aleksy	Marek i Natalia	1916	- " -	1½	5	5
40	Gierłowin Mejer	Zalman i Złata	1915	m-ko Piaski	2	5	-
41	Mandzik Piotr	Antoni i Maria	1914	w.Borki,gminy Piaski	1½	5	5
42	Pawłowski Safroni	Piotr i Tatiana	1908	- " -	1½	5	5
43	Wołoch Bazyli	Józef i Natalia	1912	- " -	2½	5	5
44	Kozioł Andrzej	Bazyli i Tekla	1895	w.Buszniaki, gm.Łysków	3	5	-
45	Kudrawiec Jan	Wiktor i Anna	1913	- " -	1	5	4

./.

14/ Społeczna akcja antykomunistyczna .

Międzyzwiązkowy Komitet do Walki z Komunizmem w Grodnie zorganizował w dniu 14 października br.w Skidlu, pow.grodzieńskiego, wiec antykomunistyczny, w którym wzięło udział około 500 osób.-

Stanisław Maciąg, działający z ramienia wojewódzkiego Komitetu do walki z Komunizmem w Białymstoku, urządził w powiecie sokólskim zebrania antykomunistyczne: 2 października br.we wsi Strupka, gm. Kuźnica - obecnych 35 osób, 10 października we wsi Wierzchlesie, gm. Szudziałowo - 40 osób, 16 października br.we wsi Bruzgi, gm.Kuźnica - 80 osób, zakładając w tychże miejscowościach placówki antykomunistyczne oraz w dniu 3 października br.wiec w Kuźnicy przy udziale około 500 osób.-

Niezależnie od tego akcję antykomunistyczną prowadziło, jak zwykle, Stronnictwo Narodowe.-

15/ Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą .

Według informacji, pochodzących z terenu PK.Zunna w pow.grodzieńskim każdy PK.otrzymał jakoby polecenie wysłania przynajmniej po 5 ochotników do Hiszpanii. Przygotowania do wysłania ochotników sygnalizuje wywiad z rejonu olekszyckiego w pow.grodzieńskim, lecz dotychczas nie stwierdzono konkretnych wypadków wyjazdów.-

B. RUCH ANARCHISTYCZNY .

Nie notowano.-

R O Z D Z I A Ł V.

Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych.

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Akcja antyżydowska prowadzona przez Str.Nar., nadal wzrastała na sile. Rozzuchwalenie elementów nieodpowiedzialnych w łonie Str.Nar. przybierało poważne formy, zwłaszcza na terenie powiatów bielskiego i wysoko-mazowieckiego. Nastawienia awanturnicze młodzieży ustawicznie podżywane przez bardziej impulsywnych działaczy doprowadziły do zajść antyżydowskich, mających charakter napadów w bandzie z bronią w ręku, do jakich zaliczyć trzeba napad na zagrodę Żyda Wróbla w Kiewłakach, pow. bielskiego, oraz próby najścia na Wyszonki-Kościelne w pow. wysoko-mazowieckim. Nastroje antyżydowskie i towarzyszące im wypadki wymagały bardzo nasilonej czujności organów bezpieczeństwa.-

2/ Ruch organizacyjny.

Zmiany w stanie organizacyjnym Str.Nar. w okresie sprawozdawczym - nie zaszły.-

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Lokalne pisma Str.Nar. w okresie sprawozdawczym na terenie województwa białostockiego - nie ukazywały się.-

Jak i poprzednio, kolportowane były: "Warszawski Dziennik Narodowy", "Tygodnik Polityczny", "Samoobrona Narodu" oraz od czasu do czasu ulotki antyżydowskie, wydawane przez Centralę

4/ Akcja organizacyjna tajna.
/bojówki, Straże Porządkowe/

Zmian w okręcie sprawozdawczym nie notowano.-

5/ Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz.

Na tle akcji antyżydowskiej doszło do większych zajść w Brańsku i Kiewłakach, pow.bielskiego, w Suchowoli pow. sokólskiego, oraz do najazdu na wieś Wyszonki-Kościelne w pow.wysoko-mazowieckim. Szczegółowe sprawozdania o wymienionych wypadkach przedłożone były M.S.Wewn.: o Brańsku dn.11.X.1937 r. Nr.PB.158/41/37.P., o Kiewłakach - 13.X.1937 Nr.PB.158/39/37.P., o Suchowoli - 12.X.1937 r. Nr.PB.158/40/37.P.i o Wyszonkach-Kościelnych - 23.X.1937 r. Nr.PB.158/42/37.P.

Poza tym miały miejsce indywidualne wypadki wystąpień antyżydowskich.-

Całokształt akcji przestępczej i represyjnej ilustruje załączone zestawienie Nr.9.

B. Nielegalny obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R./

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Działalność O.N.R. na terenie pow.łomżyńskiego osłabła, ożywiła się natomiast na terenie Białegostoku, gdzie element młody, niezadowolony z taktyki Zarządu Okręgowego i grodzkiego Str.Nar. wystąpił częściowo ze stronnictwa. Młodzi działacze usiłują obecnie tę część młodzieży wciągnąć do O.N.R.

2/ Ruch organizacyjny.

W dniu 4.X.1937 r. odbyła się w Łomży konferencja miejscowej placówki O.N.R. Na konferencji tej wybrano na kierownika powiatowego O.N.R. w Łomży Antoniego Zakrzewskiego, a na jego zastępcę Jana Brańskiego - dotychczasowego kierownika powiatowego O.N.R.

3/ Akcja wydawnicza.

W Białymstoku kolportowano nielegalną "Sztafetę" Nr.10 z datą wrzesień 1937 r.

W Łomży ponownie wydano 200 egz."Sztafety Łomżyńskiej"Nr.2.

4/ Akcja przestępcza członków ONR.i akcja represyjna.

Nie notowano.

C. Stronnictwo Ludowe.

Negatywne.

D. Inne ugrupowania.

Negatywne.

E. Zwalczanie nielegalnych druków.

Nie było.

- - - o o o - - -

173

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo, dywersja.

Negatywne.

---oOo---

R O Z D Z I A Ł VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ W ciągu miesiąca sprawozdawczego dostrzeżono pewne niezadowolenie wśród ludności zamieszkałej w pasie granicznym, głównie na terenie powiatów: augustowskiego i suwalskiego w związku z wprowadzeniem ograniczeń w strefie nadgranicznej. Ludność mocno jest niezadowolona szczególnie z zakazu trzymania psów. Do władz powiatowych zgłaszały się delegacje lub poszczególni mieszkańcy z prośbą o cofnięcie tych ograniczeń.-

2/ W okresie sprawozdawczym przekroczyło granicę legalnie 800 osób, a nielegalnie 209 osób.

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ Według uzyskanych informacji władze niemieckie, tak, jak w poprzednich okresach, w dalszym ciągu zachęcają robotników rolnych narodowości niemieckiej do przesiedlenia się na teren Niemiec, robią to jednak ogłędniej, chcąc uniknąć przedostania się wiadomości o tym do społeczeństwa polskiego. Zjawisko to jednak nie dało podstawy do zanotowania wypadku godnego uwagi.

2/ W legalnym ruchu granicznym, na podstawie tak zwanych przepustek rolnych, nie zauważono nic ujemnego ani ze strony władz niemieckich, ani też litewskich.-

174

3/ Stosunki wzajemne przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pogranicznych: niemieckim i litewskim były zadawalniające.-

- - - o o o - - -

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

ZAŁĄCZNIK Nr.1.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc październik 1937 roku.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat	Policja									Inni funkcjonariusze publicz.										UWAGI
	Ogółem wypadków		Zabitych.		Rannych.		Przyczyna			Straż graniczna.		Straż kolejowa		K.O.P.		Inne		Ogółem		
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	w pościgu	przy pokonywaniu oporu	w obronie własnej	zabit.	rannych	zabit.	rannych	zabit.	rannych	zabit.	rannych	zabit.	rannych	
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-M.	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	
Grodno	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Łomża	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokółka	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wysoko-Maz.	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Razem:	2	2	-	1	1	-	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	

Załącznik Nr.1.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc październik 1937 roku.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

URZĄD WOJEWODZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.2.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc październik 1937 roku.

P O Ż A R Y .

Powiat	Podpalenie	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wzniecone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Pioruny.	Ogółem:
Augustów	-	-	-	-	3	-	3
Białystok-M.	-	-	-	-	3	-	3
Białystok-P.	-	2	1	-	3	-	6
Bielsk-Podl.	2	2	8	3	5	-	20
Grodno	1	-	-	-	1	-	2
Łomża	1	3	2	-	1	-	7
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	3
Ostrów-Maz.	-	1	-	-	-	-	1
Sokółka	-	-	3	1	5	-	9
Suwałki	1	4	12	1	-	-	18
Grajewo	-	-	-	1	2	-	3
Wołkowysk	1	1	1	1	3	-	7
Wysoko-Maz.	-	2	1	-	1	-	4
Razem:	6	15	28	10	27	-	86

175

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.3.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc październik 1937 roku.

Wyniki akcji rozbrajania.

Powiat	Broń palna						Broń biała.	Naboje.	Granaty.	Petardy.
	karabiny wojskowe.	karabiny obcięte.	lufy.	broń krótka.	myśliwska.	ogółem odebrano.				
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	11	-	11	2	52	-	-
Białystok-P.	-	-	-	2	5	7	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	4	-	-	1	6	11	3	26	-	-
Grodno	-	-		-	-	-	-	-	-	-
Łomża	1	2	-	3	5	11	-	11	-	-
Ostrołęka	-	1	-	1	1	3	-	4	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	1	1	2	1	-	-	-
Sokółka	-	1	-	4	2	7	-	-	-	-
Suwałki	5	-	-	1	2	8	-	13	-	-
Grajewo	-	2	-	2	2	6	1	-	-	-
Wołkowysk	2	-	-	1	4	7	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	2	-	1	10	4	17	-	5	-	-
Razem:	14	6	1	37	32	90	7	107	-	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.4
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc październik 1937 roku.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w

OKRĘG WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc październik 1937 roku.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu października 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I l o ś ć :								Uwagi
		Zjazdów.	Konferencji.	Zgromadzeń		Oddziałów		Członków		
				Zebrań.	uczestników.	nowych.	zlikwidowan.	pozyskanych	utraconych.	
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw.Stow.Zaw. w Polsce	1	2	10	1.750	-	-	-	-	-
2	Zjednocz.Zaw. w Polsce	1	-	1	16	-	-	-	-	-
3	Zw.Zw.Zaw. w Polsce	-	5	5	890	-	-	-	-	-
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.w Rz.P.	-	-	2	75	-	-	-	-	-
5	Centr.Zj.Kl.Zw.Zaw.w Rz.P.	-	1	3	785	-	-	-	-	-
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"Rz.P.	-	-	5	185	-	-	-	-	-
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Zw.i Stow.Prac.Państw. /org.niezwiąz.z centr.rob./	-	-	1	30	-	-	-	-	-
9	Zw.Prac.Sam./org.niezw.z c.r./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Luźne Zw.Zaw./nie należ.do wyż.wym.centrali/	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Niem.Zw.Zaw./dot.tylko woj.śl/	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	2	8	27	3731	-	-	-	-	-

126

URZĄD WOJEWÓDZKI BIELSKO-PODLASKI

Załącznik Nr.5.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc październik 1937 roku.

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu październiku 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I l o ś ć : Zgrom. Zakaz.	Kongr. rozwiązano	Zw. zawieszono.	Oddz. rozwiązano.	Zatrzymano działaczów za: Należenie do organ. komun.	Przem. antypaństw.	Terror.	Inne przestęp.	Razem.	Działaczów: Przekazano sądom.	Skazano sądownie	UWAGI
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce												
2	Zjedn.Zawodowe w Polsce												
3	Zw.Zew.Zaw. w Polsce												
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.Rz.P.												
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.Rz.P.												
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"w Rz.P.												
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.												
8/	Zw.i Stow.Prac.Państw./org.niezwiąz. z centr.rob./												
9/	Zw. Prac.Sam./org.niezwiąz.z centr.rob./												
10	Luźne Zw.Zaw./nie należące do w.w.centrali./												
11	Niemieckie Zw.Zaw./dotyczy tylko wojew.śląskiego/												
	R a z e m :												

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.6.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc październik 1937 roku.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu październiku 1937 r.

L.p.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstrac.	Ilość: Ofiary po stronie tłumu: zabitych.	ciężko rannych	lekko rann.	Zatrzymanych.	Przekazanych sądom.	Ofiary po stronie policji: zabitych	rannych ciężko	lekko.	Uwagi
1	2	3	4	5		6		7	8		9		10
		N e g a t y w n a . -											

R.F.

121

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.7.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc październik 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Liczba porządkowa.	P O W I A T.	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów	Ujawniono napisów antypaństwowych		Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych wydawnictw komunistycznych		Demonstracje uliczne.		Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
				Ilość miejscowości, w których sporządzono napisy.	Wypadków malowania/wymówienia/napisów	Ujawniono wypadków kolportażu przechowywania.	Ujawniona ilość egzemplarzy wydawnictw komunistycznych.	Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	2	2866 x	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m	-	-	-	-	2	2866	-	-	-

x/ znaleziono w czasie likwidacji MK.KPZB i techniki.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.8.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc październik 1937 roku.

178

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12.

R o z d z i a ł IV.

POWIAT	Ilość przeprowadzonych rewizji mieszkaniowych.	Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.						Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie Kartuskiej.	Osoby zwolnione z więzienia/aresztu/					Osoby zwolnione z M.O. w Berezie Kartuskiej.
			O g ó ł e m	W tym osadzonych w areszcie zapobieg.	W tym zwolnionych za kaucją.	W tym zwolnion. za dekl. o niewydaleniu się.	W tym zwoln. z oddaniem pod dozór polic.	W tym zwoln. bez zastosow. środków zapobieg.		O g ó ł e m	Umorzenie dochodz. lub zmiany śr. zapobieg.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego.	Na skutek udzielonej przerwy w odsiadywaniu kary.	Po odbyciu kary.	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	35	8	22	12	-	-	10x	-	-	-	-	-	-	-	-
Białostocki	21	1	20	2	-	-	10	8	-	-	-	-	-	-	-
Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	-
Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Wołkowyski	-	-	3	3	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4	-
13 Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	56	9	45	17	-	-	20x	8	-	7	-	-	-	7	-

x/ w tym 2 osoby - pod dozór rodziców.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.9.

Do sprawozdania sytuacyjnego za m
siąc październik 1937 roku.

W Y K A Z

akcji przestępczej członków Str.Nar.
i akcji represyjnej.

P o w i a t.	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych.	Ilość zebrań tajnych.	Ilość wypadku kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w areszcie.	Z tych a/zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie karno-adm.	c/przekazano władzom sądowym.	Ilość osób przekazanych do ukarania bez wyroku sądu zatrzymanie.	Ilość osób ukaranych w areszcie.	Z tych a/grzywnom orzeczonym karno-adm.	b/w trybie sądowym.	Uwagi.
	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	4	5	1	-	30	2	-	29	10	8	4	3	tyg.aresz.
G r o d n o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ł o m ż a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Mazow.	-	3	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Sokółka	1	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	1	6	2	-	28	3	5	20	8	48	-	-	-
R a z e m :	6	14	3	1	58	5	33	49	18	56	4	-	-

H.F.

22. 179

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.ewid.

Nr.PB.133/11/37.T.

TAJNE!

Białystok, dn. 14 grudnia 1937 r.

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowano
28/XII 37 Inf. tjn/ r.

SPRAWOZDANIE [illegible] STWA Nr.11/37.r.

za miesiąc Listopad 1937 roku.

Do

/Według rozdzielnika/

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNIĘŁO DN. 20 GRUD 1937
L. 9457
Załączników

Przedkłada / przesyła / do wiadomości.-

Za Wojewodę
/ A. Dworak /
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

Rozdzielnik:

Ministerstwo Spraw Wewn., Dyr.Dep.I.	Nr.1 - 6	- 6	egz
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr.7	- 1	"
Pan Wojewoda w Wilnie	Nr.8	- 1	"
" " w Nowogródku	Nr.9	- 1	"
" " w Brześciu nad Bugiem	Nr.10	- 1	"
" " w Warszawie	Nr.11	- 1	"
" " w Lublinie	Nr.12	- 1	"
Pan Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr.13	- 1	"
" " " " w Wilnie	Nr.14	- 1	"
" " " Okręgowego w Białymstoku	Nr.15	- 1	"
" " " " w Grodnie	Nr.16	- 1	"
" " " " w Łomży	Nr.17	- 1	"
" " Wydz.Zam.S.Okr.w Suwałkach	Nr.18	- 1	"
Ekspozytura Nr.I.Oddz.II.Szt.Głównego w Wilnie	Nr.19	- 1	"
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III. w Grodnie	Nr.20-21	- 2	"
" " " DOK. IX. w Brześciu n/B.	Nr.22	- 1	"
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr.23	- 1	"
" " Bezp.Wojennego DOK.III.w Grodnie	Nr.24	- 1	"
" " " " DOK. IX.w Brześciu n/B.	Nr.25	- 1	"
" " " " DOK. I. w Warszawie	Nr.26	- 1	"
Ekspozytura Sam.Ref.Informac.DOK.III. w Białymstoku	Nr.27	- 1	"
K.O.P."Brygada Grodno" w Grodnie	Nr.28	- 1	"
Panowie Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.29-40	- 12	"
Pan Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.41	- 1	"
Pan Komendant Wojewódzki P.P. w Białymstoku	Nr.42	- 1	"
Pan Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr.43	- 1	"
Archiwum	Nr.44-46	- 3	"
	Odbito:	- 46	egzempl.

N.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr 11 za m-c listopad 1937 roku.

R O Z D Z I A Ł I.

Sytuacja ogólna.

W miesiącu listopadzie br. stan bezpieczeństwa tak pod względem kryminalnym, jak i politycznym uległ znacznej poprawie. Zawieszenie działalności Stronnictwa Narodowego w powiatach bielskim i wysoko-mazowieckim wpłynęło dodatnio na rozagitowane umysły członków Str. Nar.

Ekscesy antyżydowskie zmalały znacznie ilościowo /30 zajść, w poprzednim miesiącu 42/, jednak w dalszym ciągu pogłębia się nienawiść do żydów wśród ludności chrześcijańskiej, co znajduje uzasadnienie w bojkocie handlu żydowskiego nawet bez pikietowania sklepów.-

Związki Zawodowe nie przejawiły w miesiącu sprawozdawczym żywszej działalności, poza zorganizowaniem kilku zebrań, celem omówienia spraw organizacyjnych.-

Wobec unieruchomienia szeregu fabryk z powodu braku zamówień, oraz wskutek stopniowego zmniejszania stanu zatrudnienia na robotach publicznych, - liczba bezrobotnych znacznie powiększyła się i na dzień 1 grudnia br. wynosiła 10.056 osób.-

Na odcinku ruchu komunistycznego na uwagę zasługują wydawane przez instruktorów dyrektywy czynienia przygotowań do strajku chłopskiego, który jakoby ma ponownie proklamować Str. ludowe. Termin wybuchu strajku nie jest określony.-

Dyrektywy te odnoszą się do pow. grodzieńskiego oraz częściowo białostockiego, bielskiego, sokólskiego i wołkowyskiego.-

W okresie sprawozdawczym został częściowo zlikwidowany RK.KPZB Gródek.-

-----ooOoo-----

180

ROZDZIAŁ II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez policję.

Dnia 3.XI.br.w Surażu,pow.białostockiego, w czasie ekscesów antyżydowskich, tłum zaatakował miejscowego Komendanta Posterunku PP., który celem zaalarmowania oddziału policyjnego trzykrotnie wystrzelił z rewolweru w górę /meld.dor.z dnia 4.XI.br.Nr.244 i z dnia 5.XI.br.Nr.245/.-

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów państwowych.-

Dnia 25.XI.br.na odcinku strażnicy K.O.P."Wierszadówka" w powiecie grodzieńskim, patrol KOP.postrzelił w rękę Franciszka Kruszę,obywatela litewskiego, mieszkańca wsi Ulczyce, pow.olickiego /Litwa/, - w czasie nielegalnego przekraczania granicy z Litwy do Polski /meld.dor.Nr.262 z dnia 27.XI.br./.-

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszów publicznych.-

Dnia 7.XI.br.w Śniadowie, pow.łomżyńskiego, nieznany sprawca rzucił kamieniem w kierunku patrolu policyjnego, trafiając w nogi dwóch szeregowych PP. /meld.dor.Nr.249 z dnia 10.XI.br./.-

Wystąpienia przeciwko policji i inn. funkcjonariuszom państw.

W miesiącu listopadzie br.miało miejsce 22 wypadki pojedyńczego oporu, w tym 9 wypadków oporu, stawianego przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu i 13 wypadków oporu poborcom Urzędów Skarbowych.-

Poza tym zanotowano dwa wypadki oporu zbiorowego, a mianowicie:

1/Dnia 13.XI.br., dwaj policjanci ujęli ukrywającego się Józefa Wojno, mieszk.wsi Wojny-Piecki, pow.wysoko-mazowieckiego, jednego z uczestników napadu na Wyszonki-Kościelne/sprawozdanie z dnia 23.X.br.Nr.PB.158-42/37/.-

W chwili zatrzymania Wojno, na pomoc nadbiegli jego bracia

./.

oraz około 20 mieszkańców wsi Wojny-Piecki, którzy odbili policjantom aresztowanego, przy czym lekko poturbowali policjantów. Wobec przeważającej ilości zebranych - policjanci odstąpili od dokonania czynności służbowych.-

Wojno zbiegł.-

Dnia 13.XI.br.wieczorem został wysłany patrol policyjny,który zatrzymał pięciu mężczyzn z pośród tych, którzy udaremnili wykonanie czynności wspomnianym policjantom. Na polecenie Prokuratora zatrzymani zostali aresztowani w areszcie śledczym /meld.dor.Nr.252 z dnia 15.XI.br./.-

2/Dnia 30.XI.br.na targ w Czyżewie,pow.wysoko-mazowieckiego, przybyło około 250 członków Stronnictwa Narodowego, uzbrojonych w kije, którzy, chodząc po rynku, zaczepiali kupujących u żydów,grożąc im pobiciem.-

Jeden z najbardziej agresywnych Władysław Laskowski, nie usłuchał wezwania Komendanta Posterunku PP.do odejścia od sklepu żydowskiego, a następnie - wylegitymowania się. W czasie doprowadzania Laskowskiego do posterunku PP., tłum członków Str.Narodowego w ilości około 130 osób otoczył patrol policyjny, składający się z 6-ciu szeregowych, wykrzykując: "żydowska policja, pachołki pilnują żydów i rządu masońskiego".-

Wobec agresywnego zachowania się tłumu Komendant PP.zaniechał doprowadzenia Laskowskiego, co uspokoiło zebranych /meld.dor.Nr.266 z dnia 2.XII.br./.-

Zaburzenia spokoju publicznego.-

Dnia 3.XI.br.wieczorem po jarmarku w Surażu, pow.białostockiego, miejscowi członkowie Str.Narod.usiłowali dokonać najścia na dzielnicę żydowską. Tłum w ilości około 70 osób nie usłuchał wezwania Komendanta patrolu policyjnego do rozejścia się i obrzucił po-

191

licję kamieniami i flaszkami. Wówczas rozproszono tłum przy użyciu pałek gumowych.-

Powodem tych zajść była prawdopodobnie chęć zemsty ze strony członków Str.Narod.w stosunku do policji za stanowcze zwalczanie pikietowania sklepów żydowskich i niszczenia mienia żydowskiego /meld.dor.Nr.244 z dnia 4.XI.br.i Nr.245 z dnia 5.XI./.-

Bezpieczeństwo na kolejach.- Dnia 29.XI.br.zawiadowca stacji kolejowej Wołkowysk-Miasto zawiadomił Posterunek PP., że dnia 23.XI.br.na odcinku Wołkowysk-Podmiejski - Wołkowysk-Miasto, nieznany sprawca wybił kamieniem szybę w oknie wagonu Nr.2179 przy pociągu pośpiesznym Nr.704, zdążającym z Baranowicz do Warszawy /meld.dor.Nr.264 z dnia 30.XI.br./.-

Uszkodzenie linii telefonicznych.- 1/Dnia 9.XI.br.na 11 klm.szosy Augustów-Grodno,w pow.augustowskim, nieznany sprawca skradł 60 metr.drutu telefonicznego /meld.dor.Nr.251 z dnia 13.XI.br./.-

2/W nocy na 18.XI.br.we wsi Wojtokiemie,pow.suwalskiego,nieznani sprawcy skradli 90 metr.drutu linii telefonicznej KOP. /meld.dor.Nr.257 z dnia 20.XI.br./.-

Włamania do urzędów i instytucyj publiczn.- W nocy na 16.XI.br.w Kuźnicy,pow.sokólskiego, nieznani sprawcy, przy pomocy podrobionego klucza, skradli 3.867 zł.58 gr.z kasy ogniotrwałej Zarządu Gminy /meld.dor.Nr.254 z dn.17.XI.br./.-

W związku z tym włamaniem został zatrzymany wójt gminy Kuźnica, Władysław Kamiński za przetrzymywanie większej ilości gotówki w kasie.-

Ucieczka więźniów.- Dnia 18.XI.br.w Grajewie,pow.szczuczyńskiego, został zatrzymany Franciszek Kubik, przy którym znaleziono szyfrowane notatki.- Kubik oświadczył, że notatki te przepisał z notesu Baszyna,

/.

kierownika bojówki Str.Narod.w Starosielcach, który zapewnił go, że po okazaniu ich w Biurze Obozu Narodowego w Piątnicy pod Łomżą, zostanie zaangażowany na stałe w charakterze pikiecierza.-

W czasie przewożenia zatrzymanego z Grajewa do Białegostoku, Kubik zbiegł z pod eskorty /meld.dor.Nr.257 z dnia 20.XI.br./.-

Zabójstwa i uszkodzenia ciała. W miesiącu sprawozdawczym zanotowano następujące zabójstwa: 6 - na tle nieporozumień osobistych, 1 - w czasie zabawy i 1 - spowodowane przez nieostrożne obchodzenie się z bronią.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 5 - na tle zatargów sąsiedzkich, 28 - w czasie zabaw i 26 - przy porachunkach osobistych.-

Rozboje.- 1/Dnia 3.XI.br.około godz.17-ej napadło na Arona Cymbała, mieszk. Suchowoli, na szosie w pobliżu Suchowoli, pow.sokólskiego 2-ch cyganów, którzy zrabowali mu 256 złotych /meld.dor.Nr.244 z dnia 4.XI.br/.-

2/Dnia 14.XI.br.o godz.21-ej, na szosie Ostrów-Małkinia w pow. ostrowskim, w odległości 8 klm.od Ostrowi-Mazowieckiej, trzej nieznani sprawcy napadli na jadącego furmanką Joska Kałamarza i pobili go oraz zrabowali mu 50 zł.60 gr. /meld.dor.Nr.254 z dn.17.XI.br./.-

Podpalenia i pożary. W miesiącu sprawozdawczym zanotowano dwa usiłowania podpaleń: jedno na tle konkurencyjnym i jedno z niewiadomych powodów.-

Większe pożary, ze względu na wysokość szkód miały miejsce:

a/dnia 4.XI.br.we wsi Ozierany-Wielkie,pow.grodzieńskiego /meld.dor.Nr. 246 z dnia 6.XI.br./;

b/dnia 5.XI.br.w majątku Pawłowicze,pow.sokólskiego /meld.dor.Nr.250 z dnia 12.XI.br./;

c/dnia 25.XI.br.w garbarni skór Lipmana i Kapłana w Białymstoku /meld. dor.Nr.261 z dnia 26.XI.br/;

d/dnia 25.XI.br.we wsi Borzejewo, pow.łomżyńskiego /meld.dor.Nr.261 z dnia 26.XI.br./.-

112

katastrofy.- N e g a t y w n e .-

I n n e .- W miesiącu listopadzie br.zanotowano 30 wypadków drobnych ekscesów antyżydowskich.-

Poza tym w dniu 15 listopada br.dokonano zamachu petardowego na fabrykę Salachtera i Sp.w Białymstoku / sprawozdanie z dnia 25.XI.br.Nr.PB.158-47/37/.-

——oo0oo——

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.11 za m-c listopad 1937 r.

ROZDZIAŁ III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne.

Związki Zawodowe w miesiącu sprawozdawczym tak jak i w miesiącu październiku nie przejawiały żywszej działalności. Na szeregu zebrań jakie w tym okresie czasu zorganizowano omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne kilka zaledwie poświęcając wynikłym zatargom na terenie warsztatów pracy.

Stan bezrobocia w miesiącu listopadzie, powiększył się o 3.462 osoby co nastąpiło wskutek unieruchomienia szeregu fabryk włókienniczych z powodu braku zamówień oraz zmniejszania stanu zatrudnienia na robotach publicznych.-

Ruch organizacyjny.

A. Klasowe Związku Zawodowe w miesiącu listopadzie b.r. nie przejawiły większej działalności poza odbyciem szeregu zebrań poświęconych głównie sprawom organizacyjnym.-

W miesiącu sprawozdawczym zostały przeprowadzone wybory do nowego zarządu Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Skórzanego Oddział I./garbarze/ oraz odbył się zjazd okręgowy delegatów Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Budowlanego Drzewnego Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów.-

Z wyniku wyborów do zarządu Zw.Zaw.Rob.Przemysłu Skórzanego można wywnioskować, że w związku tym wzrosły wpływy Bundu.-

Na zjeździe delegatów Zw.Zaw.Rob.Przemysłu Budowlanego powołano nowego sekretarza okręgowego w osobie Karola Zaorskiego.-

183

W okresie sprawozdawczym Związki Klasowe odbyły ponadto 3 konferencje i 1 zebrań przy udziale ogółem około 980 osób i pozyskały 15 nowych członków.-

B. Zjednoczenie Zawodowe w Polsce poza odbyciem jednego zebrania w Augustowie przy udziale około 60 osób i pozyskaniu 30 nowych członków - większej działalności nie przejawiło.-

C. Związek Związków Zawodowych, po ostatecznej likwidacji strajku na kolejkach leśnych w powiecie bielskim, odbył jeszcze trzy konferencje na tamt. terenie oraz jedno zebranie z udziałem 40 osób.-

Na konferencjach tych omawiano jedynie sprawy organizacyjne.-

W powiecie grodzieńskim, w okresie sprawozdawczym, dały się zauważyć w Z.Z.Z. wyraźne tendencje rozłamowe. Przede wszystkim większa część robotników, zrzeszonych w Związku Chemicznym, postanowiła przystąpić do Związków Klasowych.-

Te tendencje rozłamowe wynikły głównie stąd, że zawarta ostatnio umowa zbiorowa z hutami szklanymi, zdaniem przedstawicieli robotników krzywdzi znaczną część zatrudnionych. Okoliczność tę wykorzystał Stanisław Koszkowski, prezes Rady Klasowych Związków Zawodowych w Grodnie, rozsiewając pogłoskę, że umowę zbiorową podpisały wyłącznie związki Z.Z.Zgłowskie, mimo, iż w rzeczywistości umowy tę podpisały najpierw Związki Klasowe.-

D. Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe w miesiącu listopadzie, tak jak i w październiku, najżywotniejszą dzia-

łalność przejawiło na terenie powiatu grodzieńskiego, gdzie odbyły się dwa zebrania członków Zw. Zaw. Robotników Miejskich i Zw. Zaw. Dozorców Domowych.

W okresie sprawozdawczym Związkom tym przybyło zaledwie 3 nowych członków.

E. Zjednoczenie Zawodowe "Praca Polska", zorganizowało 2 zebrania na terenie powiatu białostockiego i jedno w Grajewie, w których uczęstniczyło ogółem 140 osób. Ponadto pozyskano 98 nowych członków na terenach pow. białostockiego i szczuczyńskiego.-

Akcja prewencyjno-represyjna.

N e g a t y w n e .

Bezrobocie.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, liczba bezrobotnych w miesiącu sprawozdawczym zwiększyła się w porównaniu do miesiąca października o 3.462 osoby i wynosiła na dzień 1.XII.b.r. 10.056 osób.-

Z liczby tej na ważniejsze ośrodki województwa przypada:

1. m.Białystok - 3.008 osób
2. m. Augustów - 485 "
3. m. Grodno - 1.983 "
4. m. Łomża - 343 "
5. m. Suwałki - 220 "
6. m. Wołkowysk - 327 "

Zwiększenie ilości bezrobotnych nastąpiło wskutek zwolnienia z pracy znacznej ilości robotników zatrudnionych w przemyśle włókienniczym, wobec braku zamówień, oraz wskutek unieruchomienia robót publicznych.-

184

Zatargi zbiorowe strajki.

W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa miało miejsce 15 strajków w tym 5 okupacyjnych.-

Strajki te w większości wypadków były wynikiem tarć na tle ekonomicznym /11/, w pozostałej części/4/ wynikły na tle tarć międzyzwiązkowych.-

Ogółem strajkowało około 400 osób, w tym 214 osób okupowało teren pracy.-

W ciągu miesiąca listopada b.r. zlikwidowano 12 strajków w tej liczbie 5 okupacyjnych.-

Mimo, że w porównaniu do okresu ubiegłego strajki ilościowo zwiększyły się /w miesiącu październiku 13 strajków/, jak również zwiększyła się i liczba osób strajkujących, to jednak trwały one o wiele krócej.

W trzech wypadkach strajk zlikwidowano zaraz, uwzględniając w całej rozciągłości żądania strajkujących.-

- - - o o o - - -

H.F.

R O Z D Z I A Ł IV.

Ruch komunistyczny i pokrewne.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W wyniku przeprowadzonych przez partię dochodzeń w związku z dokonaną w październiku likwidacją MK.w Białymstoku rozwiązano MK. MOPR-u, w którym jakoby tkwi prowokator. W Białymstoku przebywają dwaj funkcjonariusze centralni/KPZB.i KZM.ZB./. Funkcjonariuszka, pracująca po linii partii poleciła odbudować technikę.-

Ożywioną w październiku działalność MK.KPZB.Gródek przerwały przeprowadzone w tym rejonie aresztowania. Na czele rejonu stanął Parfieniuk Teodor, zwolniony z M.O.6 listopada br.-

W powiecie wołkowyskim kontynuowana była odbudowa MK.Zelwa.-

Do okręgu grodzieńskiego przybyła jeszcze jedna instruktorka.-

W pow.grodzieńskim oraz częściowo białostockim, bielskim, sokólskim i wołkowyskim wydano dyrektywy czynienia przygotowań do strajku rolnego, który jakoby ma proklamować ponownie Str.Ludowe.-

W związku z przeprowadzoną częściową likwidacją MK.Gródek przekazano w listopadzie władzom sądowym 20 osób, z których 10 osadzono w więzieniu i 9 oddano pod dozór policji.-

Do M.O.odesłano 1 osobę.-

2/ Ruch organizacyjny .

okręg białostocki:

Po przeprowadzonej w październiku br.likwidacji Kompartia w

./.

Białymstoku nie prowadziła w listopadzie żadnej pracy, ograniczając się do poszukiwań źródła prowokacji. Dochodzenia w tym kierunku były prowadzone przez Dworecką Sarę, która wraz z Gurwicz Rejzlą i Rożko Nadzieją stanęła na czele aktywu partyjnego wśród włókniarzy.-

W Białymstoku przebywa obecnie dwóch funkcjonariuszów centralnych. Nazwisko funkcjonariuszki, działającej po linii partii zostało ustalone. wydała ona ostatnio polecenie odbudowania techniki.-

Przeprowadzona w pierwszej połowie listopada likwidacja RK. KPZB.Gródek udaremniła przygotowania do strajku leśnego. Robotą w tym rejonie kieruje obecnie Parfieniuk Teodor, zwolniony z M.O.dnia 6 listopada br.-

W dniu 31 października br.przebywała w Hajnówce, pow.bielskiego instruktorka OK.KPZB.Białystok, która na kontaktach z Kładko Andrzejem i Radziwoniukiem Maksymem poleciła wszcząć akcję organizacyjną, czynić przygotowania do strajku chłopskiego, wysyłać rezolucje, wyrażające solidarność z wystąpieniami chłopów w Małopolsce Wschodniej, organizować koła pomocy Czerwonej Hiszpanii oraz wykorzystywać istniejące oddziały Zw.Małorolnych i organizacje młodzieżowe.

W pow.wołkowyskim zanotowano kilka drobnych zebrań, zwłaszcza w rejonie zelwiańskim. Większą aktywnością odznacza się w tym rejonie Czepajło Jan, sekretarz RK., Zazuta Jan, technik OK.Słonim, Mikucik Bazyli i Poleszuk Bazyli. Transmitowane przez nich dyrektywy, otrzymane z OK.Słonim, idą po linii organizowania komórek partii, KZM.i Pioniera, rozbijania polskich organizacji młodzieżowych i nasilenia agitacji przeciw Państwu i religii.-

okręg grodzieński:

Na terenie RK.Brzostowica ukazała się nowa instruktorka, występująca pod ps."Nina". Rozpracowanie jej osoby w toku.-

okręg łomżyński:

Ruchu organizacyjnego nie notowano.-

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w partii w ogóle.

Pod zarzutem trockizmu pozostaje Adin Mera, b.czł.MK.KPZB.w Białymstoku. W związku z tym zawieszono ją w prawach członkowskich i przekazano sprawę CK.KPZB., którego decyzja nie jest znana.-

Na konieczność walki z trockizmem zwróciła przebywająca w rejonie Brzostowickim instruktorka ps."Nina". W związku z tym zamierza ona urządzić wykłady o trockiźmie, na które poszczególne komórki mają wysłać swoich delegatów.-

4/ Wystąpienia zewnętrzne .

Akcji technicznej nie notowano.-

Zwolniony w listopadzie br.z M.O.Parfieniuk Teodor prowadził agitację w rejonie Gródeckim za czynieniem przygotowań do strajku wozaków leśnych. Ze względu na świeżo dokonaną likwidację MK., agitacja narazie nie odnosi większego skutku.-

W związku z wyznaczonymi na dzień 30 listopada br.wyborami do żydowskich gmin wyznaniowych, element komunistyczny w Bielsku-Podlaskim nosił się z zamiarem wystawienia oddzielnej listy Do realizacji projektu nie doszło, ponieważ inicjatorom, zgrupowanym przeważnie w związkach zawodowych, centrala Bundu zagroziła rozwiązaniem tych związków.-

5/ Wystąpienia na terenie więzień.

Nie notowano.-

6/ Terror partyjny .

Nie notowano.-

./.

186

7/ Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i wystąpienia zbrojne.

Według poufnych informacji zwolniony we wrześniu br. z wojska Klimowicz Szymon, miesk. wsi Migowo, gm. Żydomla, pow. grodzieńskiego, podejrzany o należenie do KZM.ZB., przywiózł z wojska dwa rewolwery kal. 7.65, z których jeden sprzedał Giłukowi Anatolowi z kol. Kowalec, gm. Hornica, pow. grodzieńskiego. O dostarczenie naboi do rewolweru Giluk zwracał się do Ulidy Aleksandra z kol. Migowo, gm. Żydomla, który posiadając broń legalnie, nabył w czasie od sierpnia br. do października br. 130 sztuk naboi różnego kalibru.-

W sprawie dostarczenia broni i naboi zwracał się do Ulidy także Kojner Fiszel ze Skidla, utrzymujący kontakty z okolicznymi działaczami komunistycznymi.-

Podawane informacje są szczegółowo rozpracowywane.-

8/ Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody.

Na uwagę zasługują dawane w terenie przez instruktorów nastawienia na przygotowywanie się do strajku chłopskiego. Termin strajku nie jest określany, natomiast zaleca się pilne śledzenie prasy Str. Ludowego i rozpoczęcie strajku bez żadnych specjalnych dyrektyw partyjnych zgóry w chwili gdy strajk ten zostanie proklamowany przez Str. Ludowe.-

Szczególny nacisk na przygotowania do strajku notowano w okręgu grodzieńskim /pow. grodzieński/ oraz na terenie RK. Gródek /pow. białostocki, częściowo sokólski i wołkowyski/ i RK. Hajnówka /pow. bielski/ w okręgu białostockim.-

Nadto w okręgu grodzieńskim zalecają ponowne podjęcie akcji o szkoły białoruskie i składanie w tej sprawie podań do Inspektoratu

-/-

Szkolnego w Grodnie.-

W dniu 3 listopada br.sekretarz RK.KZM.ZB.Olekszyce, Gryszeń Aleksander urządził we wsi Kowale, pow.grodzieńskiego pożegnanie odchodzących do wojska poborowych Bubieńca Mikołaja i Łukaszyka Arseniusza. Pożegnanie odbyło się w mieszkaniu Bubieńca i wzięło w nim udział około 20 osób-młodzieży, które ugoszczono ciastem i kwasem, przygotowanym przez matki poborowych. W czasie tej uroczystości Bubieniec wygłosił przemówienie, oświadczając m.in., że zdobyta w wojsku wiedza może się przydać, że nie zmieni przekonań i nigdy nie skieruje broni przeciw swoim braciom.-

Następnie odśpiewano szereg pieśni komunistycznych i wszyscy udali się do mieszkania Łukaszyka, gdzie kontynuowano śpiewy, po czym gremialnie odprowadzono również ze śpiewem obu poborowych do szosy.-

Wymienieni poborowi byli zaproszeni także na herbatę pożegnalną do Urzędu Gminy, lecz nie poszli.-

9/ KZM.Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnictwa

W dniu 9.XI.br.we wsi Ejminowce, gm.Brzostowica-Wielka,pow.grodzieńskiego, odbyła się konferencja rejonowa pod przewodnictwem instruktorki ps."Niny", na której została ustalona obsada RK.KZM.ZB.Brzostowica, podzielono rejon na 4 odcinki oraz otrzymano nastawienie do pracy.-

Obsadę RK.tworzą: Koziejko Władysław z maj.Stary-Dworzec,gm. Rjsmonty-Wielkie /sekr./, Zdańczuk Eugeniusz ze wsi Ejminowce, Alpert Mina z Brzostowicy-Wielkiej i Koleśnik Jan z Brzostowiczan, gm.Brzostowica-Wielka.-

Dyrektywy, wydane przez ps."Ninę" są następujące: zbierać kar-

./.

187

tofle, a uzyskane z ich sprzedaży pieniądze pójdą na rzecz Czerwonej Hiszpanii, sporządzać chusteczki dla żołnierzy batalionu białoruskiego w Hiszpanii, ufundować mundur dla dowódcy tegoż batalionu, wysyłać podania o otwieraniu szkół białoruskich, zakładanie organizacji młodzieżowych i TURu w porozumieniu ze Str.Ludowym oraz przygotowywanie się do strajku chłopskiego.-

Zakładanie Wici lub TURu było podnoszone także w rejonie Olekszyckim. W tej sprawie wyjeżdżał do Grodna Karpacz Mikołaj, członek MK.KZM.ZB.Olekszyce, lecz zarówno prezes TURu w Grodnie, jak i prezes Zarządu Pow.Str.Lud.ustosunkowali się negatywnie do koncepcji Karpacza, zaznaczając, iż ewent.założone oddziały stałyby się terenem działalności Kompartii.-

10/ Czerwona Pomoc .

W skład ostatniej obsady MK.MOPRu w Białymstoku wchodzili: Chazan Abram /sekretarz/, Gildenfenig Sara, Juchnowiecka Henrietta, Szacki Chackiel i z ramienia MK.KPZB. - Wajner Pejsach. Komitet ten w listopadzie br.został rozwiązany wobec podejrzeń, iż tkwi w nim prowokator, który spowodował październikową likwidację.-

11/Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa .

W dniach 3 - 9 listopada br.została przeprowadzona likwidacja MK.KPZB.Gródek, w której wyniku przekazano władzom sądowym 20 osób z terenu powiatu białostockiego i sokólskiego.-

Bliższe dane osób przekazanych władzom sądowym są następujące:

1/Doroszkiewicz Arkadiusz, s.Gierasima i Anastazji, ur.30.III. 1903r.we wsi Mieleszki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam.,Białowusin, prawosławny, kawaler, cieśla, sekretarz MK.KPZB.Gródek od

./

jesieni 1936 roku i sekretarz odcinka, karany 4-letnim więzieniem za działalność komunistyczną.-

2/Czeszel Włodzimierz, s.Jana i Anny, ur.30.IV.1911r.we wsi Mieleszki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, praw., kawaler, rolnik, technik RK.KPZB.Gródek, od jesieni 1936r.-

3/Kaliszewicz Konstanty, s.Wawrzyńca i Marii, ur.2.IV.1904r.we wsi Podzałuki, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, rolnik, skarbnik RK.KPZB.Gródek od 1936r. i sekretarz odcinka, a zarazem najruchliwszy działacz w rejonie, skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku w dniu 24.IV.br.z art.97 i 98 KK.na 2 lata więzienia /na mocy amnestii kara została darowana/.-

4/Bursa Józef, s.Szymona i Anastazji, ur.22.XII.1904r.we wsi Nowosiołki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, rolnik, czł.RK.KPZB.Gródek od wiosny 1937r.i sekretarz odcinka.-

5/Drobot Konstanty, s.Jakuba i Nadziei, ur.28.X.1912r.we wsi Załuki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, rolnik, sekretarz komórki KZm.ZB.w Załukach, w drugiej połowie 1937r.został powołany na sekretarza tworzącego się RK.KZm.ZB. Gródek.-

6/Mieleszko Włodzimierz, s.Bazylego i Katarzyny, ur.w 1911r.w Gródku, pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, rolnik, łącznik rejonowy i kierownik Mopru.-

7/Sitczuk Julian, s.Leona i Tatiany, ur.20.XI.1912r.we wsi Waliły, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, robotnik, sekretarz komórki KZm.ZB.w Waliłach.-

8/Listowski Aleksander, s.Aleksandra i Julii, ur.25.XII.1913r.we wsi Pieszczeniki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, robotnik, sekretarz komórki KZmZB.w Pieszczeniakach.-

./.

9/Grycuk Józef, s.Dymitra i Paraskiewy, ur.12.XII.1901r.we wsi Pieszczaniki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., żonaty, robotnik, członek komórki KZM.ZB.w Pieszczanikach.-

10/Rugień Mikołaj, s.Jana i Anastazji, ur.15.I.1917r.we wsi Pieszczaniki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin,praw., kawaler, rolnik, członek komórki KZM.ZB.w Pieszczanikach.-

11/Malinowski Konstanty, s.Bazylego i Eudokii, ur.2.II.1904r.we wsi Załuki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., żonaty, rolnik, członek komórki KPZB.w Załukach.-

12/Zrajkowski Julian, s.Piotra i Elżbiety, ur.10.VIII.1889r.we wsi Załuki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, praw., żonaty, członek komórki KPZB.w Załukach.-

13/Rugień Julian, s.Wincentego i Marii, ur.26.IV.1914r.we wsi Załuki, gm.Gródek,pow.białostockiego i tamże zam., Białorusin, prawosławny, kawaler, rolnik, członek komórki KZM.ZB.w Załukach.-

14/Mojsak Konstanty, s.Józefa i Antoniny, ur.15.III.1916r.we wsi Radunin, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler, rolnik, sekretarz komórki KZM.ZB.w Raduninie.-

15/Wróblewski Wincenty, s.Michała i Antoniny, ur.1.X.1910r.we wsi Łaźnie, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zam., Białorusin,prawosławny, kawaler, robotnik leśny, sekretarz komórki KZM.ZB.w Łaźniach

16/Kostecki Józef, s.Józefa i Marii, ur.12.V.1911r.we wsi Łaźnie, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zam., Białorusin, prawosławny kawaler, rolnik, członek komórki KZM.ZB.w Łaźniach.-

17/Wróblewski Józef, s.Józefa i Aleksandry, ur.15.XI.1909r.we wsi Łaźnie, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zam., Białorusin,prawosławny, kawaler, robotnik, członek komórki KZM.ZB.w Łaźniach.-

18/Trzeciak Olga, c.Kiryła i Serafiny, ur.6.VII.1916r.we wsi Łaźnie, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zamieszk., Białorusinka, prawosł., panna, krawcowa, członkini komórki KZM.ZB.w Łaźniach.-

19/Trzeciak Aleksy, s.Kiryła i Serafiny, ur.13.XI.1912r.we wsi Łaźnie, gm.Szudziałowo, pow.sokólskiego i tamże zam., Białorusin, prawosł., kawaler robotnik, członek komórki KZM.ZB.w Łaźniach.-

20/Trzeciak Wiera, c.Michała i Anny, ur.w 1918r.we wsi Borki,gm. Szudziałowo, pow.sokólskiego, Białorusinka, prawosł, panna, robotnica, zam.we wsi Łaźnie, pow.sokólskiego, członkini komórki KZM.ZB.w Łaźniach.-

W wyniku przeprowadzonych rewizji znaleziono u Drobota Konstantego 10 egz.wydawnictw komunistycznych, u Bursy Józefa - 14 egz.oraz u Wróblewskiego Wincentego i Trzeciaka Aleksego - po 1 egz.-

Decyzją władz sądowych wymienieni pod poz.1-5, 9, 11 i 14-16 zostali osadzeni w więzieniu, pozostali zaś oddani pod dozór policji.

Sprawozdanie przedłożono dnia 23.XI.br.za Nr.PN.772/37 P.-

Nadto w dniu 18.XI.br.został odesłany do M.O.w Berezie-Kartuskiej Januszkiewicz Aleksander z Milejczyc, pow.bielskiego.-

12/Zwolnienie z więzień i M.O.-

W okresie sprawozdawczym zostali zwolnieni z więzień po odbyciu kary:

1/Pawluczuk Trofim, mieszk.wsi Rogacze, pow.bielskiego,
2/Drużba Sergiusz, mieszk.wsi Krywiatycze, pow.bielskiego,
3/Burak Grzegorz, mieszk.wsi Koszki, pow.bielskiego,
4/Sadowski Dawid, mieszk.wsi Siwkowo, pow.grodzieńskiego,
5/Baranowski Michał i
6/Michałowski Piotr, mieszkańcy pow.grodzieńskiego.-

Wymienieni narazie nie przystąpili do roboty wywrotowej.-

Na skutek umorzenia dochodzenia zostali zwolnieni z więzienia w Białymstoku: 1/Goldman Ber, 2/Kiejfman Mindla i 3/Rejtelman Fejga.-

Kiejfman i Rejtelman wyjechali w dn.26.XI.br.do Warszawy, zaś

./.

Goldman dn.29.XI.został odstawiony do Placówki KOP.w Stołpcach celem wysiedlenia z Państwa na skutek decyzji Starosty Grodzkiego w Białymstoku.-

Dnia 6.XI.br.zostali zwolnieni z M.O. Parfieniuk Teodor, mieszk. wsi Załuki, pow.białostockiego i Poczymok Lejzor z Grodna.-

Parfieniuk wznowił działalność wywrotową.-

13/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku zostali skazani w dniu 20.XI.br.z art.97 i 93 KK.:

1/Najdus Walentyna i 2/Kapłan Eugenia - na 12 lat więzienia każda,

3/Wajnsztejn vel Malarewicz Rachela, 4/Goldberg Eliasz, 5/Dereczyński Aron i 6/Serejski Icko - na 8 lat więzienia każdy,

7/Kruk-Krukowski Aron, 8/Mekler Naum i 9/Machkind Icko - na 6 lat więzienia każdy,

10/Słucki Piotr-Lucjan, 11/Czesny Icko i 12/Rogowski Fajwel - na 4 lata więzienia każdy,

13/Olszak Wolf, 14/Krawiec Wolf i 15/Ojszpeter Jankiel - na 2 lata więzienia każdy.-

Skazanych na 6 lat i więcej - pozbawiono praw na 10 lat, pozostałych - na 5 lat, nadto Krawcowi i Ojszpeterowi zawieszono wykonanie kary na 5 lat.-

Flikier Berko został skazany z art.155 § 2 KK.na 3 lata więz.-

Sater Tewel i Oudowski Mikołaj zostali uniewinnieni, zaś sprawy Sacharczuka Leonida i Makowskiego Josela zostały wyłączone. Jednocześnie zmieniono im środek zapobiegawczy - areszt na dozór policji. /vide sprawozdanie z dnia 23.XI.br.Nr.PN.206/37 P./.-

Sąd Okręgowy w Białymstoku na sesji wyjazdowej w Bielsku-Podl.

./.

rozpatrywał sprawę 34 osób, postawionych w stan oskarżenia z art.97 i 93 KK.w związku z likwidacją RK.Hajnówka.-

W wyniku rozprawy zostali skazani:

1/Treszczotko Aleksy - na 10 lat więz.z pozbawieniem praw na 10 lat,

2/Szwarc Aleksander i 3/Treszczotko Paweł - na 8 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw na 10 lat,

4/Daniluk-Stanko Jerzy, 5/Kosowski Szloma, 6/Jurski Edward i 7/Sacharczuk Józef - na 6 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw na 10 lat,

8/Golonko Maria i 9/Weremiuk Jan - na 5 lat więzienia każdy z pozbawieniem praw na 10 lat,

10/Bebko Mikołaj, 11/Nikiforuk Piotr i 12/Wróbel Szmul - na lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat,

13/Dorofiejuk Bazyli, 14/Perczyński Stanisław, 15/Radziwoniuk Maksym, 16/Dzwonkowski Jan, 17/Popliński Antoni, 18/Osiak Jan, 19/Minko Jan, 20/Niczyporuk Maksym, 21/Masajko Aleksy, 22/Kiełbaszewski Włodzimierz, 23/Kicel Bazyli, 24/Werszko Grzegorz, 25/Misiejuk Jan, 26/Kindziuk Mikołaj, 27/Sajewicz Grzegorz i 28/Łapiński Bolesław - na 2 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat.-

29/Wajnsztok Mordko, 30/Kosowicki Josel i 31/Chilimoniuk Ignacy - na 1 rok więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat.-

Wszystkim skazanym na 2 lata i 1 rok więzienia, za wyjątkiem Dorofiejuka Bazylego, Osiaka Jana, Misiejuka Jana i Łapińskiego Bolesława, wykonanie kary zawieszono na 5 lat.-

Beszczyński Józef, Korniej Józef i Korniejowa Zofia zostali uniewinnieni.-

/vide sprawozdanie z dnia 22 listopada br.Nr.PN.453/37 P./.-

Sąd Okręgowy w Łomży skazał w dniu 5.XI.br.z art.97 i 93 KK.:

1/Dąbrowskiego Stanisława, 2/Wyrwasa Kazimierza i 3/Ugniewskie-

./.

190

go Kazimierza na 2 lata więzienia każdego /vide sprawozdanie z dnia 15 listopada br.Nr.PW.635/37 P./.-

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku zostali skazani z art.97 i 98 KK.:

1/Skiba Bazyli, s.Bazylego i Anastazji, mieszk.wsi Dołgopolicze - na 8 lat więzienia,

2/Bułaj Jan, s.Michała i Krystyny, mieszk.wsi Komna, 3/Sićko Maria, c.Pawła i Krystyny, mieszk.wsi Dołgopolicze, 4/Andziak Michał, s. Stefana i Dominiki, mieszk.wsi Zarudawie, 5/Abramowicz Saloma, s. Jankla i Racheli, mieszk.wsi Zarudawie i 6/Wiereciko Jan, s.Jana i Elżbiety - na 5 lat więzienia każdy, mieszk.wsi Nowosiołki

7/Soniec Mikołaj, s.Jana i Natalii, mieszk.wsi Dołgopolicze i 8/Repekta Grzegorz, s.Jana i Zofii, mieszk.wsi Zarudawie - na 3 lata więzienia każdy,

9/Soniec Paweł, s.Teodora i Natalii, 10/Rudy Michał, s.Bazylego i Anastazji, 11/Soniec Józef, s.Dymitra i Pauliny, 12/Soniec Paweł, s.Pawła i Katarzyny, 13/Soniec Jan, s.Jana i Heleny, mieszk.wsi Dołgopolicze oraz 14/Andziak Jan, s.Michała i Natalii, 15/Krańko Jan, s.Dawida i Antoniny, mieszk.wsi Zarudawie i 16/Danilewicz Basia, c.Chony i Bluny, mieszk.m.Piaski - na 2 lata więzienia każdy, przy czym Danilewicz zawieszono karę na 3 lata.-

Wszyscy byli zatrzymani w związku z likwidacją KK.Piaski i Zelwa.-

14/Społeczna akcja antykomunistyczna.

Prowadzona była w dotychczasowych rozmiarach.-

15/Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą

Jak wynika ze słów przebywającej w rejonie Brzostowickim in-

./.

struktorki ps. "Niny" w Hiszpanii tworzy się batalion białoruski, któremu CK.KPZB.proponuje dać nazwę "Batalionu im.Sergiusza Pryt ckiego" W związku z tym CK.jakoby polecił Komitetowi Okręgowemu Grodnie ufundować sztandar dla tego batalionu. O akcji na rzecz talionu, prowadzonej przez ps."Ninę" podano w pkcie 9 niniejsze rozdziału.-

Według krążących w rejonie Olekszyckim wersyj Wojszel Paw mieszk.wsi Dzieniewicze, pow.grodzieńskiego wraz z 4-ma nieznan członkami KZM.wyjechał do Hiszpanii.-

B. RUCH ANARCHISTYCZNY .

Nie notowano.-

——ooOoo——

W.D.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.11 za m-c listopad 1937 r.

ROZDZIAŁ V.

Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych.

A. Stronnictwo Narodowe i przybudówki.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Na początku okresu sprawozdawczego rozzuchwalenie elementów anarchizujących w łonie Str.Nar. przybierało coraz bardziej na sile i groziło poważnym zakłóceniem spokoju publicznego, zwłaszcza na odcinku akcji antyżydowskiej. Z tej racji władze zmuszone były zawiesić działalność Str.Nar. na terenie najbardziej podminowanych powiatów - bielskiego i wysoko-mazowieckiego. Wywołało to narazie pewne uspokojenie umysłów, lecz już pod koniec listopada b.r. poczęły znów odżywać tendencje, głównie wśród młodszych członków Str.Nar. - do ponownej intensywnej akcji bojkotowej. Dało się to wyczuć przede wszystkim na terenie pow. ostrowskiego i wysoko-mazowieckiego. Do poważniejszego zakłócenia spokoju jednak nie doszło wobec zdecydowanej postawy organów bezpieczeństwa. Na terenie pozostałych powiatów akcja bojkotowa utrzymana była na poziomie z okresów poprzednich.-

2/ Ruch organizacyjny.

Poza zawieszeniem działalności Str.Nar. na terenie powiatów bielskiego i wysoko-mazowieckiego - zmiany w stanie organizacyjnym tego stronnictwa nie zaszły.

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Jak i poprzednio, na terenie województwa białostockiego nie ukazywały się lokalne czasopisma Str.Narodowego. Kolportowane były w dalszym ciągu pisma stołeczne Str.Nar. oraz w znacznej ilości "Samoobrona Narodu".

Poza tym stwierdzono znaczne nasilenie kolportażu legalnych ulotek antyżydowskich ,nawołujących głównie do bojkotu ekonomicznego żydów.-

4/ Akcja organizacyjna tajna.
/ bojówki, straże porządkowe/

Zmian w okresie sprawozdawczym nie notowano.-

5/ Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz.

Jak już wspomniano na wstępie sprawozdania, rozzuchwalenie nieodpowiedzialnych żywiołów w łonie Str.Nar. doszło do zenitu, wobec czego władze administracyjne, widziały się zmuszone zawiesić działalność Str.Nar. na terenie najbardziej agresywnych powiatów - bielskiego i wysoko-mazow.-

Lekceważenie przez Zarząd Powiatowy Str.Nar. w Łomży przepisów ustawy o zgromadzeniach, chęć przeciwstawienia się władzom - doprowadziły w dniu 7.XI.b.r., podczas poświęcenia sztandaru powiatowego Str.Nar., do większych zajść w Łomży, w wyniku których policja zmuszona była rozpraszać siłą nielegalne pochody i demonstracje członków Str. Nar., licznie w tym dniu przybyłych do Łomży.-

Szczegółowe sprawozdanie o przebiegu zajść w Łomży przedłożono Min.Spr.Wewn.dn.13.XI.1937 r.za Nr.PN.I-le-88/37

192

Z innych wystąpień członków Str.Nar. należy odnotować następujące wypadki:

Dnia 3.XI.b.r. członkowie Str.Nar. w Surażu, pow.białostockiego, poczęli wieczorem obrzucać domy i sklepy żydowskie kamieniami. Interweniującą zaś w związku z tym zajściem policję członkowie Stron. Nar. obrzucili również kamieniami oraz sztachetami. W wyniku powyższego zatrzymano 9 osób.-

W ciągu miesiąca listopada b.r. na terenie pow.łomżyńskiego miało miejsce 12 wypadków indywidualnych wystąpień antyżydowskich. W wyniku tych wystąpień ciężko pobito 2 żydów, lekko zaś - 6 żydów.-

We wsi Hniezno, gm. Mścibów, pow.wołkowyskiego członek Str.Nar. oblał naftą i atramentem towary w sklepie żydowskim.-

Poza tym na terenie innych powiatów były wypadki wybicia szyb w oknach mieszkań żydowskich.-

Całokształt akcji przestępczej i represyjnej ilustruje załączone zestawienie Nr.9.

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /ONR/

a/ Ogólna ocena sytuacji.

W listopadzie b.r. miało miejsce zagrożenie bezpieczeństwa publicznego przez ONR w Białymstoku wskutek zamachu petardowego na jedną z miejscowych fabryk. W okresie sprawozdawczym działalność placówki ONR. w Białymstoku była naogół bardzo ożywiona.

Akcja ta została jednak zlikwidowaną na skutek aresztowań wybitniejszych członków ONR. podejrzanych o udział w zamachu petardowym na fabrykę Schlachtera.-

Na terenie łomżyńskim, poza kolportażem odezw - ONR nie przejawiał żadnej działalności.-

2/ Ruch organizacyjny.

W Białymstoku zorganizowano placówkę ONR. Członkowie jej rekrutują się przeważnie z b. członków Str.Nar., którzy bądź sami opuścili stronnictwo, bądź też zostali z niego wydaleni.-

Placówka ONR w Białymstoku podzielona została na 3 sekcje: 1/ propagandową, 2/ ideowo-polityczną i 3/ bojową.

Członkowie sekcji ideowo-politycznej tworzą kilkuosobowe komórki w innych organizacjach, jak Str.Nar., Związek Młodej Polski, a nawet w klasowych związkach zawodowych.

Kierownikiem ONR na Białystok jest Mieczysław Ustjan, który za pośrednictwem uczniów szkół wyższych przybywających dość często do Białymstoku kontaktuje się z wyższymi władzami ONR w Warszawie.-

Były również czynione próby założenia placówki ONR w Grodnie. W tym celu wyjeżdżał do Grodna student Zygmunt Sterniński z Białegostoku /aresztowany później w związku z zamachem petardowym na fabrykę Schlachtera w Białymstoku/. Próby te spełzły jednak na niczym.-

3/ Akcja wydawnicza.

Dnia 23.XI.1937 r. Stanisław Nowakowski z Łomży wyjeżdżał do Warszawy, skąd przywiózł, otrzymaną od Czesława Kujałowicza, matrycę "Sztafety Łomżyńskiej" oraz 100 egz. odezw szpirograficznych, zatytułowanych "Nadzwyczajne wydanie robotniczego dodatku Sztafety Nr.14 z listopada 1937 r. Odezwy te zostały częściowo rozkolportowane wśród robotników w Łomży.

193

4/ Akcja przestępcza członków ONR i akcja represyjna.

W dniu 15.XI.1937 r. bojówka ONR z Warszawy dokonała zamachu petardowego na fabrykę Schlachtera w Białymstoku. Szczegółowe sprawozdanie w tej sprawie zostało przedłożone M.S.Wewn. dn.25.XI.1937 r. za Nr.PN.158/47/37.P.

W związku z tym zamachem aresztowany został student U. J.P. w Warszawie, Zygmunt Sterniński, jako silnie podejrzany o zorganizowanie tego zamachu. Faktyczni zaś wykonawcy dotychczas nie zostali ujęci.-

C. Stronnictwo Ludowe.

Podczas przeprowadzonej rewizji w dn.9.XI.1937 r. u sekretarza Zarządu Pow. Str.Lud. w Suwałkach, ujawniono u Antoniego Trochima 26 ulotek, nielegalnego pochodzenia.-

D. Inne ugrupowania.

Negatywne.

3. Zwalczanie nielegalnych druków.

Negatywne.-

- - - o o o - - -

H.F.

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo. dywersja.

Dnia 18.XI.b.r. w Grajewie zatrzymano Franciszka Kubika m-ca Białegostoku, przy którym znaleziono szyfrowane notatki.

Kubik oświadczył, że notatki te zostały mu doręczone przez jednego z członków Stronnictwa Narodowego celem umożliwienia mu uzyskania pracy w charakterze pikiecia rza.-

W czasie przewożenia zatrzymanego z Grajewa do Białegostoku - Kubik zbiegł /meld. dor.Nr.257 z dn.20.XI.b.r./.-

Przeprowadzonym dochodzeniem wspólnie z Samodzielnym Referatem Informacyjnym DOK.Nr.III - ustalono, że Kubik prowadził akcję szpiegowską na rzecz Niemiec wraz z Antonim Olizorowiczem, Stanisławem Kisielem i Wacławem Ejsmontem, którzy w toku badania przyznali się do zarzucanej im winy i zostali osadzeni w więzieniu.-

Poszukiwania za zbiegłym Kubikiem - trwają.-

---ooo---

R O Z D Z I A Ł VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ W ciągu miesiąca sprawozdawczego dostrzeżono, że ludność zamieszkała w pasie granicznym powoli przyzwyczaja się do wprowadzonych ograniczeń obrotu ziemią, natomiast wyczuwa się niezadowolenie wśród ludności zamieszkałej w strefie nadgranicznej wobec zakazu trzymania psów.

2/ W okresie sprawozdawczym przekroczyło granicę legalnie 577 osób, a nielegalnie 352 osoby.-

Wśród przekraczających nielegalnie granicę polsko-niemiecką zatrzymano 85 robotników, powracających z sezonowych robót rolnych w Prusach Wschodnich.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ W okresie sprawozdawczym stwierdzono, że przestały krążyć wszelkie pogłoski o zachęcaniu robotników rolnych narodowości niemieckiej do przesiedlania się na teren Niemiec.-

Rozsiewane są natomiast w powiecie szczuczyńskim wersje, że w roku 1938 Niemcy zapotrzebują z Polski o wiele znaczniejszą ilość robotników rolnych niż w okresach ubiegłych.-

2/ W legalnym ruchu granicznym, na podstawie tak zwanych przepustek rolnych, nie zauważono nic ujemnego tak ze strony władz niemieckich, jak i litewskich.-

3/ Stosunki wzajemne przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pograniczach: niemieckim i litewskim były zadawalniające.-

---ooo---

H.F.

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 października 1937 roku o sprawach uzbrojenia artylerii przeciwlotniczej oraz o użyciu broni przez funkcjonariuszów publicznych.
Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 października 1937 roku. Nr 78, poz. 538.
Zarządzenie z dnia 29 października 1937 roku o sprawach uzbrojenia artylerii przeciwlotniczej oraz o użyciu broni przez funkcjonariuszów publicznych.
Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 2 sierpnia 1935 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z roku 1935, Nr 74, poz. 505) zarządzam, co następuje:
Art. 1. Uzbrojenie artylerii przeciwlotniczej oraz użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych w czasie wojny określa niniejsze zarządzenie.
Art. 2. Uzbrojenie artylerii przeciwlotniczej w czasie wojny określa Minister Spraw Wojskowych.
Art. 3. Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych w czasie wojny określa Minister Spraw Wojskowych.
Art. 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Prezydent Rzeczypospolitej: Ignacy Mościcki
Minister Spraw Wojskowych: Edward Rydz-Śmigły
Minister Spraw Wewnętrznych: Felicjan Sławoj-Składkowski
Minister Spraw Zagranicznych: Józef Beck
Minister Skarbu: Eugeniusz Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości: Witold Grabowski
Minister Przemysłu i Handlu: Antoni Roman
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: Juliusz Poniatowski
Minister Komunikacji: Ludwik Hirszfeld
Minister Pracy i Opieki Społecznej: Kazimierz Kwiatkowski
Minister Oświaty: Wojciech Świętosławski
Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: Janusz Jędrzejewicz
Minister Poczt i Telegrafów: Stanisław Mikołajczyk
Minister Robót Publicznych: Eugeniusz Kwiatkowski
Minister Aprowizacji: Stanisław Mikołajczyk
Minister Spraw Zagranicznych: Józef Beck
Minister Skarbu: Eugeniusz Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości: Witold Grabowski
Minister Przemysłu i Handlu: Antoni Roman
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: Juliusz Poniatowski
Minister Komunikacji: Ludwik Hirszfeld
Minister Pracy i Opieki Społecznej: Kazimierz Kwiatkowski
Minister Oświaty: Wojciech Świętosławski
Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: Janusz Jędrzejewicz
Minister Poczt i Telegrafów: Stanisław Mikołajczyk
Minister Robót Publicznych: Eugeniusz Kwiatkowski
Minister Aprowizacji: Stanisław Mikołajczyk

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja									Inni dunkcjonariusze publicz.									
	Ogółem wypadków.		Zabitych.		Rannych		Przyczyna			Straż graniczna.		Straż kolejowa.		K. O. P.		Inne		Ogółem	
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	W pościgu.	przy pokonywaniu oporu.	W obronie własnej	zabit.	rannych.	zabit.	rannych.	zabit.	rannych.	zabit.	rannych.	zabit.	rannych
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem:	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

195

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.2.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

P O Ż A R Y .

P o w i a t .	Podpalenie.	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wzniecone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Piorunowy.	Ogółem.	Uwagi.
Augustów	-	2	-	-	2	-	4	
Białystok-m.	-	4	3	-	1	-	8	
Białystok-P.	4	1	-	-	-	-	5	
Bielsk-Podl.	2	3	1	2	1	-	9	
Grodno	-	-	1	-	8	-	9	
Łomża	-	-	1	-	1	-	2	
Ostrołęka	3	-	-	-	-	-	3	
Ostrów-Maz.	-	2	1	-	-	-	3	
Sokółka	-	2	2	-	1	-	5	
Suwałki	1	1	2	-	2	-	6	
Grajewo	-	-	-	-	2	-	2	
Wołkowysk	2	2	1	-	-	-	5	
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	
R a z e m :	12	17	12	2	18	-	61	

HF.

Załącznik Nr.3.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

W y n i k i - akcji rozbrajania.

P o w i a t	B r o ń p a l n a						Broń biała.	Naboje.	Granaty.	Petardy.
	karabiny wojskowe.	karabiny obcięte.	lufy.	broń krótka.	myśliwska.	ogółem odebrano.				
Augustów	-	-	1	3	7	11	3	7	-	-
Białystok-M.	-	-	-	1	1	2	1	4	-	-
Białystok-P.	-	-	-	1	3	4	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	1	2	2	6	11	3	21	-	-
G r o d n o	-	1	1	2	3	7	-	25	-	-
Ł o m ż a	-		-	6	6	13	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	1	5	6	-	-	-	-
Ostrów-Mazow.	-	-	2	1	2	5	-	7	-	-
Sokółka	-	-	-	4	5	9	-	55	-	-
Suwałki	1	-	-	2	8	11	-	28	-	-
Grajewo	-	-	-	4	4	8	3	-	-	-
Wołkowysk	1	-	-	2	3	6	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	4	1	-	6	1	12	1	28	-	-
R a z e m :	6	4	6	35	54	105	11	175	-	-

W.F.

196

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.4
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu listopadzie 1937 roku.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I l o ś ć : Zjazdów.	Konferencji.	Zgromadzeń: Zebrań.	uczestników.	Oddziałów: nowych.	zlikwidowan.	Członków: pozyskanych.	utraconych.	UWAGI
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce	1	3	10	980	1	-	15	-	-
2	Zjednocz.Zaw. w Polsce	-	-	1	60	1	-	30	-	-
3	Zw.Zw.Zaw. w Polsce	-	3	5	812	-	-	-	27	-
4	Chrześć.Zjedn.Zaw. w R.P.	-	-	3	143	4	-	3	-	-
5	Centr.Zj.Kl.Zw.Zaw.w Rz.P.	-	1	4	155	-	-	60	-	-
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"Rz.P.	-	-	3	140	2	-	98	-	-
7	Unia Zw.Zaw.Prac.Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Zw.i Stow.Prac.Państw. /org.niezwiąz.z centr.rob./	-	-	1	50	-	-	-	-	-
9	Zw.Prac.Sam./org.niezw.z c.r./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Luźne Zw.Zaw./nie należ.do wyż.wym.centrali/	-	-	1	71	-	-	-	-	-
11	Niem.Zw.Zaw./dot.tylko woj.śl./	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	1	7	28	2411	8	-	206	27	-

H.F.

Załącznik Nr.5
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc ~~październik~~ listopad 19

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi

R a z e m :	1	7	28	2411		8	-	200					

H.F.

do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc ~~październik~~ listopad 19

Wyniki nadzoru nad pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu listopadzie 1937 r.

Lp	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I l o ś ć :											
		Zgrom.	Konfer.	Zw.	Oddz.	Zatrzymano działaczów za:					Działaczów:		
		Zakaz.	rozwiązano.	Zawieszono.	rozwiązano.	należenie do organ. komun.	przem. antypaństw.	terror	Inne przestęp.	Razem.	Przekazano sądowi dom.	Skazano sądownie	
1	Zw. Stow. Zaw. w Polsce	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Zjedn. Zawodowe w Polsce Zw.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Zw. Zaw. w Polsce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Chrześć. Zjedn. Zaw. Rz. P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Centr. Zjedn. Kl. Zw. Zaw. Rz. P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Zjedn. Zaw. "Praca Polska" w Rz. P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Unia Zw. Zaw. Prac. Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zw. i Stow. Prac. Państw. /org. niezwiąz. z centr. rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Zw. Prac. Sam /org. niezwiąz. z centr. rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Luźne Zw. Zaw. /nie należące do wyż. wym. centrali/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Niem. Zw. Zaw. /dotyczy tylko woj. śląskiego/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	R a z e m :	1											

Urząd Wojewódzki [illegible] miesiąc [illegible] 1937 roku

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu listopadzie 1937 r.

Lp.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstrac.	Ilość: Ofiary po stronie tłumu			Zatrzymanych.	Przekazanych sądom.	Ofiary po stronie policji			UWAGI
					zabitych.	ciężko rannych	lekko rann.			zabitych.	rannych ciężko	rannych lekko	
1	2	3	4	5	6			7	8	9			10
		N E G A T Y W N Y											

H.F.

do sprawozdania
miesięcznego listopad

Z E S T A W

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Lp.	POWIAT	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Ujawniono przypadków antypaństwowych		Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych wydawn. komunist.		Demonstracje uliczne		
				Ilość miejscowości, w których ujawniono zajścia.	Wypadków masowego wystąpienia/rysowania/napisów.	Ujawniono wypadków kolp. wzgl. przechowywania.	Ujawniona ilość egzempl. wydawnictw komunistycznych.	Ilość demonstracji.	Ogólna ilość uczestników.	Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok/m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	2	24	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	1	11	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	2	2	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	-	-	-	-	5	37	-	-	-

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr 8.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12

Rozdział IV.

Liczba porządkowa.	POWIAT.	Ilość przeprowadzonych rewizji mieszkaniowych.	Osoby czasowo zatrzymane przez policję.	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym.						Osoby zwolnione z więzienia /aresztu.						
				Ogółem	w tym osadzonych w areszcie zapobiegawczym.	w tym zwolnionych za kaucją.	w tym zwolnion. za dokl. o niewydalaniu się.	w tym zwoln. z oddaniem pod dozór polic.	w tym zwoln. bez zastosowania środków zapobiegawczych.	Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie Kartuskiej.	Ogółem	Uwolnienie dochodzenia lub zniesienie środka zapobiegawczego.	Na skutek uniewinnienia wyroku sądowego.	Na skutek uzyskanej przez wyrok odroczenia kary.	Po odbyciu kary.	Osoby zwolnione z M.O. w Berezie Kartuskiej.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-
3	Bielostocki	23	12	12	6	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	1
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	3	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	1
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	10	1	8	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem:	33	13	20	10	-	-	9	1	1	11	5	-	-	6	2

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.9.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

W. K. S. Z.

akcji przestępczej członków Str.Nar. i akcji represyjnej.

POWIAT.	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych.	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wyjazdów okołoportalu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle.	z tych: a/ zwolniono	b/ przekazano do ukarania w trybie karno-administr.	c/ przekazano władzom sądowym	Ilość osób przekazano do ukarania bez uprzedniego zatrzymania.	Ilość osób ukaranych w ogóle	z tych: a/prawomocnie orzeczeniem karno-admin.	b/ w trybie sądowym: ponadto ogólną ilość wyroków z zasądzonej i górnej granicy wym. kar.	U w a g i :
	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	1	-	-	9	1	-	8	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	2	-	-	5	-	4	1	14	14	14	-	50-150 zł grzywny i 1 dzień aresztu
G r o d n o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ł o m ż a	1	12	1	1	-	-	-	-	51	22	22	-	od 10-200 zł grzywny.
Ostrołęka	-	6	-	-	-	-	6	-	-	2	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowysk	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	1	3	-	-	8	-	4	4	8	12	-	-	-
R a z e m:	2	25	1	1	22	1	14	13	73	50	36	-	

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 9.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc listopad 1937 roku.

W Y K A Z

akcji przestępczej członków O.N.R. i akcji represyjnej.

Liczba porządkowa	Powiat.	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualn.	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle.	Z tych: a/ zwolnionoś	b/ przekazano do ukarania w trybie karno-administr.	c/ przekazano władzom sądowym	Ilość osób przekazano do ukarania bez uprzedniego zatrzymania.	Ilość osób ukaranych w ogóle	Z tych: a/ prawomocn. orzeczeniem karn.-admin.	b/ w trybie sądowym podać ogólną ilość wyroków z zazn. dolnej i górnej granicy wym. kary.	Uwagi:
		1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
1	Augustów.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	Białystok-M.	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	
3	Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12	Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Razem:	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	

H.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Nr.PB.133/12/37.T.

Białystok, dn.14 stycznia 1938 r.

Nr.ewid. 22.

199

TAJNE.

SPRAWOZDANIE ZE STANU BEZPIECZEŃSTWA Nr.11/37.T.

za miesiąc grudzień 1937 roku.

Do

/według rozdzielnika/

Sam. Ref. Inf. D.O.K. IX.
Notowano 19/I-38.
L. ... Inf. tjn/ ... r.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU № IX.
SAMODZIELNY REFERAT INFORMACYJNY
WPŁYNĘŁO DN. 18 STCZ. 1938 193 L 355
Załączników

Przedkłada /przesyła/ do wiadomości.-

Za Wojewodę

/A. Dworak/
Naczelnik Wydziału Społeczno-Polit.

Rozdzielnik:

MINISTERSTWO Spraw Wewn., Dyr.Dep.I.	Nr.1	- 6	- 6	egz.
" Sprawiedliwości/Nadzór Prokuratorski/	Nr.7	-	1	"
Wojewoda w Wilnie	Nr.8	-	1	"
" w Nowogródku	Nr.9	-	1	"
" w Brześciu n/B.	Nr.10	-	1	"
" w Warszawie	Nr.11	-	1	"
" w Lublinie	Nr.12	-	1	"
Prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie	Nr.13	-	1	"
" " " w Wilnie	Nr.14	-	1	"
" " Okręgowego w Białymstoku	Nr.15	-	1	"
" " " w Grodnie	Nr.16	-	1	"
" " " w Łomży	Nr.17	-	1	"
" Wydz.Zam.S.Okr. w Suwałkach	Nr.18	-	1	"
Ekspozytura Nr.1.Oddz.II.Szt.Głównego w Wilnie	Nr.19	-	1	"
Samodzielny Referat Informacyjny DOK.III.w Grodnie	Nr.20	- 21	- 2	"
" " " DOK. IX.w Brześciu n/B.	Nr.22	-	1	"
" " " DOK. I. w Warszawie	Nr.23	-	1	"
" " Bezp.Wojennego DOK.III.w Grodnie	Nr.24	-	1	"
" " " " DOK.IX.w Brześciu n/B.	Nr.25	-	1	"
" " " " DOK.I. w Warszawie	Nr.26	-	1	"
Ekspozytura Sam.Ref.Informac.DOK.III. w Białymstoku	Nr.27	-	1	"
Komendant Brygada Grodno w Grodnie	Nr.28	-	1	"
Starostowie Powiatowi Wojew.Białostockiego	Nr.29-40	-	12	"
Starosta Grodzki w Białymstoku	Nr.41	-	1	"
Komendant Wojewódzki Policji Państw. w Białymstoku	Nr.42	-	1	"
Naczelnik Urzędu Śledczego w Białymstoku	Nr.43	-	1	"
Archiwum	Nr.44-46	-	3	"
Odbito :		-	46	egz.

H.F.

200

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. 12 za miesiąc grudzień 1937 roku.

R O Z D Z I A Ł I

Sytuacja ogólna.

Miesiąc grudzień 1937 roku w porównaniu z okresem poprzednim w ogólnym stanie bezpieczeństwa nie odznaczył się zasługującymi na uwagę momentami. Zwiększyła się liczba drobnych przestępstw, jednak objaw ten należy uważać za przemijający, ponieważ jest wynikiem zmniejszenia stanu zatrudnionych.

Na odcinku politycznym stan bezpieczeństwa nie był zagrożony, niemniej jednak najpoważniejszym czynnikiem, stanowiącym żarzewie niepokoju, jest nadal sprawa bojkotu handlu żydowskiego i drobne wystąpienia antyżydowskie, których w miesiącu grudniu 1937 roku zanotowano 32/w poprzednim miesiącu 30/.

Związki zawodowe poza rozłamem w ZZZ na terenie Grodna w Związku Chemicznym, żadnej niemal działalności nie przejawiły i na kształtowanie się stanu bezpieczeństwa znaczniejszego wpływu nie wywarły.

Należy podkreślić bardzo znaczne zwiększenie się bezrobocia które nastąpiło wskutek zakończenia robót publicznych i częściowego unieruchomienia przemysłu włókienniczego.

Należy przypuszczać, że zwiększenie się liczby bezrobotnych w bieżącym sezonie zimowym nie da się odczuć w sposób specjalnie bolesny z uwagi na to, że planowe zatrudnienie robotników w sezonie prac miało na celu zapewnienie możliwie największej ilości robotnikom zasiłków z Funduszu Pracy, a poza tym funkcjonuje dość intensywnie akcja Obywatelskiego Komitetu

Pomocy Zimowej.-

Ruchliwość Komparcii była słaba. Przyczyną tego były przeprowadzone w grudniu i w poprzednich miesiącach represje w których wyniku osadzono w więzieniu i M.O. szereg czołowych działaczy.-

W grudniu przekazano władzom sądo[illegible] 44 osoby oraz 8 osadzono w M.O.

- - - o o o - - -

H.F.

201

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12 za miesiąc grudzień 1937 roku

ROZDZIAŁ II.

Bezpieczeństwo ogólne.

Użycie broni przez Policję.

N e g a t y w n e .

Użycie broni przez innych funkcjonariuszów państwowych.

Dnia 28.XII.1937 r. we wsi Burbiszki, pow. suwalskiego, patrol K.O.P. ze strażnicy "Poluńce" wezwał do zatrzymania się Wincentego Wołyńca, mieszkańca wsi Wołyńce, który usiłował zbiec na Litwę. Wołyniec nie usłuchał wezwania, wobec czego jeden z żołnierzy wystrzelił z karabinu, raniąc go w plecy. Ranny zmarł po przeniesieniu go do strażnicy "Poluńce".-

Dochodzenie prowadzi Żandarmeria z Posterunku K.O.P. w Sejnach.-

/Meldunek dor. Nr.288-z dnia 30.XII.1937 r./.-

Zamachy na życie policjantów i innych funkcjonariuszów publicznych.

Dnia 27.XII.1937 roku we wsi Brańszczyk, pow. ostrowskiego, dwaj żołnierze: Stanisław Dzięcioł z 5 p.p. w Wilnie i Stanisław Deluga z 1 baonu saperów w Modlinie oraz Franciszek Kurowski, będąc w stanie pijanym wywołali awanturę.-

Wezwani przez posterunkowego P.P. Subocza do uspokojenia się - nie usłuchali, przy czym Dzięcioł usiłował uderzyć policjanta w twarz, a Kurowski - pobić go butelką a następnie przebić nożem. Gdy posterunkowy Subocz zasło-

nił się karabinem, Dzięcio[illegible] usiłował mu go wyrwać

Wokół szamoczących s[illegible] zebrał się tłum w il[illegible] około 50 osób.-

Dzięcioła osoby postronne odprowadziły do domu.

Przeciwko winnym wdrożono dochodzenie.

/Meld. doraźny Nr.286 z dnia 28.XII.1937 roku/.-

Wystąpienia przeciwko Policji i innym funkcjonariuszom państwowym.

W miesiącu grudniu 1937 r. miało miejsce 15 wypadków pojedyńczego oporu, stawianego przez pijanych w czasie doprowadzania do aresztu i 3 wypadki oporu, stawianego sekwestratorom w czasie ściągania zaległych podatków.-

Poza tym zanotowano cztery zasługujące na omówienie wypadki oporu, a mianowicie:

1/ Dnia 14.XII.1937 r.w Sokołach, pow.wysokomaz., Stanisław Czajkowski, członek Str.Nar., będąc w stanie pijanym usiłował przebić nożem Wacława Cimaszewskiego.-

W chwili zatrzymania, Czajkowski stawił opór Policji, kopiąc i bijąc szeregowych P.P. Jednego z posterunkowych - Pawluczuka - Czajkowski nazwał "chamem" i uderzył w twarz.-

Czajkowskiego zatrzymano i osadzono w areszcie, a następnie przekazano go Sądowi Grodzkiemu, celem zastosowania środka zapobiegawczego.- /Meld. dor. Nr.277 z dn.16.XII.1937/.

2/ Dnia 16.XII.1937 roku w czasie jarmarku w Śniadowie, powiatu łomżyńskiego Czesław Modzelewski pobił laską Moszka Gniazdowicza.-

W czasie, gdy posterunkowy P.P. zamierzał doprowadzić Modzelewskiego do posterunku - zebrał się tłum

202

w ilości około 100 osób, który zaczął wykrzykiwać:"Nie daj się, uciekaj, bić go, cholera, nie damy go! ".-

Modzelewski skorzystał z zamieszania, wyrwał się prowadzącemu go policjantowi i zbiegł.-

Przybyła na pomoc jedna drużyna P.P. zajście zlikwidowała, przy czym zatrzymano Czesława Modzelewskiego, Andrzeja Daniszewskiego i Zygmunta Białobrzeskiego.-

/Meld. dor.Nr.279 z dnia 18.XII.1937 roku/.-

3/ Dnia 4.XII.1937 roku w czasie odpustu w Porębie pow. ostrowskiego, na skrzyżowaniu dróg powstała bójka między młodzieżą na tle porachunków osobistych. Wokół bijących się zgromadził się tłum w ilości około 300 osób. Ponieważ tłum ten nie usłuchał wezwania Komendanta miejscowego Posterunku P.P. do rozejścia się i stawił opór - rozpędzono go przy użyciu pałek gumowych i kolb karabinowych.-

/Meld. dor. Nr.271 z dnia 9.XII.1937 roku/.-

4/ Dnia 17.XII.1937 roku we wsi Jabłoń-Jankowce, pow. wysoko-mazowieckiego, dwaj posterunkowi P.P. zatrzymali Wojciecha Jankowskiego, zamierzając odstawić go do więzienia w Łomży dla odbycia kary trzech miesięcy więzienia.-

Jankowski wyrwał się policjantom, chcąc uciec, w czym przeszkodził mu jeden z posterunkowych, który przewrócił go na ziemię. Na pomoc Jankowskiemu nadbiegli jego rodzice wraz ze Stanisławem i Julianem Jankowskimi. W czasie szamotania matka Jankowskiego biła policjantów pięściami po twarzy, a Wojciech Jankowski ugryzł jednego z nich w palec.-

Mimo oporu Jankowskiego doprowadzono do Posterunku P.P. w Piekutach.-

/Meld. dor. Nr. 264 z dnia 24.XII.1937 roku/.-

Oprócz powyższych miał również miejsce wypadek wybicia szyb w mieszkaniu funkcjonariusza P.P., a mianowicie:

Dnia 3.XII.1937 r. w Sokołach, pow. wysoko-mazow., nieznani sprawcy wybili 3 szyby w mieszkaniu posterunkowego sł.Ał. Włodzimierza Słomczyńskiego.-

Zachodzi podejrzenie, że czynu tego dokonali członkowie Stronnictwa Narodowego.-

/Meld. dor. Nr.269 z dnia 6.XII.1937 roku/.-

Zaburzenie spokoju publicznego.

W miesiącu sprawozdawczym nie zanotowano poważniejszych zaburzeń spokoju publicznego poza wyszczególnionymi w poprzednim ustępie, miały jednak miejsce drobne wypadki zakłócenia spokoju publicznego, które w większości powstały w skutek nadużycia alkoholu.-

N e g a t y w n e .-

Bezpieczeństwo na kolejach.

Uszkodzenie linii telefonicznych.

W nocy na 19.XII.1937 roku, między wsią Łukawica, a majątkiem Piotkowo w powiecie bielskim, nieznani sprawcy uszkodzili prywatną linię telefoniczną, należącą do Mikołaja Niciuka, łamiąc kilka słupów i zrywając druty.-

/Meld. dor. Nr.284 z dnia 24.XII.1937 roku/.-

Włamania do urzędów i innych instytucyj publicznych.-

Dnia 15.XII.1937 roku w Jelonkach, pow.ostrowskiego nieznany sprawca skradł z miejscowego kościoła rzymskokatolickiego srebrny kielich pozłacany, wartości 150 zł.

/Meld. dor. Nr.278, z dnia 17.XII.1937 roku/.-

203

Ucieczka więźniów. N e g a t y w n e .

Zabójstwa i uszkodzenia ciała. W miesiącu sprawozdawczym zanotowano następujące zabójstwa - 5-na tle nieporozumień osobistych 2-na tle rabunkowym 1-spowodowane przez nieostrożne obchodzenie się z bronią 1-wskutek nieszczęśliwego wypadku i 1-zamarznięcie.-

Ponadto zanotowano uszkodzeń ciała: 3-na tle zatargów sąsiedzkich, 23-w czasie zabaw, 4-przy porachunkach osobistych, 3-na tle nienawiści rasowej i 1-wskutek przejechania rowerem.-

Rozboje. 1/ Dnia 3.XII.1937 roku na drodze w odległości 50 mtr. od wsi Wychodne pow.suwalskiego, została napadnięta Jadwiga Chlebowicz przez Aleksandra Domuradzkiego, który zażądał od niej pieniędzy. Ponieważ Chlebowicz pieniędzy nie oddała, Domuradzki pobił ją, grożąc śmiercią w razie, gdyby złożyła Policji zameldowanie o napadzie.-

Domuradzkiego zatrzymano.

/Meld.dor. Nr.270 z dnia 7.XII.1937 roku/.-

2/ W nocy na 17.XII.1937 roku Josel Łastowski zameldował na Posterunku P.P. w Sokółce, że dnia 16.XII. 1937 r. około godz.22, w czasie, gdy wracał furmanką do domu z targu w Suchowoli pow.sokólskiego, 4 nieznani sprawcy zatrzymali jego konia. Jeden z nich uderzył Łastowskiego kijem po plecach, pozostali zaś zrabowali mu około 50 kg. skóry juchtowej, wartości około 220 zł., po czym odjechali własnymi furmankami w kierunku wsi Trzcianka.

/Meld.dor. Nr.278 z dnia 17.XII.1937 roku/.-

3/ W nocy na 17.XII.1937 r.we wsi Trakiszki,pow.suwalskiego,został zamordowany przez uduszenie powrozem 50-letni Wincenty Bo[illegible]tis który uchodził za bogatego człowieka,ponieważ przed kilku laty powrócił z Ameryki.-

/Meld.dor. Nr.279 z dnia 18.XII.1937 roku/.-

4/ Dnia 20.XII.1937 r.rano,Jan Czarnecki zameldował w Komendzie Powiatowej P.P.,że w nocy na 20.XII.1937 roku na szosie w odległości 5 klm.od Wołkowyska,zatrzymali go dwaj nieznani sprawcy,którzy po sterroryzowaniu go rewolwerem,zabrali mu 7 zł.i książeczkę wojskową.-

/Meld. dor. Nr.281 z dnia 21.XII.1937 roku/.

odpalenia i pożary.

W miesiącu sprawozdawczym zanotowano jedno usiłowanie podpalenia przez umysłowo-chorego oraz dwa podpalenia na tle zemsty.-

Poza tym miały miejsce jedynie drobne pożary,w których poniesione straty nie przekraczają w każdym wypadku 5.000 złotych.-

atastrofy.

N e g a t y w n e .

nne.

W miesiącu grudniu 1937 r. zanotowano 32 wypadki drobnych ekscesów antyżydowskich. W porównaniu z okresem ubiegłym - liczba ekscesów powiększyła się o 2 wypadki, nie świadczy to jednak o pogorszeniu się stanu bezpieczeństwa, ponieważ wszystkie ekscesy ograniczały się tylko do potrąceń, lekkiego poturbowania żydów lub wybicia nieznacznej ilości szyb.-

- - - o o o - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12 za miesiąc grudzień 1937 roku.

ROZDZIAŁ III.

Ruch zawodowy.

Uwagi ogólne. Centralne władze PPS usiłowały w m-cu grudniu nadal prowadzić akcję polityczną na terenie klasowych związków zawodowych. Stąd też zwiększyła się nieco, w stosunku do okresu poprzedniego, liczba zebrań. Należy jednak stwierdzić, że ta ~~akcja~~ akcja mimo ustawicznego nasilenia jej nie budziła żywszego zainteresowania wśród "zawodowców", myślących głównie o sposobie utrzymania się przy pracy.-

Najżywszą działalność przejawił Związek Stowarzyszeń Zawodowych, który oprócz licznie zorganizowanych zebrań na terenie większości powiatów - zdołał utworzyć sobie nowy oddział w Grodnie i pozyskać 30 nowych członków.-

Stan bezrobocia w miesiącu grudniu 1937 roku powiększył się o 5113 osób, wskutek częściowego unieruchomienia przemysłu włókienniczego oraz zmniejszenia stanu zatrudnienia na robotach publicznych.-

uch organizacyjny. A/ Klasowe Związki Zawodowe w grudniu 1937 roku nie przejawiły żadnej działalności poza Hajnówką w powiecie bielskim, gdzie w związku z rozpoczęciem się nowej Kampanii drzewnej - tamt. związek zawodowy wszczął dość energiczną akcję, zmierzającą do poprawy warunków pracy i płacy. Związek ten prowadzi również akcję nad zorganizowaniem robotników leśnych, zatrudnionych w puszczy. W związku z tym w okresie sprawozdawczym po-

zyskano 30 nowych członków po odbyciu 1 konferencji i 4 zebrań przy udziale około 620 osób.-

B/ Zjednoczenie Zawodowe w Polsce przejawiło znikomą działalność na terenie powiatów: szczuczyńskiego i wysokomazowieckiego.-

W Grajewie utworzono oddział Związku Rolnarzy, do którego zapisało się 12 członków.-

Na zebranie organizacyjne przybył Jan Rajzner w charakterze delegata centrali Związku.-

W Łapach, pow. wysoko-mazowieckiego odbyło się zebranie członków Z.Z.P., na którym omawiano sprawy zawodowe i organizacyjne.-

C/ Związek Związków Zawodowych akcję swoją przerzucił na zagrożony dlań teren powiatu grodzieńskiego. Zorganizowano tu w okresie sprawozdawczym 6 zebrań przy udziale około 1565 osób.-

W grudniu 1937 roku dokonany został ostatecznie rozłam wśród członków Związku Chemicznego, przy czym część jego członków przeszła do związków klasowych, reszta zaś pozostała niezorganizowana.-

Destrukcyjną działalność przez cały czas prowadził Stanisław Roszkowski - Prezes Rady Klasowych Związków Zawodowych, który ostatnio przygotowywał również rozłam wśród robotników tytoniowych.-

W związku z przygotowywanym zjazdem ZZZ w Warszawie Zarząd Główny zwrócił się do Międzyzwiązkowego Komitetu ZZZ w Grodnie o przeprowadzenie prac wstępnych przygotowawczych oraz nadesłanie postulatów. W odpowiedzi na to Międzyzwiązkowy Komitet zażądał zmiany charakteru czasopisma

205

"Front Robotniczy" z dotychczasowego - polityczno-zawodowego na ściśle zawodowy. Ponadto wysunięto żądanie zrewidowania uchwały zapadłej na Kongresie w dniu 7.III.1937 r. w sprawie sojuszu ze Związkiem Stowarzyszeń Zawodowych. Żądanie to umotywowano nielojalnością Rady Klasowych Związków Zawodowych w Grodnie.-

Związek Spożywców ZZZ w Łomży rozpadł się całkowicie wobec wystąpienia reszty robotników piekarskich - żydów. Robotnicy - polacy wystąpili z tego związku poprzednio, nie chcieli bowiem być zorganizowani razem z żydami i przeszli do "Pracy Polskiej".-

Na terenie powiatu łomżyńskiego pozostały w ZZZ - Sekcja Ziemna Związku Budowlanego, skupiająca radykalniejszych robotników i Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Skórzanego. Członkami tego ostatniego są tylko polacy, ponieważ żydzi przyłączyli się do Bundu.-

D/ Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe w okresie sprawozdawczym odbyło tylko na terenie m.Białegostoku 2 zebrania z udziałem około 110 osób.-

Na zebraniach tych omawiano jedynie sprawy organizacyjne.-

E/ Zjednoczenie Zawodowe "Praca Polska" w grudniu 1937 roku przejawiło swoją działalność tylko w powiecie białostockim, gdzie zorganizowało zaledwie dwa zebrania celem omówienia spraw organizacyjnych.-

F/ Najżywszą działalność przejawił Związek Stowarzyszeń Zawodowych, który na terenie 7 powiatów zorganizował 22 zebrania z udziałem około 3040 osób i utworzył jeden oddział w

Grodnie/Związek Zawodowy handlowców,pracowników i urzędników prywatnych/,do którego zapisało się 30 osób.-

Poza akcją organizacyjną związek ten w miesiącu sprawozdawczym innej działalności nie przejawił.-

Akcja prewencyjno - represyjna.

N e g a t y w n e .-

Bezrobocie.

Według danych Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy liczba bezrobotnych w miesiącu grudniu 1937 r.zwiększyła się w porównaniu do miesiąca listopada o 5113 osób i wynosiła na dzień 1.I.1938 roku 16.826 osób.-

Z liczby tej na ważniejsze ośrodki województwa przypada:

1. m.Białystok	-	5.855 osób
2. m. Grodno	-	2.680 "
3. m. Łomża	-	440 "
4. m. Suwałki	-	313 "
5. m. Wołkowysk	-	282 " i
6. m. Hajnówka	-	775 "

Tak znaczne zwiększenie się liczby bezrobotnych nastąpiło wskutek zwolnienia z pracy wielkiej ilości robotników,zatrudnionych w przemyśle włókienniczym.-

Szarparnie, fabryki włókiennicze, wykończalnie sukna i t.p.zostały w znacznej części unieruchomione wskutek braku zamówień.-

Zatargi zbiorowe i strajki.

W miesiącu sprawozdawczym na terenie województwa miało miejsce 5 strajków, które były wynikiem tarć ekonomicznych.-

Ogółem strajkowało około 100 osób.-

W miesiącu tym zostały zlikwidowane wszystkie straj -

ki w tym również i trwający przeszło 8 tygodni strajk pracowników branży manufakturowej, z którymi podpisano umowę zbiorową przyznającą im podwyżkę zarobków od 10% do 18%.

Spadek ilości strajków w miesiącu grudniu 1937 roku w stosunku do okresu poprzedniego należy tłumaczyć częściowym unieruchomieniem zakładów pracy.

URZĄD WOJEWODZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr.12 za m-c grudzień 1937 r.

ROZDZIAŁ IV.

Ruch komunistyczny i pokrewne.

A. RUCH KOMUNISTYCZNY.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W strefie działania KPZB.cechowały Kompartię naogół nikłe poczynania. Słaba aktywność była spowodowana przeprowadzonymi w grudniu i w poprzednich miesiącach aresztowaniami.-

Większą ruchliwość wykazywali jedynie zwolnieni w ostatnich czasach z więzień po odbyciu kary działacze z terenu RK.Zelwa w pow. wołkowyskim, dążąc do odbudowy RK.-

W okręgu grodzieńskim akcja, zmierzająca do wywołania strajku chłopskiego, została sparaliżowana przez aresztowanie czołowych działaczy.-

W strefie działania KPP.nadal nie stwierdzono przejawów działalności.-

W okresie sprawozdawczym przekazano władzom sądowym 44 osoby, z których 23 osadzono w więzieniu.-

Do M.O.odesłano 8 osób.-

2/Ruch organizacyjny

okręg białostocki: w Białymstoku dotychczas nie wznowiono pracy. Dworecka Sara, która po ostatnich aresztowaniach wysunęła się na czoło aktywu, wyjechała z Białegostoku w obawie przed zatrzymaniem. Posiadane kontakty z Rejkomami przekazała Segałowi Janklowi, cieszącemu

1671/37

./.

207

się zaufaniem partii.-

Poza tym podejmowane były słabe próby uaktywnienia roboty na terenie nieodbudowanych dotychczas RK.Świsłocz i Piaski w pow.wołkowyskim. W tymże powiecie siedziba RK.Święcica została przeniesiona ze Święcic do Zadworzańć miejsca zamieszkania nowego sekretarza RK. KPZB. - Dutkina Włodzimierza.-

okręg grodzieński: Ze względu na przeprowadzone w grudniu aresztowania odbyło się tylko kilka drobnych zebrań bez większego znaczenia. Omawianą w poprzednim sprawozdaniu instruktork ps."Nina" okazała się Dynowicz Liba,c.Beniamina-Jankla i Chai-Etki, ur.w 1911r.we wsi Gać, pow.łomżyńskiego. Została ona aresztowana.-

okręg łomżyński: Nie notowano żadnych prób ożywienia akcji komunistycznej.-

okręg słonimski: Akcja odbudowy RK.Zelwa,w pow.wołkowyskim dość szybko posuwa się naprzód pod kierownictwem instruktorów OK.Słonim, który pozostają w stałym kontakcie z wybitniejszymi działaczami RK. Jak wykazuje obserwacja najbardziej do roboty angażują się osoby karane za komunizm.-

3/ Trockiści i ruch opozycyjny w Kompartii w ogóle

Uwag nie nastręcza.-

4/ Wystąpienia zewnętrzne.

We wsi Knyszewicze, pow.sokólskiego wywieszono 6 odezw wydanych przez OK.KPZB.i KZM.ZB.Grodno z datą 10.XII.1937r., nawołujących chłopów gmin Brzostowica, Hołynka,i Krynki do udziału w demonstracjach PPS.w okresie od 12 do 19.XII.1937r.i urządzenia w tymże czasie strajku chłopskiego. Dwie takie odezwy znaleziono we wsi Ko-

./.

ninuchy, gminy Jeziory, pow.grodzieńskiego oraz 3 egz.odjęto ze sklepów przydrożnych pod wsią Hołynka, w pow.grodzieńskim.-

Omówiona w poprzednim sprawozdaniu agitacja, prowadzona przez Parfieniuka Teodora w rejonie gródeckim za urządzeniem strajku wozaków, załamała się całkowicie wobec posunięć władz leśnych, które zawarły z wozakami umowy i dostarczyły im owsa po cenach niższych od rynkowych.-

5/Występienia na terenie więzień.

Nie notowano.-

6/Terror partyjny.

We wsi Knyszewicze, pow.sokólskiego, został pobity przez członków Kompartii mieszkaniec tejże wsi, Kanaus Aleksander, podejrzany o współpracę z policją.-

W związku z zatrzymaniem w dniu 23 grudnia 1937 roku i osadzeniem w M.O.aktywnych działaczy z terenu Hk.Zelwa, członkowie Kompartii spalili w dniu 25 grudnia 1937 roku stodołę sołtysa wsi Karolin Makarewicza Józefa, podejrzewając, iż pozostaje on na usługach policji i przyczynił się do osadzenia działaczy w M.O.-

7/Zaopatrywanie się w broń, przechowywanie broni, ćwiczenia z bronią i występienia zbrojne

Nie notowano.-

8/Poszczególne kierunki akcji, kampanie i obchody

Na wzmiankowanie zasługuje jedynie akcja w okręgu grodzieńskim

./.

za udziałem w demonstracjach PPS.przeciw faszyzmowi i urządzeniem strajku chłopskiego. Akcja nie dała żadnego rezultatu.-

9/KZM., Pionier i organizacje komunistyczne na terenie szkolnym.

Dnia 10 grudnia 1937r.we wsi Ejminowce, gm.Brzostowica-Wielka, pow.grodzieńskiego odbyło się posiedzenie RK.KZM.ZB.Brzostowica, w którym wzięli udział także 3 instruktorowie OK.Grodno, w tym ps. "Ostap" i ps."Nina" - Dynowicz Liba. Zapadłe na posiedzeniu uchwały w sprawie zorganizowania w dniu 14 grudnia strajku chłopskiego i wysłania na dzień 19 grudnia delegacji do Grodna na akademię, urządzaną przez PPS.ku czci Ignacego Daszyńskiego nie zostały zrealizowane z uwagi na przeprowadzone aresztowania. Jak wynika ze słów Dynowicz Liby partia zamierza wycofać z terenu płatnych instruktorów ze względu na trudności finansowe i na ich miejsce powołać wybitniejszych działaczy miejscowych.-

10/ Czerwona Pomoc

Z nikłymi rezultatami zbierano składki na rzecz aresztowanych za działalność komunistyczną i ich rodzin oraz na pomoc Czerwonej Hiszpanii w pow.białostockim, grodzieńskim i wołkowyskim. Między in. karany za działalność komunistyczną 2-letnim więzieniem Gofman Beniamin sprzedawał znaczki z napisem "Na pomoc Ludowej Hiszpanii" w cenie 10 groszy uczestnikom akademii, urządzonej przez Bund w Grodnie w dniu 4 grudnia 1937 roku. Znaczki odrazu niszczono przy nabywaniu.-

11/Akcja prewencyjno-represyjna organów bezpieczeństwa

W grudniu była kontynuowana likwidacja RK.KPZB.Gródek oraz przeprowadzono aresztowania na terenie RK.KZM.ZB.Brzostowica, Horni-

./.

ca i Olekszyce.-

W M.O.osadzono 8 osób.-

pow.białostocki: W dniach 18 i 19 grudnia 1937r.zostali zatrzymani w toku dalszej likwidacji PK.Gródek:

1/Bazyluk Aleksander, zam.wewwsi Nowosiołki, gminy Gródek,

2/Popławski Michał, zam.we wsi Załuki, gminy Gródek,

3/Minczuk Konstanty, s.Stefana i Katarzyny, ur.w 1920r., zam.we wsi Załuki, gminy Gródek, członek KZM.ZB.,

4/Zrajkowski Jan, s.Wincentego i Anastazji, ur.w 1918r., zam.we wsi Załuki, gminy Gródek, członek KZM.ZB.i

5/Minczuk Stefan, s.Stefana i Katarzyny, ur.w 1910r., zam.we wsi Załuki, gminy Gródek, członek KPZB.-

Wymienieni pod poz.1 i 2 decyzją władz sądowych zostali zwolnieni z braku dowodów winy, pod poz.3 i 4 - oddani pod dozór policji zaś pod poz.5 - osadzony w więzieniu /vide sprawozdanie z dnia 4.I. 38r.Nr.PN.772/37.P./.-

W M.O.zostali osadzeni: 1/Sienkiewicz Aleksander, zam.we wsi Zaczerlany, gminy Choroszcz i 2/Wasilewski Mikołaj, zam.we wsi Topilec, gminy Choroszcz.-

pow.grodzieński: W dniach 3-18 grudnia 1937r. została przeprowadzona likwidacja PK.KZM.ZB.Olekszyce, w której wyniku zostali przekazani władzom sądowym:

1/Gryszeń Aleksander, s.Wasyla i Marii, ur.w 1916r., mieszk.wsi Kowale, sekr.PK.,

2/Karpacz Mikołaj, s.Teodora i Tatiany, ur.w 1918r., mieszk.wsi Olekszyce, czł.PK.,

3/Mendryk Adolf, s.Stanisława i Konstancji, ur.w 1916r., mieszk.wsi Dzieniewicze, czł.PK.,

./.

209

4/Saczek Arseniusz, s.Juliana i Marii, ur.w 1917r., mieszk.wsi Pychowczyce, sekr.komórki KZM.ZB.,

5/Wykpisz Jan, s.Jana i Heleny, ur.w 1912r., mieszk.maj.Golnia, czł.HK.,

6/Kurhańska Maria, c.Michała i Anastazji, ur.w 1915r., mieszk.wsi Kamionka, czł.komórki KZM.ZB.,

7/Prokopczyk Jan, s.Józefa i Aleksandry, ur.w 1911r., mieszk.wsi Trzeciaki, czł.komórki KPZB.,

8/Trubarzyk Sergiusz, s.Wasyla i Julii, ur.w 1921r., mieszk.wsi Olekszyce, czł.komórki KZM.ZB.,

9/Doroszyk Jan, s.Stefana i Antoniny, ur.w 1908r., mieszk.wsi Kowale czł.komórki KPZB.,

10/Czarnecki Jan, s.Jana i Zofii, ur.w 1912r., mieszk.wsi Jamasze, sekr.komórki KPZB.,

11/Sićko Mikołaj, s.Józefa i Anastazji, ur.w 1913r., mieszk.wsi Kamionka, sekr.komórki KPZB.,

12/Stankiewicz Konstanty, s.Antoniego i Nadziei, ur.w 1920r., mieszk. wsi Olekszyce, czł.komórki KZM.ZB.,

13/Stankiewicz Jan, s.Antoniego i Barbary, ur.w 1918r., mieszk.wsi Kowale, czł.komórki KZM.ZB.,

14/Krasowski Aleksander, s.Piotra i Justyny, ur.w 1907r., mieszk.wsi Dzieniewicze,

15/Czarnecki Jan, s.Pawła i Eudokii, ur.w 1905r., mieszk.wsi Jamasze, czł.komórki KPZB.-

U Wykpisza i Krasowskiego znaleziono w czasie rewizji po 1 rewolwerze bębenkowym.-

Wymienieni pod poz.1 - 10 zostali osadzeni w więzieniu, pozostali - oddani pod dozór policji /vide sprawozdanie z dnia 4.I.1938r.Nr. PW.284/37 P./.-

W wyniku przeprowadzonych aresztowań w dniach 9-13 grudnia 37r. na terenie RK.KZM.ZB.Brzostowica zostali przekazani władzom sądowym:

1/Zdunczuk Eugeniusz, s.Jana i Stefanii, ur.w 1914r., mieszk.wsi Kiminowce, członek RK.,

2/Tołkacz Jan, s.Stefana i Aleksandry, ur.w 1917r., mieszk.wsi Brzostowiczany, członek RK.,

3/Dziężko Mikołaj, s.Jana i Katarzyny, ur.w 1919r., sekr.komórki KZM.ZB.,

4/Łazarczyk Jan, s.Daniela i Barbary, ur.w 1916r.,

5/Tołkacz Jan, s.Kiryła i Katarzyny, ur.w 1919r.,

6/Mielniczek Szymon, s.Jana i Katarzyny, ur.w 1921r.,

7/Błahodyr Włodzimierz, s.Jerzego i Stefanii, ur.w 1922r.,

8/Błahodyr Wasyl, s.Jana i Katarzyny,

9/Żelazny Piotr, s.Jana i Olgi, ur.w 1918r.,-mieszkańcy wsi Brzostowiczany, członkowie komórek KZM.ZB.-

Wymienieni pod poz.1, 2 i 9 zostali osadzeni w więzieniu, pod poz.3-5 oddani pod dozór policji, zaś pozostali zwolnieni za deklaracją o niewydalaniu się z miejsca zamieszkania.-

W wyniku przeprowadzonych w dniach 7-13 grudnia 1937r.aresztowań na terenie RK.KZM.ZB.Hornica zostali przekazani władzom sądowym:

1/Siomko Cyprian, s.Piotra i Katarzyny, ur.w 1909r., mieszk.wsi Komotowo, sekr.RK.,

2/Baran Stefan, s.Konstantego i Stefana, ur.w 1918r., mieszk.wsi Hornica, technik RK.,

3/Puzynia Aleksander, s.Stefana i Anny, ur.w 1912r., mieszk.wsi Komotowo, sekr.komórki KZM.ZB.,

4/Szyrko Dymitr, s.Wasyla i Ireny, ur.w 1908r., mieszk.wsi Komotowo, czł.komórki KZM.ZB.,

5/Szyrko Stefan, s.Piotra i Krystyny, ur.w 1912r., mieszk.wsi Komotowo, czł.komórki KZM.ZB.,

210

6/Szyrko Piotr, s.Stefana i Ewy, ur.w 1881r., mieszk.wsi Komotowo, członek KPZB.,

7/Puzynia Serafin, mieszk.wsi Komotowo,-

W czasie rewizji znaleziono u Siomki 33 egz.i u Puzyni - 50 egz wydawnictw komunistycznych oraz u Szyrki Stefana - 1 rewolwer "Nagan"

Wymienieni pod poz.1 - 6 zostali osadzeni w więzieniu, zaś pod poz.7 - oddany pod dozór policji.-

Nadto w dniu 17 grudnia 1937 roku została zatrzymana, występująca pod ps."Nina" instruktorka OK.KZM.ZB.Grodno - Dynowicz Liba, c. Beniamina-Jankla i Chai-Etki, ur.w 1911r., poszukiwana przez Sędziego Okręgowego Śledczego w Wilnie i Wydział Śledczy w Lidzie. Dynowicz została osadzona w więzieniu.-

W M.O.został osadzony Bubryk Eugeniusz, mieszk.wsi Poczujki, gm.Gudziewicze.-

pow.sokólski: W związku z dalszą likwidacją RK.Gródek /sprawozdanie z dn.4.I. 1938r.Nr.PN.772/37 P./ zatrzymano 6 osób, z których 5 władze sądowe przesłuchały w charakterze świadków, zaś Szeremeta Jan, s.Jana i Tekli, ur.w 1916r., mieszk.wsi Radunin, gm.Szudziałowo, został osadzony w więzieniu.-

pow.wołkowyski: W dniu 18 grudnia 1937r.został zatrzymany i osadzony w więzieniu Zarzecki Michał, s.Józefa i Anny, ur.w 1908r., mieszk.wsi Horbacze, gm.Świsłocz, b.sekretarz RK.KPZB.Świsłocz. Zarzecki ukrywał się przed aresztowaniem od początku 1936 roku.-

W M.O.zostali osadzeni: 1/Cieśluk Michał, mieszk.wsi Mogilowce, gm.Łysków, 2/Czepajło Jan, mieszk.wsi Iwaszkiewicze, gm.Międzyrzecz, 3/Sokołowski Emilian, mieszk.wsi Agatowo, gm.Międzyrzecz, 4/Muszacki Matys, mieszk.m.Wołkowyska i 5/Poleszuk Bazyli, mieszk.wsi Karolin, gm.Zelwa.-

./.

12/Zwolnienie z więzień i M.O.

Zostali zwolnieni z więzień:

1/Hutnik Włodzimierz, 2/Hutnik Aleksander i 3/Ostrowiecki Mikołaj, mieszkańcy os.Michałowo, pow.białostockiego, na skutek wyroku uniewinniającego;

4/Gorbacz Nikodem, mieszk.wsi Dzieszkowce, gm.Porozów, pow.wołkowyskiego i 5/Krokos Michał, mieszk.wsi Iwaszkiewicze, gm.Międzyrzecz, pow.wołkowyskiego - po odbyciu kary za działalność komunistyczną.-

Z M.O.został zwolniony Rutkowski Czesław, mieszk.m.Łomży.-

13/Wyroki sądowe .

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku zostali skazani w dniu 11 grudnia 1937 roku z art.97 i 93 KK. /vide sprawozdanie z dnia 22 grudnia 1937 roku Nr.PN.465/37 P./:

1/Joselewicz Icko, s.Wolfa i Etli z Lewinów, ur.w 1907r., zam.w Zabłudowie, żonaty, kowal, wyznania mojżeszowego,

2/Pieniewski Josel, s.Gdala i Nechy z Podgórskich, ur.11.V.1908r.w Sejnach, pow.suwalskiego, zam.w Zabłudowie, piekarz, żonaty,

3/Trusewicz Aleksy, s.Pawła i Dominiki z Mińkowskich, ur.11.II.1913r. w Mikłaszewie, gm.Tarnopol, pow.wołkowyskiego, zamieszkały kol.Kazimierowo, gm.Michałowo, pow.białostockiego, kawaler, rolnik, prawosławny - na 4 lata więzienia każdy z pozbawieniem praw na 5 lat;

4/Wolf Lejzor, s.Fiszela i Cypy z Chorowskich, ur.27.II.1905r.w Zabłudowie, tamże zamieszkały, garbarz, kawaler,

5/Tencer Mowsza, s.Abrama i Itki z Gutermanów, ur.1894r.w Kleszczelach pow.bielskiego, zamieszkały w Zabłudowie, kawaler, czapnik i tkacz;

6/Tencer Rubin, s.Abrama i Itki z Gutermanów, ur.15.III.1895r. w Kleszczelach, pow.bielskiego, zamieszkały w Zabłudowie, kawaler, garbarz

./.

211

- na 3 lata więzienia każdy z zawieszeniem wykonania kary na 5 lat;

7/Karpieszuk Paweł, s.Jana i Eudokii z Mironowiczów, ur.1893r.w Olszance, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, tamże zamieszkały, rolnik, prawosławny, żonaty,

8/Romańczuk Teodor, syn Aleksego i Natalii z Łukieniuków, ur.1897r.we wsi Olszance, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, tamże zamieszkały, prawosławny, rolnik, żonaty,

9/Osipiuk Michał, syn Bazylego i Ksenii z Aleksiejczuków, ur.w 1897r.w Olszance, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, tamże zamieszkały, prawosławny, żonaty, rolnik,

10/Dąbrowski Konstanty, s.Aleksego i Anny z Konończuków, ur.1902r.we wsi Potoka, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, tamże zamieszkały, rolnik, prawosławny, żonaty,

11/Karpowicz Paweł, s.Romana i Anny z Niepłochów, ur.1897r.we wsi Saki, gm.Narew, pow.bielskiego, zamieszkały w Potoce, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, prawosławny, rolnik, żonaty - na 2 lata więzienia każdy z zawieszeniem wykonania kary na 5 lat;-

12/Karpieszuk Paweł, s.Pawła i Paraskiewy z Andrejczuków, ur.1915r.w Rosji Sow.zamieszkały w Olszance, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, prawosławny, kawaler, rolnik;

13/Pietruczuk Antoni, s.Daniela i Katarzyny z Baryłowiczów, ur.1905r.we Kowalowce, gm.Zabłudów, pow.białostockiego, tamże zamieszkały, prawosławny, żonaty, rolnik,

14/Grygoruczuk Michał, s.Teodora i Teodory z Dawidowiczów, ur.w gm.Zabłudów, pow.białostockiego, tamże zamieszkały, wyznania rzymskokatolickiego, żonaty, szofer i rolnik - na 1 rok więzienia każdy z zawieszeniem wykonania kary na 5 lat.-

./.

14/Społeczna akcja antykomunistyczna .

Międzyzwi[illegible]kowy Komitet Walki z Kom[illegible]izmem w Białymstoku prowadził w Grudniu za pośrednictwem Rad Dz[illegible]lnicowych propagandę antykomunistyczną systemem domokrężnym.-

Takiż Komitet w Grodnie zorganizował wystawę antykomunistyczną oraz urządził wiec w Łunnie /około [illegible]00 osób/ i odczyt w Skidlu /około 50 osób/.-

Nadto staraniem tego Komitetu ks.Trzeciak wygłosił w Grodnie dwa odczyty /około 400 osób/, które wywołały wielkie oburzenie żydów.-

Działający w powiecie sokólskim z ramienia Międzyzwiązkowego Komitetu w Białymstoku, Maciąg Stanisław urządził zebranie antykomunistyczne w Szudziałowie, Świczanach i Gliniszczu-Wielkim /120 osób/.-

W innych powiatach akcja antykomunistyczna była prowadzona w ramach poszczególnych organizacji społecznych.-

15/Wiadomości o ruchu komunistycznym zagranicą

Negatywne.-

B. RUCH ANARCHISTYCZNY .

Nie notowano.-

W.D.

212

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12 za miesiąc grudzień 1937 roku.

ROZDZIAŁ V.

Wywrotowa działalność polskich organizacji politycznych.

A. Stronnictwo Narodowe i przy-budówki.

1/ Ogólna ocena sytuacji.

Stan bezpieczeństwa publicznego w grudniu uległ znacznej poprawie. Wprawdzie nasilenie akcji bojkotowej ze strony Str. Narodowego wciąż było znaczne, jednak prowadzona ona była w ramach legalności i nie wyrażała się w zbyt jaskrawej formie, jak to miało poprzednio miejsce. "Pikietowanie" sklepów prawie całkowicie ustało, natomiast znaczne rozmiary przybrała agitacja bojkotowa przy pomocy ulotek.

2/ Ruch organizacyjny.

Zmian w stanie organizacyjnym Str.Narodowego w grudniu - nie notowano.-

3/ Akcja wydawnicza i kolportażowa legalna.

Jak i poprzednio, na terenie województwa białostockiego nie ukazywały się lokalne czasopisma Str.Narodowego. Rozpowszechniane natomiast były pisma stołeczne tego stronnictwa.-

Poza tym w znacznej ilości kolportowane były ulotki antyżydowskie, wydania przeważnie warszawskiego.-

4/ Akcja organizacyjna tajna. /bojówki, Straże Porządkowe./

W okresie sprawozdawczym zmian nie notowano.

5/ Akcja przestępcza członków organizacji i akcja represyjna władz.

Większych zajść i ekscesów antyżydowskich w okresie sprawozdawczym nie było. Ekscesy antysemickie - o ile miały gdziekolwiek miejsce - to polegały na indywidualnym wybijaniu szyb w domach żydowskich.-

Całokształt akcji przestępczej i represyjnej ilustruje załączone zestawienie Nr.9.-

B. Nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny /O.N.R./

1/ Ogólna ocena sytuacji.

W gruncie akcja O.N.R. była bardzo słaba. W ośrodku tego ruchu, w Łomży, działalność O.N.R. ograniczyła się do kolportażu "Sztafety Łomżyńskiej" Nr.4.-

2/ Ruch organizacyjny.

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa zebrania członków O.N.R. w Białymstoku.

Na zebraniach tych podnoszono konieczność uaktywnienia akcji O.N.R. lecz żadnego konkretnego planu tej akcji - nie powzięto.-

Grupa białostocka O.N.R. jest bardzo słaba. Utraciła ona obecnie wszelki kontakt z Warszawą.-

W dniach 27 i 30 grudnia 1937 roku bawili w Grodnie dwaj wysłannicy O.N.R. Przeprowadzili oni rozmowy w miejscowymi działaczami Str.Narodowego, usiłując wciągnąć ich do O.N.R. Zabiegi te według uzyskanych informacji nie dały pozytywnego rezultatu.-

W Łomży najczynniejsi dotychczas członkowie O.N.R. - Antoni Zakrzewski i Stanisław Nowakowski wycofali się z tej organizacji. Pierwszy - ze względów materialnych, gdyż wskutek swej działalności politycznej zbankrutował i zmuszony był zamknąć swój zakład fryzjerski, drugi zaś - z racji powołania do wojska. Uchylił się również od dalszej pracy na rzecz O.N.R. Jan Brański.-

3/ Akcja wydawnicza.

W połowie grudnia wydano w Łomży Nr.4 "Sztafety Łomżyńskiej" w ilości 100 egzemplarzy. Wydawnictwo to zostało następnie rozkolportowane wśród zwolenników ONR.-

Odpis "Sztafety Łomżyńskiej" Nr.4 przedłożono Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 4.I.1938 r. za Nr.PN.I-le-3/37.

4/ Akcja przestępcza członków ONR. i akcja represyjna.

Nie notowano.-

C. Stronnictwo Ludowe.

Nie notowano.

D. Inne ugrupowania.

Negatywne.

E. Zwalczanie nielegalnych druków.

Negatywnie.

- - - o o o - - -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny

Informacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12. za miesiąc grudzień 1937 roku.

ROZDZIAŁ VII.

Szpiegostwo, dywersja.

Dnia 27.XII.1937 roku w poszukiwaniu dowodów działalności antypaństwowej została przeprowadzona rewizja u Mudenasa Jana, działacza litewskiego, zamieszkałego we wsi Nierowo, pow. grodzieńskiego. W wyniku rewizji zakwestionowano szereg notatek oraz 17 książek litewskich, pochodzenia kowieńskiego.-

Dnia 7.XII.1937 r. po przetłumaczeniu zakwestionowanego materiału, Mudenas został zatrzymany przez Policję i odstawiony do dyspozycji Ekspozytury Sam. Ref. Informacyjnego w Wilnie.-
/Meld.dor. Nr.265 z dnia 1.XII.1937 roku/.-

---ooo---

H.F.

214

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI
Wydział Społeczno-Polityczny.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr.12 za miesiąc grudzień 1937 roku.

R O U D Z I A Ł VIII.

Sprawy graniczne.

A. Na obszarze własnym.

1/ W ciągu miesiąca grudnia 1937 roku stwierdzono, że tylko nieznaczna jeszcze część ludności zamieszkałej na terenie powiatu suwalskiego jest niezadowolona z ograniczeń w nabywaniu nieruchomości w pasie granicznym i zakazu trzymania psów.-

2/ W okresie sprawozdawczym przekroczyło granicę legalnie 891 osób, a nielegalnie 163 osoby.-

Wśród przekraczających nielegalnie granicę polsko-niemiecką zatrzymano 46 robotników powracających z robót polnych w Prusach Wschodnich.-

B. Na obszarze sąsiedniego państwa.

1/ W okresie sprawozdawczym stwierdzono, że na terenie Prus Wschodnich w pobliży granicy polskiej szerzy się epidemia pryszczycy. O wypadku tym władze niemieckie nie tylko nie powiadomiły granicznych Starostów, lecz nawet zaprzeczyły jego istnieniu.-

Ustalono jednak, że choroba ta istnieje. Na skrzyżowaniu dróg w pobliżu Prostek umieszczone są tablice z napisami: "Maul und Klauenseuche".

W związku z powyższym zostały wydane ostre zarządzenia sanitarno-weterynaryjne w celu niedopuszczenia tej choroby na terytorium Polski.-

Dotychczas wypadków przekroczycy na terenie województwa nie stwierdzono.-

2/ W legalnym ruchu granicznym, na podstawie tak zwanych przepustek rolnych, nie zauważono nic ujemnego.-

3/ Wzajemne stosunki przedstawicieli władz granicznych i policyjnych na pogranicznych: niemieckim i litewskim były zadawalniające.-

- - - o o o - - -

H.F.

Załącznik Nr. 1.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Załącznik Nr.1.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc
grudzień 1937 roku.

Użycie broni przez funkcjonariuszów publicznych.

Powiat.	Policja										Inni funkcjonariusze publiczni.									
	Ogółem wypadków.		Zabitych		Rannych.		Przyczyna				Straż graniczna		Straż kolejowa.		K. O. P.		Inne		Ogółem	
	krym.	polit.	krym.	polit.	krym.	polit.	w pościgu	przy pokonywaniu oporu.	przy obronie własnej	inne	zabit.	ranny ch.	Zabit.	ranny ch.	zabit.	ranny ch.	zabit	ranny ch.	zabit.	ranny ch.
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
G r o d n o.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łomża	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Szczuczyn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R a z e m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-

M.F.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.3.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

P O Ż A R Y.

P o w i a t	Podpalenie.	Wadliwa konstr. komina.	Nieostrożność.	Wzniecone przez dzieci.	Przyczyny nieustalone.	Ogółem.	Uwagi
Augustów	-	1	-	-	-	1	
Białystok-M.	-	-	-	-	3	3	
Białystok-P.	-	2	2	-	1	5	
Bielsk-Podl.	-	3	5	-	2	10	
G r o d n o	2	-	-	-	6	8	
Łomża	-	-	3	-	1	4	
Ostrołęka	-	-	2	-	-	2	
Ostrów-Mazow.	1	-	-	-	-	1	
Sokółka	-	1	1	-	-	2	
Suwałki	-	-	-	-	-	-	
Szczuczyn	-	-	1	-	-	1	
Wołkowysk	1	1	-	-	4	6	
Wysoko-Mazow.	-	-	2	-	-	2	
R a z e m :	4	8	19	-	17	48	

B.F.

Załącznik Nr.3.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc grudzień 1937 roku.

Wyniki - akcji rozbrajania.

Powiat.	Broń palna						Broń biała.	Naboje.	Granaty.	Petardy.	Uwagi.
	karabiny wojskowe.	karabiny obcięte.	lufy.	broń krótka.	myśliwska.	ogółem odebrano.					
Augustów	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	
Białystok-P.	3	-	-	1	6	10	-	-	-	-	
Bielsk-Podl.	4	-	2	3	11	20	2	49	-	-	
Grodno	-	-	-	2	2	4	2	53	-	-	
Łomża	2	3	-	4	9	18	-	12	-	-	
Ostrołęka	1	-	-	6	11	18	-	-	-	-	
Ostrów-Mazow.	1	-	-	1	2	4	-	-	-	-	
Sokółka	2	-	-	-	1	3	-	380	-	-	
Suwałki	-	-	-	2	3	5	-	3	-	-	
Szczuczyn	1	-	1	1	6	9	1	-	-	-	
Wołkowysk	2	-	-	-	8	10	-	-	-	-	
Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Razem:	16	3	3	21	60	103	5	508	-	-	

H.F.

912

Załącznik Nr. 5.
do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc grudzień 1937 roku.

Wyniki nadzoru na pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi
w zakresie bezpieczeństwa publicznego w mącu grudnia 1937 r.

URZĄD WOJ. [illegible] BIAŁOSTOCKI

do sprawozdania sytuacyjnego za
miesiąc grudzień 1937 roku.

Dane liczbowe o działalności i stanie organizacyjnym pracowniczych związków i stowarzyszeń zawodowych w miesiącu grudniu 1937 roku.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	Ilość: Zjazdów.	Konferencji.	Zgromadzeń: zebrań.	Zgromadzeń: uczestników.	Oddziałów: nowych.	Oddziałów: zlikwidowan.	Członków: pozyskanych.	Członków: utraconych.	Uwagi
1	2	3	4	5		6		7		8
1	Zw. Stow. Zaw. w Polsce	-	-	22	3038	1	-	30	-	
2	Zjednocz. Zaw. w Polsce	-	1	1	62	1	-	-	-	
3	Zw. Zw. Zaw. w Polsce	-	-	9	1680	-	1	13	134	
4	Chrześć. Zjedn. Zaw. w Rz. P.	-	-	2	110	-	-	-	-	
5	Centr. Zj. Kl. Zw. Zaw. w Rz. P.	-	1	4	618	-	-	30	-	
6	Zjedn/Zaw. "Praca Polska" Rz. P.	-	-	2	60	-	-	-	-	
7	Unia Zw. Zaw. Prac. Umysł.	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	Zw. i Stow. Prac. Państw. /org. niezwiąz. z centr. rob./	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	Zw. Prac. Sam. /org. niezw. z c. r./	-	-	-	-	-	-	-	-	
10	Luźne Zw. Zaw. /nie należ. do wyż. wym. centrali/	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	Niem. Zw. Zaw. /dot. tylko woj. śl./	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Razem	4	2	40	5568	2	1	73	134	

H.F.

Załącznik Nr. 2.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

Wyniki nadzoru na pracowniczymi związkami i stowarzyszeniami zawodowymi w zakresie bezpieczeństwa publicznego w m-cu grudnia 1937 r.

Lp.	Nazwa ugrupowania /Centrali/	I l o ś ć :										
		Zgrom.	Konfer.	Zw.	Oddz.	Zatrzymano działaczów za:					Działaczów:	
		Zakaz	rozwiązano	Zawieszono	rozwiązano.	należenie do organ. komun.	Przem. antypaństw	terror.	inne przestęp.	Razem.	Przekazano sądom.	Skazano sądownie.
1	Zw.Stow.Zaw.w Polsce											
2	Zjedn.Zawodowe w Polsce											
3	Zw.Zw.Zaw. w Polsce											
4	Chrześć.Zjedn.Zaw.Rz.P.											
5	Centr.Zjedn.Kl.Zw.Zaw.Rz.P.											
6	Zjedn.Zaw."Praca Polska"w Rz.P.	N E G A T Y W N E . -										
7	Unia Zw.Zaw. Prac.Umysł.											
8	Zw.i Stow.Prac.Państw./org. niezwiąz.z centr.rob./											
9	Zw.Prac.Sam./org.niezw.z c.r./											
10	Luźne Zw.Zaw./nie należące do wyż.wym.centrali/											
11	Niem.Zw.Zaw./dot.tylko woj.śl./											
	R a z e m :											

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.6.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

Zajścia z bezrobotnymi i strajkującymi w miesiącu grudniu 1937 r.

Lp.	Powiat	Data	Charakter wystąpienia demonstracyjnego.	Liczba biorących udział w zajściu demonstrac.	Ilość: Ofiary po stronie tłumu: zabitych.	ciężko ranych	lekko ran.	Zatrzymanych.	Przekazanych sądom.	Ofiary po stronie policji: zabitych	rannych ciężko	rannych lekko	Uwagi.
1	2	3	4	5	6			7	8	9			10

N E G A T Y W N E " -

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.7.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 4 i 5

Rozdziału IV.

Liczba porządkowa	Powiat.	Ujawniono transparentów i sztandarów.	Ujawniono ręcznie pisanych plakatów i afiszów.	Ujawniono napisów antypaństwowych. Ilość miejscowości, w których sporządzono napisy.	Wypadków malowania/wysowania/napisów.	Przechowywanie i kolportowanie nielegalnych wydawn. komun. Ujawniono wypadków kolp. wzgl. przechowywania.	Ujawniona ilość egzempl. wydawnictw komunistycznych.	Demonstracje uliczne. Ilość demonstracji	Ogólna ilość uczestników.	Demonstracyjne wystąpienia w więzieniach.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	4	38	-	-	-
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	6	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem:	-	-	-	-	5	94	-	-	-

F.

Załącznik Nr.6.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

URZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr. 6.
do sprawozdania ~~miesię~~ sytuacyjnego
za miesiąc grudzień 1937 roku.

W Y K A Z

statystyczny do działów 11 i 12

R o z d z i a ł IV.

Liczba porządkowa	P O W I A T	Ilość przeprowadzonych rewizji mieszkaniowych	Osoby czasowo zatrzymane przez policję	Osoby aresztowane i przekazane władzom sądowym: O g ó ł e m	W tym osadzonych w areszcie zapobieg.	W tym zwolnionych za kaucją	W tym zwolnion. za dekl. o niewydaleniu się.	W tym zwoln. z oddaniem pod dozór policji.	W tym zwoln. bez zastosow. środków zapobieg.	Osoby zatrzymane i osadzone w M.O. w Berezie Kartuskiej.	Osoby zwolnione z więzienia /aresztu/: O g ó ł e m	Umorzenie dochodz. lub zmiany śr. zapobieg.	Na skutek uniewin. wyroku sądowego.	Na skutek udzielonej przerwy w odsiadywaniu kary.	Po odbyciu kary.	Osoby zwolnione z M.O. w Berezie-Kartuskiej.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Augustowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białostocki	5	-	5	1	-	-	2	2	2	3	-	3	-	-	-
4	Bielski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodzieński	31	-	32	20	-	3	9	-	1	-	-	-	-	-	-
6	Łomżyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
7	Ostrołęcki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokólski	6	-	6	1	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwalski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Szczuczyński	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowyski	1	-	1	1	-	-	-	-	5	2	-	-	-	2	-
13	Wysoko-Mazow.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	43	-	44	23	-	3	11	7	8	5	-	3	-	2	1

H.F.

RZĄD WOJEWÓDZKI BIAŁOWOCKI

Załącznik Nr.9.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

W Y K A Z
akcji przestępczej członków Str.Nar.
i akcji represyjnej.

POWIAT.	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle.	z tych: a/ zwolniono	b/ przekazano do ukarania w trybie karno-administrac.	c/ przekazano władzom sądo- wym.	Ilość osób przekazano do ukarania bez uprzedniego zatrzymania.	Ilość osób ukaranych w ogóle.	z tych: a/ prawomocn. orzeczeniem karn.-admin.	b/ w trybie sądowym: podać ogólną ilość wyroków z zazn. dolnej i górnej granicy wym. ka.	UWAGI;
	1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Białystok-P.	1	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
G r o d n o	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ł o m ż a	2	5	-	-	4	2	-	2	4	9	5	-	-
Ostrołęka	-	5	-	-	-	-	5	-	-	5	-	-	-
Ostrów-Maz.	-	7	-	-	4	-	-	4	2	-	-	-	-
Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grajewo	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-
Wołkowysk	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wysoko-Maz.	-	3	-	-	3	-	2	1	-	2	-	-	-
R A Z E M :	3	24	-	2	15	2	7	8	6	20	9	-	-

URZĄD [redacted] BIAŁOSTOCKI

Załącznik Nr.9.
do sprawozdania sytuacyjnego za miesiąc grudzień 1937 roku.

W Y K A Z

akcji przestępczej członków O.N.R.
i akcji represyjnej

Liczba porządkowa.	POWIAT.	Ilość wystąpień zbiorowych.	Ilość wystąpień indywidualnych	Ilość zebrań nielegalnych.	Ilość wypadków kolportażu.	Ilość osób zatrzymanych w ogóle	z tych: a/zwolniono	b/przekazano do ukarania w trybie karno-administr.	c/przekazano władzom sądowym	Ilość osób przekazano do ukarania bez uprzedniego zatrzymania.	Ilość osób ukaranych w ogóle.	z tych: a/prawomocn.orzeczeniem karno-admin.	b/w trybie sądowym:pozb.ogólnej ilość wyroków z zasz.dalnej i górnej granicy wym.kary.	Uwagi:
		1	2	3	4	5	5a	5b	5c	6	7	7a	7b	8
1	Augustów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Białystok-W.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Białystok-P.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bielsk-Podl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Grodno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Łomża	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Ostrołęka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ostrów-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Sokółka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grajewo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Wołkowysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Wysoko-Maz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	R a z e m :	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

